BIBLIOTECA NAZ.LE
111
D
38
NAPOLI

111
D
38

83
D
35

HOMERI ILIAS
LATINIS VERSIBUS EXPRESSA
A RAYMUNDO CUNICHIO
R A G U S I N O.

PROFESSORE ELOQUENTIAE ET LINGUAE GRAECAE
IN COLLEGIO ROMANO.

ADDJICIUNTUR

EPIGRAMMATA SELECTA

ANTHOLOGIAE GRAECORUM

EX EODEM CUNICHIO

Ad Ampliſſimum Virum

BALTHASSAREM ODESCALCHIUM

PRIMA EDITIO VENETA.

TOMUS SECUNDUS.

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

B. R. NEAPOLIS

V E N E T I I S,
CIↃ. IↃCC. LXXXIV.
EXCUDEBANT HÆREDES BALLEONII.

Superiorum Permiſſu, ac Privilegio.

HOMERI

ILIADOS.

LIBER SEXTUSDECIMUS.

Sic hi pro celſa miſcebant praelia puppe.
Magnanimo coram ſtabat Patroclus Achille,
Fletu moeſta pio perfundens ora; tepentes
Ibant ex oculis lacrimae, ceu jugis aquae fons
Aeria lymphas volvit de rupe liquentes.
Hunc ſimul ac vidit, dulcem eſt miſeratus amicum,
Talibus & mirans dictis affatur Achilles:
Nam cur ſic ploras, Patrocle? ut parva puella,
Pone ſequens trepido matris veſtigia greſſu,
Quae cupit in gremium tolli, veſtemque retentat
Apprenſam manibus, feſtinam & detinet udis
Suſpiciens oculis, geſtari & poſcit in ulnis.
Huic tu nunc ſimilis lacrimis rorantibus ora
Moeſta rigas, Patrocle. Aliquid num triſte, quod omni
Myrmidonum genti, mihi vel quod contigit ipſi,
Apportas? Phthia num quis tibi miſſus ab urbe
Nuncius huc venit ſoli? certe Actoris ajunt
Vivere adhuc natum; ſceptroque inſignis avito
Vivit adhuc Peleus; quorum nos fata deceret

Lugere, atque pios utrivis reddere fletus.
Anne vicem ploras Danaum, quod clade carinas
Ingenti ad curvas pereunt, ultoribus & dis,
Quas meriti, expendunt ſcelerato ſanguine poenas?
Dic age: nil cela; tecum ut ſimul omnia norim.
Haec ille: at gemitu Patroclus talia reddit:
O Pelida ingens, Grajum fortiſſime, Achille,
Parce irae, atque audi; tantus dolor urget Achivos.
Quotquot enim, eximia clari virtute, juvabant
Rem Danaum, longave haſta volucrive ſagitta
Vulnus habent, aegrique jacent in puppibus altis.
Eminus eſt ferro laeſus fortis Diomedes;
Cominus at Laertiades, & major Atrides;
Et femur Eurypylo ſubiit letalis arundo.
Paeonios docti ſuccos arteſque, laborant
Hos circum, precibus tu nondum flecteris ullis.
Di faciant, talis nunquam praecordia tangat
Ira mihi, qualem indomito furiatus, Achille,
Corde foves. cui nam poſthac eris utilis ulla
In re uſquam, indignam Grajis qui avertere cladem,
Dure, negas? non te Peleus pater, optima non te,
Saeve, Thetis genuit: glauco ſed caerula fluctu
Aequora, ſed durae montano in vertice cautes,
Immitis cui ſic animus manſueſcere neſcit.
Quod ſi forte aliquod vitas, animoque verere
Augurium; ſi quid retulit tibi diva creatrix
Ab Jove; me ſaltem ne ſit grave mittere, mecum
Myrmidonum & pubem; tam nigro in turbine Grajis
Siquam forte queam veniens affundere lucem.
Hoc etiam da, rex; humeris tua fortibus arma

Indue-

Induere; armorum perculſos fallere Troas
Si poſſim facie, ſi forte ad bella reverſum
Te credant, ſaeva &, tremefacto pectore, pugna
Abſiſtant; Grajum pubes at Martia paullum
Reſpiret, jam fracta malis. vel parva laboris
Prodeſt ſaepe quies duro in certamine belli.
Pronum erit integris jam feſſos puppibus altis
Arcere, ac patriam pulſos compellere in urbem.
Talibus orabat demens, ſua fata, ſuamque
Neſcius interea precibus ſe poſcere caedem.
Ingemuit graviter, ſociumque affatur Achilles:
Nam quid ais, Patrocle, deum genus? haud ego vito
Augurium nunc triſte ullum, nec diva creatrix
Ab Jove mi retulit quidquam; ſed corda ſubivit
Ima gravis mentemque dolor, par me orbat iniquus
Aequalem quod forte pari, largitus & ipſe
Quod fuerat, fretus non jure, at viribus, aufert.
Hic me angit miſerum miſere dolor; hic mihi pectus
Moeror habet nocteſque dieſque, olim mihi Graji
Quam dederant munus famulam, mihi Marte pararam
Urbe olim everſa quam victor, rurſus eandem
Abſtulit Atrides late regnans Agamemnon
Extorri veluti patriaque domoque carenti.
Haec ſed miſſa decet fieri, quae facta, nec uſque
Iraſci. certe dixi, fixumque ſedebat
Hoc animo; triſti non ullum imponere finem
Ante irae, mea quam bellum ad tentoria & altas
Veniſſet puppes: humeris tamen indue (quando
Sic placet) arma; acres & bello ducito in hoſtem
Myrmidonas, nigra qua Troes nube carinis

Incubuere graves; concluſi & litore in arcto
Anguſtos intra fines miſcentur Achivi;
Ac pavidos magis atque magis Trojana juventus
Tota premit, fidens animi, tumefacta ſecundo
Marte. meae nec enim galeae videt aera coruſco
Clara igni. caeſis amplas fortaſſe repleſſent
Corporibus dudum ſed foſſas, aequior in me,
Ut decuit, leni ſi mente fuiſſet Atrides.
Nunc Danaos laeti concluſos milite denſo
Obſedere: arcens nec caedem & funera Grajis
Tydidae in manibus validis furit haſta, nec ullam
Audivi Atridae vocem clamantis ab ore
Inviſo, diri vox Hectoris una, cientis
Iliacam aſſidue pubem, circumſonat: illi
Clamore ingenti caſtris funduntur, & inſtant
Ferro victores turbam concidere inertem.
Haud minus interea tamen i, Patrocle, carinis
Exitium defende, hoſtemque invade feroci
Marte rates igni ne ſaevo exurat, Achivis
Et reditum patriae dulces praecidat in oras.
Haec mea ſed defige animo, penituſque reconde
Dicta memor; decus ut magnum mihi victor ab omni
Gente pares Danaum; forma praeſtante puellam
Actutum ut reddant, addantque ingentia dona.
Hoſtem ubi pulſum abiges, greſſum huc refer: altus Olympi
Si tibi rex laudem annuerit, ne dira cupido
Caecum animi abripiat, pugnae indulgere cruentae
Me ſine belligeros in Troas; ne mihi laudem
Praeripias, rerum laetis neu ſpernar Achivis.
Ne bello exſultans nimium, tumiduſque ſecundo

Marte Phrygas caedens, duc laeva mente ſub urbem
Myrmidonas: divum ne quis deſcendat Olympo
Adjutor genti; miro complexus amore
Quam fovet, ac praeſens tutatur Phoebus Apollo.
Navibus ut primum abſtiterint, Patrocle, referto
Huc greſſum: miſcere alios certamina campis
Saeva ſine, ac longum pugnae durare laborem.
Atque utinam, o divum rex, ac Tritonia Pallas,
Et Phoebe, haud quiſquam Troum de gente, quot uſquam
Sunt, Grajumque necem effugiat: ſupereſſe duobus
Et nobis tantum contingat; vertere ſacra
Ut liceat ſolis perjurae moenia Trojae.
  Illi alternantes vario haec ſermone ferebant.
Interea haud quibat ſubſiſtere maximus Ajax
Amplius, & ſervare locum: ſic grandine crebra
Telorum obruitur; laevo quem numine magnus
Juppiter, adverſiſque premunt ſolum undique Troes
Denſi armis: ſtrepitu horrendo cava tempora circum,
Aſſiduo pulſata ictu, ſonat aerea caſſis.
Laevum heros humerum torpet defeſſus, in omnem
Scutum ingens partem dum verſans objicit hoſti.
Nec tamen urgentum telis duraque repelli
Vi potis eſt; ſtat mole ſua defixus, anhelam
Aegre animam ducens: proruptus corpore toto
It ſudor rivis, nec reſpirare poteſtas
Ulla, malumque malo gravius ſuper ingruit uſque.
Dicite ſiderei, Muſae, quae in vertice Olympi
Incolitis divum ſedes, tecta aurea: quanam
Argivas primum puppes ſuper incidit ignis.
  Hector fraxineam Telamoniadae citus haſtam

Cominus ingenti gladio percuſſit, acuta
Cuſpis ubi, ligno tereti praefixa, micabat;
Ac ſummam ferro partem demeſſuit: Ajax
Trunca manu magna quatiebat robora fruſtra;
Terrae alliſa gravem ſonitum dedit aerea cuſpis.
Senſitque, exhorruitque Ajax, miranda deorum
Facta videns. belli altitonans cui Juppiter orſa
Abrupit penitus; praeſenti & numine Teucris
Annuit ipſe decus victoribus. ergo receſſit
Extra tela pedem referens: at Troia pubes
Ignem denſa citae magno clamore carinae
Intulit. indomitis gliſcunt incendia flammis,
Ac totam involvunt puppim: furit aeſtus ad auras.
Tum vero manibuſque femur percuſſit utrumque,
Et trepido has fudit Pelides pectore voces:
En agedum, Patrocle, deum genus, arma capeſſe
Ocyus; ad naves video nam gliſcere flammam.
I citus, ante, rates capiant quam prorſus, & omnem
Eripiant Grajis reditum. celer ocyus arma
Indue tu: pubem ipſe vocans in praelia cogam.
Sic ait: ille autem dictis parere ſodalis,
Atque armis cingi totus feſtinat ahenis.
Principio ſuris ocreas ingentibus aptat,
Aurea multiplici nectit quas fibula morſu;
Pectora dehinc circum varium thoraca, micantem
Sideris in morem, magni geſtamen Achillei;
Dehinc humeris enſem aeratum ſuſpendit, habebat
Quem vagina ardens claris argentea bullis;
Suſtulit hinc laeva ſcutum impenetrabile, magno
Amplum orbe; atque caput galea contexit equinis
Orna-

Ornata in ſpeciem ſetis, motiſque ſuperne
Horrendum criſtis nutanti; corripit inde
Apta ſuis manibus bellator tela: reliquit
Aeacidae magni ex armis unam omnibus haſtam,
Fraxineam, ingentem, nodoſo robore & amplo
Aere gravem, nemo ex omni quam pube valebat
Grajugenum vibrare, unus vibrabat Achilles.
Peliaco ſenior quondam hanc de vertice Chiron
Attulerat Peleo, munus fatale, futuram
Heroum genti ſaeva inter praelia caedem.
Tum jubet Automedonta citos ſubjungere curru
Alipedes, ſocium e coetu quem ſcilicet omni,
Magnanimum poſt Aeaciden miratus, amabat,
Ante alios fidum certamina Martis obire,
Hoſtiles & ferre minas, bellique tumultum.
Jungit equos curru Automedon, mora nulla, frementes,
Xanthumque & Balium, quos, miro aequare volucres
Curſu aptos ventorum animas, Harpyia Podarge
Aerio genuit Zephyro, dum pinguia prata
Oceani magnum paſcens percurſat ad amnem.
Pedaſon his addit, quem captum duxit Achilles
Eetioneae vertit cum moenia Thebes,
Mortalem, aetherio cretos at ſemine curſu
Aequantem, curruſque ſimul per bella trahentem.
Myrmidonum interea pubem, tentoria celſa
Ipſe obiens, inſtanſque viris, armabat Achilles.
Ac veluti praedae adſuetum genus acre luporum
Nacti cornigerum procero corpore cervum
Montibus in celſis laniant (immania lavit
Omnibus ora cruor) purum dehinc ſaeva gregatim

Turba

Turba ruit ſimul ad fontem, levibuſque liquentem
Libat aquam linguis, caedemque eructat; at imus
Lympharum dulci venter diſtenditur hauſtu:
Sic magni Aeacidae ad famulum ſe, robora gentis
Myrmidonum, denſi agglomerant proceresque duceſque.
Militibus in mediis hortator ſtabat Achilles,
Ipſe urgens turmaſque equitum, peditumque cohortes.
Quinquaginta citis ad Trojam puppibus olim
Venerat Aeacides: in puppi quaque ſedebant
Quinquaginta viri; ductores quinque regendae
Praepoſiti pubi, clari virtute fideque
Ante alios: magno cunctos fraenabat Achilles
Imperio, ſceptrique potens, & maximus armis.
Primum agmen vario inſignis thorace coercet
Sperchii proles generoſa, Meneſthius, amnis;
Filia quem Pelei peperit Polydora perenni
Sperchio, mulier divo conjuncta cubili;
Dictus at eſt ſoboles Bori Periereos, olli
Nupta palam fuerat quod magnis non ſine donis
Regia divinos virgo clam paſſa hymenaeos.
Agmen deinde aliud ducit Mavortius heros
Audax Eudorus. Phylantias hunc Polymela,
Pulchros docta choros pulchre ductare, creavit,
Miſta deo mulier. magnae, Cyllenius illam,
Solemnem formoſa chorum dum forte Dianae
Concelebrat cantu indulgens, conſpexit, & arſit
Conſpectam; celſumque adiens penetrale, puellae
Congreditur furtim: proles hinc obtigit olli
Eudorus, curſu pernix, & viribus audax.
Quem poſtquam lucis vitalem eduxit in auram

Mitis,

Mitis, adeſt duris quae partubus, Ilithya;
Matrem, dona ferens ingentia, fortis Echecleus
Actorides nuptam ad ſedes abduxit avitas;
Eudorum at ſenior Phylas nutrivit, & omni
Educens fovit ſtudio, carique parentis
Egregie partes implevit ſedulus omnes.
Tertius agmen agit Piſander maximus armis
Maemalides, haſta ante alios praeſtantior omnes
Myrmidonas, ſocio excepto pernicis Achillei.
Agminis at ſenior Phoenix agitator equorum
Ductor erat quarti. quintum dux agmen agebat
Alcimedon, clari Laerceos inclyta proles.
Hos rite ordinibus certis diſcrevit, & omnes
Inſtruxit bello Aeacides, vulguſque duceſque:
Tum gravibus mandata dedit non mollia verbis:
Myrmidones, meminiſſe decet nunc plena minarum
Dicta, diu quae, me irato, jactaſtis ad altas
Dardaniam in gentem puppes; me quiſque morantem
Talibus aſſidue culpantes plurima verbis.
Dure animi Pelida, parens te felle, meraque
Bile aluit, ſaevum, immitem, qui multa rogatus
Nil audis, ſocioſque tenes in puppibus uſque
Invitos. patriae ſaltem, quod reſtat, eamus
Indecores ad tecta domus, demuſque vocatis
Retro vela notis; animo quando incidit iſtaec,
Atque tibi atque tuis male noxia civibus, ira.
Haec ſaepe in coetu jactaſtis. nunc opus ingens
Martis adeſt cupidis. nunc veſtrum promite robur
In Teucros, placitamque alacres invadite pugnam.
Sic ait; atque virum ſuccendit corda furore.

Ar-

Arctius hi denſant, audito rege, catervas.
Ac veluti celſas cum vir ſibi conſtruit aedes,
Aptans ſaxa manu, jungenſque in pariete, ſtanti
Uſquam per rimas pateat ne ſemita vento:
Sic denſi galeas junxere, atque aerea ſcuta.
Fulcibant clypei clypeos, galeaeque micantes
Confertim haerebant galeis, denſuſque viro vir;
In conis & pulchra comantes mutua ſeſe
Tangebant, moto nutantes vertice, criſtae.
Sic illi denſo ſtabant pone agmine; raptim
Ante viri duo ſe cingebant fortibus armis,
Patrocluſque ac Automedon, ſaevo aere parati
Unanimes prae Myrmidonum pugnare phalange.
Ad ſua feſtino tum ſe tentoria greſſu
Magnanimus tulit Aeacides, arcamque recluſit,
Pulchram, deadaleam, gnato quam ferre carina
In celeri dederat quondam Thetis, ac dea totam
Complerat tunicis, laeniſque arcentibus aurae
Frigora, villoſiſque tapetibus. heic patera olli,
Artis opus mirae, penitus concluſa jacebat;
Nemo virum admorat cui labrum fervida potans
Vina, deo nulli qua rex libare ſolebat
Lenaeum laticem, dempto Jove. prompſit ab alta
Hanc latebra educens, ac primum ſulfure puro,
Poſt liquida purgavit aqua. dehinc abluit ambas
Rite manus, vinumque hauſit, ſeptoque decenter
Conſtitit in medio, tum vina liquentia ſupplex
Fudit ſuſpiciens caelum; ſuperumque parentem
Haud latuit, tales dum promit pectore voces:
O rex, Dodonee, Pelaſgice, Juppiter, altas*

Dodonae procul hinc ſilvas ac frigida ſervans
Duro ſaxa gelu; Selli, gens horrida cultu,
Quem circa vates habitant pedibuſque feruntur
Illotis, nudaque cubant tellure; precantem
Siquando audiſti me, Juppiter & mihi laudem
Atque decus, damnum at Grajis clademque tuliſti;
Huic etiam facilis, genitor, nunc annue voto.
Ipſe quidem ad naves maneo, ſed caeca ſodalem
Ecce meum belli mitto in diſcrimina, turmas
Myrmidonum & pariter. decus illi, Juppiter, oro,
Annue victori, altitonans. tu pectore in alto
Corda viro inflamma praeſens, afflaque vigorem
Indomitum; noſcatque Hector pugnare miniſter
An meus & ſolus ſciat audax; an manus olli
Ardeat ad caedes modo tunc furiata, laborem
Ipſe quoque ac duri ſubeo cum praelia Martis.
Verum idem, Argiva cum belli a claſſe tumultum
Depulerit victor, violatus vulnere nullo
Fac redeat, queis nunc fulget, conſpectus in armis,
Belligeram & ſecum pubem haec in caſtra reducat.
Talibus orantem divum pater atque hominum rex
Audiit, ac magni partem ſuccedere voti
Annuit, aſt aliam voti partem abnuit idem.
Ut belli a ſocia prohiberet claſſe tumultum,
Annuit: ad naves ut ſoſpes deinde rediret,
Abnuit, inque auras vocem diſperſit inanes.
Pelides, poſtquam fuditque liquentia vina,
Oraviſque Jovem, ingreſſus tentoria. ſacram
Arca iterum incluſit pateram, progreſſus & extra,
Conſtitit ante fores, cupidus certamine Martis

Impli-

Implicitos duro Troas Danaoſque tueri.
Interea ſocii cum magnanimo Patroclo
Ibant, ardentes animis invadere pugnam;
Crabronum & ritu ſe protinus effundebant.
Crabronum, inſipiens puerorum turba laceſſit
Quos ſubter tellure, foditque cubilia ad ipſam
Caeca viam; multiſque malum commune procaci
Stulta parat ludo: propter nam forte viator
Dum meat, ignarus trepidos commovit, at illi
Erumpunt animis ingentibus, ac lare pugnant
Pro patrio, ſedeſque ſuas, gnatoſque tuentur.
Myrmidones bello inſtructi, non ſegnius, altis
Navibus effuſi, certatim in bella ruebant.
Clamor inexſtinctus ferit aurea ſidera. magna
Voce Menetiades ſocios hortatur, & urget:
Myrmidones, ſocii Pelidae fortis Achillei,
Eſte viri, atque animos validaſque expromite vires.
Nunc decus eximium regi laudemque paremus,
Qui Danaos virtute omnes & viribus anteit,
Atque habet egregios Martem conferre miniſtros.
Ipſe ſuam agnoſcat noxam nunc major Atrides,
Primum Grajugenum quod nullo affecit honore.
Sic ait; ac verbis incendit corda virorum.
Ergo ruunt denſi, in Teucros: circum undique puppes
Horrendum ſonuere: alte ſublatus ad aſtra
It clamor Danaum, vaſto fremit aura tumultu.
At Troum poſtquam prolem videre Meneti
Belligeram, famulumque una, fulvo aere coruſcos,
Turbatique animi ſubito motaeque phalanges.
Quippe iras poſuiſſe truces, & rurſus amico

Seſe

Seſe animo dium ſociis junxiſſe putabant
Peliden; trepidoque obiens circum omnia viſu,
Quiſque fuga optabat ſupremam evadere cladem.
Primus ibi ante omnes haſtam Patroclus ahenam
Torſit in adverſos, ingens ubi turba fremebat
Proteſilaeam circum condenſa carinam.
Certa volat, dextrumque humerum tranſverberat haſta
Pyraechmae, fortes qui Paeonas ex Amydone
Duxerat & pulchris, quos irrigat Axius, arvis.
Concidit, ac terram reſupino corpore preſſit
Ille gemens: ſocii circum fugere; perempto
Nam duce, praeſtabat cunctos qui Marte feroci
Paeonas, eximius late conterruit omnes
Patroclus, repulitque altis a puppibus; ignem
Et dirum exſtinxit: navis ſemuſta relicta eſt
Illic: turba Phrygum trepidabat verſa tumultu
Ingenti: Danai inſtabant formidine captis,
Per curvas vaſto effuſi clamore carinas.
Ac veluti montis cum celſo a vertice, lucem
Ille ciens ſubitam, nubes, nimboſque deum rex
Dimovit; ſaltus apparent, ac juga late,
Diffuſoque aperit caelo ſe fulgidus aether:
Sic, Danai curvis a puppibus igne repulſo,
Exiguam nacti requiem curae atque laborum,
Nondum etiam pugna, ſedato Marte, ſoluti.
Troes enim nondum pulſi omnes agmine verſo
Terga fugae dederant, ſed, Grajum urgente caterva,
Adverſa obſtantes cedebant fronte retrorſum.
Heic, acies ut ſe laxavit fuſa, peremit
Quiſque virum dux excipiens. femur hauſit acuto

Aere

Aere Menetiades, haſtamque per oſſa trementem
Egit Areilyco: moriens petit ille cruentam
Pronus humum. pectus, nudata in parte, Thoanti
Trajicit ad clypeum bello fortis Menelaus.
Concidit, ac membris jacuit tellure ſolutis.
Phylides contra venientem ac dira frementem
Amphiclum obſervans prior occupat, inque ſupremum
Crus, ubi ſura viro tendit ſe craſſior, haſtam
Impulit. ac ferro nervos diſcidit acuto:
Olli nigra oculos tenebris nox preſſit obortis.
Neſtoridum, valida percuſſit Atymnion haſta
Antilochus, telumque per ilia propulit: ille
Concidit ante pedes: immani concitus ira
Tunc maris Antilochum contra ruit, atque cadaver
Fraternum ſtetit ante minax: dius Thraſimedes,
At prior incautum excepit, fatale parantem
Figere in Antilochum telum. fixitque trabalem
Haſtam humero: ſummum cuſpis demerſa lacertum
Diffidit, ac ruptis tepefacta ſub oſſibus haeſit.
Stratus humi inſonuit; nox obruit atra jacentem.
Sic, gemini geminis domiti ſub fratribus, una
Sedem Erebi petiere, ambo Sarpedonis alti
Egregii comites, Amiſodare, natus uterque
Te patre, qui populis monſtro cladique futuram,
Nutriſti indomitam, vetus eſt ut fama, Chimaeram.
Aſt Ajax Cleobulon Oiliades capit, arcta
Implicitum in turba, capto dehinc victor ademit
Dulcem animam, gladium flexa in cervice recondens
Fulgentem penitus capulo tenus: omne cruore
Intepuit calido ferrum; nigra obruit olli

Mors oculos, urgenſque immani pondere fatum.
Peneleus rapido atque Lycon ſibi mutua greſſu
Incurrunt. haſtam nam fruſtra miſit uterque
Abludens dextra erranti. mora nulla coruſcum
Ergo enſem ſtrinxere ambo, pugnamque furentes
Cominus invaſere. Lycon prius acer equina
Horrentem criſta conum percuſſit: at enſis
Abſiluit longe, capulum diffractus ad ipſum.
Cervicem aſt ima ferro fulgente ſub aure
Peneleus ferit. intro alte ſubit aereus enſis,
Atque cute a ſumma pendet caput; ille, ſolutis
Artubus, ingenti conſternit corpore terram.
Meriones Acamanta cito pede flammeus altos
Scandentem aſſequitur currus, figitque coruſco
Aere humerum juxta: curru cadit ille volutus:
Nigra oculis nubes confeſtim offuſa jacenti eſt.
Idomeneus Erymanta premit, rigidamque per ipſum
Impulit os haſtam; penitus quae fixa cerebrum
Oſſaque pervaſit crudeli vulnere, dentes
Excuſſi, larguſque oculos complevit, & ora,
Naribus ac totis prorupit ſanguis hianti.
Sic tum quiſque virum dux Grajus compulit Orco.
Aſt alii; ceu dira agnoſve haedoſve luporum
Turba rapit grege de medio, quem paſtor in altis
Montibus incautus ſpargi ſinit: ocyus illi
Adſiliunt, raptantque pecus molle ore cruento.
Sic alii Troas Danai ſuper inſiluere,
Atque premunt pugnae oblitos, verſoſque fragore
In terga horriſono. fulvo Ajax aere coruſcum
Hectora contorto cupiebat figere telo

Uſque ſequens: varii Martis non inſcius Hector
Taurino ingentes humeros clypeo uſque tegebat,
Poſſet ne laedi jaculis, volucrive ſagitta.
Ille quidem Teucrum verſam rem ſentit, Achivis
Et pugnae ceſſiſſe decus; tamen atque reſiſtit
Interdum atque ſuis hoſtem imperterritus arcet.
Ac veluti aerii nubes de vertice Olympi
It caelo raptim ventis illata ſereno,
Cum nimbos ciet altitonans atramque procellam
Juppiter; a Grajis Troum ſic turba carinis
Ingenti clamore, metuque repulſa, profundam
Tranſgrediens foſſam haud foeda ſine clade, ruebat.
Hectora Dardanii curſu pernice jugales
Extulerunt magno armorum ſub pondere: pubem
Foſſa ingens aliam tenuit; multique trahebant
Qui celeres currus bijugi, temone, relictos
Fugerunt, fracto, reges. Patroclus at acer
Inſtabat, Danaos hortans, Teucriſque ſupremum
Omnibus exitium meditans. clamore fugaque
Illi, acie late ſeſe ut fudere ſoluta,
Implevere vias paſſim; tum pulveris atra
Sub nubes ibat caeli ad convexa procella:
Cornipedes at equi rapido ſub moenia curſu
Tendebant, Grajum a ſeptis & claſſe fugati.
Patroclus quo turba virum ſe plurima campis
Miſcetque impellitque, illuc clamore miniſque
Urget equos; & multa virum protrita ſub axe
Corpora, & everſi currus volvuntur; at altam
Tranſiliunt recta foſſam de ſemine creti
Aetherio alipedes, in magno munere Peleo

Quos dederant divi validoſque & morte carentes.
Hi rapido tendunt curſu: Patroclus avebat
Hectora nanciſci, ferroque invadere; longe
Praecipitem at rapiens volucrum fuga vexit equorum.
Ut nigra quondam tellus pulſata procella
Obruitur, late autumno cum Juppiter imbrem
Immenſum effudit, magna & pater incitus ira
Intonuit, terretque viros, qui prava frequenti
Dicunt jura foro, vique urbe expellere certant
Juſtitiam, metuunt nec dis expendere poenas:
Exundant ripis amnes, rapidoque feruntur
Curſu torrentes montano a vertice rivi,
Abrumpuntque cavas rupes, per prona voluti
In mare purpureum: vaſtum gemit unda: boumque
Atque hominum foeda ſternuntur clade labores:
Dardanii rapido ſic nota ad moenia curſu
Cornipedes turba ingenti fugiuntque, gemuntque.
Patroclus primas magno ut terrore phalanges
Attonuit, ſocioque abjunxit ab agmine, rurſus
Inde agit ad naves, tuta nec condere ſeſe
Urbe ſine pavidos, inter ſed moenia, ripas
Et fluvii, curvaſque rates, caedebat acuto
Aere, inſtans tergo aſſidue; Phrygioque peremptis
Ferro tot Danais cogebat pendere poenas.
Ac primum telo Pronoum ferit ille coruſco,
Pectus ut ad clypeum nudarat: corruit ingens,
In dura & nervis jacuit tellure ſolutis.
Enopis hinc leto dat prolem, Theſtora. curru
In pulchro hic curvus, turbata mente, ſedebat
Attonito ſimilis, trepidiſque undantia lora

 Exci-

Exciderant manibus. quem dextram perculit adſtans
Cominus in malam, telumque exegit acutum
Per dentes, curruque virum detraxit ahena
Fixum haſta. ſcopulo qualis piſcator, in aequor
Saxa ubi procurrunt, reſidens, linoque, recurvoque
Aere trahit ſacrum ſuſpenſo corpore piſcem:
Sic illum curruque acer Patroclus hiantem
Extraxit, telum & quaſſans intra ora trabale,
Dejecit terrae vitali lumine caſſum.
Hinc ferit ingentem ſaxo ſtridente Eryalum,
Dum ruit adverſus, medium in caput: omne quod intus
Diffiſſum eſt penitus praedura in caſſide; at ille
Planxit pronus humum; mors circumfuſa jacenti
Dulcem animam exſolvit, vacuaſque emiſit in auras.
Dehinc Erymanta, inſtans caedi, Amphoterumque, & Epalten,
Tlepolemumque Damaſtoriden, Echiumque, Pyrenque,
Ipheaque, Evippumque, ac Argeaden Polymelum
Stravit humi, cunctoſque una demiſit ad umbras.
Sarpedon Lycios Patrocli Marte domari
Ut vidit, pavidos hortatur & increpat audax:
Proh pudor! o Lycii, fugitis quo denique? nunc nunc
State, alacres pugnate. virum contra obvius ipſe
En feror, ut norim tandem quiſnam iſte ſecundo
Marte ferox, Troas foeda qui ſternere clade
Haud ceſſat, primoſque virum tot merſit acerbo
Funere. Sic fatus curru ingens deſilit alto.
Deſiluit pariter curru Patroclus, & infert
Ultro magnanimo ſeſe imperterritus hoſti.
Unguibus ut gemini curvis roſtroque timendi,
Magno alta pugnam clangore in rupe laceſſunt

Vultu-

Vulturii: ſic acti animis audacibus illi
Ad pugnam vaſto adverſi clamore ruebant.
Quos longe ut vidit Saturnius, haud mora, moeſto
Junonem gemitu compellans, talia fatur:
Heu heu! Patrocli ferro nunc ſaeva domari
Fata jubent dium Sarpedona, quo mihi nemo
Carior eſt uſquam in cunctis mortalibus. ergo
Mens mihi nunc geminas in partes anxia nutat,
Verſanti, an pugna e triſti, medioque tumultu
Nube cava ereptum, Lyciae felicibus oris
Reſtituam, anne ſinam Patrocli occumbere dextra.
Magnos pulchra oculos cui Juno talia contra
Dicta refert: Nam quae, Saturnie, verba locutus?
Olim qui fato eſt jam primo addictus in ortu,
Rurſus mortalem ſolvas a morte? voluntas
Quod tua fert, facito; ſedenim tua facta probari
Poſſe aliis ſperas incaſſum talia divis.
Quin aliud dicam, memori quod pectore conde.
Gnatum ſi fato ſubducas ipſe, videto
Prolem etiam ſervare ſuam ne forte quis aeque
Divum alius velit, ac ſaevis dimittere ab armis.
Multi bellantur gnati Priameia circum
Moenia namque deum: quos tu nunc ſcilicet omnes,
Servato, exacues magnam, Sarpedone, ad iram.
Quin agedum, tibi ſi carus, miſerare caducum
Si juvenem, duri medio in certamine belli
Patrocli ſinito dextra teloque domari.
Inde, ubi perdomitum vigor omnis, vitaque linquet,
Tu Letum ac dulcem Somnum illuc mitte, cadaver
Qui gelidum Lyciae portent felicis ad oras.

Heic illi exſequias ſolvent fratreſque, ſodales
Et cari, ac tumulum ſtatuent, tumuloque columnam
Adjicient, vita functos quae dona ſequuntur.
  Haec Juno: paret divûm pater atque hominum rex.
Continuo in terram caelo demiſit ab alto
Sanguineos late rores, hoc moeſtus honore
Ille ſuam decorans prolem; cui triſte parabat
Jam letum Troja in pingui Patroclus, ab urbe
Abſenti longe patria, adſpectuque ſuorum.
  Ut propius venere, adverſi tela ferentes,
Patroclus comitem ac famulum Sarpedonis, imo
Ferrum adigens ventri, ferit eximium Thraſimelum;
Collapſoſque artus, anima fugiente, reſolvit.
Sarpedon telum fulgens contorſit: at ipſum
Figere Patroclum haud potuit; ſed Pedaſus ictum,
Fortis equus, dextro venientem excepit in armo;
Atque ruens altum ingemuit, ſe pulvere in atro
Et volvens, vacuas vitam diſperſit in auras.
Diſſultant bijugi, ſtridunt juga, lora jacentem
Propter equum confuſa: malo ſed protinus acer
Automedon finem impoſuit, non ſegnis acutum
Nam valida femore a magno dextra eripit enſem,
Exanimumque abſcidit equum curru ilicet: at ſe
Compoſuere alii directas inter habenas.
Tum gemini heroes, voti deceptus uterque,
Invadunt ſaevae rurſus certamina pugnae.
Telum iterum fruſtra Sarpedon miſit inane;
Cuſpis enim, Patrocli humerum ſuper acta ſiniſtrum
Stridens, haud tetigit corpus. Patroclus at aere
Poſterior volucri petit hoſtem: vana per auras

Haſta

Haſta manu e valida nec fugit, venit at, alto
Ima viri & ſubiens praecordia vulnere fixit.
Concidit: ut quondam procero vertice quercus,
Populus aut ingens, aut pinus concidit alto
In nemore, agreſtum ferro quam turba bipenni
Excidit, validis lignum navale carinis;
Sic heros currum ad fulgentem ſtratus, & ipſos
Propter equos, magno extendit ſe corpore, frendens,
Atque ſolum manibus contingens putre ſolutis.
Ac velut armentum nactus leo ſaepe juvencum
Invadit fulvum praeſtanti corpore, magnis
Acrem animis; moriens altis mugitibus implet
Ille nemus rictu ſubter, maliſque leonis:
Sic Lycium ductor Sarpedon triſte gemebat
Indignans; fidum & compellans nomine Glaucum;
  Carum, Glauce, caput, bello bone, nunc opus omnem
Vimque animi, & validas alacrem te promere vires;
Nunc pugnae, ſi Marte vales, tibi corda cupido
Incendat, primum Lycios hortare, volucri
Cuncta obiens curſu, ductores: denſa jacentem
Tela ferant circa Sarpedona; dehinc ades ipſe,
Meque ſuper pugna fortis bellator. in omnes
Nam tibi, amice, dies fuero moerorque pudorque,
Exſtinctum ad naves duro in certamine Achaeas
Exuerint ſi me Danai fulgentibus armis.
I, Glauce, atque hortare alios, pugnamque capeſſe.
  Sic fanti nigram diffudit pallida nubem
Mors, oculos nareſque urgens caligine denſa.
Calce Menetiades tum pectus preſſit, & haſtam
Haerentem eduxit: ſimul & praecordia, & ipſam

Secum animam traxit rediens e vulnere cuſpis.
Myrmidones regis bijugos tenuere, frementes,
Atque fugam fracto rapidam temone parantes.
At Glauco, audivit cari cum verba ſodalis,
Ingens corda dolor fodit; cupiduſque juvare,
Haud poterat; vulnuſque manu preſſabat acerbum,
Quo Teucer, murum conanti ſcandere in altum,
Fixit nudatum telo ſtridente lacertum.
Ergo vocans longe mittentem ſpicula Phoebum,
Ingemit, ac lacrimis fatur ſic moeſtus obortis:
  Audi haec Phoebe pater, Lyciae ſeu pinguis opimam
Nunc ſedem, Trojam ſeu luſtras, undique vota
Namque audire potes, potes & prodeſſe dolenti;
Ut doleo nunc, rex, vulnus grave paſſus; acuti
Atque manum ſtimuli figunt, nec ſiſtitur ater
Sanguis adhuc; torpetque humerus; ſuſtollere telum
Nec valeo, aut hoſtem contra pugnare. peremptus
Interea jacet heu Sarpedon, optimus inter
Ille viros, magni proles Jovis: at pater ullum
Non tulit auxilium, nec fert. ſed tu mihi, Phoebe,
Tu ſaevum hoc ſana vulnus, tu deme dolores
Indomitos, roburque omnes infunde per artus,
Ad pugnam ut ſocios horterque, exſangue cadaver
Et cari primus pugnem ſuper ipſe ſodalis.
  Talibus orantem dictis audivit Apollo.
Nec mora, ſedatique omnes poſuere dolores,
Eque alto manans ſtetit ater vulnere ſanguis,
Atque animo & membris venit vigor aptus. ab alto
Miſſam ſenſit opem Glaucus; gaudetque precanti
Magnum confeſtim quod numen praebuit aurem.

Ergo duces primum Lycios hortatur, & orat
Arma omnes circa Sarpedona ferre jacentem.
Inde gradu magno Teucros obit, auxilioque
Polydamanta vocat clamans, & Agenora dium
Aeneanque Anchiſiaden, atque Hectora magnum,
Quem prope ſtans, trepidus celeri ſic ore profatur:
  Pro pudor! oblitus ſocios male negligis, Hector;
Qui, procul a patria, gnatiſque, & conjuge, nullam
Non pro te ſubeunt aerumnam, animamque volentes
Projiciunt; quos tu in mediis nunc deſeris armis.
Sarpedon jacet eximius, ſervabat opimam
Qui Lyciam, ante alios omnes & fortis & aequus.
Patrocli domuit miſerum Mars nempe ſub haſta.
Verum agite, o ſocii, juſtus nunc fortia cunctis
Corda dolor ſtimulet, ne jam fulgentibus armis
Nudent, ac ſtratum nigra tellure cadaver
Myrmidones foedent, irati ob funera Grajum,
Qui Lycio ad curvas ferro cecidere carinas.
Sic ait: at Teucrum ſubiit praecordia moeror:
Sarpedon queis egregius, quanquam advena, magnum
Urbis erat columen; multis quod lecta juventus
E populis fuerat venientem ad bella ſecuta,
Ipſe quod & primos inter virtute ferebat
Eximiam pugnans laudem. concordibus ergo
Cuncti animis recta in Danaos, iraque feruntur
Incenſi; praeit indignans & morte ſodalis
Dira furens Hector. venientem ut vidit, Achivos
Patroclus contra prudenſque & fortis in arma
Incitat: ac primum Ajaces, Mavortia corda,
Exacuit, verbiſque celer compellat amicis:

Ajaces,

Ajaces, prohibere hoſtem ſit cura; manete;
Eſte virum in pugna quales, prius; eſte vel ambo
Nunc magis atque magis fortes. jacet, acer Achivum
Inſiluit princeps murum qui Marte ſuperbus,
Sarpedon. utinam raptum hunc foedare pudendis
Vulneribus liceat, manantiaque arma cruore
Detrahere ex humeris; ferro & mactare, virorum
Quiſquis defendet ſtratum tellure cadaver.
Sic ait: illi hoſtem congreſſi pellere & ultro
Ardebant, acres animis, pugnaeque parati
Ergo ubi firmarunt denſatas rite phalanges
Hinc Troes Lyciique, hinc Myrmidoneſque & Achaei;
Adverſi exſtincto ſaevam de corpore pugnam
Invadunt altum clamantes. arma virorum
Pulſa tonant, ingens late fragor aethera complet.
Jupiter at nubem denſae caliginis atram
Ipſe manu ſuper extendit, durum ille cadaver
Exſangue ad gnati praebens certamen utriſque.
Principio movere loci vi Troes Achivos.
Ictus enim fuerat vir bello haud futilis inter
Myrmidonas, prognatus Agacleo, dius Epigeus.
Budei quondam qui moenia pulchra tenebat
Regnator: profugus forti ſed fratre perempto,
Thetidis & magni ſupplex ad limina Pelei
Se tulit; ac tecto exceptus, dehinc miſſus Achilli eſt
Magnanimo comes Iliacas bellator ad oras.
Huic, dextram ad corpus dum fert exſangue, molari
Hector percuſſit ſaxo caput: omne quod intra
Diffiſſum eſt penitus praedura in caſſide: at ille
Planxit pronus humum. mors circumfuſa jacentem
Obruit,

Obruit, atque animum triſtes detruſit ad umbras.
Indoluit cari Patroclus morte ſodalis,
Perque aciem primam ruit efferus. ille cito par
Accipitri, qui cornices, ſturnoſve frequentes
Involat, ac magno ſequitur clangore per auras.
Haud ſecus acer equis Troas, Patrocle, ruebas
In medios, immane fremens ob funus amici.
Hic ſubito adveniens ſatum Ithaemeneo Sthenelaum
Perculit ingenti ſaxo, validamque reſolvit
Cervicem, & geminos diſcidit vulnere nervos.
Turbatis fugere animis & Troes & Hector.
Magna volat valido quam longe miſſa lacerto
Haſta viri, oſtentat ſeu cum ſua robora ludum
Exercens, bello ſeu cum petit eminus hoſtem;
Tam longe Argivos Teucri fugere tumultu
Ingenti: at Glaucus Lyciae dux pubis acuto
Convertit, clamore fugam, fortemque Bathyclea
Chalconis prolem ſtravit, domus Hellade in alta
Cui fuit, atque opibus, cenſu & praedivite felix
Inter Myrmidonas florebat. Glaucus ahena
Cui medium pectus ferit haſta, terga prementem
Aggrediens ſubito, converſa fronte: fragorem
Ille dedit terrae afflictus. doluere peremptum
Argivi: Troes laetati, morte jacebat
Quod domitus fortis bellator. nec mora, corpus
Circum Dardanidae ſteterunt denſo agmine: Graji
Sed patriae memores virtutis, tela ferebant
Obvia in adverſus recta. ferit heic bonus haſta
Meriones, tectum galeae ſolido caput aere,
Laogonum, praeſtantem animis quem dius Onetor

Pro-

Progenuit; Jovis Idaei qui ſacra ſacerdos
Curabat, populo cultus ceu numen ab omni,
Huic aurem ſubter malamque infixit acutum,
Meriones telum; membris effuſa cadenti
Eſt anima, horrendaeque virum texere tenebrae.
Aere gravem Aeneas intorſit protinus haſtam
Merionen contra, ſperans contingere ferro
Poſſe virum, clypeo tectus dum promovet audax
Ulterius greſſum. veniens telum citus ille
Providit, flexitque artus, pectuſque repente
Pronum acclinavit terrae; poſt terga virenti
Haſta ſolo defixa, extrema in parte tremebat,
Vis dum exſtincta omnis penitus. ſpe luſus inani
Aeneas doluit, valido vibrata lacerto
Cuſpis humum fruſtra caſſo quod fixerat ictu;
Atque has irato fudit de pectore voces:
Merione, egregius quanquam ſcis flectere membra
Saltator, mea ſi tetigiſſet te modo paullum
Haſta, leves ſaltus flexuſque oblitus, inerti
Corpore ſtratus humi jacuiſſes tempus in omne.
Meriones contra fortis cui talia reddit:
Aenea, quanquam praeſtanti es robore, pronum
Haud tamen eſt omnes tibi leto ſternere, contra
Qui te cunque viri veniunt, nam ſemine cretus
Mortali es certe mortalis. quem mihi ferro
Contingat medium ſi quando figere acuto,
Armipotens, fretuſque tua vi quamlibet, Orco
Immani moriens animam dabis, at mihi laudem.
Haec ſantem increpuit Patroclus: Verba per auras,
Egregius bello, fruſtra quid inania jactas,

Merio-

Merione? veriti nec enim mala jurgia Troes
Exſtinctum linquent, o dulcis amice, cadaver,
Ante, petat moribundo aliquis quam corpore terram.
Bella manu peragi par eſt, conſultaque verbis.
Nunc pugnare decet, non dictis addere dicta.
  Haec fatus, praeit ipſe, ſubit poſt Martius heros.
Ac veluti, denſi agricolae cum dura bipenni
Robora ſuccidunt certatim in valle reducta:
Auditur longe vaſtus fragor: haud ſecus illic
Aeraque, taurorumque obſtantia terga ſonabant
Enſibus, atque haſtis pulſata micantibus, ibat
Uſque fragor ſuperas longe a tellure ſub auras.
Jamque adeo nemo agnoſſet Sarpedona dium
Mente vir obſervans ſolerti: totus ad imos
Namque pedes heros a ſummo vertice, nigro
Pulvere tectus erat, teliſque, atroque cruore.
Hi ſeſe denſo miſcebant agmine corpus
Ad gelidum. quales verno ſe tempore muſcae
Arguto in caulis denſant miſcentque ſuſurro,
Affuſae ad mulctram, lactis cum plena liquore
Vaſa madent niveo: talis ſe plurima regis
Ad Lycii ſtratum glomerabat turba cadaver.
Jupiter interea duro a certamine nuſquam
Lumina vertebat fulgentia, ſemper & acrem
Contemplans pugnam, volvens & mente ſub alta
Plurima Patrocli ſecum de caede, putanſque
Hoc animo: Hectorea num vi domet aequus & ipſum
Protinus heic, dium juxta Sarpedona, & armis
Exuat; incolumem ſervans an longius, atram
Augeat aerumnam multis, durumque laborem.

Haec

Haec tandem ſedit menti ſententia, fortis
Pelidae ut famulus rurſum Troaſque fugaret
Hectoraque ad muros, palantiaque agmina caedens
Bellator; multos triſti demitteret Orco.
Ergo Priamidae pectus tremefactaque turbat
Corda, metum inſpirans. currum celer inſilit Hector,
Et fugit, ac ſocios hortatur, tuta capeſſant,
Extremam & vitent cladem. nam ſenſerat alti
Ille Jovis geminas flecti in contraria lances.
Ipſi etiam ceſſere loco, trepidamque repente
Corripuere fugam Lycii, turbataque mens eſt
Omnibus, immani perfoſſum pectora telo
Ut regem attoniti viderunt caede jacentem
In media: dejecta ſuper nam multa virorum
Corpora procubuere horrenda ſtrage, deum rex
Ut ſaevam intendit duro certamine pugnam.
Graji ergo, arrepto Sarpedone, pulchra trahebant
Arma humeris, gravia, aere micantia: quae procul inde
Ferre Menetiades ſocios ad litora juſſit.
Interea his Phoebum compellat Juppiter ultro:
 Ocyus i, vacuas delabere, Phoebe, per auras
Iliacum ad litus, mediaque e caede, volantum
Telorum & nimbo carum Sarpedona longe
Tolle celer, nigrum concreti rite cruorem
Vulneris abſtergens; vivoque in flumine corpus
Ablue, & ambroſia perduc; dehinc indue veſte
Auguſta, atque citis portandum trade gemellis
Somnoque & Leto. ſublatum ditibus illi
Deponent Lyciae in populis; ubi funus amici
Eximio ſolvent juveni, carique propinqui,

Ac tumulum ingentem ſtatuent, tumuloque columnam
Imponent, vita caſſos quae dona ſequuntur.
  Jupiter haec; patri non ſegnis paret Apollo
Inque gravem Idaeo deſcendit vertice pugnam.
Continuo e mediis tollit Sarpedona telis,
Ablatum & longe puris in flumine lymphis
Abluit, ambroſiae perductum & rore liquentis
Induit auguſtae claro velamine veſtis;
Fratribus hinc geminis Somno Letoque ferendum
Dat patrias longe ad ſedes. hi juſſa capeſſunt,
Et juvenem in Lyciae deponunt pinguibus oris.
  Interea Patroclus, equos hortatus, & acrem
Automedonta, gravis Troas Lycioſque premebat
Uſque ſequens; triſtemque ſibi cladem intulit ipſe,
Demens! magnanimi nam ſi praecepta ſodalis
Haud foret oblitus, fatum vitaſſet acerbum:
Sed magni nutus vincit Jovis orſa virorum
Omnia; qui fortemque fugat, palmaque potitis
Laudem adimit, quamvis in praelia civerit ipſe.
Is tum & Patroclo concuſſit fraena furenti,
Atque animi laxas permiſit laevus habenas.
Quem primum, quem tu leto, Patrocle, dediſti
Poſtremum, adverſi cum di te ad fata vocabant?
Adreſtum primo incurſu, Autonoumque, & Echeclum
Et Perimum Megaden, & Epiſtora cum Menalippo
Dejicit, inde Elaſumque, & Mulion, atque Pylarten.
Hos leto dedit: aſt alii paſſim, agmine verſo,
Diffugere, ruuntque effuſo ad moenia curſu.
Tunc adeo Trojam cepiſſent dira furentis
Actoridae manibus Graji: ſed Phoebus Apollo

Con-

Conſtiterat celſa in turri, clademque parabat
Patroclo, ac Priamum auxilio Troaſque levabat.
Ter muri flexum aſſiluit fortiſſimus heros;
Ter clypeum ipſe manu valida percuſſit Apollo
Retro pulſum abigens. at quarto evadere niſu
Conantem, contraque ruentem, torvus acerba
Increpuit voce arcitenens; ac talibus infit:
  Quo, Patrocle, ruis? nec te, nec Achillea qui te
Fortior eſt multo, multo & generoſior, urbem
Troum belligerae fas eſt evertere gentis.
  Haec Phoebus: muro abſiluit conterritus ille,
Tela dei metuens longe jaculantis, & iras.
Aſt Hector bijuges Scaeae prope limina portae
Siſtit equos; anceps & ſecum verſat, an hoſtem
Irruat in medium ſeſe audax, tuta ſubire
Anne ſuos jubeat murorum ſepta gregatim.
  Haec dubio ſecum volventi pectore, Phoebus
Adſtitit, ille bonum bello viridemque juventa
Aſion aſſimulans, Hecubae fratrem, atque Dymantis
Prolem, Sangarii ad ripam qui fluminis almos
Incoluit Phrygiae campos & pinguia rura.
Huic ſimilis dium alloquitur ſic Hectora Phoebus:
  Nam quid iners ceſſas, Hector? certamina pugnae
Quid refugis? certe non te decet. o utinam te,
Quanto deterior ſum, tanto fortior eſſem!
Non impune foret vitanti praelia & hoſtem.
Verum age, Patroclo adverſos immitte jugales,
Morte virum ſiqua ſternas, laudemque decuſque
Det tibi, Trojugenas praeſens qui ſervat, Apollo.
His poſtquam affatus regem, per tela, laborem

Perque

Perque virum abſceſſit medium deus. Hector at hoſtes
Cebrionen jubet in medios impellere ſaevo
Admonitos flagro bijugos. Iratus Achaeam
Ingreditur Phoebus turbam, Gajiſque tumultum
Ingentem, Teucriſque decus parat ocyus ingens.

Hector praecipiti curru volat arduus; ullum
Nec Danaum morti dignatur ſternere; ſolum
Axe Menetiaden volucri petit. haud minus ille,
Hunc ubi conſpexit venientem, deſilit alto
In terram e curru; laeva haſtam cuſpide acuta
Geſtat; ſaxum albens ſolidum, rude, ſuſtulit alte
Dextra heros, toto & connixus corpore, miſit
Hectoreum in corpus; nec longe abluſit; inanes
Horrendum fruſtra nec telum fugit in auras.
Hectoris aurigam vaſto nam perculit ictu
Cebrionen, Priamo regi quem ſerva crearat.
Huic, dum lora manu tractat, defixus in ipſa eſt
Fronte lapis, fregitque irrumpens ſubdita utrique
Oſſa ſupercilio: dejecti pulvere in atro
Ipſos ante pedes oculi jacuere cruenti.
Ille, velut ponti ſubeunt qui caerula, pronus
In caput e curru terram petit: oſſaque & artus
Vita fugit. quem ſic dictis irriſit amaris
Patroclus: Proh quam levis eſt! quam ſe jacit apte
In caput? hic certe piſcoſi per vada ponti
Oſtrea veſtigans multos ſatiare queat vir,
Deſiliens celſa, vel cum furit unda, carina,
In campum qualis nunc deſilit. euge! venuſte
Ipſi etiam ſaliunt inverſo corpore Troes.
Haec ubi ſic fatus, celeri pede turbidus ibat

Cebrionem ſupra, qualis leo cui ſtabula alta
Vaſtanti ferro confixum pectus adacto eſt,
Attulit exitium cui virtus: talis adibis
Cebrionen, Patrocle, audax: nec ſegnius Hector
Deſiluit curru ſaevis horrendus in armis.
Illi Cebrionae durant de corpore pugnam
Invadunt. gemini quales in monte leones
Impaſti, dirumque frementes, corpore magno
De cervae horrendum rixantur; triſtia tales
Patrocluſque Menetiades, & Martius Hector
Praelia contulerant de corpore Cebrionai;
Alter & alterius vibranti cominus haſta
Bellator medium cupiebat figere pectus.
Exanimum capite arripuit validaque tenebat
Fratrem dextra Hector: contra Patroclus at audax
Arripuitque pedem aſſiliens, ad ſeque trahebat.
Interea circum duro certamine Troum
Ac Danaum pubes omni pugnabat opum vi.
Quales adverſi certant in ſaltubus olim
Montanis Euruſque Notuſque evertere ſilvam
Ingentem; faguſque, & duro cortice cornus,
Fraxinus & nutans immani turbine, longis
Mutua confligunt ramis, fiſſoque fragorem
Robore dant late horrendum; nemus omne remugit:
Tales hinc Graji, pubes hinc Dardana pugnant
Urgenturque, urgentque: neque his fuga nota, nec illis.
Stabant multa ſolo defixa haſtilia circa
Cebrionem, pulſae nervo & ſtridente ſagittae:
Multa, manu valida contorta, immania ſaxa
Pugnantum clypeos pulſabant. ille jacebat,

Ingens ingenti ſpatio porrectus, in atro
Turbine pulvereae nubis, curruſque volucres
Atque agiles flexus bellantum oblitus equorum.
Ac dum ſol medium ſcandebat celſus Olympum,
Hinc atque hinc denſo volitabant aerea nimbo
Tela: ſed occiduas curſum ut ſol flexit ad undas,
Trojanam Graji tandem ſolvere phalangem;
Cebrionem telis ad ſe traxere cruentum
E mediis, medioque tumultu; & pulchra tulere,
Certatim detracta humeris ingentibus, arma.
Interea ruit in Teucros Patroclus, & inſtat
Horrendum clamans, Marti par. ter citus agmen
Irruit in medium, ter ſtravit morte novenos
Ille viros. quarto at cum te, Patrocle, procellae
Aſſimilem denſos miſiſti fortis in hoſtes,
Tunc miſero niger extremi ſe terminus aevi
Oſtendit. pugna in triſti nam Phoebus Apollo
Occurrit ſubito, numen grave. Martius heros
Pugnantum in cuneis nequaquam agnovit euntem.
Septus enim denſa veniebat nube. propinquus
Hic ſtetit, averſi & dextra dorſumque humeroſque
Perculit ingenti. ſubita vertigine rapti
Circum oculi, ſummoque excuſſa eſt vertice caſſis,
Longa, coruſca, viro, rapidoque ſub ungue frementum
Cornipedum inſonuit; foedataque criſta cruento eſt
Pulvere. foedari fulgentem & denſa comantem
Ante nefas fuerat praeclaram caſſida, ſuetam
Divinumque caput magni, pulchramque tueri
Pelidae frontem: tunc Jupiter aequus eandem
Priamidae geſtare dedit, largitus honorem

Eximium, brevis ad metas quod venerat aevi.
Fracta etiam in manibus Patrocli tota minutim eſt
Haſta gravis, praedura, ingens, praefixa coruſco
Aere; ſolo cecidit clypeus, loroque revinctus
Rite habili, atque viri talos protentus ad imos;
Loricam & ſolvit magno Jove natus Apollo
Ipſe manu: at mentem juveni ſtupor occupat. artus
Contremuere omnes, reſolutaque membra. dolore
Amens, attonituſque animi ſtetit: ocyus ergo
Cunctantis dorſo infixit vir Dardanus haſtam,
Panthoides Euphorbus; erat qui clarus in omni
Aequaevae pubis numero, tractare vel arma,
Vel currus agitare leves per praelia, curſu
Vel pernice pedum volucres praevertere ventos.
Hic bellum petiit qua primum luce, ſub armis
Diſcere militiam exorſus, biſdena virorum
Corpora bellator curru dejecit ab alto.
Qui telum, Patrocle, tibi tunc primus adegit,
Vulnere nec ſtratum domuit tamen; at celer haſtam
Fraxineam ad ſeſe rapuit, fugitque ſuorum
Territus in turbam, nudum nec cernere contra eſt,
Atque manere auſus ſaevae inter praelia pugnae.
  Patroclus, plagaque dei confectus, & alto
Vulnere, cedebat retro, ſociumque ferebat,
Effugeret ſiqua mortem, ſe tardus ad agmen.
Quem ſimul ac vidit languentem, & cuſpide corpus
Perfoſſum ad caros veſtigia ferre ſodales,
Continuo per denſa virum volat igneus Hector
Agmina, & aſſiſtens propior, defixit in ile
Cominus aerata praefixum cuſpide robur,

Exe-

Exegitque premens per dorſum: concidit ingens
Ille ſolo, luctuque omnes turbavit Achivos.
  Ut leo cum fulvus praeſtantem viribus olim
Sternit aprum pugna victum, certamina parvo
Magna ineunt ſiquando ambo de fonte, frementes
Dirum animis, cupiduſque ſitim reſtinguere uterque;
Multa Patroclum ſic Troum caede ſuperbum
Priamides, haſta confoſſum cominus, Hector
Fudit humi, vitam eripiens; idemque perempto
Adſtitit, ac tales effudit pectore voces:
  Patrocle, Iliacam ſperaſti evertere fundo
Poſſe urbem, & captas abducere trans vada ponti
Troadas in patriam, demens, quas uſque tuentur
Hectorei, curſu in pugnam pernice ruentes,
Alipedes; haſtaque haud ceſſo inſignis obire
Praelia, ſervitium triſte arcens, Marte feroces
Inter primus ego Teucros. te dira minatum
At fruſtra, heic avidi, nullo prohibente, vorabunt
Vulturii. infelix! cui nil bello acer Achilles
Profuit; ad pugnam tibi qui mandavit eunti
Haec, reor: Ante cavas mihi ne, Patrocle, redito
Ad naves, ferro quam ſcindas victor acuto
Hectoreum thoraca, artuſque cruore madentes.
Talia mandavit, credo, cum praelia inibas,
Atque animum vecors vecordi movit inanem.
  Ille refert, alto languens a vulnere, & aegram
Ore trahens animam: Gaude, Hector, parce ſuperbus
Nec facinus jactare tuum. tibi namque ſupremus
Juppiter, & magnus laudem conceſſit Apollo;
Qui me ambo divi nullo domuere labore

Mortalem. arma graves illi mihi numine laevo
Detraxere humeris. biſdeni adverſa tuliſſent
In me tela viri nam ſi tibi ſcilicet, Hector,
Aſſimiles, cunctos domuiſſet nae mea leto
Haſta ſimul; ſed Parca gravis, Latonia ſed me
Confecit primo proles, tum deinde virorum
E numero Euphorbus; tu nunc me tertius armis,
Confoſſum, ſpolias. aliud tibi nunc ego verax
Dicam: tu memori dictum ſub pectore conde.
Nec tibi vita diu procedet. jam tibi triſte
Impendet capiti letum, & mala Parca, domando
Invictaque manu, fatali & cuſpide Achillei.
Haec fantem involvens nigra mors obruit umbra,
At volucri lapſu membris digreſſa petivit
Orcum anima, aegra ſuam ſortem flens, atque relictae
Lugens purpureumque decus vireſque juventae.
  Exanimem hunc, tamen affatur ſic inclytus Hector;
Tu mihi triſte canis letum, Patrocle; ſed ante,
Formoſae Thetidis dium genus, altus Achilles
Ipſe mea quid ſi vitam efflet fixus ab haſta?
  Sic ait; extraxitque alto de vulnere telum,
Stratum calce premens corpus; retroque ſupinum
Repulit aerata propulſum a cuſpide. quaſſans
Hinc haſtam, curſu rapido petit Automedonta,
Magnanimum Aeacidae famulum, demittere & ipſum
Leto avidus: nati divino at ſemine, Peleo
Caeleſtes dederant quos magno in munere divi,
Abſtulerunt certa ſervatum a morte jugales.

HOMERI

ILIADOS.

LIBER DECIMUSSEPTIMUS.

MAgnanimum haud latuit Menelaum ſtratus acerba
Morte Menetiades; claro qui horrendus in aere
Provolat ante aciem primam, gelidumque jacentis
Corpus obit. Qualis partu modo functa recente
Mater obit vitulum, primos tum paſſa labores
Lucinae, duri nixus ante inſcia, proli
Permetuens, querulis implens mugitibus auras;
Talis Patroclum circa bonus it Menelaus.
Proque viro clypeumque ingentem opponit, & haſtam
Quaſſat, morte parans dejectum ſternere, quiſquis
Obvius arma ferat; Panthi ſed filius audax,
Patroclum ut vidit ſtratum celer advolat, ipſum
Et prope ſtans corpus, Menelaum his increpat ultro.
  Atride Menelae, genus Jovis, atque virum rex,
Iſtinc cede procul; gelidum ne attinge cadaver.
Exuvias mihi linque cruentas. me prior inter
Praelia Patroclum nemo nam vulnere laeſit
Vel Tros, vel ſocius. victorem praemia pugnae
Ferre ſine, in Teucris multa & clareſcere laude.
Cede, iterum hinc, moneo, ſtulta ne mente furenti
Eripiam dulcem, transfoſſo pectore, vitam.
  Infremuit, gemituque Atrides talia reddit:

Juppiter ut foeda eſt ventoſae gloria linguae!
Non pantera, leo non efferus, aut aper audax
Dira fremens, tantum ſpirant; nec pectore tantos
Verſant forti animos confiſi robore, quanta
Brutum Panthoidis inflat fiducia pectus.
Sed neque belligerum vires Hyperenora, nec flos
Aetatis, magnique animi juvere, feroci
Marte mihi eſt auſus cum ſe conferre, pudendis
Nec timuit probris venientem inceſſere, inertem
Ille vocans, mollemque animi, Grajiſque fugacem
Prae cunctis. nec enim, rediens pedes in ſua tecta,
Uxorem, & caros juvit, reor, ille parentes.
Te quoque ſors eadem manet. improbe, ſi mihi ſtabis
Adverſus. procul hinc, moneo, ſecede tuorum
In turbam vitaque malum, re doctus ab ipſa
Stultus enim diſcit ſero, cum diſcere fruſtra eſt.
  Talibus Atrides inſtantem ac torva tuentem
Increpuit: nec dicta virum flexere. viciſſim
Magnanimo tales reddit qui pectore voces:
  Poenam ergo, Menelae, meo dabis, inclyte, fratri,
Quem ſtraſti juvenem leto, jactaſque peremptum.
Cui ſponſam in thalamo viduaſti, ſaeve, recenti,
Merſiſti & luctu infando ac moerore parentes,
Queis ego jam miſeris longi ſolatia fletus
Magnam feram, abſciſſumque caput, tuaque arma revertens
Si tulero, inque manus Pantoque, & Phrontidi ponam.
Verum age, jam durum ferro tentare laborem
Tempus adeſt, dubiumque alacres invadere Martem.
Haec fatus, clypeum adducta ferit incitus haſta;
Nec tamen aes rupit; cuſpiſque umbone reflexa eſt

In ſo-

In ſolido. Atrides Menelaus, mente precatus
Ille Jovem, ſaevo contra irruit aere ſecundus;
Cedentem & retro collum percuſſit in imum,
Atque manu impellens, transfixo gutture, ferrum
Parte alia exegit molli e cervice cruentum.
Concidit; arma ſuper magno inſonuere fragore.
Caeſarie, Charites quae poſſet pulchra decere,
Purpureus largo perfudit flumine ſanguis,
Cirrorum & plexus argento auroque revinctos.
Agricola ut prolem late frondentis olivae
In ſolo educit ſepto, qua purus aquae fons
Arva rigat, pulchram, fundentem germina; vertex
Cui nutat placidis perflatus leniter auris,
Et multo candent flore omnes undique rami;
At ſubitus veniens immani flamine turbo
Stravit humi ex imis radicibus exturbatam:
Sic haſta inſignem tunc Panthoiden Euphorbum
Atrides Menelaus, acuta cuſpide leto
Dejectum, victor ſpoliabat fortibus armis.
  Ac velut in celſis nutritus montibus audax
Cum leo vi fretus paſcentem in valle juvencam,
Armenti decus, arripuit; fregitque tremendo
Dente ferox primum cervicem, hinc viſcera ſaevus
Dilaniat ſuperaccumbens, hauritque cruorem;
Multa canes latrant longe, longeque magiſtri
Clamores tollunt vaſtos; verum obvia ferre
Arma timent; gelidus cepit praecordia terror:
Sic nulli eſt animus, virtuſque in pectore praeſens,
Cominus adverſis Menelaum invadere telis.
Jamque adeo facile exuvias, ſpolia ampla, tuliſſet,

Euphor-

Euphorbi detracta humeris; at magnus Apollo
Eximiam invidit laudem, ſaevoque repente
Mavorti ſimilem contra impulit Hectora, vocem
Ille, ducis Ciconum, ſimulans & corpora Mentae.
Nec mora ſtans propior volucri ſic voce profatur:
  Hector tu fruſtra curſus heic curris inanes,
Belligeri & ſectaris equos per plana volucres
Aeacidae, tractare feros & flectere habenis
Quos homini durum eſt mortali, praeter Achillem
Eximium, Peleo mater quem diva creavit.
Interea Atrides Patrocli ad corpus acuto
Aere tibi ſocium ſtravit Menelaus, ad arma
Trojugenum fuerat nemo quo fortior uno,
Panthoiden Euphorbum. Haec poſtquam eſt fatus Apollo;
Digreditur, mediiſque virum ſe immiſcuit armis:
Hector at indoluit caſu turbatus acerbo;
Perque acies ac tela acri circum omnia viſu
Obſervans, videt hunc humeris rapere inclyta ovantem
Arma, hunc exanimem nigra in tellure jacere;
Ibat cui roſeus lato de vulnere ſanguis.
Nec mora, procurrit fulgentibus acer in armis,
Horrendum clamans, furiiſque incenſus, & igni
Aetnaeo ſimilis, nudus quem Mulciber uſque
Verſat inexſtinctum. venientem, & voce minantem
Horriſona ſenſit longe Menelaus, & altum
Ingemuit, dubiuſque animi, trepiduſque pericli,
Talia magnanimo ſecum ſub corde volutat:
  Hei mihi! pulchra hoſti ſi nunc ſpolianda relinquam
Arma & Patroclum, me propter caede cruenta
Qui domitus jacet heic, Danaum pudet, atque fugacem
Eſt

Eſt metus excipiant ne probris: Hectora ſolus
At ſi conſiſtam contra Teucroſque pudore
Victus, permetuo a multis ne jam opprimar unus.
Troas enim huc ſecum rapit omnes efferus Hector.
Sed quid ego haec autem? laevo qui numine cunque
Congreditur, pugnatque viro, largitur honorem
Cui Deus, huic miſero ſupra caput ocyus ingens
Volvitur exitii moles. reprehenderit ergo
Haud quiſquam Danaum, qui me ceſſiſſe videbit
Priamidae, quem ſaeva cient in praelia divi.
Ajacem quod ſi nanciſci Marte ferocem
Contingat, reduces ambo pugnabimus ipſos
Vel contra divos, gelidum ſi forte cadaver
Extractum e turba dio ſervemus Achilli,
Exiguum ingentis curae luctuſque levamen.
Talia dum ſecum verſat ſub corde, cohortes
Iliacae adventant, praeit Hector: tuta capeſſit
Ille pedem referens, gelidoque a corpore cedit,
Reſpectans. Qualis torvus leo craſſa comanti
Horrens colla juba, longe a praeſepibus altis
Atque viri atque canes quem vaſta voce frequentes,
Ac denſis urgent telis; huic fortia corda
Anguntur, ſtabuliſque excedit moeſtus opimis:
Talis Patroclum flavus liquit Menelaus.
Inde ubi jam ſocium cedens pervenit ad agmen,
Converſus rurſum ſtetit, ac circumtulit acres,
Denſam aciem luſtrans, oculos, cupidoque requirens
Lumine magnanimum Ajacem Telamone creatum.
Nec longum in medio tempus, videt ecce ſiniſtro
Bellantum in cornu firmantem ad fortia turmas,

Hor-

Hortantemque viros dura in certamina; magnum
Terrorem intulerat cunctis nam Phoebus Apollo.
Ergo illuc celeri curſu impiger advolat, ac ſtans
Ad latus, has trepido fudit de pectore voces:
Ajax, dulce caput, celera, ſi forte perempti
Ambo Patrocli pariter ſervamus Achilli
Exanimum ſaltem corpus: Mavortius arma
Namque viro detracta ſibi jam vindicat Hector.
Sic fatus, regi penitus praecordia movit
Magnanimo. per prima Ajax ruit agmina; flavus
It comes, ac durum repetit certamen Atrides.
Hector Patroclum pulchris ſpoliaverat armis,
Et nudata manu ſaevus jam membra trahebat,
Aere caput properans humeris abſcindere acuto,
Raptatumque feris canibus donare cadaver:
Ingens cum ſubito ſeſe Ajax obtulit, amplam
Ceu turrim, clypeum praeportans. territus Hector
Continuo retulitque pedem, ſociumque receſſit
In cuneos trepidus; ſaltu & pernice paratum
Inſilit in currum, fulgentiaque arma, perempti
Exuvias, Teucris dat muros ferre ſub altos,
Victori decus eximium, monumentaque laudis.
Patroclum ingenti ſcuto ingens contegit Ajax,
Statque truci horrendus vultu. ceu cum leo parvam
It circa prolem; ſilvae cui luſtra per altae
Dum teneros ducit catulos manus obvia ſeſe
Venantem oſtendit: viſu trux flammea torquet
Lumina; demittitque ſupercilium, ac tegit atra
Nube oculos, pugnaeque parat ſe turbidus: Ajax
Haud aliter circa Patroclum interritus ibat.

Quem

Quem prope magnanimus ſtabat Menelaus, & ora
Suſpirans lacrimis madefacta rigabat obortis.
  Interea Lyciae dux gentis, Martia proles
Hippolochi, Glaucus, torvo dium Hectora vultu
Aſpiciens dedit has irato e pectore voces:
  Hector forma alios praeſtas, non Marte, nec armis;
Atque fugax, fortis falſo audis. nunc age tecum
Verſa, urbem civeſque tuos qua denique ſerves
Solus cum Teucris. Lycia de gente virorum
Nemo ire in Danaos poſthac, veſtraſque tueri
Quippe volet ſedes. nobis nam nulla relata eſt
Gratia, & incaſſum longi periere labores
Pugnantum aſſidue, duro & ſub Marte gementum.
Tune alium eripiaſque hoſti ſerveſque minorem,
Improbe, qui, junctum ſociali foedere, junctum
Dulcis amicitiae vinclo; Sarpedona praedam
Liquiſti Argivis? magnum Sarpedona, qui te
Auxilio toties ipſumque urbemque levavit.
Huic avidos tu arcere canes a corpore ſaltem
Exanimi haud auſus? Lycia de gente jubenti
Nunc igitur mihi ſi quis pareat, ocyus omnes
Ire domum jubeo. veſtram defendite ſoli
Vos urbem, cui fata parant extrema ruinam.
Quod ſi vera animo virtus, ſi pulcher ineſſet
Ille ardor Teucris, mentes qui corripit olim
Impavidas & corda virum, durum urbe laborem
Pro patria, ſaevaeque ineunt qui praelia pugnae;
Patrocli poſſet, raptum facto agmine, corpus
Iliacam intra urbem condi. pertractus in urbem
Si modo Patroclus fuerit, Sarpedonis arma,

Atque ipſum reddent Graji, praedamque rependent
Confeſtim praeda, nam ſtratus morte miniſter
Illius eſt, Grajos qui pollet fortior unus
Ante omnes, ductâtque invictae robora pubis.
At tu magnanimum Ajacem conſiſtere contra,
Aſpicere aut recto venientem lumine non es,
Nec pugnare auſus: multo eſt nam fortior ille.
Haec Glaucus: torvo cui vultu Martius Hector:
Cur talis tu vir tanto iſthaec verba locutus
Faſtu es? Glauce, viris prudenti corde putabam
Te praeſtare equidem longe omnibus, arva feracis
Qui Lyciae foecunda colunt: nunc mentis, amice,
Eſſe inopem duco, ſtulte qui talia jactas;
Meque ais Ajaci vaſta ſe mole ferenti
Haud obſtare auſum. ſed me nec tela virorum
Terrent, nec ſtrepitus pulſa tellure volantum
Cornipedum: at magni nutus Jovis omnia vincens.
Ille virum, cum vult, fortem fugat, ac decus aufert
Victori; atque idem, cum vult, ciet aequus in arma.
Verum age, ſta propior pugnanti, atque adſpice durum
Martis opus. noſces an tota luce futurus
Sim, qualem dicis, timiduſque, fugaxque: ſuperbum
Viribus anne aliquem Danaum, belloque furentem,
Patrocli ne jam pugnet pro corpore ſiſtam.
Sic ait, atque ſuas magno clamore phalanges
Hortatur, dictiſque omnes inſtigat in hoſtem:
O Troes, Lyciique, & pubes Dardana, nunc nunc
Eſte viri; ſubeat nunc pugnae corda cupido,
O ſocii; validas cuncti nunc promite vires,
Pulchra ego Pelidae fortis dum ſcilicet arma

Induar,

Induar, exuvias, Patrocli a corpore victor
Quas rapui, ſpolians, leto mea quem dedit haſta.
  Haec ubi dicta, gradum celerans Mavortius heros
Digreditur triſti a pugna, curſuque citato
Haud longe aſſequitur ſocios, qui pulchra ferebant
Arma procul fortis Pelidae, ac tuta petebant
Moenia. tum, pugnae longe a certamine, mutat
Arma armis. ſua dat Teucris nam ferre ſub arces
Iliacas, humeris ſibi fortibus induit ipſe
Arma citus magni Aeacidae caeleſtia, Peleo
Quae patri munus quondam tribuere beati
Caelicolae; gnato ſenior dedit ille; ſenectae
At finem in patriis gnatus non attigit armis.
  Hunc magnus, caelo nubes qui congregat alto,
Jupiter ut vidit divinis fulgere in armis
Pelidae, quaſſans caput infit talia ſecum:
  Infelix! nequaquam animo tibi nigra ſubit mors,
Illa tuo impendens capiti; verum induis arma
Dia viri, tremefacto alii quem bella gerentem
Corde horrent. olli victor fortemque bonumque,
Nil tibi tu metuens, ſtraviſti morte ſodalem;
Armaque, dedecorans caeſum, capitique humeriſque
Detraxti. magnum ſedenim tibi largiar ultro
Nunc decus, & fatum penſabo triſte; reverſo
Nec tibi enim Andromache poſt praelia dura paternam
In ſedem, occurret, magnique arma inclyta Achillei
Excipiet gaudens. Haec ſecum Jupiter aequus;
Atque, ſupercilium demittens, dicta potenti
Firmavit nutu. Hectoreis arma omnia membris
Congruerunt, apte corpus complexa; cruentus

Mars animum ſubiit penitus, roburque vigoremque
Artubus infudit mirum. tum ſuſtulit altum
Clamorem exſultans, ſociumque reverſus in agmen,
Pelidae ſimilis, caeleſtibus acer in armis
Horrendum late fulgebat. nec mora, laetus
Cuncta obit; atque viros animis audacibus implet,
Meſthlenque, Glaucumque, Medontaque Therſilochumque,
Aſteropaeumque, Diſenoraque, Hippothoumque,
Phorcynque, Chromiumque, & ſuetum fata deorum
Ennomen augurio, caſuſque aperire futuros.
Hos ita vociferans in praelia concitat Hector:
Audite, o ſocii, quos huc, tot milia, gentes
Finitimae auxilio miſerunt; non ego turbam,
Et numerum quaerens veſtris vos urbibus orans
Excivi: at pueros matreſque ut corde volenti
Iliacas Marte a Grajo ſervetis. opimis
Idcirco haud parco donis epuliſque, meorum
Atque meam abſumens rem largus; veſtraque curans
Commoda, voſque bonis magis & magis omnibus augtans.
Ergo aliquis mihi nunc, converſa fronte, phalanges
Irruat in Danaum, certus vel perdere, dulcem
Vel ſervare animam: namque haec commercia belli.
Patroclum, ſi quis rapiens at pertrahat agmen
In Troum, magnuſque viro ſi ceſſerit Ajax,
Olli dimidias tribuam, mihi victor habebo
Dimidias ipſe exuvias; aequetur honore
Ut mihi, parque ferat decus, & praeconia laudis.
Sic ait: hi magna ſe denſi mole ferebant
In Danaos recta, infeſtis manus horrida telis;
Fidenteſque animi ſperabant poſſe cadaver

Ajaci

Ajaci Telamoniadae vi demere, raptum
Ad ſeſe: amentes; multos namque ille virorum
Morte ſuper ſtravit, confoſſos cuſpide ahena.
Qui, ſimul ac magno venientes agmine Teucros
Proſpexit, fortem prior his compellat Atriden:
Dulce caput Menelae, Jovis genus, inſtat utrique
Grande malum, ac metuo ne pugna evadere ſalvis
Ipſis haud liceat nobis: de corpore nec tam
Patrocli timeo, Troum fortaſſe vorabunt
Cui diſcerpta canes, & ſaevae membra volucres,
Quam capiti ne triſte meo fatum ingruat, angor,
Atque tuo; denſa belli ſic undique nube
Involvit campos Hector, dirumque propinquat
Exitium ambobus. primos citus ergo vocato
Grajugenum auxilio, ſi quis forte audiat uſquam.
Haec Ajax; dicto paret Menelaus, & alta
Voce vocans Danaos inclamat, prima virorum:
O ſocii, o quotquot Danaum regeſque duceſque;
Atridae quicunque Agamemnonis, & Menelai
Solemnes celebrant epulas & vina vocati,
Ac praeſunt populis, ductantque in praelia turmas,
Eximio inſignit quos Jupiter altus honore.
Non ego diſpicere in medio certamine poſſum
Quemque ducum; tantae Mavors incendia pugnae
Suſcitat: aſt aliquis veniat vel ſponte, nec eſſe
Ludibrium canibus Patroclum in litore lentus
Iliaco ſinat. Haec magno clamore profatum
Fortis Oilides bello celer audiit Ajax,
Primus & ad vocem ſeſe tulit impiger, inter
Denſa virum currens citus agmina. deinde ſecuti

Una ambo, rex Idomeneus regiſque miniſter
Meriones, torvo Marti par. cetera nam quis
Nomina tot dicat, poſt hos in ſaeva ruentum
Praelia certatim rurſus, Martemque cientum?
Incurrunt primi Troes, praeit inclytus Hector.
Ut quondam ingentis circum oſtia magna fluenti,
Jupiter effuſo quem concitat horridus imbri,
Unda maris fluvium contra fremit, atque repulſum
Rejicit eructans: ripaeque & litora vaſto
Curva boant ſonitu: ſic Troum clamor ad auras
It late gliſcens. Argivi exſangue cadaver
Circumſtant, ſepti clypeis, atque aere coruſco,
Unanimes. quorum galeis fulgentibus atram
Offudit nubem Saturnius. ille nec ante
Patroclo infenſus, dulcis dum vita manebat,
Aeacidae famulo fuerat; nec membra perempti
Tunc Phrygiis praedam canibus tulit eſſe; ſed acres
Ferre viro auxilium bonus impulit ipſe ſodales.
Incurrunt primi Troes, ſubitoque tumultu
Argivos pepulere loco: ceſſere cadaver
Linquentes trepida capti formidine: quemquam
Nec ſtravere tamen Teucri; clamore trahebant
Tantum ad ſe magno Patroclum. abſterrita pubes
At manſura diu longe haud erat: ocyus omnes
Namque loco ſtatuit, vertitque acerrimus Ajax,
Corporis & ſpecie, factis & fortibus omnes,
Pelida excepto, qui longe anteibat Achivos:
Turbidus ille aciem primam ſecat, ac ruit hoſti
Obvius. Agreſtis magno ceu robore quondam
Fertur aper; torvuſque canes in montibus altis,

Floren-

Florentumque agmen juvenum fugat, horridus ut ſe
Convertit per denſa ruens virgulta; cohortes
Sic Telamoniades Ajax, quaecumque corona
Patrocli denſa medium cinxere cadaver
Diſſipat incurſans, Teucros nec laude potiri,
Abreptamque ſinit praedam inde ad moenia ferre.
  Hippothous Lethi proles praeclara Pelaſgi,
Lora pedem ad ſummum nectens, exſangue trahebat
Per mediam corpus turbam, magno ille probari
Priamidae cupiens Teucriſque. aſt ingruit ipſi
Triſte malum ſubito, nec mortem arcere cruentam
Optanti quiſquam potuit. Telamonius heros,
Per turbam per tela ruens, nam cominus haſtam
Fulgentis fixit galeae per ahenea ſepta.
Sciſſa viro eſt penitus ferrata cuſpide caſſis,
Et telo ingenti, valido & percuſſa lacerto.
Purpureus lato confeſtim e vulnere ſanguis
Emicuit, miſto diffuſus in arma cerebro;
Collapſique artus, amiſſo robore; peſque
Excidit e manibus; tum ſupra cernuus ipſe
Concidit exanimum corpus, vitamque reliquit
Lariſſa longe a pingui; caroſque parentes
Haud potuit juviſſe, vicem nec reddere; vitam
Lege brevem dura Parcarum nactus, & aevo
Florente Ajacis magni confoſſus ab haſta.
  Tum petit Ajacem ſtridenti cuſpide ſaevus
Priamides: vidit veniens telum ille per auras,
Et flexo paullum declinans corpore ceſſit.
Iphiti prolem Schedium (fortiſſimus inter
Phocaeos fuit hic proceres, claro in Panopeo

Tecta colens dives regalia, multaque fraenans
Imperio invictae bellator milia pubis)
Huic haſtam ad jugulum defixit, ahenea ſummo
Evaſit tergo cuſpis trajecta: fragorem
Ille dedit, ſuper arma virum inſonuere cadentem.
 Phaenopis egregiam prolem Phorcyna, cadaver
Dum tegit Hippothoi, ventrem Telamonius Ajax
Per medium incurrens ingenti perculit haſta,
Atque cavum rupit penitus thoraca. ſub altum
Cuſpis abit corpus crudeli vulnere, & haurit
Ilia: tellurem palmis & pectore planxit
Ille cadens. primi Troum, & Mavortius Hector
Intremuere artus, retro & ceſſere: dederunt
Clamorem Argivi horriſonum, Phorcynque peremptum,
Hippothoumque citi traxere, atque aerea texta
Armorum ſolvere humeris laetique tulere.
 Jamque adeo Teucri Grajo ſub Marte ſubirent
Iliacos trepidi muros, ac tuta domorum,
Ignava mentem capti formidine, ferrent
Eximiam & Danai virtute ac robore laudem
Praeter fata Jovis: ſed fortem in praelia Phoebus
Ipſe ciet ſubito Aeneam, faciem Periphanti
Epytidae ſimilis; praeco illi fidus in aede
Qui patria, prudens rerum doctuſque parente
Cum ſene conſenuit. ſimulans hunc Phoebus Apollo
Adſtitit Aeneae; dictiſque ita fatur amicis:
 Aenea, nam qui fato altum vel ſine divis
Ilion eriperes tuque & Trojana juventus?
Quod facere ipſe alios vidi olim, robore fretos,
Et virtute ſua, & numero, nactoſque timoris

Exper-

Expertem populum; ſi nunc, victoria nobis
Cum datur, haud aequo Danais Jove, corda pavore
Perculſi fugitis, torpentque ad praelia vires?
  Sic ait; ille deum cernens agnovit, & altum,
Ad ſocios, dium & converſus ad Hectora, clamat:
  O Hector, primi o Troes ſociique, fugatos
Turpe fuat, Grajo domitos & Marte ſubire
Moenia, & Iliacas intra nos condere turres.
En mihi delapſus caelo deus adſtat ab alto,
Atque docet, nutu qui temperat omnia, nobis
Auxilio eſſe Jovem. fortes invadite pugnam
Ergo, viri, recta in Danaos & denſa feramus
Arma iterum, ſaltem, vacui cura atque labore,
Patrocli condant raptum ne in caſtra cadaver.
  Haec fatus, primam ante aciem prorupit, & acer
Conſtitit. at Troes magno clamore ſecuti
Convertere fugam, Grajiſque infeſta tulere
Arma omnes. longa primus tranſverberat haſta
Magnanimum Aeneas Leocriton, armipotentis
Germen Arisbantis, clari ſocium Lycomedis.
Martius hunc miſerans Lycomedes morte peremptum,
Continuo propiuſque virum ſtetit, & jacit haſtam,
Ac ferit Hippaſiden Apiſaona per jecur alto
Vulnere, paſtorem populorum; genuaque ſolvit.
Venerat hic Trojae ſacras bellator ad arces
Paeonia e pingui magni comes Aſteropaei,
Deterior paullo virtute ac fortibus armis.
Exſtinctum hunc miſerans Mavortius Aſteropaeus
Provolat, ipſe etiam cupiens invadere pugnam
Et conferre manum: fruſtra; Graji undique denſis

Jam ſepti ſtabant clypeis, praeque aere micantes
Tendebant haſtas Patrocli ad corpus. obibat
Omnes namque Ajax, inſtans hortantibus, uſquam
Cedere nec retro quemquam, procurrere in hoſtem
Nec quemquam, & ſolum ante alios pugnare ſinebat:
Uno omnes at ſtare loco, mediumque cadaver
Protegere infeſtis orabat cominus haſtis.
Haec praecepta ingens dabat Ajax. terra cruore
Purpureo perfuſa madebat, denſa cadebant
Corpora Trojugenum ſociumque, & pubis Achaeae.
Haud etenim Argivis ibat ſine ſanguine pugna;
Argivum at numerus longe minor aere peribat
Vulnifico, memorum ſemper ſibi ferre viciſſim
Auxilium, & pugnae junctis tolerare laborem
Viribus, ac durae caſus avertere mortis.
  Sic, flammae ſimiles ardenti, praelia ſaevae
Miſcebant pugnae. caelo Solemque putares
Auricomum, Lunamque una periiſſe: premebat
Sic pugnam nubes condenſo pulvere, primos
Et Danaum circumſtabant quicunque cadaver
Triſte Menetiadae. nulla caligine ſepti
Parte alia Grajorum alii Troumque ſereno
Martem exercebant caelo: fulgebat acutis
Late Sol fuſus radiis, non montibus ulla
Uſquam, non campis nubes. nec pugna vigebat
Uſque, ſed abſtantes longe volitantia tela
Luctificoſque arcus vitabant. gentis Achivae
Flos triſtem in medio aerumnam longumque laborem
Durabant bello, denſa caligine preſſi,
Et circum aeratis pulſati cominus haſtis.

At duo magnanimi juvenes, clariſſima Grajum
Lumina, Neſtoridae, Thraſymedes Antilochuſque,
Nondum etiam audierant Patroclum extrema tuliſſe
Fata, ſed in primo vivum pugnare tumultu,
Trojugenum & caedi victorem inſtare putabant.
Nam, converſa fuga poſtquam videre ſuorum
Agmina, pugnabant ſeorſum: mandarat utrique
Hoc etenim Neſtor gnatos hortatus amice
Navibus a curvis genitor cum miſit in arma.
Hi procul ergo aberant; aliis certamen at ortum
Grajorum primis fuerat grave, luce dabatur
Nec tota requies feſſis; ſudore madebant
Crura genuque, pedeſque, manuſque, oculique, cadaver
Confertim ad famuli pugnantum bellipotentis
Aeacidae, Troaſque arcentum atque Hectora dium.
Ac velut, ingenti cum vir derepta juvenco
Terga dedit turbae juvenum, & manantia multo
Pingui certatim manibus diſtendere juſſit;
Illa operi ſeſe accingit; diverſaque in orbem
Vi trahit: extra humor citus effluit, imaque fuſum
Pingue ſubit tractu valido; terga undique ſeſe
Extendere: trahunt gelidum certamine magno
Sic Danai corpus Teucrique, arctata puſillo
Turba ingens ſpatio; ſpeſque his ad moenia raptum
Pertrahere, his curvas ad naves. durus utrinque
Exoritur, fervetque labor ſine fine: cruentus
Nec qui bella ciet Mavors, Tritonia Pallas
Nec vires, magnoſque virum reprehenderit auſus
Contemplans, ira quamvis commota furenti.
Durum luce illa pugnae ſic ipſe laborem

 Juppi-

Juppiter intendit Patrocli ad triſte cadaver.
Necdum etiam forti Pelidae fama ſodalis
Venerat exſtincti: nam longe a puppibus altos
Trojae pugnabant ad muros. ergo, peremptum
Ignorans, retro ſperabat, limite tacto
Portarum, incolumem venturum in caſtra. ſciebat
Namque viro non poſſe capi, nec ſe ſine, Trojae
Moenia, nec ſecum; mater quod caerula ſoli
Dixerat, illa Jovis referens arcana ſupremi
Conſilia: aſt miſerum genitrix celaverat alma
Dilecti ante alios omnes de morte ſodalis.
Illi haſtas circa exanimum ſaevo aere micantes
Protendunt, contraque obnixi mutua ſeſe
Hinc atque hinc urgent, nec ceſſant ſternere leto.
Atque aliquis Grajum furiato haec pectore fatur:
O ſocii, nobis hinc turpe in caſtra reverti;
Nigra ſinu vaſto nobis heic terra dehiſcat
Omnibus. id ſatius multo eſt, quam ferre ſuperbis
Hunc tolli a Teucris ingenti non ſine laude.
Contra aliquis Troum bellator talia clamat:
O ſocii, hunc juxta, vel ſi fatale domari
Omnibus eſt leto, pariter pugnemus, & hoſti
Nemo loco pulſus cedat, Martemve remittat.
Sic aliquis ſocios clamans incendit in arma.
Gliſcit pugna atrox, ferri ſonor aerea pulſat
Caelorum convexa altas ſublatus in auras.
Aeacidae interea diverſa in parte jugales,
Egreſſi turba e media, bellique tumultu,
Flebant, aurigam ut primum ſenſere cruenta
Priamidae foedo proſtratum in pulvere dextra.

Illos Automedon, Dioreos inclyta proles,
Urgebat, celerique attingens terga flagello,
Et blandis hortans verbis, terrenſque minaci
Voce iterum atque iterum increpitos: nec caſtra reverti
In Danaum, latus qua tenditur Helleſpontus,
Illi, nec triſti ſe bello inferre volebant;
Sed, velut immotae ſtant váſta mole columnae
Buſta viri ſupra vel ſupra buſta puellae;
Sic ſtabant curru juncti, dejectaque terrae
Admorant capita; ex oculis per moeſta tepentes
Ora ibant grandes lacrimae flentum ſibi rapti
Aurigae deſiderio; juba denſa comanti
Crine jugum propter circlis elapſa fluebat
Horrens, fuſa jacens immundo in pulvere. divum
Hos caelo rex conſpectos miſeratus ab alto eſt;
Et quaſſans caput, haec tacito ſub pectore ſecum:
  Heu miſeri, indignique ambo ferre iſta! ſenectae,
Mortis & expertes cur nam vos numina quondam
Mortali dedimus Peleo? luctuſque laboreſque
Anne hominum ut miſera duros cum gente feratis;
Qua nulla eſt curae ſubjectior, atque dolori
Aerumnaeque, omni e numero, quaecumque liquenti
Veſcunturque aura, terreſtri & corpore ſerpunt.
Attamen haud patiar vobis, pulchroque potitum
Hectora Priamiden curru vectarier. arma
Non ſatis eſt indutus habet quod rapta? ſuperbis
Quod tumet exuviis, fama & ſe jactat inani?
Quin ego nunc vobis, artuſque animoſque vigore
Complebo indomito, raptum ut ſervare volucri
Automedonta fuga liceat, curvaſque referre

Incolumem ad puppes. Teucris decus addere nam ſtat
Majus adhuc, Danaos ut ſternant caede, carinas
Dum tandem veniant ad celſas, Solque reviſat
Oceanum, & ſacra terram nox contegat umbra.
Sic ait; invictumque pater per membra vigorem
Afflat equis: alacres, excuſſo pulvere, denſas
Arrexere jubas, Troumque per agmina, perque
Agmina Grajugenum currum rapuere ſonantem.
His, quamvis cari turbatus morte ſodalis,
Automedon vectus ruit inter praelia; qualis
Anſeribus vultur mixtus; curſuque volucri
Nunc turba e Teucrum refugit, nunc rurſus eodem
Involat, ac trepidum turbat, verſo agmine, vulgus:
At non caede viros ſternit, dum terga ruentum
Turbidus inſequitur. nec enim ſacro licet uni
In curru vibrare haſtas, & ducere fraena.
Hunc, luctu attonitus curſu dum fertur inani,
Alcimedon tandem, Laercei clara propago
Aemonidae, vidit; ſtans & poſt terga, calentem
Et currum, dictis affatur talibus ultro:
Automedon, iſtud quiſnam tibi futile divum
Conſilium injecit, mentemque exemit? in hoſtem
Incurſas medium ſolus; cui morte ſodalis
Stratus: at Aeacidae gerit Hector clara ſuperbus
Arma humeris, partoque tumens exſultat honore.
Magnanimus contra Automedon huic talibus infit:
Alcimedon, quiſnam bellaces inter Achivos
Par tibi noſſe animos & mores morte carentum
Cornipedum, praeter Patroclum, vivus agebat
Qui prius indomitos par divis: nunc mala Parca
Op-

Oppreſſit miſerum, viridique exſtinxit in aevo.
Ergo age, lora manu cape tu, longumque flagellum:
Aſt ego deſiliam curru, pugnamque capeſſam.
Haec ubi dicta, citum Alcimedon celer inſilit axem,
Docta lora manu capiens, longumque flagellum:
Deſilit Automedon. quos longe proſpicit Hector,
Et lateri adſtantem laetus compellat amicis
Extemplo Aenean dictis, ac talia fatur:
Belligerae Troum gentis bone ductor, & auctor
Conſilii ſapiens, Aenea, fortis Achillei
Conſpicor en bijugos prodire in praelia, inertes
Et ſimul aurigas: hoc ſpes eſt poſſe potiri,
Si modo vis forti ſocium te adjungere coepto.
Audebunt nec enim contra nos obvia ferre
Arma, loco nec ſtare, acri & contendere Marte.
Talia Priamides, Anchiſae at Martia proles
Obſequitur dictis. humeros protectus uterque
Taurino graditur tergo ſolidoque, levique,
Multiplici ſuper inducto conſtraverat aere
Quod faber, omnigenos bello munimen ad ictus.
Una ibant Chromiuſque ingens, ſimiliſque deorum
Aretus; certaeque viros demittere morti
Sperabant, bijugoſque alta cervice ſuperbos
Excipere, ac ſecum patrias abducere ad arces.
Dementes! nec enim ſine caede ac ſanguine multo
Ferre gradum retro a magno Automedonte licebit.
Ille Jovem ſupplex non caſſa in vota vocavit,
Complevitque altum vi, firmo & robore pectus;
Tum celer hac fidum compellat voce ſodalem:
Alcimedon, ne longe abſta, ſed terga propinqui

Fac

Fac mihi cornipedes afflent. non ante furoris
Hector namque modum ſtatuet, pugnaeque, ſuperbus
Aeacidae quam ſcandat equos, me teque perempto,
Argivamque aciem turbet; vel quod reor, ipſe
Confoſſus primos inter det ſanguine poenas.
Haec ait, atque ambo Ajaces vocat, ac Menelaum:
Ajaces Danaum ductores, & Menelae,
Patrocli exanimum corpus ſervare jubete,
Proque viro pugnare, hoſtique obſiſtere Grajos
Praeſtantes virtute alios: vos triſtia vivis
Ocyus at nobis fata o depellite. namque
Huc rapido adventant curſu per tela viroſque
Hector & Aeneas, nemo quos viribus aequat
Aut animis tota Troum de gente. deorum
Sed poſita in genibus ſunt haec. jaculabor & ipſe
Vi tamen interea. curabit cetera magnus
Juppiter, invicto qui temperat omnia nutu.
Sic ait, ac librans longam vi conjicit haſtam,
Et clypeum Areti medium ferit; aereus umbo
Nec tenuit venientem; alte trans aurea balthei
Texta ſubit, penituſque infixa eſt inguine cuſpis.
Ac veluti validam ferro fulgente bipennim
Cum manibus juvenis tollens, certo ferit ictu
Cervicem agreſtis tauri poſt cornua, totum
Et penitus nervum praecidit; corruit ingens
Stratus humi, quaſſatque artus: ſic ille ſupinus
Membra ſolo quaſſans cecidit, vibrataque in imis
Viſceribus cuſpis vitae ſepta intima ſolvit.
Hector dehinc telo petit Automedonta coruſco.
Ille haſtam adverſus viditque, & corpore flexo

Exiit,

Exiit, acclinis telluri: tranſvolat haſta
Atque viri, poſt terga ſolo eſt infixa, caputque
Pars poſtrema ſuper, dum vis conſumpta, tremebat.
Jamque adeo ſtricto congreſſi cominus enſe
Pugnarent; pugnae cupidos at ſolvit uterque
Ajax adveniens audita voce ſodalis.
Hos veriti ceſſere micanti corde retrorſum
Hector & Aeneas, forma & praeſtante deorum
Aſſimilis Chromius, perfoſſumque ilia ferro
Aretum foedo liquere in pulvere. Marti
Tum rapido par Automedon, mora nulla, coruſcis
Exanimem nudatque armis ac talia fatur:
  Aegra Menetiadae ob letum moerore levavi
Corda tamen paullum nunc vel pejore perempto.
Haec ait; exuviaſque viri, multo arma cruore
Foeda, cito impoſuit curru; ſcandebat & ipſe
Sanguine conſperſus; magni ceu membra juvenci
Depaſtus leo, digrediens rubet ore cruento.
  Rurſus Patroclo ſuper ingens pugna coorta eſt,
Luctifica, immanis; caelo quam lapſa ciebat
Bellipotens Pallas praeſenti numine. gnatam
Miſerat hortari Danaos nam Juppiter ipſe,
Jam melior, Grajum fortem & miſeratus acerbam.
Purpuream veluti nigra ſub nube deum rex
Irin ut extendit, miſeris mortalibus omen
Aut belli aut hiemis gelidae, quae dira virorum
Omne opus abrumpit late, pecorique moleſta
Lanigero, pavidas angit formidine mentes:
Purpureo ſic illa humeros circumdata nimbo,
Adveniens Grajum turbae ſeſe intulit, acri

Corda virum incendens hortatu ad praelia; & omnes
Ante alios dictis, propior cui ſtabat, Atriden
Magnanimum exacuens Menelaum, corpore diva
Longaevo ſimilis Phoenici, & voce ſonora:
 Atride Menelae, ingens te nempe ſequetur
Dedecus ante omnes, fidum ſi forte ſodalem
Aeacidae magni Trojae ſub moenibus altis
Ore canes avido raptabunt. ſtrenuus ergo
Pugna ipſe, atque alios hortare in praelia Grajos.
 Martius huic retulit Menelaus talia contra:
O Phoenix pater, o longaeva jure verende
Canitie, mihi ſi Pallas Tritonia robur
Praebeat, avertatque procul ſtridentia tela,
Stare loco haud equidem dubitem, pugnaque tueri
Patroclum; exſtinctus qui cor mihi fixit acerbo
Luctu imum. at flammae ſimilis fuit Hector, & atrox
Uſque viros caedit; laudem quando annuit olli
Jupiter, & multo victorem inſignit honore.
 Haec ille: aſt animo gaviſa eſt caeſia Pallas,
Omnia quod divum primam inter numina ſeſe
Praeſentem auxilio vellet, ſupplexque vocaret.
Ergo humeris validum robur genibuſque ſecunda
Afflavit, pectuſque animis audacibus altum
Implevit: qualis parvae eſt audacia muſcae,
Acta viri toties quae longe a corpore, mordax
Involat, humanum cupiens haurire cruorem.
Huic ſimilis gelidum Patrocli ad corpus Atrides
Provolat; aeratamque jacit vi turbidus haſtam.
Vir fuit in Teucris, clari genus Eetionis,
Forte Podes, belloque acer, praedives avito

Et cenſu, eximie cunctis in civibus Hector
Quem coluit pugnaque bonum dapibuſque ſodalem.
Hunc, dum terga fugae dabat, ipſam fixit Atrides
Ad zonam, crudumque egit trans ilia ferrum.
Corruit ingenti ſonitu. ſuper advolat heros,
Exanimum & corpus Trojano ex agmine turbam
Grajorum in mediam laetanti corde trahebat.
Hectora tum lateri adſiſtens hortatur Apollo,
Phaenopis Aſiadae ſimilis, qui, cultor Abydi,
Saepe illum hoſpitio venientem excepit amico,
Hoſpitibus carus prae cunctis. oſque habitumque
Huic ſimilis, juvenem ſic ultro affatur Apollo:
  Hector, quis poſthac Grajis ex omnibus alter
Te metuat, quem ſic terret Menelaus, inerſque
Bellator, molliſque animi qui dicitur eſſe?
En abit ille trahens Trojano ex agmine victor,
Quem tibi confoſſum crudeli morte peremit,
Clarum Marte Poden, dium genus Eetionis.
  Sic ait: huic ſubita mentem & praecordia texit
Nube dolor: fulvo ante aciem volat aere coruſcus.
  Tum pater auratis Saturnius aegida villis
Suſtulit, ac denſis late omnem nubibus Idam
Involvit, ſaevis implens fulgoribus auras;
Horrendumque dedit tonitru, magnaque tremendum
Geſtamen dextra concuſſit; vimque ſequendi
Invictam Teucris, trepidamque immiſit Achivis
Ipſe fugam, & gelidum, perculſa mente, pavorem.
Boeotus fugit ante omnes ac tuta capeſſit
Peneleus, dextrum pugnanti ut ſtrinxit acuto
Polydamas humerum telo; nec vulnus adegit

Altius,

Altius, ille quidem propior jaculatus. at Hector
Cominus egregium percuſſit Leiton haſta,
Germen Alectryonis magni qua jungitur ulnae
Dextra, virum cogens pugna deſiſtere. circum
Lumina qui volvens fugitque exterritus haſtam
Nec jam poſſe manu tractans confligere Teucris
Sperabat, moerore animum dejectus acerbo.
Hectora, dum ſequitur fugientem Leiton, haſta
Idomeneus medium ferit in thoraca papillam
Juxta, ſed primo fracta eſt in robore cuſpis
Ima. Phryges, regis perculſi corda periclo,
Exclamant: ſtantem in curru jaculatus at Hector
Deucaliden, miſſo regem contingere telo
Haud potuit: magno confoſſum at vulnere juxta,
Merionae fidi aurigam armigerumque, peremit
Caeranon; alta, virum comitans, qui moenia Lycti
Liquerat. (hac primum a curvis nam luce carinis
Meriones in bella pedes proceſſerat, ingens
Morte ſua Teucris decus ille daturus, euntem
Pone ſequens celeres ni Coeranus ante jugales
Duxiſſet, lucemque olli vitamque tuliſſet,
Ipſe ſed Hectorea ſubiiſſet fata ſub haſta.)
Huic ſubter malamque auremque eſt fixa, revulſos
Expulit & dentes, ac linguam cuſpis ahena
Diſcidit. curru delapſus corpore vaſto
Planxit humum, manibuſque effuſas liquit habenas;
Meriones flexo ad terram quas corpore pronus
Suſtulit; ac regem compellans talia fatur:
Pelle cavas citus ad naves, nec parce flagello;
Namque, ut tute vides, Grajum res verſa, decuſque.

Sic

Sic ait: Idomeneus at flagro pulchra comantes
Admonuit bijugos, moerenti & pectore curvas
Territus ad puppes laxatis fertur habenis.
Nec magnum Ajacem, nec te Menelae voluntas
Verſa Jovis latuit, cujus victoria nutu
Alternans fugit Danaos, Troaſque reviſit.
Nec mora, ſic fari eſt orſus Telamonius Ajax:
Proh ſuperi! & ſtultus norit jam, numine verſo,
Trojugenis praebere decus victoribus ipſum
Quippe Jovem: queis nulla uſquam tela irrita, dextra
Miſſa, cadunt noſtro ſine vulnere, quiſquis inerſve
Torſerit, aut fortis. nullum non ipſe per auras
Namque regit. nobis contra tela omnia fruſtra
Lapſa ſolo, terram conſternunt caſſa ſine ictu.
Ergo age, collatiſque una quaeramus, amici,
Conſiliis, quanam raptumque ex hoſte cadaver
Hinc trahere, & reduces caris afferre queamus
Laetitiam ſociis; moerenti pectore qui nos
Proſpectant pavidi, nec jam cohibere cruenti
Hectoris indomitaſque manus, dirumque furorem
Poſſe putant, medias foedet ne caede carinas.
Atque utinam hinc aliquis celeri pede nuncius iret
Pelidae; nec enim quidquam, reor, audiit, abſens
Et neſcit ſaeva raptum ſibi morte ſodalem.
Sed, qualem poſcit res, nullum conſpicor uſquam
In Danais: tenebris late ſic omnia circum
Caligant, nubeſque operit curruſque viroſque.
At tu, ſumme deum rex Juppiter, hanc precor arce
Foedam Grajugenis noctem, caelumque ſerena
Luce aperi, atque oculis rerum da cernere formas.

Dehinc, tibi ſic placitum quando eſt, vel perde videntes
Luce, pater, nos in clara: Telamonius Ajax
  Has imo fudit ſuſpirans pectore voces.
At flentem caelo miſeratus Juppiter alto eſt;
Continuo & noctem nigrae caliginis atram
Diſpulit: affulſit Sol pura luce, patebat
Cuncta oculis acies late manifeſta. propinquum
Ergo his compellat Menelaum vocibus Ajax:
  Adſpice, rex Menelae, aliqua ſi forte videre
Vivum in parte queas prognatum Neſtore magno
Antilochum; fortique jube, mora nulla, profectus
Nunciet Aeacidae, fidum, quo carior illi
Nemo erat, exſtinctum crudeli morte ſodalem.
  Haec Ajax: dicto paret Menelaus, & illinc
Digreditur moeſtus. qualis leo plena relinquens
Septa boum, quem turba canum condenſa virumque
Impleri cupidum pingui vetat, uſque ſub alta
Nocte vigil: diro praedae ſuccenſus amore
Ille ruit contra, quidquam nec proficit: unde
Unde volant validis nam tela intorta lacertis,
Atque faces denſae terrent, ſiſtuntque; recedit
Moeſtus mane, gradu & lento ſua luſtra reviſit:
Talis Patroclum Menelaus mente reliquit
Invita lente ingrediens, metuitque cadaver
Ne Danai linquant praedam hoſti, corda pavore
Perculſi; atque ambos Ajaces, Merionenque
Hortatur, firmans dictis, ac talia mandat:
  Ajaces Danaum ductores, Merioneque,
Nunc memor eſto aliquis Patrocli; qualis in omnes,
Quam bonus & comis fuerit, dum vita manebat;

Qua

Qua miſerum laevo ſpoliarunt numine Parcae.
Haec fatus, procul inde abiit feſtinus; & omnem
Lumina fert tacitus per turbam, cunctaque viſu
Perluſtrat cupido: qualis, quam cernere acutum
Ante omnes perhibent aquilam, quaecumque volantes
Aerios tranant campos, ſublimis ab alto
Quae leporem caelo exiguum ſub fronde virentis
Dumeti videt inſpiciens, ſubitoque cubanti
Involat, ac pedibus correptum eviſcerat uncis:
Talis tu, Menelae, tuens huc acer & illuc
Verſabas oculos per turbam, ſicubi vivum
Cernere Neſtoriden denſa inter milia poſſes.
Nec longum in medio tempus, videt ecce ſiniſtra
Antilochum pugnae firmantem in parte ſodales,
Hortatuque ſuas urgentem in praelia turmas.
Hunc adit, ac propior compellans, talia fatur:
Neſtoride, regum germen, citus huc ades; audi
Quae porto infelix tibi nuncius, ira deorum
Quae miſeris utinam nunquam feciſſet Achivis.
Quippe vides, reor, ipſe, labat quo turbine pulſa
Res Danaum, quaenam clades foeda ingruit; inſtant
Ut Grajis Teucri victores. optimus armis
Stratus morte jacet Patroclus, moeror adempto
Quo gravis orbatos luctuſque invaſit Achivos.
Sed tu, nunc quod opus, puppes non ſeguis ad altas
Curre; doce ignarum Aeaciden quae facta; cadaver
Dic celeret, ſi forte queat, ſervare ſodalis,
Nudum; namque armis potitur Mavortius Hector.
Sic ait. Antilochus perculſo at pectore totus
Horruit: ora diu preſſit dolor altus; oborto

Fletu oculi maduere, imis vox faucibus haeſit.
Nec tamen Atridae neglexit juſſa; capeſſit
Sed curſum; datque arma celer ſervanda ſodali
Laodoco, bijugos illi qui fidus habenis
Flectebat propior. curſu pedes ipſe volucri
Nuncius ad naves it dio triſtis Achilli,
Nec tibi tunc, preſſoſque malo, carique dolentes
Digreſſu Antilochi, ſocios, Menelae, juvare
Mens fuit. Egregium bello fortiſſimus heros
Suſcitat auxilio ſociis Thraſimedea, curſu
Patrocli ad gelidum rapido redit ipſe cadaver:
Adſtitit & geminis Ajacibus, atque ita fatur.
Illum equidem miſi ad naves ut nuncius iret
Pelidae magno infelix: quem non tamen eſſe
Venturum reor huc in praelia, ferveat etſi
In caput Hectoreum luctuque incenſus & ira.
Non etenim in Teucros, credo, pugnabit inermis.
Nos igitur moliri aliquid nunc addecet ipſos,
Exanimum ſiqua liceat jam tollere corpus,
E triſti & ſalvis aſtutum excedere pugna.
Haec ille: haec retulit contra Telamonius Ajax.
Vera iſtaec dicis, ductor praeclare. cadaver
Ergo ſubite humeris pariter tu, Merioneſque,
Ocyus & medio ſublatum efferte tumultu.
Nos animiſque pares & nomine, terga ferentum
Ne laedi telis poſſint, pugnabimus una
Priamiden contra obnixi, Troumque phalangem.
Sic ait: illi ambo complexi exſangue cadaver
Suſtulerunt ulnis alte a tellure. dedere
Clamorem horriſonum Troes, videre cruentum

Ut fer-

Ut ferri a Danais corpus; rectaque ruentes
Incurrunt, canibus ſimiles, qui vulnere laeſum
Ore ſuem rabido invadunt, atque ante feruntur
Venantum turbam juvenum, diſcerpere captum
Dente avidi, ac ſaevos foedare in ſanguine rictus:
Ille ſed in mediis, confiſus robore, frontem
Ut primum adverſam convertit, protinus omnes
Abſiſtuntque metu pavidi, celerique capeſſunt
Tuta fuga; trepidus quaſſat praecordia terror:
Agmine ſic denſo Troes, poſt terga ſequentes,
Enſibus, atque haſtis inſtabant caedere acutis:
At, quoties gemini, converſa fronte, ruentem
Contra aciem Ajaces ſteterant; verſoque colore
Pallebant, ſubita trepidi formidine mentem;
Cominus audebat nec ſeſe credere pugnae,
Et rapto certare armis de corpore quiſquam.
  Sic turba e media, mediaque ex caede cadaver
Illi alacri curvas ad naves mente ferebant.
Interea magno gliſcebat pugna fragore
Aſpera. ceu ſubito cum flamma illata frequentem
Igni urbem rapido incendit, combuſtaque paſſim
Tecta ruunt, volvitque furens incendia ventus:
Sic hos pone virum ſonitus, ſonituſque rotarum
Ingens horribili cedentes uſque tumultu
Inſequitur: pergunt illi. cervice jugales
Ut valida montis raptant per confraga lignum
Vel navale, trabem vel magna mole, labore
Feſſi artus duro, largo & ſudore madentes:
Sic gemini heroes Patrocli exſanguia leto
Membra indefeſſi portant: poſt terga ruentem

Ajaces turbam cohibent, ſiſtuntque, ſuperbus
Agger ſilvoſo torrentia flumina dorſo
Ut cohibet, campiſque arcet vim dira frementum
Undarum, cogitque alio deflectere curſum,
Vaſta mole obſtans, vi nec perruptus ab ulla.
Sic ambo Ajaces ſocium poſt terga, ferentum
Patrocli exanimum corpus, Trojana morantur
Agmina, pellentes retro: magis & magis illi
Uſque inſtant; duo praecipue ſed fulmina belli,
Aeneas Anchiſiades, atque inclytus Hector.
Ac veluti ſturni condenſa nube feruntur,
Graculus aut magno volat agmine plurimus, altum
Et ſtridunt; clades parvarum dira volucrum
Viſus ubi accipiter trepidos conterruit olim:
Sic magno Aenean clamore atque Hectora viſum,
Pugnam oblita phalanx raptim vitabat Achaea,
Tuta petens; foſſamque intra circaque coruſca
Multa virum paſſim ceciderunt arma; dabatur
Ulla nec aſſidui requies vel parva laboris.

HOMERI ILIADOS.

LIBER DECIMUSOCTAVUS.

Sic illi ardentum pugnae certamina ritu
Flammarum exercent: Pelidae nuncius at ſe
Obtulit Antilochus, procurvo in litore, celſas
Ante rates, nactus, turbata mente ſedentem,
Et quod erat ſecum triſti ſub corde putantem.
Quippe gemens tales volvebat pectore curas:
Me miſerum! quinam dant hunc ad litora Graji
Curva fugam, totiſque ruunt verſo agmine campis?
Heu metuo adverſi ne laevo numine divi
Re mihi complerint miſero, quos caerula mater
Portendit quondam luctus; dixitque futurum,
Myrmidonum ut primus virtute ac fortibus armis,
Me vivo, ſolis jucundum lumen, & auras
Linqueret, Iliaco proſtratus Marte. Menoeti
Occidit heu proles bello fortiſſima! leto
Patroclus jacet infelix! Aſt, igne repulſo
Hoſtili, ad curvas juſſi remeare carinas,
Priamida nec cum ſaevo decernere pugna.
Ille ſuo tales verſat dum pectore curas,
Neſtoris eximii germen ſeſe obtulit ecce
Antilochus; lacrimas fundens perque ora tepentes,
Atque trahens imo gemitum de corde, profatur:

Hei mihi, Pelide, magnae tibi nuncius adſum
Infelix cladis. quam cur non arcuit aequus
Divum aliquis? jacet heu Patroclus. pugna cadaver
Fit gravis ad nudum: ferus Hector namque habet arma.
Sic ait: huic ſubitus triſti caligine moeror
Nubem animo denſam offudit. putrem rapit amens
Ambabus cinerem palmis, vultuque decoro,
Et capiti ſuperinfundit; fuligine turpi
Spirans Nectareum foedata eſt veſtis odorem.
Ipſe, ingens ſpatio ingenti porrectus, in atro
Pulvere procubuit, manibus turpabat & auream
Caeſariem iratis vellens. Tum, quotquot Achilles
Atque Menoetiades bello cepere, dolore
Fixae acri, accurrunt famulae, circumque jacenti
Affuſae, moeſtumque ululant, & pectora plangunt
Ingenti attonitae, labefacto corpore, luctu;
Antilochus parte ex alia turbatus, obortis
Ora udus lacrimis plorat; validiſque retentat
Pelidae uſque manus manibus; ne forte coruſco
Ipſe ſibi jugulum ferro ſecet. alta gemebat
Namque amens luctu, moeſto circum omnia complens
Clamore, horrendum exululans. Procul audiit imis
In ſpecubus gnati queſtus Nereia, patris
Intra tecta, Thetis; vocemque agnovit, & almo
Ore graves fudit gemitus, lamentaque luctu
Indulgens. coetu divam cinxere frequenti,
Caeruleae quaecumque maris Nereides imi
Stagna colunt, Glauceque, Thaliaque Cymodoceque,
Neſaee, Spioque, Thoeque, Halieque decora,
Cymothoe, Actaeeque, & candida Limnoria;

Am-

Amphithoe, Meliteque, & Agave pulchra, & Iaera
Dotoque, Protoque, Pheruſaque, Dynameneque,
Dexamene, Amphinomeque, & florens Callianira,
Doriſque & Panope; ante alias Galatea ſorores,
Inclyta, Nemertes, Apſeudes, Callianaſſa,
Et Clymene formoſa, Ianiraque, tuque Janaſſa,
Et Maera, atque Orithyia, atque comas Amathea
Formoſo cohibens plexu, centumque, ſub alto
Queis domus eſt ponto, Nereides. omne frequenti
Hae coetu implerunt vitreum ſpecus, & ſimul omnes
Plangebant niveis moerentia pectora palmis.
Queis Thetis in mediis orſa eſt hos anxia queſtus:
  Audite, atque meos cunctae cognoſcite luctus,
Nereides, mecum flentes mea damna, ſorores.
Heu miſera! heu partu eximio male functa! vigentem
Artubus atque animo, heroum quo fortior uſquam
Nemo fuit, gnatum peperique aluique. ſub auras
Arbor uti pingui e ſulco ſe attollit, & auctu
Uſque novo ad caelum ſurgit; ſuccreverat ille
Sic, validuſque artus, formaeque inſignis honore.
Hunc ego Trojugenum ſacras ad bella ſub arces
Triſtia miſi olim; tecta in Peleia mater
Nec reducem excipiam; dulci & dum veſcitur aura,
Atque videt ſolis pulchrum jubar, angitur uſque
Infelix; preſſoque malis nil ferre ſalutis
Adveniens poſſum genitrix: tamen ocyus ibo
Ut carumque caput videam, noſcamque dolorem
Quem doleat tantum, bello ſecretus ab omni.
  Haec effata cavum linquit ſpecus. omnis euntem
Nympharum ſequitur juxta chorus, arvaque, largo

Perfu-

Perfuſae fletu, Neptunia pectore findunt.
Inde, ubi jam Trojae pingues ad fertilis oras
Advenere, actam ſcandunt longo ordine fluctu
Caeruleo egreſſae, celſas qua parte carinas
Mirmidones circa Peliden rite locarant.
Huic, imo gemitus rumpenti e pectore, mater
Adſtitit, ac tollens ploratum, dulce prehendit
Gnati diva caput manibus; dehinc talia fatur:
  Quid fles, nate? angit quis te dolor? en age matri
Dic; ne cela animo quidquam. facta omnia ſummo
Ab Jove ſunt certe, manibus quaecumque ſupinis
Oraſti ſupplex; ad curvas omnis Achivum
Ut pubes compulſa rates, & preſſa malorum
Mole gravi, anguſtis te nempe in rebus egeret.
  Huic, gemitum ducens alto de pectore, contra
Pelides: Mater, mihi Juppiter iſta ſecundus
Annuit, indulgens precibus votoque: ſed, eheu,
Eſſe queat rapto quid nunc mihi dulce ſodali
Patroclo? colui quem ſemper, ſemper amavi
Ut caput ipſe meum, miſero mihi raptus acerbo eſt
Funere: qui vitam eripuit ferus Hector, ademit
Arma idem ſpolians, ingentia, pulchra, tuentum
Mira oculis; dederunt ipſi, dona inclyta, quondam
Quae Peleo divi, qua te, dea, luce cubili
Injecere viri mortalis. degere vitam
Aequoreas inter nymphas te morte carentem
Aequius at fuerat; thalamo ſibi jungere Peleum
Mortali de gente aliquam. non, diva, doleres
Multa gemens nati ob letum, quem bella ſecutum
Triſtia, non reducem excipies in tecta, laremque

Ad

Ad patrium. vitaeque piget luciſque, virorum
Eſſe nec in numero patiar me, fata ſub haſta
Primus dura mea ſubeat ni perditus Hector,
Patroclo & meritas fuſo det ſanguine poenas.
  Cui mater lacrimis haec rurſus moeſta profuſis:
Ergo, gnate, tibi veniet cita funeris hora;
Mors tibi confeſtim poſt Hectora namque parata eſt.
  Ille refert, graviter ſuſpirans pectore ab alto:
Diſpeream vel nunc, cui fata juvare ſodalem
Egregium miſero ſuprema in morte negarunt.
Heu nimis, heu, longe patria ab tellure domoque
Occidit, ille meum fruſtra, deſertus, amici
Auxilium, infelix, tam duro in tempore poſcens.
Nunc quoniam ad patrios nec me remeare penates
Fata ſinunt; nec opem dilecto ferreus ullam
Patroclo, ſociiſve tuli, quos tot mihi dirus
Hector demiſit leto; verum uſque carinas
Ad curvas ſedeo, telluris inutile pondus,
Talis ego, fortes qualis nemo inter Achivos
Bellator: fantem in coetu qui vincere poſſint
Eloquio, haud deſunt alii. Proh Juppiter, abſit
Diſcors ira deumque hominumque a pectore, quamvis
Cordatos ſaevire tamen quae cogit, & atro
Aſſimilis fumo gliſcit praecordia circum,
Perque means animum, ſtillanti dulcior ipſo
Melle, ſinu in medio capit auctus major in horas.
Ceu mihi totum ira pectus complevit Atrides.
Sed quae facta, licet dolor angat, mittere praeſtat;
Ac durae mentem domitos vi ſubdere ſorti.
Nunc abeo, capitis cari ſi caede ſuperbum

Hecto-

Hectora nanciſcar; nigraeque occumbere morti
Haud renuo, volet ille alti cum rector Olympi,
Dique alii, quorumcumque eſt ſub numine vita
Morſque virum. mortis poſtremae fata nec ipſa
Invicti fugit vis Herculis, ille Tonanti
Ante alios fuerit quamvis acceptior omnes:
Sed domitus fatoque gravi, Junonis & ira eſt.
Sic & ego, me dura premet ſi Parca, jacebo
Mortuus; at meritae referam nunc praemia laudis;
Troiadumque aliquam, ſinuoſa & veſte nitentum
Dardanidum, ambabus tergentem mollia palmis
Ora, gravi cogam gemitu jactare querelas.
Norint me ceſſaſſe diu certamine belli
A duro. nunc arma, parens, in ſaeva ruentem
Ne retine incaſſum: precibus nec flectere blandis,
Nec verbis poteris mihi mentem vertere amicis.
 Huic Thetis: iſta quidem, quae fatus, vera negare
Haud auſim. feſſis pulchrum eſt avertere praeſens
Exitium ſociis, claramque affundere lucem.
Sed tua Trojugenae potiuntur pulchra coruſco
Aere arma; indutus quae nunc gerit Hector, inani
Laetitia exſultans: longum at laetarier ille,
Ut reor, haud quibit; cui mors jam dura propinquat.
Ergo ne te armis audax immitte prius, quam
Me reducem huc videas. prima cum luce revertar
Namque ferens, faciet ſolers quae Mulciber, arma.
 Sic ait; atque viam celerat feſtina; ſed ante
Aequoreas abiens ſic eſt affata ſorores:
Vos nunc ite, maris gremium vos condite in alti,
Caeruleumque ſenem viſurae, aedeſque paternas;

Et,

Et, quae facta, patri narrate: micantis Olympi
Ipſa hinc ad ſedes abeo, Vulcania tecta:
Egregius ſi forte faber caeleſtia gnato
Arma meo donare velit, quorum indiget uſu.
Sic ait: illae undas moeſtae ſubiere. ſupremi
Pulchra Thetis longe ad ſedes tendebat Olympi,
Ferret ut arma parens gnato. dum pergit ad altas
Illa domos divum; magno clamore cruentum
Priamidem interea fugiens Argiva juventus
Venerat ad naves, & fluctiſonum Helleſpontum.
Necdum etiam media telorum e nube ſodalem
Aeacidae extulerant Graji. poſt terga ſecuti
Troes enim denſi inſtabant, curruſque virumque
Turba ingens, igni & ſimilis Priameius Hector.
Ter pedibus retro apprendens exſangue cadaver
Priamides traxit, ſocios & voce vocatos
Horriſona increpuit; ter magnis viribus ambo
Ajaces gelido aſpulerunt a corpore; fretus
Ille ſuo contra perſtabat robore; turbam
Acer & in mediam nunc ſe, mediumque tumultum
Injicit; immotus nunc ſtat, magnaque ſuorum
Voce animos firmat, nuſquam decedit & hoſti.
Ac velut impaſtum flammato corde leonem
Paſtorum nequeunt vigiles arcere catervae:
Sic gemini Ajaces, Mavortia corda, furentem
Hectora ab exanimi Patroclo arcere nequibant.
Jamque adeo abreptum rapuiſſet victor, & ingens
Cepiſſet decus & ſperatae praemia laudis;
Iris ni ſubito veniſſet nuncia forti
Pelidae, illa jubens armari ad praelia. caelo

Clam

Clam Jove, clamque aliis quam dis Saturnia miſit.
Haec juveni ſtetit ante oculos, ac talibus infit:
Surge age, Pelide armipotens, omneſque tremende
Ante viros; fer opem Patroclo. namque carinas
Stat gravis ad curvas dudum pugna illius ergo,
Seque acies caedunt hinc atque hinc: pugnat Achiva
Exſangui pubes pro corpore; Troia certat
Arreptum Iliacas at pubes tollere ad arces.
Inclytus ante omnes Hector furit; atque potiri
Exſtincto, atque caput molli a cervice reſectum
Figere avet ſummo in vallo. Conſurge, jacere
Deſine; jam ſubeat mentem pudor, optime Achilleu,
Te vivo Iliacis Patrocli membra relinqui
Ludibrium infelix canibus. tibi turpe ſodalis
Si veniat lacerumve tui foedumve cadaver.
Sic dea. ſic contra Pelides: Iri ferentem
Iſta deum quis te celſo huc demiſit Olympo?
Illa refert: Magni conjux Jovis, inclyta Juno;
Nec miſſam ſummus ſcit Juppiter ipſe, deorum
Nec quiſquam e numero, caeli qui tecta frequentant.
Tum ſic Aeacides: nam qui nunc, diva, tumultum
Ire virum in medium poſſum, cui ſcilicet arma
Hoſtis habet; mater vetuit quem bella ſubire
Et prius, huc rediens quam venerit ipſa? ſpopondit
Vulcani nam facta manu, quibus induar, arma
Laturam caelo. nec fortes inter Achivos,
Quod norim, eſt quiſquam, cujus ſint artubus arma
Apta meis, magnum Ajacis Telamone creati
Si clypeum excipias. ſed & Ajax nunc, reor, inter
Primores pugnat Patroclum propter, & haſta

Ut

Ut ſolet, hoſtiles turbat, caeditque phalanges.
Haec ille: haec roſeo contra Thaumantias ore:
Pulchra tibi in mediis nunc hoſtibus arma teneri
Ipſi etiam ſcimus: primam tamen i vel inermis
Ad foſſam; Teucriſque offer, metuende, videndum
Os modo; ſi gelida capti formidine tandem
Abſiſtant pugna; longo ſi feſſa labore
Gens Danaum paullum reſpiret. ſaepe ſalutem
Parva quies tulit in medio diſcrimine belli.
Haec effata levi niſu dea fugit in auras.
At carus regi ſuperum conſurgit Achilles;
Cui fortes dedit horrificam Tritonia Pallas
Aegida circum humeros, aurata & nube decorum
Ipſa caput cinxit, ſummoque a vertice late
Fulgentem incendit praeclaro lumine flammam.
Ac velut aerias quondam ſe attollit in auras
Fumus, litoreae ſurgens a moenibus urbis;
Quam, fluctu ſeptam circum pontoque locatam
In medio, admotis oppugnant molibus hoſtes:
At cives tota quam longa eſt luce cruento
Haud ceſſant trepidi e muris decernere Marte:
Inde ubi ſe occiduas tandem ſol merſit in undas,
Denſae igni flagrantque faces, & fulgor ad altas
It nubes, ſignum ſociis, ſi forte carinis
Advecti auxilio veniant, finemque laborum
Ferre aliquem, ac duram poſſint avertere cladem:
Haud aliter clarum flammae jubar emicat alte
Ad caelum dio e capite, horrendumque refulget.
Ille quidem muro eſt ingenti egreſſus, & altam
Conſtitit ad foſſam, turbae ſed mixtus Achivum

Haud

Haud tamen eſt; carae occurſant nam juſſa parentis.
Illic ſtans altum clamavit. Pallas at una
Vocem divino claram de pectore miſit
Horrendum exclamans, tremefactaque pectora Troum,
Atque omnes late implevit terrore phalanges.
Ac veluti clarum tuba clangens inſonat, hoſtis
Denſus ubi obſeſſae claſſem fert cominus urbi:
Sic magni Aeacidae late vox clara ſonabat.
Turbatae mentes Teucrorum, pulchra comantes
Convertere viam bijugi, ſtragemque futuram
Horreſcunt; pavidi perculſis mentibus haerent
Aurigae, horrenda ſpecie ut videre coruſcam
Pelidae celſo diffundi e vertice flammam,
Quam ſaeva indomito ſuccenderat igne Minerva.
Ter latam ſtans ad foſſam clamavit Achilles:
Ter magno Teucri ac ſocii fugere tumultu.
Tunc adeo bis ſex Troum, Mavortia pubes,
Celſo dejecti curru, jacuere, ſuiſque
Pectora confoſſi, viſu miſerabile, telis:
Hoſtibus at Graji depulſis, corpus ovantes
Patrocli e pugna extulerunt, mollique feretro
Impoſuere: udi fletu funduntur amici
Cui circum; ſequitur Pelides, pulchra profuſis
Ora madens lacrimis, poſtquam conſpexit amicum
Porrectumque toro, confoſſumque ilia ferro;
Ad pugnam curru imponens quam miſerat ipſe,
Nec reducem rurſus pugna ex ardente recepit.
Heic indefeſſum Juno Saturnia Solem
Invitum Oceani ſubter vada caerula miſit:
Ille mari latuit merſus; certamine ab omni

Graju-

Grajugenae at feſſi nigra ſub nocte quierunt.
Parte alia, pugna poſtquam exceſſere cruenta,
Abjunctos curru Teucri ſolvere jugales:
Continuo &, nondum potu dapibuſque refecti,
In coetum coeunt. heic recto corpore cuncti
Stabant; nemo auſus conſidere. corda tremebant
Namque metu, Aeacides fuerat quod viſus, Atridae
Iratus poſtquam longum ceſſarat ab armis.
Pantoides quibus in mediis ita farier infit
Polydamas, veri prudens, tranſactaque rerum
Qui ſolus norat, rerum & ventura, ſodalis
Hectoris, ac partu vitales fuſus in auras,
Hectora Ciſſeis Priamo qua nocte creavit.
Sed longe melior lingua hic fuit: Hector at haſta.
Is tunc has prompſit facundo e pectore voces:
Conſulite, o ſocii, magnaque expendite cura
Quid fieri praeſtet. muros hinc ire ſub urbis
Hortor ego, Aurorae medio nec velle manere
Adventum in campo, non longe a navibus. hoſtis
Si veniat, nimium tuta diſtamus ab urbe.
Ille vir iratus quando ceſſabat Atridae,
Argivus levior Mavors fuit, & mihi Grajas
Dulce erat ad puppes longam producere noctem,
Speranti ratibuſque inſigni & laude potiri.
Nunc dium timeo Peliden, namque, ſuperbis
Ut furit uſque animis, non campis ille manebit
In mediis, vario paſſim contendere Marte
Troes ubi & Graji fuerunt: at moenia bello
Incurſans, rerum trepidos certamine triſti
Deque urbe & de conjugibus decernere coget.

 Quare

Quare agite, o ſocii, longe hinc cedamus in urbem.
Conſiliis parete meis. nam ſic erit ipſe
Ut dico: Pugna Aeaciden abſterruit alma
Nox veniens: quod ſi nos, huc progreſſus in armis,
Mane novo inveniat, qui ſit noſcemus. in altum
Ilion evadet fugiens hinc namque libenti
Pars animo: longe pars major ſtrata jacebit,
Vulturibus dulces epulas canibuſque datura
Iliacis. talem, di, longe avertite cladem.
At, parere mihi ſi vultis vera monenti,
Nocte quidem clauſis, vel moeſto corde, licebit
Conſilio firmare animos, belloque parari;
Atque urbem poterunt turres, portaeque, ſuperbi
Et poſtes, vecteſque arcta compage tueri.
Dehinc, inſtructi armis primo ſurgentis in ortu
Aurorae, denſa turres & celſa corona
Moenia cingemus. labor olli curaque major
Tum fuerit muros circa pugnare; carinas
Et repetet vana ſpe luſus, moenia circum
Poſtquam agitans curſu fruſtra ſatiarit inani
Efferus alipedes alta cervice ſuperbos.
Namque urbi nec ſeſe immittet quamlibet audax;
Nec vaſtam dabit: ante ſuo nam corpore paſcet
Ipſe canes. Haec Polydamas: quem Martius Hector
Torva tuens, dictis contra ſic fatur acerbis:
  Polydama, iſtorum laudo nil prorſus; & odi
Futile conſilium. concludi rurſus in urbe
Meque jubes, Troum & pubem? nondum ſatis intra
Ceſſaſtis turres & propugnacula clauſi?
Nondum animus vobis oti ſatur, atque morarum eſt?

Clara

Clara urbem Priami per gentes fama ferebat
Olim auri atque aeris ditem, aggeſtiſque beatam
Divitiis: nunc exhauſtis pretioſa ſupellex
Jam domibus periit. nam venum plurima gaza
Maeonias abiit longe, Phrygiaſque per urbes,
Intumuit magna in Teucros cum Juppiter ira.
Nunc idem quando ad naves mihi ferre ſecundus
Annuit eximiam laudem, Grajumque phalanges
Admoviſſe mari pulſas, ne talia demens
In populis conſulta effer: queis non erit ullus
Pareat ut Troum; patiar parere nec ipſe.
Nunc age quae dicam concordi mente faceſſat
Quiſque alacer. victu primum revocate labore
Exhauſtas longo vires, per caſtra frequentes
Diviſi in turmas; dehinc ſit cuſtodia cordi,
Nec pigeat ſomni expertem producere noctem.
Quod ſi quem nimius dolor angit, curaque rerum,
Quas habet aggeſtas dives, ſimul omnia caris
Civibus apponat large. nam praeſtat amicos
Hiſce frui, Grajos quam vi pugnaque potiri.
Cras iterum, aurorae prima ſub luce, carinas
Ad Danaum ferro Martem inſtauremus acuto.
Aeacides quod ſi vere ſurrexit in arma,
Ipſe ſibi exitium arceſſet. per bella ruentem
Haud ego namque virum fugiam, verum obvius ultro
Conſiſtam, ſive ille decus laudemque reportet,
Sive ego. communis Mavors, verſaque ſuperbum
Saepe vice abjecto victorem ſternit ab hoſte.
  Haec ille: acclamant vecordi pectore Troes.
Quippe viris mentem exemit Tritonia Pallas.

Hectora laudarunt ſuadentem prava, monentem
Recta ſed haud quiſquam laudavit Polydamanta.
Tum victu revocant vires, & corpora curant.
Interea tota Patroclum nocte frequentes
Plorabant Graji, luctum quibus orſus Achilles
Ingentem in mediis, palmas tot caede virorum
Horribiles ſuper imponens frigentia leto
Pectora, dans gemitus crebros, moeſtaque ſodalem
Voce vocans. Qualis fulvus leo, durus ademit
Cui catulos ſilva raptos venator in alta,
Abſenti; rediens luctu furit ille, profundos
Et curſu luſtrat ſaltus, veſtigia cernat
Sicubi preſſa viri; cor triſti exaeſtuat ira:
Talis moeſta alto ſuſpiria pectore ducens
Myrmidonum in medio luctum eſt exorſus Achilles:
Proh ſuperi! ut vanis fudi verba irrita ventis,
Qua te luce, Menoeti, animo confidere juſſi.
Quippe tibi patrias promiſi Opoentis ad oras
Ducturum incolumem gnatum poſt eruta bello
Pergama, victorem praedaque & laude ſuperbum.
Aſt optata viris non perficit omnia ſummus
Jupiter. hoc nobis nam fatum inſtabat, utrumque
Purpureo terram perfundere ſanguine eandem
Litore in Iliaco. nec me Thetis inclyta, Peleus
Nec pater excipiet reducem, ſed nigra tenebit
Exſtinctum heic tellus. at nunc, Patrocle, ſubibo
Poſterior quando terram, non ante ſepulcro
Te condam, arma caputque tua quam caede ſuperbi
Hectoris huc tulero, bis ſex & corpora pubis
Iliacae ante pyram, ſecta cervice, coruſco

Macta-

Mactarim ferro, te ob caeſum percitus ira.
Interea ad naves, caput o mihi dulce, jacebis
Sic ut es: affuſae circum noctesque dieſque
Dardanides cultae ſinuoſa veſte, decorae
Troades & poſitum flebunt, quas cepimus ipſi
Vique haſtaque urbes cum vaſtabamus opimas.
  Haec ait, atque jubet ſocios circumdare flammas
Magno confeſtim tripodi; corpuſque, cruento
Foedatum tabo, tepida perfundere lympha.
Haud mora juſſa viri faciunt, aptumque lavacris
Imponunt igni tripodem, puroſque ſuperne
Infundunt latices, ſubterque arentia flammae
Pabula ſubjiciunt. coſtas ingentis aheni
Ignis obit; liquor interea calet almus aquai.
Fumidus at reſono cum ferbuit humor in aere,
Frigentes lavere undis, oleoque liquenti
Perduxere artus, unguento & lata novenni
Vulnera complerunt. dehinc lecto molle cadaver
Impoſitum, lino tenui texere ſupremo
A capite ad talos, quam longe tenditur, imos;
Et veſtem ſtravere ſuper candore nivali.
Poſt haec Myrmidones, cum magnanimo Pelida
Moerentes, noctem luctu, quam longa, trahebant.
  Junonem interea conjux fraterque, ſedentem
Ad latus, aetherei compellat rector Olympi:
  O Juno veneranda, animi laetare; peractum eſt
Jam tibi opus. fremit arma citus, pugnaeque parat ſe
Aeacides; Danaos ut jam te ſuſpicer eſſe
Progenitos; tantam impendis queis ſedula curam.
  Illa ſub haec: Quid ais, Saturnie? quod tibi verbum

Excidit ore? viro quod vir mortalis, inopſque
Mentis, totque aſtu moliri neſcius orſa,
Fecerit; hoc nequeam, quae glorior eſſe deorum
Prima, genus vel quod majus mihi, vel tibi jungor
Quod thalamo, in ſuperos regnum cui contigit omnes?
Talem me iraſci fruſtra, nullaſque decebat
Iliacae clades moliri ac funera genti?
Haec inter ſeſe divum rex, magnaque Juno.
Vulcani Thetis interea pervenit in aedes
Aſtriferas, late fulgentes aere coruſco,
Eximias inter divum tecta omnia, claudus
Ignipotens olim ſibi quas conſtruxerat ipſe.
Hunc operi intentum, largo & ſudore madentem,
Invenit circa folles. nam tempore ſolers
Biſdenos uno tripodas properabat, in aede
Regali ut ſtarent pariter, pulchris decus ingens
Parietibus; fundoque auratos cuique rotarum
Subdiderat lapſus, in coetum ut ſponte deorum
Irent ipſa ſua, rurſuſque in tecta redirent
Nulla ducta manu, viſu mirabile monſtrum.
Jamque opus ingenti cura perfecerat ingens.
Reſtabant pulchrae, quas nondum aptaverat, aures:
Rite ſed aptandis clavos cudebat ahenos.
Haec dum ſolerti feſtinat Mulciber arte,
Ecce fores intra veniens ſeſe intulit altas
Pulchra Thetis, niveis fulgens quam candida vittis
Excepit Charis occurrens, Vulcania conjux;
Et dextram dextrae jungit, dehinc talia fatur:
O Theti pulchra, pedem nam cur ad noſtra tuliſti
Limina; diva, ſoles raro quae viſere, quamvis

Cara mihi ante alias, venerandaque? verum age mecum
Huc ades, hoſpitibus quae par, ut fercula ponam.
Haec effata, ultro media in penetralia ducit
Diva deam, pulchraque libens in ſede locavit,
Argenti clara bullis, varioque decenter
Picta opere, extremae ſuberat cui rite ſcabellum.
Poſt haec, voce vocans Vulcanum, talia fatur:
Huc ades, o Vulcane; Thetis nam caerula te vult.
Huc modo quae noſtras, vetus hoſpita, venit in aedes.
Sic Charis: at contra Vulcanus: Magna, colenda
Et merito mihi diva domi eſt, quae multa dolentem
Servavit quondam, caelo prolapſus ab alto
Cum cecidi ſaevae propter crudele parentis
Conſilium, quae me claudum occultare volebat.
Tunc miſer ingentes luctus, cladem que ſubiſſem,
Excepſent gremio ni me Thetis inclyta, & alma
Eurynome, Oceani proles immane fluentis.
Harum ego & in ſpecubus tum feci multa labore
Daedaleo, amne novem ſub ponti conditus annos,
Armillas, calyceſque, & pulchra monilia collo,
Omnigenas & acus veſti retinacula. magni
Me circum Oceani ſpumans immenſa fluebat
Unda, ruens vaſto cum murmure: quaque laterem
Parte deum nemo norat, nemoque virorum,
Ni, quae ſervarant lapſum, Thetis, Eurynomeque.
Nunc igitur, noſtras quoniam dea venit in aedes,
Me Thetidi pretium acceptae perſolvere vitae
Addecet. ergo dapes tu rite apponere opimas
Feſtina interea, dum folles armaque pono.
Sic fatus, durae incudis conſurgit ab atro

Stipite, mole ingens vaſta deus, oraque flamma
Torridus aſſidua, claudus pede, tenuia magno
Crura trahens niſu; folleſque amovit ab igne
Seponens; dehinc arma locat fabrilia puro
Fulgentem argento, fuerat queis uſus, in arcam.
Poſt haec oſque deo, atque manus, hirſutaque terſit
Pectora, cervicem & validam purae indita lymphae
Spongia. dehinc tunicam induitur, dextraque capeſſit
Sceptrum ingens; proditque foras greſſu male claudus
Alterno. hinc atque hinc regem comitantur euntem,
Suſtentantque manu famulae, quas fecerat auro,
Vivis perſimiles florenti aetate puellis;
Queis & mens inerat formoſo in corpore, voxque
Et vigor, atque artes variae, quas ſcilicet ipſi
Caelicolae docuere. hae regi utrinque meabant
Ad latus: ille autem, figens veſtigia greſſu
Incerto, ſedi ſe admovit, pulchra ſedebat
Qua Thetis, ac dextrae dextram conjunxit: amico
Dehinc laetus tales prompſit de pectore voces:
O formoſa Theti, o merito mihi cultaque ſemper
Caraque, cur noſtras veniſti haud ſueta ſub aedes?
Quid tibi opus? quodcumque optas effare, jubebis
Quidquid enim, actutum faciam, dea; ſit modo, poſſim
Quod facere, atque mea praeſtari quod queat arte.
Haec ille: haec lacrimis contra dea fatur obortis:
Vulcane, an, caelum colimus quaecunque, dearum
Totque ac tam duros perpeſſa eſt ulla dolores,
Quot gravis attribuit miſerae mihi Jupiter uni?
Solam Nereidum mortali namque jugavit
Ille viro, Aeacidae Peleo; ſubiique cubile

Diva hominis moerens invita mente; ſenecta
Qui triſti jacet exhauſtis nunc viribus intra
Tecta miſer. luctus alios mihi Jupiter idem
Aggerat. eduxi nam poſtquam ſedula gnatum,
Eximium heroum; poſtquam ſuccreverat, ingens
Arbos foecundo veluti ſuccreſcit in arvo,
Navibus in curvis Trojae ſub moenia miſi,
Vaſtaret bello ut Teucros: at rurſus eundem
Haud reducem excipiam tecta in Peleia mater.
Quin etiam mihi dum vivitque ac lumina ſolis
Cernit adhuc, dolet uſque animo; nec ferre levamen
Poſſum aliquod flenti, curiſque ingentibus aegro.
Namque, illi eximium dederant quam munus Achivi,
Formoſam ante alias florenti aetate puellam,
Hanc rurſum eripuit vi abducens major Atrides.
Ille autem, ſaevo tabeſcens ima dolore
Pectora, fervebatque ira, & ceſſabat ab armis.
Interea Grajos procurvo in litore Teucri
Concluſere cavas ad puppes, arma ſinebant
Nec proferre uſquam, ſeptiſque erumpere ab arctis.
Tum primi Argivum proceres venere, meumque
Suppliciter gnatum orabant, ingentia dona
Polliciti: cladem Grajis arcere ſed ipſe
Abnuit. inde ſuis carum Patroclon at armis
Induit, ac ſaevae juſſit ſe immittere pugnae,
Myrmidonumque una denſas inducere turmas.
Hi tota, quam longa, die prope limina Scaeae
Pugnarunt portae, cepiſſentque Ilion altam,
Ipſe Menoetiaden veniens ni Phoebus Apollo,
Pugnantem primos inter, multaque ſuperbum

Caede

Caede virum, ſubita ſtraviſſet morte, decuſque
Priamidae ſaevo eximium laudemque dediſſet.
Haec propter ſupplex, genibuſque affuſa tuis, te
Obteſtor genitrix pro gnato; quem premet eheu
Parca gravis miſerum primaevo in flore juventae,
Pulchra viro ſi forte velis largirier arma,
Scutumque, galeamque, & crurum tegmina nexu
Multiplici, & thoraca. habuit nam quae prius, arma
Perdidit, a Teucris extincto rapta, ſodalis.
Ille ſolo jacet abjectus nunc corpore inermi.
  Sic Thetis; at contra Vulcanus: Fide, nec iſta
Angat cura tibi mentem, dea. ſic ego nigrae
Illum utinam celans poſſem ſubducere morti,
Cum miſero adveniet fatum grave, quae petis, arma
Ut mox cuncta aderunt olli, pulchraque tuentum
Percellent ſpecie, fulgenti & lumine viſus.
  Haec fatus, divam linquit; redit ipſe relictos
Ad folles, quos ut ſopitum vertit ad ignem,
Juſſit quemque deus fungi ſua munia rite.
Spirabant folles una in fornacibus altis
Biſdeni, omnigenas ultro non ſegniter auras
Fundentes; nunc, feſtino quae proforet, auram
Nunc aliam, quamcumque faber ſibi poſceret, & quae
Cunque foret magis apta operi. mora nulla coruſco
Inde igni large impoſuit genus omne metalla,
Aurumque, argentumque, & ſtanni pondera, & aeris
Indomiti; magnamque locans in robore duro
Incudem ut ſtatuit, forceps laevam, gravis aere
Malleus implevit dextram; nec multa moratus
Daedaleum informat clypei quincuplicis orbem

Ingen-

Ingentem, ſolidum, candentique ambiit ora
Fulgentem verſu triplici, mollique revinxit
Argento, in lori faciem quod flexile duxit.
Tum variis totum formis caelavit, & omnem
Inſculpens rerum ſpeciem mira indidit arte.
Illic telluremque almam, caelumque, liquentes
Oceani & campos fecit, Solemque labore
Perpetuo haud unquam feſſum, plenamque coactis
Cornibus, & puro candentem lumine Lunam;
Et caelum quaecumque ornant labentia circum
Sidera, Pleiadaſque, Hyadaſque, & Oriona magnum,
Immanemque urſam (plauſtrum cognomine dicunt)
Vertentem ſeſe contraque Oriona tuentem,
Oceani quae ſola unquam non tingitur amni.
  Tum geminas pulchris praecinctas menibus urbes
Fecit. in hac poſitaeque dapes, & laeta parantur
Connubia. ante faces lucent longo ordine, ſponſae
Poſt, matrum e thalamis egreſſae, rite per urbem
Ducuntur; laeto circum ſonat aura Hymenaeo;
Exſultanſque chorus juvenum ſe verſat in orbem,
Ac terram plaudit pedibus; quos inter & acris
Tibia multifori buxo, jucunda ſonantes
Et citharae, matres ſua quaeque ad limina primas
Ante fores tacitae ſimiles mirantibus adſtant.
At procul hinc coetu complerat magna frequenti
Turba forum, ancipiti confeſtim lite coorta.
Quippe viri duo certabant alterna viciſſim
Jurgia miſcentes noxa ſuper, ante patratam
Ob caedem. cives compellans, omnia ſeſe
Jam ſolviſſe alter clamabat: ſe nihil unquam

Acce-

Accepiſſe alter jurabat. ponere finem
Ergo ambo optabant docto ſub judice liti.
Huic pars acclamat vulgi: pars altera at illi
Aequa favet; ſtudiis gliſcunt certamina. turbae
Sedabant fremitum praecones. ſedibus & jam
Marmoreis ſacro in circo conſueta locarant
Membra ſenes: juxta clamoſi ſceptra tenebant
Praecones; accepta ſenes quae rite gerentes,
Poſt alios alii ſurgebant, & ſua quiſque
Pandebat quae certa foret ſententia. fulvi
In mediis auri duo magna talenta jacebant,
Danda olli, viſus veri conſultior omnes
Qui foret ante alios, & qui ſervantior aequi.
  Urbem aliam hinc atque hinc, cinctae fulgentibus armis,
Circumſtant acies geminae. queis certa voluntas
Vel dejecta ſolo dare moenia celſa, vel omnem
Urbis partiri gazam cum civibus: illi
Nondum animo fracti parebant; furtaque belli,
Clam pubem armantes, ſecreta in parte parabant.
Tunc varia murum ſtantes cinxere corona
Matres, atque nurus, puerique, ac debilis aevo
Turba ſenum; juvenes abeunt; quos torvus euntes
Praegreditur Mavors ſimul & Tritonia Pallas,
Ambo auro excuſi, auratis in veſtibus ambo,
Ingentes, pulchrique, armiſque inſignibus ambo
Conſpicui, ceu ſancta deum par numina: ſubſtat
Mole minor pubes mortali ſanguine creta.
Hi, ſedem inſidiis nacti aptam, fluminis alveum,
Quo ſaturum pecus omne ibat de more liquentis
Ad potum lymphae, tecti fulgentibus armis

Inſe-

Inſedere locum: in ſpeculis procul inde ſedebant
Queis duo delecti juvenes, oviumve boumve
Flexipedum adventum ſervantes. nec mora longa
In medio. pecus en prodit; duo pone ſequuntur
Paſtores, inflantque leves alterna cicutas,
Laeti animi, fraudum ſecuri. protinus illi
Ignaris denſi incurrunt, armentaque ſternunt
Pulchra, & oves rapiunt niveas, caeduntque magiſtros.
Aſt alii longe belli de rebus habebant
Conſilium. hi ſubitum poſtquam audivere tumultum,
Praedantum & voces, & rapta armenta, relictis
Sedibus una omnes conſurgunt, atque frementes
Subjiciunt in equos pernici corpora ſaltu,
Corripiuntque viam; jamque adſunt agmine magno,
Conſiſtuntque: altas gliſcit pugna aſpera utrinque
Fluminis ad ripas. caedunt ſe mutua longis
Hinc atque hinc haſtis aerata cuſpide; turbam
Per mediam graditur Diſcordia ſaeva, Tumultus
Et demens; dirumque fremens male noxia Parca
Hunc tenet integrum, transfixum hunc membra recenti
Vulnere, duro alium leto furibunda jacentem
Per mediam pedibus turbam trahit, illa cruore
Sparſa manus, pallaque humeros induta cruenta.
Spirantes pugnam credas miſcere coruſco
Aere viros: caeduntque, ruuntque, & corpora vita
Caſſa trahunt, magno inſtantes certamine utrinque.
Nec non cernere erat molli tellure novale
Amplum, ter ducto proſciſſum vomere, tauros
Multus ubi ſtimulo increpitans verſabat arator.
Hos arvi reduces poſtremo in limite baccho

Vir

Vir dulci excipiens omnes ex ordine obibat,
Cuique manu praebens cyathum de more: refecti
Viribus ad ſulcos vertebant quiſque ſuos ſe,
Extremum optantes camporum attingere finem.
Arva ſecant illi, tellus poſt terga relicta.
Aurea ſit quamvis, curvo ceu vomere verſa,
Nigreſcit verae ſimilis, mirabile viſu.
  Septa etiam agrorum denſis horrentia ſpicis
Addidit, intentoſque operi, falcemque tenentes
Meſſores. jam fervet opus; flavique manipli,
Par ſulco in verſum procumbunt: pone ſecuti
Tres, qui operas urgent, partem vinxere; reſecta
Queis pueri frumenta legunt, praebentque, ferentes
Aſſidue ſublata ulnis Cerealia dona.
Hos inter dominus ſtat geſtans ſceptra, tuetur
Et tacitus; complent laetum cui gaudia pectus.
Praecones patula ſubter convivis quercu
Sacra parant, caeſoque epulas ſtruxere juvenco.
Nec minus & longo feſſis meſſoribus aeſtu
Miſcebant tritae Cereris dona alba puellae.
  Vinea non longe ſurgit, multa gravis uva,
Aurea, pulchra, nigris paſſim variata racemis.
Suſtentat vites vallorum argenteus ordo:
Circum foſſa nigrans cyano, ſeptumque nitenti
Candens e ſtanno; quo tantum ſemita ducit
Una, meant ultro, per quam citroque ferentes
Pondera, dum plenis ſpumat vindemia labris.
At laeti juvenes, aevo & florente puellae
Uvam in textilibus dulcem geſtant calathiſcis.
In mediis citharam pulſat puer, atque decorum

Voce Linum molli ſimul accinit. hunc chorus omnis
Cantuque & plauſu ſequitur fremituque canentem.
Haud procul hinc armenta boum capita alta ferentum
Fecerat, excudens auro ſtannoque. juvencae
Linquebant ſtabulum ſordens, & nota petebant
Paſcua, non longe ripis arguta ſonantis,
A fluvii, & curſu rapido per prona ruentis,
Plurima cui virides ripas praetexit arundo.
Una ibant auro clari fulgente magiſtri
Quatuor, atque novem celeri pede, fida magiſtris
Turba, canes albis horrentes corpora villis.
At duo prima inter metuendi armenta leones
Unguibus ingentem taurum rictuque tenebant,
Mugitus edentem altos, fruſtraque gementem
Raptabant. trepidi juvenes & fida canum vis
Accurrere: illi, jam tauri tergore ſciſſo,
Viſcera purpureumque hauribant ore cruorem.
Nequidquam clamore inſtant, & voce moloſſos
Inſtigant crebra paſtores; morſibus illi
Appetere haud audent averſi, horrendaque vitant
Ora; modo allatrant magis & magis uſque propinqui.
Paſcua praeterea multa faber inclytus arte
Ampla ovium fecit pulchra in convalle, nitentum
Eximio candore, & ſepta agreſtia, & aptas
Paſtori ſedes, tentoria, tectaque denſo
Duram hyemem contra pluviaſque mapalia culmo.
Inde chorum varians apte diſtinxerat, illi
Aſſimilem, Cnoſſo in lata quem Daedalus olim
Inventum inſtruxit flavae, ut perhibent, Ariadnae.
Heic laeti juvenes, forma & praeſtante puellae

Plau-

Plaudebant choreas, manibus per mutua junctis.
His tenui lino veſtes: at membra nitentes
Velabant illis tunicae, ſubtegmine denſo.
Hae nivea pulchras geſtabant fronte corollas:
Illis ex humero pendebat fulgidus auro,
Argento amplectens nectit quem balteus, enſis.
Haec pedibus magnum doctis nunc turba per orbem
Seſe agili ſaltu verſabat: fictor ut olim
Ille rotam manibus tractans convertit, utrinque
Experiens docili quam ſe ferat incita curſu;
Nunc celeres variis miſcebat mutua greſſus
Ordinibus. ſtabat ſpectantum laeta corona
Pulchras denſa tuens choreas; geminique rotabant
In mediis ſeſe juvenes, cantumque praeibant.
  Extremo clypei radiantis in orbe locavit
Oceani vaſtis undantem fluctibus amnem.
Fecit ubi ingentis clypei mirabile textum;
Addidit & thoraca, ipſo magis igne coruſcum,
Temporibuſque habilem galeam, ſolido aere nitentem,
Pulchram, daedaleam; cui ſummo in vertice criſta
Aurea nutabat, tum lento denique ſtanno
Candentes ocreas, fulgentia tegmina crurum.
  Quae bonus ut mira perfecit Mulciber arte,
Laetus Achillea coram locat omnia matre.
Accipitri at rapido ſimilis dea lapſa per auras,
Fugit ſiderea de ſede nivalis Olympi,
Arma, dei munus, portans radiantia nato.

HOMERI ILIADOS.

LIBER DECIMUSNONUS.

OCeanum crocea linquens in veſte, ferebat
Aurora & divis lucem & mortalibus almam.
Cum Thetis ad naves venit, Vulcania ſecum
Dona ferens. gnatum heic Patrocli exſangue cadaver
Complexum invenit, flentemque, & pectore ab imo
Altos rumpentem gemitus; circumque frequenti
Plorantes coetu ſocios. cui diva repente
Adſtitit, ac dextra dextram complexa, profatur:
  Iſtum vel moeſti patiamur, nate, jacere,
Cum ſemel eſt dulci ſpoliatus luce, deorum
Numine. tu, mittit quae Mulciber, arma capeſſe
Pulchra, oculis miranda; humeris non induit unquam
Qualia vir quiſquam mortali ſemine cretus.
Haec effata, cito coram deponit Achille
Arma ſolo, mirae artis opus, quae pulſa dedere
Horrendum flictu ſonitum. conterrita pubes
Myrmidonum intremuit; nec lumina tollere contra
Quiſquam auſus: cuncti retro fugere. tuenti
Pectus at Aeacidae ſaevas magis arſit in iras,
Atque oculi flammae in morem micuere coruſci;
Gaudebatque, interque manus caeleſtia dona
Verſabat, mirans artem formaſque, laborem

Et varium: volvitque oculos per ſingula; matrem
Continuo & caram compellans, talibus infit:
O mater, deus arma dedit ſe digna; deorum
Qualia par manibus quae fiunt, arte virorum
Ulla nec fieri poſſunt ulloque labore,
Eſſe opera. ergo citus bello armor: ſed mihi cura
Solicitat mentem, interea ne vulnera turpes
Patrocli muſcae ſubeant, vitaque carentes
Dedecorent, foedentque ſatis, ne vermibus artus.
Cui Thetis: Iſta tibi mentem ne cura fatiget,
Nate. ego nam foedas, examina dira, volantes,
Membra virum fuerunt quae bello exſtincta vorare,
Ipſa abigam; ac, totum vel ſi porrectus in annum
Heic jaceat; qualis nunc eſt, tibi labe ſine ulla
Integer, aut etiam formoſior uſque, manebit.
Verum age &, in coetum Grajis jam rite vocatis,
Da veniam Atridae, atque irarum deſine; bello
Dehinc armare, tuaſque exprome in praelia vires.
Sic ait, atque animis gnatum dea fortibus implet;
Patroclo at dulcem ambroſiam, purique liquentes
Nectaris infudit ſuccos, putreſcere poſſet
Ne corpus, nares inſtillans rite per ambas.
Continuo, curvum gradiens per litus, Achilles
Heroas Danaum primores, lumina gentis,
Belligeram & pubem feſtinus voce vocabat
Horrenda. ipſi etiam nautae, clavumque regentes,
Quique penum curant, certatim puppibus altis
Effundunt ſeſe, conſpecto rurſus Achille,
Poſtquam depoſitis longum ceſſaverat armis.
Tum claudi greſſu lento venere miniſtri

Mavortis gemini, Tydides inclytus armis,
Et ſapiens Laertiades, veſtigia longis
Firmantes haſtis, a vulnere tardus uterque;
Et coetu in magno primi ſedere virorum.
Poſtremus venit Grajorum ductor Atrides
Saucius, in triſti pugna quem fixit acuto
Aere Coon Antenorides: tum denique, ut omnes
Convenere, celer ſurgens haec fatur Achilles:
Quid mihi, quidve tibi, Atride, fuit utile triſtes
Exercere iras, ſuper & certare puella?
Quam cur non illa confodit luce Diana,
Ipſa ſuo ſternens jaculo, qua victor opimam
Lyrneſſum cepi, muriſque opibuſque potitus?
Non tot ſtrata ſolo jacuiſſent milia Grajum,
Hoſtili confoſſa manu, dum turgidus ira
Deſideo; Troum res unde eſt aucta, decuſque
Hectoreum, at contra memori de pectore Grajis
Nulla unquam noſtram tollent oblivia rixam.
Verum haec,facta ſemel quae ſunt, nunc mittere praeſtat,
Perdomitam & durae mentem ſubmittere ſorti.
Quod ſupereſt, iras en pono: non decet uſque
Iraſci, ſaeva nec flecti mente. ſed hortans
Nunc age Grajugenas impelle ad praelia; Teucros
Rurſus ut experiar pugna; noſcamque, carinas
Poſthacne audebunt prope celſas ducere noctem.
Quorum aliquis, longo curſu defeſſa, libenter
Genua, reor, flectet, veſanae incendia pugnae
Effugiet, ſi forte mea tremefactus ab haſta.
Sic ait: at Graji laetas ad ſidera voces
Extulerunt, regi Argivo placatus Achilles

Quod poſuit triſtes, bello jam redditus, iras.
Hos inter ſceptro inſignis, ſedem ille, tenebat
Quam prius, haud linquens, ſic fari eſt orſus Atrides:
O ſocii Heroes Danai, Mavortia pubes,
Stantem audire decet; non inter verba loquenti
Obſtrepere. id fanti durum nimis, ore diſerto
Sit licet. in turba nam quis, multoque tumultu
Audiat, aut dicat? quae vox evincere vulgi
Tanta queat fremitum? mentes advertite; & uni
Quae fabor nunc Pelidae, cognoſcite cuncti.
Saepe in me Danai iactarunt probra, malumque
Objecere mihi facinus: ſed non ego cauſſa
Ipſe fui: altitonans at Juppiter, & mala Parca,
Triſtis &, obſcura quae nocte vagatur, Erinnys.
Haec etenim Grajum in coetu mihi numina Noxam
Injecere malam, dementi percitus ira
Eripui qua luce tuum tibi munus, Achille.
Quid facerem? quae vult deus omnia perficit. ipſo eſt
Ab Jove nata nocens Noxa omnibus. haec pede molli
Ingreditur; nec preſſa ſolo veſtigia ponit,
Sed volucri fertur lapſu, graditurque virorum
Per capita, uſque nocens miſeris mortalibus; ambos
Atque malo ingenti, rixantum aut implicat unum.
Ipſi Noxa Jovi fertur nocuiſſe, deorum
Maximus atque hominum qui dicitur: hunc tamen olim
Juno, deum regem, decepit foemina, Thebis
Alcmena Herculeos partus qua luce trahebat.
Nam pater in divum jactarat talia coetu:
Dique, deaeque omnes, veſtras advertite mentes,
Atque audite, lubet quae nunc expromere dicta.

Hac,

Hac, partu praeſens quae praeſidet, Ilithyia
Luce virum educet dias in luminis oras,
Finitimos regat imperio qui maximus omnes,
Illa hominum de gente, meo qui ſanguine creti.
 Tum ſic Juno, ſtruens fallaci pectore fraudem:
Narras falſa; iſtud nec re complebis inane
Pollicitum: vel tu jura mihi, Olympie, cunctis
Hunc fore finitimis regem, qui luce parentis
Ex utero hac dulces vitae prodibit in auras,
Ille tuo cretus de ſanguine. Talia Juno.
Juppiter at fraudem non ſenſit. nec mora, damnum
Juratus ſubiit vafrae aſtu conjugis ingens.
Juno etenim celeri lapſu de vertice Olympi
Confeſtim Argivam ſeſe demiſit in urbem,
Norat ubi Stheneli Perſeo ſanguine creti
Egregiam uxorem, menſis cui ſeptimus ibat
Foetum ventre marem geſtanti; lucis in almae
Quem ſubito eduxit, nondum actis menſibus, oras:
Alcmenae at partus maturos diva repreſſit,
Continuitque, adſunt quae partubus, Ilithyias.
Ipſa deum poſt haec ſtellatas venit in aedes
Nuncia fallacis facti, magnumque ſuperba
Audax voce Jovem compellans, talibus infit:
 Magne deum pater altitonans, tibi nuncia veni
Hoc dictura; memor conde hoc ſub pectore dictum.
Editus eſt partu jam vir qui temperet Argos
Imperio, Stheneli Perſidae filius, ex te
Cui genus eſt, dignus certe qui ſceptra capeſſat.
Sic ait illa: Jovi laeſo praecordia fodit
Ima dolor; Noxamque, ſuum genus, ipſe nitenti

Arripuitque coma iratus, celſiſque deorum
Aedibus ejecit; dis & juravit Olympi
Ad ſedes, caelumque aſtris fulgentibus aptum
Immanem nullo redituram tempore Noxam,
Atque deum atque hominum generi quae ſueta nocere eſt.
Haec ubi juravit, natam dejecit ab alto
Axe rotans dextra ingenti: delapſa per auras
Peſtis in humanos pervenit noxia coetus.
Hanc propter divum rex & pater uſque gemebat,
Rege ſub Euriſteo foede ſervire videret
Cum gnatum, ac duros nunquam non ferre labores.
Sic & ego Argivos cum perderet efferus Hector
Ipſas compulſos ad naves, triſte, crearat
Quod mihi Noxa, malum ſenſi, gemuique labore
Implicitus duro fallacis numine divae.
Nunc, quoniam cepi damnum, laevus mihi ſanam
Jupiter & mentem exemit, ſtat, maxime Achilleu,
Te quavis placare, ullis nec parcere donis.
At tu ſurge iterum, belloque armare, tuoque
Hortatu fortes incende ad praelia turmas.
Dona dabo, quaecunque adiens tua ſepta daturum
Me Laertiades heſterna luce ſpopondit.
Quin age, conſiſte heic paullum, feſtinus inire
Quanquam aveas Martis certamina, dona miniſtros
Huc tibi cuncta mea prolata e puppe jubebo
Ferre, quibus poſſis, credo, miteſcere viſis.
Haec ille. haec contra Aeacides: Atrida virorum
Regnator ductorque, iſthaec ſeu munera ut aequum
Solvere, ſeu tibi tu malis retinere, licebit
Utrumvis. ſaevo nunc omnem impendere curam

Marti

Marti opus: haud fruſtra dictis contexere dicta,
Et longas traxiſſe moras, dum grandia pendent
Orſa; aliquis Grajum cernens ut rurſus Achillem
Gaudeat Iliacas ferro vaſtare phalanges,
Voſque idem, exemplo incenſos, agat ardor in hoſtem.
Sic ait: at ſapiens contra ſic fatur Ulyſſes:
Ne mihi, ne, quamvis fortis ſimiliſque deorum,
Pelide, Grajos durae in diſcrimina pugnae
Jejunos impelle urbis ſub moenia: longum
Inſtat enim pubi certamen, cum ſemel ambae
Concurrent acies, & cum bellator utriſque
Afflarit praeſens animum deus. ergo jubeto
Ire ſuam quemque ad puppem, potuque, paratis
Et dapibus veſci; vis unde ac robora conſtant
Firma viris. jejunus enim quis ſolis ab ortu
Solis ad occaſum poſſit producere pugnam?
Ille licet praeſtetque animis, & Martis amore
Flagret inexpleto, pugnanti feſſa graveſcunt
Membra tamen; ſubit atque ſitis veſana, fameſque;
Genua labant, ſubter ſtabilis nec greſſus eunti eſt.
At contra dapibus qui vir ſatur atque Lyaeo,
Congreditur, longaeque invadit praelia pugnae,
Huic animuſque audax viget uſque in pectore, membra
Nec languent defeſſa unquam, verſo agmine donec
Diffugiant dilapſi omnes, quibus inſtitit, hoſtes.
Quare age, dimiſſo nunc coetu, corpora curet
Quiſque jube. Grajum interea regnator Atrides
Dona heic in medio ſtatuat promiſſa, frequentes
Ut videant oculis Danai; tuque auctus honore
Eximio, laetere animi, vultumque ſerenes.

Praeterea ſtans in mediis hoc juret Achivis:
Intactamque, omniſque expertem reddere probri
Se tibi ſervatam caſte ſancteque puellam.
Sic animo hanc propter ſi quid curae inſidet, omne
Deponas prorſum, pacata mente, licebit.
Poſt haec lauta tibi convivia ponat amicis
Accipiens epulis intra tentoria; quidquam
Ne deſit juris non omni ex parte ſolutum.
Tu quoque ſic fies poſthac ſervantior aequi,
Atride. regi donis nec turpe minorem eſt
Rite virum placare, prior quem laeſerit ipſe.
Tum ſic Atrides: quae fatus, cuncta probavi,
O Laertiade, laetorque audiſſe: relictum
Nec tibi enim fanti quidquam eſt quod poſceret uſus.
Iſta libens equidem jurabo; falſa nec audax
Dicam, teſte deo. ſed, quamvis praelia inire
Fortis avet, maneat paullum tamen effice Achilles.
Voſque manete itidem cuncti; dum juſſa feruntur
Dona, ſacro & laeti ſancimus foedera ritu.
Hoc tibi ego mando nunc munus: delige primos
Omnibus e Danais juvenes, qui ditia portent
Dona mea e puppi, dudum promiſſa, puellas
Et ducant. celer interea paret ocyus aprum
Talthybius Soli mactandum rite Jovique.
Tum ſic Pelides: alias curabitis iſta,
Cum vacuum a pugna tempus continget, in arma
Nec tantus rapiet, quantus me nunc rapit, ardor.
Quippe jacet campis pubes confoſſa virorum,
Saevus quam, dextro fretus Jove, perdidit Hector.
Vos curare dapes Danaos & vina jubetis:

Aſt

Aſt ego jejunos horter, potuſque dapumque
Immemores bellare; dehinc poſt, ſole cadente,
Ultos pulchre hoſtem, probrum ultos gentis Achaeae,
Omnigenis expleri epulis, dulcique Lyaeo.
Certe ego nec quidquam veſcar, per guttura potus
Nec mihi ſicca ullus deſcenderit ante, ſodalem
Quam carum ulciſcar. qui nunc mihi, caeſus acuto
Aere, jacens intra tentoria, verſus ad altas
Ora fores fletur, ſocium cingente corona.
Hunc propter non laeta mihi convivia cordi,
Sed caedes, fuſuſque cruor, gemituſque virorum.
  Huic prudens rerum contra ſic fatur Ulyſſes:
O Pelei proles, Danaum fortiſſime Achilleu,
Tu me haſta es melior multo, & praeſtantior: uſu
Rerum ego ſed multum, prudenti & pectore vinco.
Nanque prior natus te ſum, rex, pluraque novi.
Ergo meis pigeat ne te ſubmittere dictis.
Marte viri pugnaque cito ſatiantur, acutum
Aes ubi, ceu ſtipulam, bellantum corpora fudit
Strata ſolo numero ingenti: vix pauca ſuperſunt
Fato erepta, velut quae fertur in horrea meſſis;
Depreſſam inclinat lancem cum Jupiter altus,
Bella ſuo genitor qui triſtia numine torquet.
Exſtinctos nec ventre licet lugere: per omnes
Turba cadit nam multa dies: (quaenam ergo futura
Sit cuiquam requies unquam curae atque doloris?)
Verum opus eſt vita functos condique ſepulcro
Forti animo, inque diem fleri: tum deinde, ſuperſunt
Incolumes durae qui poſt certamina pugnae,
Eſuſque, ac laeti potus meminiſſe; refectis

Viri-

Viribus, o ſocii, rurſum ut pugnemus in hoſtem
Acrius, indomito ſepti aere. Hoc omnibus eſto
Hortamen pugnae; ne quis poſt prandia lentus
Deſideat, maneatque hortantem in bella; malo ne
Pulſus eat, deſes fuerit quicunque relictus
Ad naves. cuncti potius denſo agmine caſtris
Effuſi in Teucros concordi mente feramur.
Haec ubi ſic fatus, gnatos ſibi Neſtoris ambos,
Phylidenque Megeta, Thoantaque, Merionenque,
Et Creontiaden Lycomedea cum Menalippo
Delegit comites. ſimul hi tentoria Atridae
Celſa petunt, dicto & citius praecepta faceſſunt.
Septenos portant tripodas, fulvo aere lebetas
Biſdenos, bis ſex pernici corpore ducunt
Cornipedes, ſeptem forma praeſtante puellas,
Et doctas operum: poſt has Briſeida pulchram.
Magna auri Laertiades appenſa talenta
Ipſa decem geſtans, prae cunctis ibat: euntem
Pone alii juvenes portantes dona ſequuntur.
Hi coetu in medio ſtatuere ex ordine cuncta.
Tum ſtetit exſurgens Agamemnon; Talthybiuſque
Voce deo ſimilis regem prope conſtitit, aprum
Ille gerens manibus. cultrum dein ſtrinxit Atrides,
Magni ad vaginam gladii quem ſemper habebat
Suſpenſum; atque apri ſetas, libamina prima,
Praecidit. tum deinde Jovi cum voce ſupinas
Rite manus tendens ſic fatur. ſede ſedebant
Quiſque ſua interea Danai, tacitique loquentem,
Ut par, audibant regem. qui lumina caelo
Attollens dedit has alto de pectore voces:

Opti-

Optimus haec ſummuſque deum, precor, audiat ipſe
Jupiter, & Tellus, & Sol, & Erinnyes, alta
Sub terrâ quae vafra hominum perjuria plectunt.
Omnis ego expertem reddo Briſeida probri,
Intactam, ſancteque habitam caſteque puellam.
Si fallo, ſi quid perjurus mentior, omnes
Iratos habeam divos, atque omnia pendam,
Perjuros quae damna homines, cladeſque ſequuntur.
Sic ait; atque apri jugulum ſecat aere coruſco;
Quem cani maris immenſum projecit in aequor
Talthybius, magna vi torquens, piſcibus eſcam.
Tum Grajos inter ſurgens, haec fatur Achilles:
Jupiter, ut noxas miſeris mortalibus infers
Ingentes! nec enim, ſocii, mihi pectus Atrides
Commoſſetque ira perturbans, vique puellam
Abduxet praeceps confuſa mente, deum rex
Ni dare multa neci voluiſſet milia Grajum.
Nunc ite, ac victu vires revocate; refectis
Artubus ut mecum pariter tendatis in hoſtem.
Sic fatus coetum ſolvit feſtinus. Achivi
Quiſque ſuas ibant ad naves. tradita dona
Myrmidones laeti curabant; atque carinam
Aeacidae ad magni gradientes cuncta ferebant.
Ponunt gazam intra tentoria, ſedibus idem
Captivas juſſere ſuis conſidere; equoſque
Paſtum armenta inter celeres egere miniſtri.
Briſeis forma tibi par, Venus aurea, poſtquam
Patroclum ferro confoſſum vidit acuto,
Circumfuſa viro cum luctifico ululatu,
Cervicemque, ſinumque, ora & formoſa ſecabat

Ungui-

Unguibus; ac tales fundebat pectore queſtus:
Patrocle, o dulci vita mihi dulcior, heic te,
Heic ego te infelix nuper digreſſa reliqui
Incolumem: rediens eadem nunc, optime ductor,
Exſtinctum invenio. rerum ut me triſtia ſemper
Ex aliis alia excipiunt! cui tradidit olim
Me pater ac genitrix, vidi pro moenibus urbis
Ipſa virum aerata confoſſum cuſpide: vidi
Tres miſerae fratres mater quos una crearat
Germanos, triſti cunctos procumbere leto.
Tu me flere tamen, dulcis Patrocle, vetabas,
Quod mihi morte virum mactarat victor Achilles,
Moenia quod clari vaſtaverat alta Mynetis.
Nam me dicebas taeda ſociare jugali
Velle tuo Aeacidae, celſaeque ad moenia Phthiae
Puppibus in curvis vectae celebrare frequenti
Myrmidonum in coetu, ſacris de more litatis,
Solemneſque epulas, & laetificos Hymenaeos.
Jure igitur talem, tam miti pectore, ploro
Nunc ego inexpletum lacrimans, doleoque peremptum.
Tales illa pio queſtus dabat ore: puellae
Plorabant aliae ſimul aegro pectore, flentes
Furtim quaeque ſuos alieno in funere caſus.
Peliden magnum at circumſtans multa rogabat
Turba ſenum, duro prandens ut membra labori
Firmaret, gemit ille; preces & reſpuit omnes:
Ne vero, ne me, obteſtor, compellite, dulces,
(Si mihi nunc quiſquam potis eſt parere) ſodales,
Ante dape aut potu refici; cui pectora triſtis
Moeror habet. ſolem juvat exſpectare cadentem;

Longa

Longa juvat luctu in miſero jejunia ferre.
 Haec fatus, reges alios dimiſit: Atridae
At gemini manſere illic, & dius Ulyſſes,
Neſtorque, Idomeneuſque, incano & vertice Phoenix,
Quiſque gravem curam conantes demere: blandis
Ille nihil verbis, vario & ſermone movetur
Ante, ineat belli quam praelia ſaeva cruenti;
Et ſocii memor uſque gemitque, ac talia fatur:
 Infelix, mihi ſupra omnes dilecte ſodales,
Prandia tu multo fueras mihi lauta paratu
Ponere feſtinuſque & ſedulus, arma ferebant
Belligeros quoties in Troas Martia Graji.
Nunc tu, care, jaces ferro confoſſus; at ipſe,
Triſte tui deſiderio cor fixus, abunde
Quae mihi ſunt intus, dapibus nec veſcor, & omni
Abſtineo potu. nec enim contingere quidquam
Triſtius hoc poſſit miſero graviuſque; nec ipſum
Audirem ſubita exſtinctum ſi morte parentem.
Cui patria nunc in Phthia fortaſſe tepentes
Ore fluunt lacrimae, quod longo a tempore degit
Avulſus tali gnato; quem praelia dura
Inviſae propter ſcelus exitiale Lacaenae
Ignoto exercent peregrinae in litore gentis;
Nec leto raptum ſi quis jam nunciet eſſe,
Qui mihi, ſpero equidem, Scyro nutritur in alta
Vivus adhuc, roſeoque deos pulcherrimus aequat
Ore Neoptolemus. ſoli mihi triſte parari
Sperabam letum, patria procul urbe domoque
Iliacis ſtrato ſub muris; teque futurum
Incolumem, Phthiam poſſes qui claſſe reverti,

Atque

Atque mihi puerum Scyro deducere, & olli
Remque meam monſtrare, & ſervos, celſaque tecta.
Namque reor Peleum vitali aut lumine caſſum,
Aut vitae jam poſſe ullo vix munere fungi,
Deſeſſumque gravi ſenio, preſſumque dolore
Aſſiduo, triſtem infelix dum proſpicit horam,
Me leto exſtinctum in Phrygiis quae nunciet oris.
Haec memorans flebat Pelides; flebat & una
Primorum coetus procerum, quos quiſque reliquit
Aedibus in patriis, memori dum mente revolvunt.
Hunc caelo miſerans fletum Saturnius alto
Ut vidit, tali compellat voce Minervam:
Fortem, nata, virum ſic ergo deſeris? acer
Nec tibi jam cordi eſt Pelides, ante carinas
Qui ſedet, ac moerens turbata mente ſodalem
Flet raptum? curant alii ſua prandia: at ille
Siccuſque impaſtuſque dolet. delabere caelo,
Atque ferens nectarque almum, dulceſque liquentis
Ambroſiae ſuccos, inſtilla in pectora, bello
Ut vigeat, nec membra fames illapſa fatiget.
Haec ait, & cupidam pater acuit: ilicet harpen
Aſſimulans latamque alas, & voce ſonantem
Arguta, caelo emicuit, vacuamque per auram
Labitur. Argivi jam ſe fulgentibus armis
Cingebant per caſtra alacres: dea nectar Achilli,
Ambroſiam & dulcem ſtillavit pectus in altum,
Genua fames regi ne triſtis feſſa ſubiret:
Ipſa redux niſu celeri petit alta parentis
Tecta, deum ſedes. Graji ſe litore toto
E curvis alacri fundebant mente carinis.

Crebra

Crebra nivis denſae volitant ceu vellera ſummo
Ab Jove; propellunt Boreae quam flabra ſereni:
Sic denſae celſis galeae fulvo aere micantes
Navibus exibant, clypeique umbone coruſco,
Fraxineaeque haſtae, thoracum & ferrea ſepta.
Ad caelum fulgor late ibat, totaque circum
Aere renidebat tellus, denſiſque virorum
Sub pedibus ſola pulſa gemebant. dius Achilles
In medio armabat ſeſe; cui ſaeva paranti
Praelia frendebant dentes, flammaeque coruſci
In ſpeciem ardebant oculi; tum corde ſub imo
Gliſcebat dolor indomitus: ſic turbidus ira
In Teucros divina, dedit quae Mulciber, arma
Induitur. ſuras ocreis ingentibus ambit,
Multa nitens claro argento quas fibula nectit:
Dehinc aptat thoraca ingentem pectora circum;
Et multo inſignem argento ſuſpendit ab altis
Enſem humeris, ſaevo aere gravem: tum ſuſtulit heros
Scutum ingens denſo textu impenetrabile, lucem
Sanguineam jactans. ceu cum rubet aurea Phoebe.
Ac velut accenſo clara igni flamma refulget
E medio nautis fluctu, circumflua ponto
Inſula ubi attollit ſeſe: (procul ardet in altis
Montibus illa ovium ad caulas: hos per mare, coetu
Carorum avulſos, vexantque feruntque procellae)
Sic magni e clypeo Pelidae clarus in auras
Fundebat ſeſe fulgor. tum deinde comantem
Attollit galeam, capitique imponit; equinis
Horrentem ſetis galeam, flammaſque vomentem
Sideris in morem. juba circum denſa tremebat

Au-

Aurea, Vulcanus mira quam fuderat arte.
Tum ſeſe pulchris dius tentavit in armis
Aeacides: anne apta forent ſatis omnia; & artus
Incluſi poſſent partem ſe vertere in omnem.
Viſa vice alarum fungi ſunt arma, ſoloque
Sponte ſua regem vacuas attollere in auras.
Inde gravem, ingentem, praeduram fervidus haſtam
Depromit, patrium geſtamen. quibat Achivum
Hanc nemo vibrare: unus vibrabat Achilles,
Longum fraxineae robur trabis, ex Pelio alto
Quam Chiron caeſam Peleo dedit, eſſet ut olim
Heroum, Martis dura inter praelia, clades.
Interea curru Automedon atque Alcimus alto
Alipedes jungunt rapidos, & pectora circum
Dant phaleras, fraenoſque ori maliſque ſonantes
Injiciunt; ac lora manu retracta ſuperbae
Aptarunt ſellae. ſcuticam dehinc pulchra micantem
Corripuit dextraeque habilem, curruque locavit
Se bonus Automedon: retro conſcendit Achilles,
Sol veluti, radians late fulgentibus armis.
Tum patrios ſic torvus equos hortarier infit:
  O Xanthe, o Balie, ſtirps diae clara Podarges,
Cura ſit aurigam melius ſervare; cruentae
Et ſatur ut fuero vobiſcum caedis, amicas
In Danaum turmas & caſtra Argiva referre
Incolumem: non, ut Patroclum, linquere foede
Hoſtibus in mediis vitali lumine caſſum.
  Haec ait ille: celer pedibus tum Xanthus honeſtum
Demiſitque caput moeſtus, pulchramque reflexit
Cervicem: cui circlo omnis juba fuſa repente

Exci-

Excidit ad terram propter juga. nec mora, magnae
Junonis nutu vocalis, talia fatur:
Et nunc te fidi ſervabimus, acer Achille:
Sed miſero lux dira propinquat. nec tibi luctus
Nos cauſſa: at magnuſque deus, legeſque ſeverae
Parcarum. nec enim, nobis ceſſantibus, arma
Detraxere humeris Patroclo fortia Troes:
Sed, nemo divum quo fortior, inclyta proles
Latonae, ſtravitque virum, largitus & ingens
Priamidae ſaevo decus eſt. nos quippe vel ipſo
Cum *Zephyro*, ventos longe qui dicitur omnes
Ante alios levior, curſu certemus: at illi
Fatum erat (eſtque etiam tibi, rex) hominiſque, deique
Sub manibus domitum crudeli occumbere leto.
Haec fato Furiae vocem preſſere. dolore
Arſit, & his tacitum dictis invaſit Achilles:
Quid mihi, Xanthe, canis fatum? non te decet, iſta
Non opus eſt fari. novi mihi triſte paratum
Heic letum longe a patria amplexuque parentum.
Nec tamen abſiſtam pugna, prius, effera Troum
Quam pubes cedat bello ſatiata cruento.
Sic ait; invectuſque alto clamore phalanges
Per medias curru primum proceſſit in agmen.

HOMERI ILIADOS.

LIBER VICESIMUS.

Sic laeti armabant ſe curvo in litore Graji
Te circa, Pelida, inſano Marte frementem.
Nec minus & Troes, campi qua plana tumeſcunt
In collem, trepidi turmas in bella ciebant.
  Juppiter interea Themin omnes juſſerat almam
In coetum divos ſinuoſi a vertice Olympi
Cogere. continuo partes dea fertur in omnes
Hac illac curſans, cunctoſque ad limina juſſit
Ire Jovis. dicto parent magnique, minores
Et divi numero ingenti: nec flumina, praeter
Oceanum, nymphae nec deſunt, quae nemora alta,
Quae fontes fluviorum habitant, quaeque herbida prata.
Illi aedem in magni poſtquam venere Tonantis
Sedibus in rutilis, patri quas Mulciber olim
Fecerat ipſe manu ſolerti, ex ordine cuncti
Conſedere. Themin fratris nec juſſa ferentem
Sprevit fluctipotens Neptunus: venit ab alto
At pelago, & ſedit medius fulgente deorum
In coetu; atque Jovem ſcitari talibus infit:
  Nam cur nos, rapidi jaculator fulminis, urgent
Huc tua juſſa iterum? Grajum an de gente Phrygumque
Mente aliquid verſas? quos inter dira frementes

Ocyus ardeſcent veſanae incendia pugnae:
Haec ille: haec contra caelo qui nubila cogit
Juppiter: O terram quaſſans Neptune, ſub alto
Pectore quid verſem noſti, cunctoſque vocarim
Cur ſubito in coetum divos. mihi cura virorum eſt
Triſtia fata licet miſeris, cladeſque parentur.
Attamen Aerii ſupremo in vertice Olympi
Ipſe procul rerum contemplans cuncta manebo;
Atque animum paſcam ſpectaclo heic ſolus. abite
Vos Danaos Troaſque inter, veſtroque levate
Quos lubet auxilio. ſolus nam pugnet Achilles
Si Troas contra ſolos, nuſquam, agmine verſo,
Stare loco poſſint, certaeque obſiſtere cladi.
Quippe viri adſpectum dira formidine capti
Ante etiam horrebant: nunc, rapto ſaevus amico,
Dum furit, ipſa urbis metuo ne moenia ſternat
Verſa ſolo, fati nec poſſit lege teneri.
Juppiter haec fatus, veſano corda tumultu
Miſcuit, atque animos belli ſuccendit amore.
Ergo odiis in ſaeva abeunt diſcordibus arma.
Ad naves tendunt Juno & Tritonia Pallas,
Complectenſque ſolum Neptunus, largus & auctor
Lucri Mercurius, ſolerti pectore praeſtans.
Mulciber una ibat, torvuſque ac robore fretus
Immani, claudo nutans veſtigia greſſu.
At contra Mars bellipotens, intonſus & una
Phoebus, & horriſonis gaudens Dictynna ſagittis,
Xanthuſque, & riſu gaudens Venus, atque ſupremo
Cara Jovi Latona, Phrygum petiere catervas.
Ac, dum longe aberant divi a mortalibus, acres

Elatique animo Graji ſuperante vigebant,
Quod celer, exortus poſt otia longa, ruebat
In bellum, Phrygiae clades ac terror, Achilles:
Trojugenae at gelido perculſi corda pavore
Horrebant, dium ſaevis quod fulgere in armis
Peliden Marti ſimilem videre cruento.
Verum ubi di turmas inter venere virorum,
Exarſere animis irae, calefactaque late
Corda virum, hinc atque hinc in caedem, ac tela ruentum.
Stans etenim nunc pro muro Tritonis ad altam
Clamabat foſſam, vaſta nunc voce ſonabat,
Caerulei frangunt qua ſeſe ad litora fluctus:
Parte alia torvus Mavors, nigrae ille procellae
Aſſimilis, ſumma Teucris hortator ab arce
Clamorem dabat inſanum; Simoentave propter
Curſans pulchra ſacrae per culmina Callicolones.
  Sic geminas egere acies in ſaeva beati
Praelia caelicolae; pugnam &, ceu turbine rupto,
Excivere gravem. divumque hominumque ſuperne
Horrendum intonuit genitor: ſubter ſola terrae
Ingentis, monteſque altos, & celſa tridenti
Concuſſit juga Neptunus. tum roſcida rivis
Ida, imae valles, ſupremaque culmina, late
Contremuere, Phrygumque aedes, Argivaque caſtra:
Umbrarumque infra regnator pallidus alto
Exſiluit ſolio clamans exterritus, olli
Deſuper immani terram Neptunus hiatu
Ne findens penitus diſrumperet, ima paterent
Et dis atque viris penetralia, nigra tenebris
Triſtia, ſenta ſitu, viſu deformia, & ipſis

Caeli-

Caelicolis horrenda: ruentum in bella deorum
Tantus erat ſupra ſumma in tellure tumultus.
Nam regem contra Neptunum ſtabat Apollo
Fulgentemque arcum geſtans volucreſque ſagittas:
Sanguineum at contra Mavortem caeſia Pallas:
Junoni oppoſuit ſeſe Dyctinna, ſagittis
Auratoque arcu gaudens, nemorumque fragore,
Venatrix, ſoror arcitenens tua Phoebe. domorum
Servator lucrique dator Cyllenius arma
Latonam contra quaſſabat. conſtitit acrem
Vulcanum contra ferus alto gurgite, Xantum
Nomine quem divi perhibent, hominesque Scamandum
Sic infeſta deos contra di tela ferebant.
Pelides Troum ardebat ſe immittere turbae
Hectora Priamiden contra, bellique potentem
Illius ante omnes Martem ſatiare cruore.
Adverſum huic, populos qui concitat, acer Apollo
Dardanium ciet Aeneam, per membra vigorem
Ipſe viro adſpirans: Priamoque Lycaona cretum
Voce deus referens, verbis haec fatur amicis:
Magnanime Aenea, quonam promiſſa, minaeque
Nunc abiere tibi! Troum quae regibus olim es
Pollicitus, dum laeta agitas convivia: Achillem
Excipere ac pugnam collata invadere dextra.
Haec ille: Aeneas contra cui talia reddit:
Priamide, nam cur me invitum in praelia trudis,
Pelidenque jubes contra pugnare ſuperbum?
Non ego nunc primum tulero forti obvius arma
Aeacidae: congreſſum alias me terruit haſta,
Ex alta fugientem Ida; quo tempore noſtris

Ingruit armentis, bello vaſtavit & altam
Lyrneſſum veniens, & Pedaſon: at mihi triſtes
Juppiter avertit Parcas, membriſque vigorem,
Vimque dedit celerem genibus, ne fata ſubirem
Pelidae manibus domitus, manibuſque Minervae.
Quippe virum dea magna tuenſque, acuenſque praeibat,
Et Lelegas Troaſque jubebat ſternere ferro.
Ergo virum nemo pugnae in certamine Achillem
Stare queat contra; divum cui bella gerenti
Semper adeſt aliquis, fatumque avertit; acutum
Cui volat e manibus telum, rectaque per auras,
Sponte ſua veluti, fertur, nec deſinit ire
Ante, viri ſubiens quam figat cuſpide corpus.
Quod trahat aequato ſi nunc examine lances
Juppiter, haud facile me vicerit ille, rigenti
Non ſi conflatum ferro ſe jactitet eſſe.
Haec ille: haec contra, proles Jovis, altus Apollo.
Heros magne deos quin tu quoque morte carentes
Poſcis opem? ſummi germen Jovis alma creavit
Quem Venus, ut perhibent; diva editus ille minor eſt:
Altera nata Jovis, longaevi eſt altera Nerei.
Ergo age & infeſta procurre interritus haſta;
Nec metue immaneſque minas, & dicta ſuperba.
Haec ait atque habilem fudit per membra vigorem
Inſpirans. ruit ille virum per denſa coruſco
Aere nitens, magnoque infert ſe infeſtus Achilli.
Quem procul ut vidit gradientem regia Juno
Turbam prima deum ſociam vocat, atque ita fatur:
Neptune ac Pallas, corde haec verſate ſub alto
Quo caſura modo ſit res. fert obvius arma

Aeneas contra Peliden; auctor Apollo
Cui mentem pugnae veſano incendit amore.
Quare agite, aut pulſum longe hunc vertamus, Achillem
Aut aliquis noſtrum praeſens juvet ocyus, & vi
Compleat, atque animis pugnantem audacibus auctet,
Sentiat ut carum ſe primis eſſe deorum
(Nam pretio digni nullo, qui Troica divi
Arma juvant), noſque huc ſummo de vertice Olympi
Deſcendiſſe omnes, armiſque occurrere, nequid
Ipſe grave a Teucris hodie ferat. hac ubi victor
Functus erit pugna, ſubeat licet, aſpera quidquid
Parca illi nevit, matris cum fuſus ab alvo eſt.
Haec opus eſt illum noſtra nunc voce moneri,
Ne metuat, ſiquis divum forte obvius inter
Arma dabit ſeſe. mortali objecta deorum
Nam facies horrore animum percellere ſuevit.
Sic dea: ſic contra Neptunus: parce furori
Indomito, Juno, nec tantos pectore motus
Concipe. non etenim te ſic decet, o Dea, fruſtra
Iraſci; triſtique deos committere pugna
Turpe fuat nobis majoribus. hinc ſuper altam
Digreſſos potius ſpeculam conſidere praeſtat.
Bella viri interea curabunt. praelia quod ſi
Forte ineat ſaevus Mavors, aut Phoebus Apollo,
Pugnantem aut ſiſtant Peliden; arma feremus
Adverſi; durum gliſcet certamen, & ambo,
Credo equidem, bello ſemoti rurſus Olympi
Celſa petent coetumque deum, vi fractus uterque,
Et noſtris domitus manibus. dehinc talia fatus
Magni caeruleus rector maris, Herculis altum

Praegrediens divos murum petit, aggere ſtructum
Ingenti, Troes quondam ac Tritonia Pallas
Quem fecere Jovis nato, vitare ſequentem
Quiret ut in campos procurvo ab litore cetum.
Illic Neptunuſque pater, divumque caterva
Conſedit, nubem induti, quae denſa nequiret
Vi diſſolvi ulla, clarumque admittere ſolem.
Di procul inde alii pulchrae juga Callicolones,
Te circa Phoebe arcitenens, Martemque cruentum,
Inſedere, altas bello qui proruit urbes.
Hinc atque hinc illi diverſa in parte ſedebant
Multa inter ſeſe vario ſermone ferentes
Conſilia: infeſtis ordiri at praelia telis
Cunctantes. in ſaeva pater quos arma ciebat
Deſuper, aerio reſidens in vertice Olympi.
  Interea denſo complerant agmine campum
Aere viri claro fulgentes, aere coruſci
Et claro currus. tum pulſu terra tremebat
Quaſſa pedum turbae confertim in bella ruentis.
In medium ardentes animis pugnaeque parati
Prodibant gemini heroes, duo fulmina belli,
Aeneas Anchiſiades, & dius Achilles.
Fert prior Aeneas magna ſe mole; tuenſque
Torva, gravi & nutans galea procedit, aheni
Praetendens laeva clypei verſatile pondus,
Ac dextra quatiens aeratam turbidus haſtam.
Pelides alia contra de parte ruebat.
Immanis veluti leo, quem demittere morti
Ardent collecti agricolae, turbaque frequente
Longe inſtant, ſpernens clamorem telaque greſſu

It

It lento: juvenum ſed ferro ſiquis adacto
Laeſerit, ille acer ſeſe convolvit, & ora
Pandit hians, (dentes circum ſpuma effluit albos)
Horrendoſque ciet gemitus, & verbere caudae,
Hinc atque hinc geminum caedens femur & latera alta,
Excitat ad pugnam ſeſe atque inſtigat in hoſtem;
Jamque adeo torvus, recta ruit, aut dare certus
Morti aliquem, primos aut inter ſternier ipſe:
Haud aliter contra Aenean vis effera mentis
Invictum & robur dium ſtimulabat Achillem.
Hi poſtquam propius venerunt, talibus audax
Aeneam Aeacides compellat: Denſa virorum
Agmina tot curnam curſu permenſus, in armis
Stas, Anchiſiade? mecum an committere pugnam
Eſt animus, ſperas, me victo, regna potiri
Quod Troum aequalis Priamo? ſed lumine vitae
Si me forte orbes, non te tamen ille ſupremum
Evehet ad rerum culmen, gnatiſque relinquet
Poſthabitis demens alieno regia ſceptra.
Anne tibi pretium Troes dixere feracis
Partem agri, arbuſto felicem & vitibus almis,
Quam teneas victor, me caeſo? quod tibi factu
Haud facile eſſe reor, mea quem conterruit haſta
Pulſum alias. jamne oblitus qua luce fugavi
Solum, armento actum longe, curſuque ſequebar
Idaeis volucri de montibus? ante volabas
Tu celer haud unquam reſpectans. inde ſubiſti
Moenia profugiens Lyrneſſi: protinus ipſe
Quam Jove cum magno cepi magnaque Minerva;
Victor & abduxi vaſtata ex urbe puellas,

Servitio addicens. aequus te Jupiter & di
Tunc alii ereptum ſervarunt: nec tamen idem
Nunc etiam, credo, ſervabunt, captus inani
Ut ſpe rere animo. quare cede ocyus ultro,
Atque pedem refer hinc in turbam, nec mihi demens
Adverſus conſiſte, malum ſed proſpice, & ante
Vita. rem ſtultus, cum facta eſt denique, ſentit.
Haec ait: Aeneas contra cui talia reddit:
Pelide, verbis terreri poſſe, puellum
Ceu mollem, ne me nunc ſpera. opprobria novi
Ipſe etiam, atque jocos mordax jactare procaces.
Alter enim alterius ſcimus genus atque parentes,
Auditos tantum fando; nam cernere neutri
Contigit. eſſe ortum fortis de ſanguine Pelei
Te perhibent Thetide e pulchra, Nereide nympha:
At me magnanimo Anchiſae peperit Venus alma.
Horum hodie alterutri gnatum ſibi morte peremptum
Plorabunt. nec enim verbis puerilibus inter
Nos dirimi hanc credo ſic pugnam poſſe. doceri
Ulterius quod ſi vis haec, & diſcere noſtrum
Rite genus, multis notum mortalibus; audi,
Dardanus eſt auctor generis, Jove natus ab alto.
Dardaniam hic princeps fundavit: condita nondum
Sacra erat in campo namque Ilios: ima colebant
Sed loca ſilvoſae riguis in ſaltubus Idae.
Dardano Erichthonius dehinc rex eſt editus, omnes
Ille viros inter longe ditiſſimus, uni
Cui tria per campos paſcebant milia equarum,
Pullis gaudentum teneris; per prata vagantes
Florea quas formam Boreas miratus amavit.

Nec

Nec mora, equo ſimilis nigra cervice comanti,
Armentum ingreſſus, biſſenas corpore pulchro
Progenuit generoſus equas. hae, cum ſola terrae
Se per culta leves curſu pernice ferebant,
Triticeam haud celeri frangebant ſub pede meſſem;
Et, cum terga ſuper ludebant caerula ponti,
Spumigero haud ſubter fluctu cedente, volabant.
Cretus Erichthonio Tros eſt, Trojanaque geſſit
Regna. triplex Troi praeclara eſt edita proles,
Iluſque, Aſſaracuſque, & dis forma Ganymedes
Haud impar, hominum quo non formoſior alter
Editus eſt unquam vitales lucis in auras.
Hunc divi rapuere, Jovi formoſus ut almum
Miſceret nectar, cumque immortalibus aevum
Dis ageret longum, ſummi novus incola caeli.
Ilus at eximium genuit dehinc Laomedonta;
Tithonum dehinc Laomedon, Priamumque creavit,
Lampumque, Clytiumque, & clarum Hicetaona bello.
Ortus at Aſſaraco Capys eſt; cui filius inde
Obtigit Anchiſes. Anchiſa glorior eſſe
Natus ego: Priamo eſt natus patre nobilis Hector.
Haec mihi gens, horum dico me ſanguine cretum.
Virtutem at minuit, cum vult, mortalibus aegris,
Aut auget, rerum late cui ſumma poteſtas,
Jupiter. incaſſum ſtantes parcamus inani
Eloquio at, veluti pueri, garrire virorum
Bellantum ante oculos, medio in certamine belli.
Quamvis multa licet nam fari opprobria, quorum
Pondus nec centum remis impulſa carina
Ferre queat. lapſu celeri nam lingua virorum

Volvitur, omnigeniſque ſcatet ſermonibus: ampla eſt
Verborum ſeges, hinc atque hinc quam carpere poſſis.
Quale etenim dices, tale auditurus & ipſe es.
Sed quid opus verbis rixari vana loquentes?
Irrita ceu geminae jactant convicia moechae
Saepe viam egreſſae in mediam, incenſaeque dolore
Vera ſibi objectant, & falſa, ut juſſerit ira.
Non tu me caſſis ardentem avertere dictis
Hinc poteris, contra ni pugnes. ergo age & alter
Aerata alterius guſtemus cuſpide corpus.
  Sic ait; & clypeum rigida ferit eminus haſta
Immanem, horrendum; ſaeva umbo cuſpide ſubter
Ingemuit; laeva quem longe a corpore Achilles
Territus amovit. telum nam credidit ingens
Magnanimi Aeneae penitus pervadere ſcuti
Poſſe moras; demens, oblitus dona deorum
Inclyta nequaquam vinci mortalibus armis.
Nec tum, praevalido ſtridens contorta lacerto
Aeneae, fregit Vulcania munera cuſpis.
Haeſit enim detenta auro, poſtquam duo ſepta
Ruperat, haud ultra ſed vim perferre, nec, infra
Quae tria reſtabant, potuit tranſmittere terga.
Quippe etenim vario Vulcanus quina metallo
Duxit terga, duo ſolido aere, duoque nitente
Stanno, auro medium fulgente. hoc denique nacta,
Aerea nequaquam proceſſit longius haſta.
  Poſterior dehinc Pelides telum jacit ingens
Arduus; & clypeum ferit amplum, tenue ubi limbum
Aes erat ad ſummum, taurique arentia terga
Craſſa minus; ſubiit penitus qua fraxinus ictu

Pelias horrendo. ſonuerunt aerea ſubter
Texta. timens flexitque artus, ſcutumque removit
Ab ſeſe Aeneas: at ſtridens turbine magno
Haſta, viri poſt terga, ſolo eſt defixa, tremenſque
Stabat ibi, poſtquam geminum diſruperat orbem
Ingentis clypei. viſu conterritus heros
Reſtitit; attonito ſimilis, turbataque verſo
Ora haeſit vultu pallens, quod tam prope vidit
Fatiferam nutare haſtam. tunc ſaevus acutum
Vaginaque enſem eripuit, torvumque repente
Clamans in trepidum Pelides irruit hoſtem
Concitus. Aeneas ſaxum tellure molare
Suſtulit arreptum vaſto ingens pondere, junctis
Viribus haud quirent duo quod ſuſtollere, quos nunc
Terra viros gignit: ſolus, nulloque labore,
Ipſe manu verſans valida torquebat in hoſtem.
Jamque adeo contra venienti, ac dira frementi
Aeneas clypeum Aeacidae, galeamve, coruſcum
Tutamen capitis, ſaxo percelleret; enſe
Cominus & vita Aenean orbaret Achilles;
At vaſti ſenſit maris arbiter, atque deorum
In medio, tales fudit de pectore voces:
  Pro ſuperi! Aeneae miſeret me fortis, Achilli
Qui domitus jam jam nigrum deſcendet ad Orcum.
Demens, quod Phoebo ſuadenti paruit; olli
Qui tamen extremam haud poterit depellere cladem.
Cur inſons alios propter dolet, ampla benigna
Uſque manu praebet cunctis qui munera divis?
Quin agite, atque virum ſervemus limine in ipſo
Verſantem leti, ne fors & Juppiter irae

Haud

Haud parcat, morte Aeneam ſi mactet Achilles.
Quippe viro belli fatum eſt evadere caſus,
Ne genus exſtinctum pereat, cui Dardanus auctor,
Ille Jovi ante omnes carus, quos tempore in omni
Ex ſeſe heroas mortali & matre creavit.
Nam regale genus Priami Saturnius odit:
Rex erit Aeneas Teucris, dehinc ordine longo
Et nati, & natos proles quae tarda ſequetur.
Talia Neptunus: cui Juno talia reddit:
Tu, Neptune, tuo verſa iſtud pectore, cladi
Aeneam eripias, leto an patiare domari
Aeacidae manibus quamvis fortemque piumque.
Namque ego, mecum una & Pallas Tritonia multis
Caelicolum in coetu verbis juravimus ambo:
Haud unquam cladem Teucris arcere, nec omnis
Ilios extremo ſi corruat igne, cremetque
Captam urbem nulli parcens Argiva juventus.
Haec ubi caerulei rector maris audiit, inter
Tela ruens turbamque virum, ſe protinus illuc
Intulit, Aeneas ubi Tros & dius Achilles
Contulerant pugnam; nubem & caligine denſa
Pelidae ante oculos fudit. tum vi deus haſtam
E clypeo Aeneas raptamque extraxit, & ipſos
Aeacidae ante pedes poſuit. dehinc impulit alte
Sublatum a terra Aenean: quo concitus heros
Impulſu, longe medios curruſque viroſque
Tranſiliens, aciem confeſtim praepete lapſu
Venit ad extremam, qua ſeſe in praelia parte
Armabant ſemoti omni Caucones ab hoſte.
Heic deus Aeneae propior ſtetit, atque ita fatur:

Nam

Nam quis te divum Pelidae juſſit Achilli
Certare incautum, Aenea? te fortior ille eſt,
Carior & ſuperis. cui tu decede, nec arma
Obvia fer, quoties occurret; morte peremptus
Nigrum abeas Parca ne fruſtra obſtante ſub Orcum.
Verum ubi jam letum & ſua fata ſubibit Achilles,
Fide animo, & primus denſas invade phalanges:
Morti alius nam te nemo demittet Achivum.
Sic monitum liquit media inter verba, repente
Ex oculis denſam & nubem diſcuſſit Achilli
Adveniens. lucem ille hauſit, manifeſtaque cernens
Omnia ſe circum, ingemuit; dehinc talia, viſu
Attonitus, tacito ſecum ſub pectore fatur:
Pro ſuperi! nam quae video miranda retectis
Monſtra oculis? en haſta ſolo jacet; ille nec uſquam
Apparet, cupiens triſtes quem mittere ad umbas
Appetii. Aeneas etiam caeleſtibus ergo
Carus erat divis, ego quem jactare putabam
Falſa levem. valeat: me certe in praelia poſthac
Haud unquam poſcet, qui nunc inſtantia fugit
Fata libens. age jam Danaos hortabor, & ultro
Experiar Teucrorum alios congreſſus in armis.
Sic ait, inque aciem rediit, ſocioſque citato
Hac illac volitans greſſu exhortatur in hoſtem:
Ne longe a Teucris fortes abſiſtite Achivi.
Cominus ite virum contra vir; quiſque capeſſas
Pugnam alacer. durum eſt, quantovis robore praeſtem,
Tot ſectari hoſtes uni, & decernere ferro
Contra omnes, non ipſe queat Mars, ipſave Pallas
Armipotens aciem contra ſe immittere tantam,

Veſa-

Veſanumque operis tanti durare laborem.
Quidquid ego at manibus pedibuſque ac robore poſſum,
Totum equidem expromam nil parcens. impiger hoſtes
En feror in medios: Troum nec laetus abibit
Ille, reor quicumque meam prope venerit haſtam.
  Talibus hortatur Danaos. contra inclytus Hector
Trojugenas acuit dictis; atque obvius ire
Velle ait Aeacidae: Troes, ne dira minantem,
Ne quis Peliden timeat. contendere verbis
Dis ego non ipſis metuam: pugnare ſed haſta
Durum opus eſt; longe nobis nam robore praeſtant.
Omnia non effecta dabit, quae jactat, Achilles.
Efficiet partem, pars irrita cedet in auras.
Ipſe viro adverſis occurram interritus armis,
Sit manibus licet ille ipſo non ſegnior igni;
Segnior haud igni manibus: vi durior aere.
  Sic ait ille urgens Teucros: denſo agmine longas
Protendere haſtas. vaſto hi clamore ruebant:
Hectora ſed Phoebus propter ſtetit; atque ita fatur.
  Hector, magnanimo ante aciem ne ſolus Achilli
Congredere: at turbae immixtus bellique tumultu
Excipe; ne te haſta feriat, vel cominus enſe.
  Haec Phoebus: Troum ſe turbae immiſcuit Hector,
Ille dei attonitus monituque & voce loquentis.
  At Teucros ruit in medios vi fretus Achilles,
Horrendum clamans; & cominus Iphitiona
Sternit Otryntiden, denſas in bella catervas
Ducentem; forti quem nympha creavit Otrynteo
Nais, Hydae genitum populo in praedivite, celſi
Aeriis Tmoli ſub rupibus, arma ferenti

Huic

Huic haſtam caput in medium defixit Achilles,
Inque duas totum crudeli vulnere partes
Diffidit. ille ingens ingenti pondere nigram
Planxit humum. ſuper haec Pelides verba profatur.
  Otryntida, jaces; dudum qui magnus Achivis
Terror eras. heic mors miſero tibi contigit, orto
Gygaei prope ſtagna lacus, ubi pinguia dives
Rura tibi genitor piſcoſum liquit ad Hyllum,
Hermum & vorticibus rapidis per culta fluentem.
  Talia Pelides: olli nox lumina texit,
Atque acie in prima frigentia membra jacentis
Protrivere rotae Danaum. Peleius heros
Pugnacem ante alios Trojano Antenore cretum
Demoleonta gravi percuſſit cuſpide ad ipſum
Tempus per galeam; nec ferrum caſſis ahena
Mergi avidum tenuit: fractum os, vaſtoque cerebrum eſt
Vulnere foedatum penitus. Quem dius Achilles
Ardentem ut domuit leto; Hippodamanta, relictis
Dum bijugis fugit ante, haſta perfodit adacta
In tergum: ille animam exhalans immugiit, altum
Taurus ut immugit, quem regi Helicona tuenti
Flava manus juvenum vi tractum ſiſtit ad aram;
Gaudet fluctipotens Neptunus. poſt, ubi liquit
Huic animus nervos atque oſſa immane gementi;
Priamiden ſaeva Polydorum turbidus haſta
Inſequitur, ſimilem dis pulchro corpore. Grajis
Haud pater hunc muros extra pugnare ſinebat.
Quippe erat & minimus natorum, & carior olli
Ante omnes: curſu & nullum non vincere fuerat.
Tunc etiam ille, pedes veſana mente volucres

Oſtentans, primos ſtudio curſabat inani
Per Troum cuneos dulcem dum perdidit amens
Tandem animam. propter fugienti dius Achilles
Nam telum dorſo in medio defixit acutum,
Apta ubi fulgentem nectebat fibula balteum
Aurea, & obſtabat duplex ad vulnera thorax.
Haſta gravis ventrem trajecta cuſpide ad imum
Exiit; altum ululans duplicato poplite pronus
Ille cadit; tenebris nigreſcunt omnia, flexo
Corpore, lapſa manu retinenti viſcera utraque.
  Hector ubi fratrem crudeli vulnere vidit
Confoſſum, terrae acclinem, ſua viſcera habentem
In manibus; luctuque animum confuſus, & ipſos
Moeſta nube oculos caligans, non tulit ultra
Circumagi, ſaevumque hoſtem vitare, ſed igni
Aſſimilis magnum contra volat acer Achillem,
Dextra fulgentem quatiens interritus haſtam.
Quem ſimul ac vidit venientem & dira frementem,
Exſilit Aeacides, ac laetus talia fatur:
  En prope adeſt, animum qui vir ſaevo mihi luctu
Fodit: & eximium ſtravit mihi morte ſodalem.
Cominus en conferre manum licet; agmina fruſtra
Nec curſare inter, vitareque mutua pugnam.
  Sic ait; ac torvus compellat voce ſuperba
Priamiden: Ades huc, propiuſque accede ſupremi
Ocyus exitii ad metas. Haud territus Hector
Retulit huic contra; Ne me, Pelida, minaci
Poſſe puta, ut puerum, terreri voce. peritus
Aeque ego probroſis cuivis contendere dictis.
Robore (novi equidem) tu praeſtas, viribus impar

Sum tibi ego: divum ſed res haec ſcilicet omnis
In manibus; ſpolier, ſpoliem te an lumine vitae
Quamvis deterior percuſſum cuſpide. acutum
Et mihi nam ferrum ſumma eſt, ni fallor, in haſta.
  Sic ait; atque haſtam vibrans intorſit: at illam
Ipſa levi afflatu Pelidae a corpore Pallas
Repulit. acta procul ſecat auras, & redit, ipſos
Hectoris ante pedes & concidit. acer Achilles
Advolat horrendum clamans, trepidumque coruſco
Sternere avet telo: deprenſum at Phoebus Apollo
Eripuitque manu facili deus, ambiit atra
Et nube. inſiluit contra ter dius Achilles,
Ter denſam pepulit nebulam. verum, irritus ut ſe
Immiſit quarto furiata mente deo par;
Increpuitque virum, rupitque has pectore voces;
  Et nunc fugiſti mortem, canis improbe. venit
Te prope namque malum: ſedenim ſervavit Apollo
Raptum iterum; cui vota, reor, facis ante, ſonantum
Quam ſubeas ſtrepitum telorum, atque horrida Martis
Praelia. verum alias pugna congreſſus ad Orcum
Mittam ego te; adjutor ſi quis deus & mihi pugnas
Inter adeſt: alios nunc Teucros, obvius ut ſe
Quiſque dabit, ſaevae pergam demittere morti.
  Haec ubi ſic fatus, Dryopem rigida ferit haſta
Cervicem in mediam: collapſus decidit olli
Ante pedes. atro ſinit hunc in pulvere volvi:
Ipſe Philetoriden Demuchum, corpore magnum,
Acrem animis, haſta, ſucciſo poplite, primum
Detinuit, ſtricto invadens dehinc protinus enſe
Dulcem animam exemit. duo tum praeclara Biantis

Germina dejecit curru, te Dardane, & una
Tecum Laogonum fratrem; telo eminus illum
Tranſadigens, gladio te cominus. ocyus inde
Saevus Alaſtoriden leto dat Troa. furenti
Obvius hic venit, genibus ſi forte prehenſis
Parceret oranti, vivum & dimitteret, aevi
Et miſerans florem, haud leto mactaret acerbo.
Demens! nec norat non poſſe inflectier ulla
Arte virum, ingenio haud mitem placidumque, ſed acri
Corde trucem ante omnes. dextra hic jam genua tenebat
Suppliciter, precibus cupiens mollire furentem.
Ad jecur ille adigens gladium demerſit acutum;
Quod miſero ejectum cecidit, nigroque cruoris
Amne ſinum implevit: denſae involvere tenebrae
Exanimum. rigida aggreditur dehinc Mulion haſta:
Aerea cui geminas cuſpis trajecta per aures
Ivit. Agenoridae gladio dehinc torvus Echecli
Ingenti medium ſecuit caput: omne cruore
Purpureo ferrum intepuit: mors ingruit olli
Nigra oculis, duroque immanis numine Parca.
Inde, ubi ſe cubiti nervi junxere, coruſca
Deucaliona ferit per dextram cuſpide; manſit
Saucius ille hoſtem, capitique inſtantia fata
Praevidit. ſtricto cervicem perculit enſe
Pelides, pulchrâque caput cum caſſide terrae
Dejecit: mediis magna vi excuſſa medulla
Oſſibus exſiluit; jacuit porrectus at ille
Membra ſolo collapſa. furens, hoc deinde relicto
Eximium, Pirei claro de ſanguine cretum,
Righmum adit, e Thracum nuper qui pinguibus oris

Ve-

Venerat. hunc jaculo medium percuſſit: in imum
Ventrem abiit penitus mucro: curru excidit ille.
At famulo Aeacides vibrantis cuſpide teli
Fixit Areithoo dorſum, dum territus acres
Retro vertit equos. moribundo hic corpore nigram
Planxit humum: bijuges turbati, effuſaque lora.
Ignis ut arentem per ſaltum in valle reducta
Cum furit, ac validi miſcent incendia venti;
Flamma nemus late ſeſe diffundit in omne:
Sic campum ſuperis par vi ruit ille per omnem
Triſte manu telum quatiens, turbataque ſternit
Agmina: terra madet largo perfuſa cruore.
Ac veluti validos cum lata fronte juvencos
Vir junxit, denſis qua ſternitur aequa maniplis
Area, trituros alba hordea; preſſa teruntur
Illa boum pedibus facile: ſic fortis Achillei
Alipedum ſubter pedibus calcantur equorum
Ingentes paſſim clypeique, & frigida leto
Corpora, ferratique axes, orbeſque rotarum
Sanguine foedantur: canthi, & rapida ungula rores
Sanguineos ſpargunt commixto pulvere. ſaevus
Laudis inexpleto Pelides ardet amore,
Ille madens ſudore manus & caede tremendas.

HOMERI
ILIADOS.

LIBER VICESIMUSPRIMUS.

VErum ubi perventum, rapidus qua flumine pulohro
Volvit aquas Xanthus, magni de ſemine cretus
Ille Jovis; Teucros aciem diſſolvit Achilles
In geminam. partem ſub muros victor agebat,
Heſterno fugere die qua dira furentem
Hectora Grajugenae palantes: (verſa ruebat
Hac fugiens Phrygiae pars pubis: terga prementem
Sed tenuit Juno denſae caligine nubis
Peliden) curſu praeceps pars altera ſeſe
In fluvium tulit, ingenti prolapſa ruina,
Vorticibus rapidis puras argenteus undas
Volvit ubi. horrendum ſubter ſonuere fluenta,
Et virides circum ripae gemuere: natabant
Huc atque huc alto contorti gurgite: clamor
Caelo ibat varia plorantum voce virorum.
Ignis ut infeſto volucres ardore locuſtae
In vada profugiunt fluviorum: gliſcit, & auram
Per vacuam fundit ſubito ſe flamma; paventes
Hae raptim ſeſe condunt frigentibus undis:
Aeacidae magni ſic viſu exterrita Xanthum
Turba virum praeceps & turba implebat equorum.
Pelides haſtam ripa in viridante myricis

Accli-

Acclinem liquit; Marti par ipſe cruento,
Enſe manum ſolo praefulgens, fluminis alveum
Inſilit in medium; ſaevaeque cupidine caedis
Ardet inexpleta. ferrum rotat acer in orbem,
Et metit hac illac, quae ſors dedit obvia cunque
Corpora. tum moeſtae voces gemituſque coorti
Indecores: late fuſo rubet unda cruore.
Delphinum veluti fugitant per caerula piſces
Ingentem, ac trepida capti formidine portus
Litorei ſubeunt latebras, atque intima complent;
Ille avido ferus ore vorat, quos ceperit, omnes.
Sic Troes, pavido tremefacti corde, fluenti
Per rapidos turbant flexus, abruptaque ſubter
Riparum denſi fugiunt. tum denique longa
Heros caede manum feſſus, biſſena fluentes
Inter aquas juvenum delegit corpora, fuſo
Patrocli ad buſtum ſolvant qui ſanguine poenas.
Hos prae ſe pecudum ritu, formidine dira
Attonitos mentem, exegit; loriſque revinxit
Implicitos poſt terga manus, quae ſcilicet ipſi
Tortilibus circum tunicis innexa gerebant.
Tum ſociis dedit ad curvas deducere puppes:
Ipſe furens rurſus pavidum ſe immittit in hoſtem.
Heic illi occurrit fugiens ex amne Lycaon,
Dardanidae proles Priami; quem duxerat olim
Vi captum patrio, veniens nocturnus, ab agro.
Hic ferro juvenis caprificum caedere acuto
Inſtabat, ramoſque ſolo dejecerat, orbem
Ille parans curru; ſubito cum dius Achilles,
Triſte malum miſero, advenit, curviſque carinis

Vendidit avectum longinquae ad litora Lemni.
Gnatus ibi pretium perſolvit Iaſonis: hoſpes
Imbrius Eetion multa mercede redemit,
In claram, Priamo ſervans, & miſit Ariſbam;
Ad patrios fugiens clam ſe tulit unde penates.
Luces ille domo undenas, uſuque ſuorum
Laetatus dulci eſt: biſſena luce cruentis
Injecit manibus reducem deus ipſe tremendi
Aeacidae; juvenem triſtes, qui acturus ad umbras
Orci erat, ire licet, vitaque excedere nollet.
Hunc ubi conſpexit faciemque agnovit Achilles,
Nudatumque armis vidit, galeaque carentem,
Et clypeo, atque haſta, (quae jam projecerat amens
Cuncta ſolo: largus fugienti e flumine vires
Sudor enim fractas laſſarat, feſſa domabat
Genua labor) ſecum haec animo indignante volutat:
Pro ſuperi! quod monſtrum oculis hoc conſpicor ingens?
Ipſis jam Teucri e tenebris altaque reſurgent
Nocte Orci, ſtravit mea quos jam dextera leto:
Qualis & hic venit ſoſpes, quem ſcilicet ipſe
Nuper ego ſacram in Lemnum avexique, reliqui
Et pretio addictum. non illum ſpumea cani
Unda maris tenuit, multos quae objecta coercet.
Nunc age & ille meae vim libet, acumen & haſtae,
Ut norim docearque an ſit rediturus & illinc,
An ſemel exceptum gremio terra alma tenebit,
Quae fortes etiam retinet. Verſabat Achilles
Haec ſecum: ille animi attonitus prope venit utraque
Genua manu cupiens amplecti. qualibet atram
Nam fugere optabat mortem & crudelia fata.

Dextra Pelides aeratam ſuſtulit haſtam:
Ille aſſurgenti ſubiit plagamque ferenti,
Et genua apprendit pronus: praelonga ſuperne
Haſta ſolo defixa ingens poſt terga tremebat,
Caede viri expleri cupiens. exterritus, amens
Ille manum hanc genibus ſupplex admovit, acutum
Hac telum arripuit retinens; dehinc talia fatur:
  Ecce tuis genibus ſupplex advolvor, Achille.
Parce meam veritus fortunam, duraque tangat
Sors animum. bello captus tibi, te penes, o rex,
Aſſedi menſae primum Cerealia guſtans
Dona, die, quo me patrio noctурnus in agro
Cepiſti, ac ſacrae duxiſti ad litora Lemni.
Venditus inde boves illic merui tibi centum.
Ter totidem bobus redimar nunc. plurima paſſus
Huc redii. duodena dies haec ducitur, ex quo
Ilion adveni; miſerum quem fata ſecundo
In manibus poſuere tuis. me Jupiter odit,
Credo equidem, rurſus tibi me qui tradidit; aevo
Atque brevi natum vitales fudit in auras
Laothoe genitrix, Altae ſenis inclyta proles,
Altae qui Lelegas magna ditione gubernat,
Pedaſon altam habitans gelidum prope Satnioenta.
Hanc etenim Priamus thalami ſibi foedere junxit.
Inde ſumus patri geniti duo; quos tua jam jam
Ambos dextra neci dederit, rex. caelitibus dis
Nam ſpecie haud impar Polydorus concidit haſta,
Magne, tua peditum in primis: ego triſte parari
Heic mihi nunc video fatum; nec numine laevo
Actum huc poſſe manus ſpes eſt evadere veſtras:

Hoc

Hoc etiam, extremum quod dicam, nunc animo hauri:
Non idem geſſit me venter & Hectora, ſaevus
Qui ſocium mitemque tibi fortemque peremit.
  Talibus orabat verbis, fletuſque ciebat
Priamides; cui vox immitis venit ad aures:
  Demens, quod pretium narras? quae lucra redempto
Pro capite? ante meus fatum quam triſte ſubiret
Patroclus, Teucris interdum parcere paullum
Haud renui, & multos cepi, pretioque redemptos
Dimiſi: at poſthac mortem vitare cruentam
Non erit ut poſſit quiſquam, mala numina ducent
In noſtras quemcunque manus ſub moenibus urbis
Iliacae; Troum quiſquis fuat obvius omni
E numero, nedum Priami de ſanguine cretus.
Tu quoque nunc adeo morere ocyus, o bone. fruſtra
Quid ploras? etiam Patroclus, qui tibi longe
Praeſtabat, domitus leto jacet. en ego qualis
Sim quantuſque vides, formaque & mole, parente
Eximio atque dea prognatus matre: ſupremum
Attamen adveniet mihi fatum & Parca ſevera,
Mane, die aut medio, vel ſero veſpere, Troum
Eripiet mihi nempe aliquis cum lumina vitae,
Aeratave haſta figens volucrive ſagitta.
  Sic ait: ille autem, genibuſque & corde ſoluto,
Amiſitque haſtam torpens formidine, paſſis
Et manibus ſedit collapſus: cui ferit enſe
Pelides humerum ſtricto cervice ſub ipſa.
Ferrum intro ſubiit capulo tenus: ille virenti
Pronus humo jacuit porrecto corpore; largus
Purpureo terram perfudit flumine ſanguis.

Tum pede correptum medias projecit in undas,
Gurgitibus volvi rapidis; ac talia fatur
Vociferans: Iſtic impaſtis praeda jaceto
Piſcibus, affuſi lambent qui vulnera. mater
Non tua te lecto impoſitum plorabit, at altum
In mare propellet fluctu volvente Scamander;
Atque aliquis ponto ſaliens ſummas petet undas
Cetus, ut immani voret ore Lycaona pinguem.
Peſſum ite, Iliaca donec potiamur Achivi
Urbe, fugae dantes turpi vos tergo, fugaces
Pone ego at uſque ſequens & caedens Marte ſecundo.
Nil vos pulchra fluens, argento, & purior amnis
Juverit, heu miſeri; caeſis placare juvencis
Quem ſoliti, vivos rapidas cui mittere in undas
Cornipedes. illo nequidquam obſtante cadetis
Dira morte omnes; caedem ſolvetis & omnes
Patrocli, ac Danaum clades, qui, me gravis ira
Dum tenet, ad curvas denſi cecidere carinas.
 Sic ait: at fluvius majores arſit in iras;
Verſabatque animo, dium qua ſiſtere Achillem
Poſſet, & extremam Teucris avertere cladem.
 Interea quatiens haſtam Peleius heros
Ingentem, caediſque avidus, petit Aſteropaeum,
Pelegonis clarum germen, pater Axius amne
Pulchra fluens lato quem ſcilicet, ac Periboea,
Regis Aceſſameni gnatarum maxima natu,
Edidit. hunc, telum quaſſans immane, petebat
Pelides: contra e fluvio ſed fervidus heros
Conſtitit, ille gerens duo longo haſtilia ferro.
Acribus huic animis mentem & praecordia Xanthus
Imple-

Implerat, furiis incenſus morte peremptos
Tot propter juvenes, medio quos victor in amne
Pelides ferro trepidos mactarat acuto,
Hi poſtquam propius venere adverſa ferentes
Arma, prior mirans haec dius fatur Achilles:
Tu quis es? unde domo? qui me procedere contra
Haud veritus. gnati miſerorum, qui mihi quoque
Occurrunt, Marte indomito per bella ruenti.
Inclyta Pelegonis proles cui talia reddit:
Nam cur, magne, meos ortus ſcitaris, Achille?
Paeoniae pinguis longe hinc ego natus in oris,
Belligeros duco praelongis Paeonas haſtis
Horrentes. undena dies haec luxit Olympo,
Iliacas ex quo veni bellator ad arces.
Ampla fluens generis mihi princeps Axius amnis,
Axius, illimem nullus quo pulchrior undam
Volvit agens fluvius, quam late maxima tendit
Se tellus. clarum is nam Pelegona edidit: hoc ſum
Natus ego, ut perhibent. ſed jam tentare laborem
Martis, & infeſtis tempus concurrere telis.
Haec ait ore minax tumido: dextra extulit haſtam
Librans Aeacides, deciſam ex Pelio alto,
Fraxineam, ingentem: telum at contorſit, utraque
Ille manu dexter, geminum heros Aſteropaeus.
Hoc clypei umbonem percuſſit: (nec tamen orbem
Pervaſit ſolidum penitus. namque obſtitit aurum,
Dona dei) hoc dextrae cubitum perſtrinxit, in auras
Unde levi niger emicuit de vulnere ſanguis:
Haſta virum at ſupra labens tremebunda propinquae
Haeſit humo, cupiens libato in corpore mergi.

Haſtam

Haſtam poſterior, recto volitare per auras
Aſſuetam lapſu, Pelides Aſteropaeum
Miſit in adverſum furiata mente: ſed ipſo
Erravit paullum ſtridens a corpore, & altam
Percuſſit ripam, penituſque infixa virenti eſt
Aggere dimidiam ad partem. tunc impiger enſem
Eripit a femore, ac trepido celer ingruit hoſti
Pelides. haſtam Pelidae evellere longam
Ille manu valida ripa e viridante nequibat.
Ter, trahere arreptam cupiens, concuſſit; omiſit
Haerentem penitus ter ſpe fruſtratus inani.
Tum quarto aggreſſus curvatam frangere niſu eſt.
Ante ſed ingenti dejecit cominus enſe
Conantem Aeacides. immani vulnere ventrem,
Namque viro medium diſcidit; viſcera hiatu
E magno fluxere ſolo delapſa: tenebris
Exſpiranti oculos urget nox. acer Achilles
Inſiluit ſupra pectus; fulgentiaque arma
Detrahit; hinc tales effundit pectore voces:
  Sic jace, ut es meritus: durum tibi, flumine quamvis
Prognato, pugnare Jovis cum prole ſupremi.
Flumine dicebas nam te ortum ſcilicet: ipſo
Ab Jove at ortus ego. genuit me, qui regit acres
Myrmidonum late populos, bello inclytus ille
Peleus; huic genitor fuit Aeacus ab Jove natus.
Fluminibus praeſtat ceu Juppiter, ab Jove cretos
Flumineo eſt itidem generi praeſtare neceſſe.
En tibi adeſt ingens fluvius: ferat ille jacenti
Auxilium, ſi quod potis eſt. pugnare ſed iſti
Cum Jove non licet altiſono, cui rex Achelous

Ipſe

Ipſe parem haud audet ſe dicere, nec pater ingens
Oceanus, vaſtos immani gurgite fluctus
Tot volvens; unde & fluvii, & maria alta, per omnes
Et late fuſi terras fonteſque lacuſque.
Is quoque tela Jovis magni timet, atque fragorem
Horriſonum, caelo intonuit cum ſaevus ab alto.
  Sic ait; & ripae infixam trahit impiger haſtam,
Atque virum fulva porrectum linquit arena,
Caerulea verſandum unda, denſiſque vorandum
Exanimem anguillis & piſcibus, ocyus album
Qui morſu coepere adipem tondere procaci.
  Paeonas hinc ruit in medios bellator, equeſtri
Adſuetam bello pubem: quae verſa tumultu
Hac illac trepido fugiebat fluminis alti
Ad ripam, cunctis qui fortior, Aſteropaeum
Ut videre manu Pelidae atque enſe furentis
Fulmineo domitum. leto heic dat prima virorum
Lumina, Therſilochumque Mydonaque Aſtypylumque,
Mneſumque, Thraſiumque atque Aenion, atque Opheleſten.
Hos dedit, hinc alios leto daret acer Achilles
Paenas: inſtantem caedi ſed gurgite ab alto
Increpuit Xanthus. mortali pectus & ora
Ille viro ſimilis, confeſtim farier infit:
  Fortior ante omnes, Pelida, immanior idem
Ante omnes, tot dira patrans horrendaque divum
Praeſidio fretus. Troas tibi Juppiter omnes
Mactandos ferro ſi jam dedit, hinc procul actos
Camporum per plana neci demittere perge.
Plena mihi exſtinctis nam ſunt jam pulchra fluenta
Corporibus, lymphas nec vaſtum evolvere in aequor

Poſſum

Poſſum uſquam. arctor enim congeſta caede: cruentus
Tu tamen uſque inſtas omnes & ſternere ad unum
Morte paras, parce o jam tandem ac deſine. mentem
Attonito invaſit mihi nam ſtupor, inclyte Achilleu.
  Haec Xanthus: retulit contra cui dius Achilles:
Iſta quidem fient quae vis, divine Scamander,
Non tamen abſiſtam Troas mactare ſuperbos
Ante, metu includam pavidos quam moenibus, ipſum
Hectora & experiar, ſeu me leto dabit ille,
Illum ego ſeu potius victor ſub tartara mittam.
  Sic ait, ac Teucris rurſum ſe turbidus infert.
His Phoebum interea compellat vocibus amnis.
  Heu heu, Arcitenens Jove nate, ut juſſa parentis
Oblitus neglecta tui es! te juſſit adeſſe
Qui Teucris, clademque viris avertere, donec
Sol pontum ſubeat fugiens, umbrentur & arva.
  Talia dum memorat, ripa ſe immiſit ab alta
Praeceps in medium Pelides. ille, tumenti
Dira fremens fluctu, contra irruit, altus & omnes
Egit aquas raptim, commoto gurgite. denſos
Impulit & Troas, leto quos dius Achilles
Strarat acervatim. ripam hos ejecit in altam,
Mugitum dans horrendum, ceu taurus: at udo
Occuluitque ſinu vivos, ſervavit & imis
Vorticibus pulchri concluſos rite fluenti.
Peliden gravis at circumſtetit unda, virumque
Urgebat clypeo incumbens vi concita; ſtare
Nec pedibus quibat figens veſtigia rectis.
Ergo amplam ramis diffuſam ingentibus ulmum
Arripuit manibus: radicitus exterminata

Illa cadit, lapſu ripam diſſolvit & omnem,
Objectu & denſo ramorum rauca fluenta
Continuit, pontemque jacens tranſverſa per amnem
Praebuit. aſt heros medio de gurgite ſeſe
Proripuit; celeri & curſu per plana volabat
Camporum trepidus. nec terga urgere volantis
Ingens interea ceſſat deus; & ferus atro
Gurgite ſe attollit ſupra ruiturus, Achillem
Siſtat ut a pugna, Teucriſque avertat amicus
Exitium. longe abſiluit Peleius heros,
Quam longe volat haſta manu contorta. liquentes
Ut rapido quondam ſe lapſu nigra per auras
Fert aquila ex alto venatrix, nulla volantum
Quam celeri aut curſu, validis aut viribus aequat;
Sic fert ſe campo Aeacides. dirum arma ſonabant
Quaſſa humeros circa & pectus: fugit incitus ille,
Obliquatque vias: pone affluit amnis, & alto
Rauca ſonans urget fugientis terga tumultu.
Caeruleo veluti ſi quando e fonte colonus
Inſtat aquam virides rivo ductare per hortos,
Ille unco removens obſtantia terga ligone;
Profluit unda levis, ſubterque illata lapillos
Dimovet; hinc celeri lapſu per prona locorum
Murmurat, ante ipſum ductorem & concita fertur:
Sic magni curſu rapido tumida unda fluenti
Peliden quamvis celerem premit uſque, liquenti
Et pede conſequitur: nec mirum, numina quando
Sancta deum praeſtant mortali ſanguine cretos,
Converſa quoties voluit conſiſtere Achilles
Fronte audax, & noſſe deis anne omnibus aeque

Infen-

Infenſis pulſus fugiat; Jove natus ab alto,
Prolutum toties fluctu labente ſuperne
Urgebat fluvius. moerenti corde repulſa
Ille artus tellure leves tollebat ad auram
Subſiliens; ſubter magna vi at feſſa domabat
Genua fluens curſu obliquo citus amnis; & imis
Subducens pedibus mollem ſolvebat arenam.
Ergo altum ingemuit, caeloque ardentia tollens
Lumina, ſic moeſto Pelides corde profatur:
Jupiter, ut nullus me divum ſuſtinet alto
Eripere a fluvio, miſeroque avertere peſtem
Nunc! alias ultro patiar nam quidlibet. his me
Non alius divum quiſquam, ſed caerula mater
Ipſa malis onerat: quae me lactavit inani
Oraculo mendax deceptum. namque ſub urbe
Iliaca ajebat periturum, Phoebe, ſagittis
Eſſe tuis. utinam Troum fortiſſimus Hector
Hanc animam Stygias victor miſiſſet ad umbras.
Fortis ego pulchra jacuiſſem morte; perempti
Exuvias fortis raperet: nunc Parca perire
Indecori leto deprenſum in flumine cogit:
Qualem praecelſo decurrens monte ſubulci
Hibernus puerum rapit alto gurgite torrens.
Talia jactanti Neptunus, magnaque Pallas
Adſtiterunt; ſimileſque viris mortalibus ambo
Ora habitumque, manuque manum tenuere labantis
Aeacidae, ac blandis firmarunt pectora dictis.
Primus ibi haec fari coepit maris arbiter alti.
Parce metu, Pelida, animo timor omnis abeſto:
Tales auxilio tibi nunc di venimus aequo

Huc Jove, Neptunus, mecum & Tritonia Pallas.
Quippe tibi a fluvio non eſt fatale domari.
Deſinet hic (noſces jam tute), iraſque remittet,
Vimque ferox omnem. noſtris tu corde volenti
Conſiliis pare. pugna ne abſiſte cruenta
Ante, omnem pellas quam pubem in moenia victor
Iliacam; quicunque inſtantem ac terga prementem
Fugerit. occiſum poſt Hectora laetus ad altas
Fac redeas puppes. nunc ſaevo haud parce furori.
Certa tibi noſtro datur en victoria nutu.
Haec fati, ad coetum celeres rediere deorum,
Unde huc digreſſi. campo at Peleius heros
(Magna deum pracepta urgent) ſe protinus infert:
Campo, quem late ripis effuſa replebat
Unda fluens; pubis duro ſub Marte peremptae
Multa ubi mixta ſimul fluitabant armaque paſſim,
Corporaque. adverſus fluvio ruit ille: repulſa
Et pedibus terra ſubſultat; mole tenetur
Nec celer undarum oppoſita. vim Pallas in altum
Pectus enim, atque habilem infudit per membra vigorem.
Non tamen edomito veſanos corde furores
Depoſuit Xanthus. magis & magis uſque fluebat
Pelidae ſeſe affundens: totumque ſuperbus
Amnem attollebat contra; fratremque vocabat
Clamans auxilio Simoenta: Huc ocyus, huc, o
Frater, ades mecum; robur ſiſtamus ut ambo,
Vimque viri indomitam: mox nam Priameia fundo
Moenia verſa dabit; Troum nec turba furentem
Siſtet pulſa loco. ſed tu, bone, quod potes, affer
Auxilium, celer heus ex alto magna fluenta

Fonte

Fonte imple, ac rivos una omnes volve; ſuperbos
Tolle audax fluctus, truncoſque & rapta fragore
Saxa cie ingenti: juncto ſiſtamus uterque
Amne virum immanem, dis qui ſeſe improbus ipſis
Ferre parem haud dubitat. cui jam nec profore vires,
Nec decus eximium formae, nec quae induit arma
Pulchra humeris, ajo; quae mox demerſa jacebunt
Alto cuncta lacu, limo ſuper obruta. multa
Ipſum quin etiam certum eſt involvere arena,
Et ſabuli immenſis offuſi claudere circum
Aggeribus, non ipſa queant Danai oſſa jacentis
Ut legere. injiciam tantam ſuper undique corpus
Colluviem. ille viro tumulus fuat altus: humari
Nec ſit opus, ducent rapto cum funus Achivi.
  Sic ait, inque ruit Peliden turbidus alto
Cum gemitu; fluctuſque una, ſpumaſque, virorum
Confuſam & caedem miſcetque ac tollit in auras
Arduus: Iliaco dirum rubet alta cruore
Unda viro ſuperincumbens. Tum regia Juno
Exclamat, metuens Pelidae, gurgite vaſto
Oppreſſum abriperet ſubito ne turgidus amnis;
Vulcanum & genitrix compellans talia fatur.
  Surge age, nate, ingens te coram namque Scamander
Dira furit, dignus te, ut remur ſcilicet, hoſtis.
Ergo ferum cohibe; multamque exprome furentis
Vim flammae. ipſa Noti celeris, Zephyrique procellam
Immanem, pontum in medium digreſſa, ciebo;
Turbine quae triſtes rapido ferat incita flammas,
Et capita involvens Teucrorum, incenſaque late
Arma urat. claro tu ripas igne per omnes

Graſſare, arboribus denſis nec parce, Scamandrum
Quantus & eſt, involve igni; nec dira furenti
Vel blandis flectat verbis, vel terreat ullis
Corda minis; nec vimque tuam furiaſque remitte
Ante ego quam jubeam monitum clamore, coerce
Tum demum indomitae parcens incendia flammae.
Sic ait: immenſum jaculari at Mulciber ignem
Continuo coepit, campum qui protinus omnem
Corripuit; paſſimque ſolo proſtrata virorum
Corpora, quos leto fortis demiſit Achilles,
Urebat late gliſcens. exaruit omnis
Subter humus: ripis exundans conſtitit humor.
Autumno veluti Boreas undantia lymphis
Arva ſuperfuſis arenti flamine ſiccat
Confeſtim adveniens; ſpectat gaudetque colonus:
Sic late campus ſiccatis aruit undis
Omnis, & exanimem turbam celer abſtulit ignis.
Vulcanus claro fulgentem lumine flammam
Protinus in fluvium vertit. furit incitus ignis;
Urunturque ulmi, ſaliceſque humileſque myricae,
Lotoſque, humenteſque ulvae, molliſque cyperus,
Quae virides paſſim veſtibant plurima ripas.
Quin &, vorticibus mediis quicunque natabant
Hac illac varii pulchro ſub flumine piſces,
Torrentur, ſolers quem ſpirat Mulciber, igni.
Uritur ipſe alto latitans jam Xanthus in alveo:
Compellatque dolens Vulcanum, ac talia fatur.
Vulcane, haud quiſquam tibi divum par fuat: auſim
Nec tibi ego pugnare, uris qui tam gravis hoſtem
Igne tuo. irarum precor o jam deſine: Troas

At

At vel confeſtim Pelides exigat urbe.
Quid mihi opus certare? urbi quid ferre caducae
Auxilium? Haec ardens medio jactabat ab alveo.
Interea multo fervebant igne fluenta:
Igne lebes multo ceu cum ferveſcit opimum
Pingue liquefaciens magni ſuis, undique lentum.
Aeſtu adipem aſſiduo ſubjectans. arida ſubtus
Ligna jacent, gliſcitque ingenti flamma ſonore:
Sic tum pulchra aeſtu miſcebat flammeus ardor
Flumina, nec ſolito ſe curſu evolvere lymphae
Audebant; inhibet ſaevus vapor; ac domat igni
Mulciber. Inclamans Junonem denique Xanthus
Suppliciter tales effudit pectore voces:
Juno, tuus curnam mea gnatus flumina torret
Praecipue, ac diro ſaevus furit igne? quid unus
Commerui? non ipſe obſto tibi, diva, deorum
Quantum alii, quotquot ſoliti ſuccurrere Teucris.
Nunc, tibi ſi placitum, deſiſtam: deſinat una
Ille tamen. verax juro inſuper, o dea, nunquam
Venturum auxilio Teucris, nec tempore cladem
Averſurum ullo: non, igni tota ſupremo
Troja ubi flagrabit, laetique incendia Graji
Miſcebunt. Xanthum fari cum talia Juno
Audiit, his, gnatum compellans, vocibus infit:
Deſine jam, Vulcane, meum genus, inclyte; divum
Mortales propter non fas torquerier iſto
Namque modo. Haec paucis Juno. dicto ocyus ille
Exſtinxit flammam gliſcentem ac dira furentem:
Unda redux pronum ſeſe dejecit in alveum.
Xanthus ut eſt domitus Vulcano, pugna quievit

Amborum: Juno, quamvis irata, diremit.
Aſt aliis animo divis furor incidit ingens,
Horrendus; menteſque odiis diſcordibus actae
Exarſere: ruunt veſano in bella tumultu.
Ampla pedum pulſu tellus immugiit, aether
Inſonuit circum vaſto clangore, deorum
Audiit in ſummo reſidens quem rector Olympo;
Atque animi laetus riſit, ſimul atque ruentes
Saeva deos animo diſcordi in praelia vidit.
  Jamque adeo haud longe diſtant. Mars, ſcuta virorum
Frangere cui ludus, pugnam orſus, cuſpide ahena
Praefixum robur dextra quatit, atque Minervam
Aggreditur princeps, dictiſque inceſſit acerbis:
  Improba, cur acuis dira in certamina divos,
Confidens, audax, animis elata ſuperbis.
Anne oblita malum es facinus, cum ſcilicet, hortans
Tydiden haſta ut peteret me ſaevus, adactum
Ipſa manu telum urſiſti, mihi corpus acuto
Dilacerans ferro? poenas, ut digna, viciſſim
Nunc dabis, atque lues tandem commiſſa. profatus
Haec ubi ſic; villis horrentem perculit haſta
Aegida; quae frangi nec magni fulmine quiret
Icta Jovis. divam telo ſic ille trabali
Appetiit fruſtra: cedens Tritonia paullum
At retro, ſaxum, campo quod forte jacebat,
Suſtulit arreptum dextra, ingens mole, nigrumque,
Et facie ſcabrum informi, quod, limes ut eſſet
Certus agri, poſitum priſci ſtatuere coloni.
Hoc Marti validam cervicem diva cruento
Percuſſit, ſolvitque artus: per jugera ſeptem

Ille cadens jacuit porrecto corpore, & atro
Pulvere foedavit crines: circum arma dedere
Ingentem flictu ſonitum. dea riſit, & altum
Exclamans, fudit laetanti has pectore voces:
Demens, nondum etiam ſenſiſti, robore & armis
Quanto ego ſim melior, quam tu, mecum, improbe, qui te
Haud metuis conferre tamen? ſic ſtrate, dolenſque,
Maternas luito Diras; quae irata merentem
Devovet, Argivum pravus quod gente relicta
Foedifragam haud dubitas Troum defendere gentem.
Haec ait, atque oculos avertit diva nitentes.
Aſt illum Jove nata Venus dextraque prehenſum
Erexit, duxitque manu, vix mente recepta,
Immanes gemitus rumpentem pectore ab imo.
Quam ſimulac vidit Juno, dea candida, tali,
Haud mora, compellans affatur voce Minervam.
O Jovis aegiſoni proles Tritonia, rurſus
Effrons illa (vides?) Martem per tela cruentum
Ex acie ducit; celeri ſuper ingrue curſu.
Sic hortata deam Juno eſt: ruit illa volucri
Laeta pede; ac Venerem aſſequitur. pectuſque ſub ipſum
Perculit ingenti dextra. collapſa ſolutis
Concidit haec genibus, languens, animiſque, Virenti
Ambos vidit ubi pariter tellure jacentes,
Effudit gaudens virgo has Tritonia voces:
Tales o utinam ſint omnes, quotquot Achivam
Rem contra pugnant, Priamo Phrygibuſque ferentes
Auxilium; fortes aeque, validique; jacenti
Venit ut adjutrix Marti Venus, & mihi ſeſe
Contulit adverſis invicto pectore telis.

Nae, longo functis bello Phrygiaque potitis
Urbe, frui placida jamdudum pace liceret.
Talia jactabat: riſit Saturnia Juno.
Sic Phoebum interea Neptunus voce laceſſit:
Phoebe, quid abſtamus? tempus concurrere, pugnam
Sunt alii quando exorſi. nam turpe reverti eſt
Immunes belli Jovis ad caeleſtia tecta,
Aerataſque domos. agedum, prior incipe, natu
Qui minor es: nec enim mihi pulchrum invadere pugnam,
Aevo qui longe tibi praeſto, pluraque novi.
Stulte, ut corde cares! memori nec mente recurſant,
Quae divum ſoli tulimus mala plurima quondam
Litore in Iliaco; celſa Jovis aede profectos
Conduxit pacta cum nos mercede ſuperbus
Laomedon anni ad ſpatium, addictoſque premebat
Imperitans, juſſiſque deos haud mollibus urgens.
Tunc ego Trojugenis urbemque & moenia ſtruxi
Lata, oculis miranda, virum quae frangere nulla
Vis queat, herbiferis nemoroſae in vallibus Idae.
Ducebas camuros tu, Phoebe, ad paſcua tauros.
Verum ubi mercedis dulces optantibus horae
Attulerunt finem; pretio fraudavit utrumque
Laomedon, terrenſque minis dimiſit inani
Spe luſos. memini ſaevum tibi namque minari:
Atque pedes vinctum atque manus ſerviliter ambas,
Puppe cava impoſitum trans vaſti caerula ponti
Miſſurum hinc venum longinquae ad litora gentis.
Quin etiam ambobus ferro dicebat acuto
Abſciſſurum aures. irato corde reverſi
Nos divum ſumus ad ſedes, fallacia queſti

Pol-

Pollicita, & caſſos, nulla mercede, labores.
Gratus an haec propter tu facta juvaſque foveſque
Trojugenas? non tu nobiſcum incumbis, ut omnes
Laomedontiadae pereant male funditus, ipſis
Cum gnatis, & conjugibus, patriaque, domoque.
Haec rector maris: Arcitenens cui talia reddit:
Vecordem, Neptune, reor, ſenſuque carentem
Jure putes, miſera tecum pro gente virorum
Si pugnem; ſimiles foliis qui nempe vigeſcunt
Interdum, atque alacres veſcuntur munera terrae,
Inde brevi enerves languent pereuntque. cruentae
Nos igitur pugnae parcamus: mutua caedant
Illi ſe telis, ac pergant cernere ferro.
Sic fatus, retro greſſum tulit, ille parentis
Nam fratrem eſt veritus collata invadere dextra.
Quem ſimul ac vidit, regno memoranda ferarum,
Silvipotens Dictinna, ſoror convicia fratri
Fecit, & irato dedit has de pectore voces:
Phoebe fugis? laudem Neptuno linquis & omnem,
Atque decus multo quaeſitum, ignave, labore?
Cur, demens, arcumque & inania ſpicula geſtas?
Non magnis poſthac verbis te patris in aede
Jactantem audiero, jactabas qualia nuper
Inter caelicolas: telis arcuque paratum
Letifero contra Neptunum invadere pugnam.
Sic ait: increpitus nihil at reſpondit Apollo.
Magna ſed immanes conjux Jovis arſit in iras;
Atque, deam probris onerans, haec ore profatur:
Qui nam, effrons, auſa es tu me conſiſtere contra?
Durum opus eſt mecum pugna contendere, quamvis

Aura-

Auratoſque arcus geſtanti, & lucida ferro
Spicula. foemineo generi te nempe leaenam
Juppiter attribuit, quam velles & dare leto
Annuit; infeſtiſque Orco demittere telis
In domibus ſtratas necopina morte puellas.
Nae tibi, diva, feras agitare in montibus altis
Eſt ſatius, ſilviſque vagantes figere cervas,
Quam conferre manum ſtulte melioribus. at, ſi
Bella tamen tentare placet, pugna ocyus, ut jam
Noris, ego quanto ſim fortior, improba; quae me
Par veluti virtute, audes conſiſtere contra.
  Sic effata, manum laeva comprendit utramque:
At dextra pharetram ex humeris detraxit, & ambas
Circum aures multo pulſabat non ſine riſu
Huc illuc ſeſe verſantem: effuſa cadebant
Tela ſolo; volucres terram ſtravere ſagittae.
Tum lacrimis perfuſa genas dea fugit, ut altae
Accipitrem fugiens rupis tremefacta columba
Cum volat in latebram, cui non fatale cruento
Ungue capi fuerat: ſic longe diva relictis
Aufugit levibus jaculis pulchraque pharetra.
  Latonam at divum compellans nuncius, infit:
Non ego congrediar tecum, dea: triſte ſupremi
Uxores contra Jovis eſt pugnare. deorum,
Ut lubet, in coetu jactato, me tibi victum.
  Haec ille: at curvoſque arcus, volucreſque ſagittas
Diva legens, paſſim putri tellure jacentes,
Suſtulit, arma parens victae infelicia natae.
Illa fugam celerans, late fulgentis Olympi
Venerat in ſedes, Jovis aurea tecta, patriſque

Inſedit genibus, perculſo corde; tremebat
Ambroſius circum peplus. riſitque, puellam
Et pater ad ſeſe excepit, dehinc talia fatur:
  Quis te, nata, auſus divum eſt ſic plectere, ceu ſi
Patraſſes aliquid manifeſto in lumine probri?
  Haec genitor paucis: paucis cui filia contra
Virgineis gaudens vittis, nemorumque tumultu.
  Juno, pater tua me conjux pulſavit, & omnes
Una deum incendit veſana in praelia mentes.
  Haec illi alterno miſcent ſermone. Scamandri
Interea campo longe digreſſus Apollo
Ilion ingreditur ſacram. nam corda premebat
Cura ingens olli, manibus ne ſtructa deorum
Urbs, praeter fatum Graja ſub gente periret,
Illo capta die, verſis & ſubruta muris.
Aſt alii ad ſedes venere ingentis Olympi
Caelicolae, hi tumido volventes pectore fluctus
Irarum, hi parta praeſtanti laude ſuperbi;
Atque omnes magno taciti aſſedere Tonanti.
Haud minus interea Troas dabat acer Achilles
Exitio, ſternens pariter curruſque, viroſque.
Vaſtus ut incenſa late furit ignis ab urbe
Fumiferam glomerans nubem; quem ſuſcitat ingens
Ira deum: cunctiſque labor, multiſque ſuprema
Ingruit actutum clades; ſic atque labores
Atque mala Iliadis Peleius intulit heros.
  At Priamus (ſacra in turri nam ſtabat) Achillem
Territus ingentem agnovit; cui Troica pubes
Terga dabat, nuſquam conſiſtens, robore vique
Caſſa omni. ergo altae plorans faſtigia turris

Deſe-

Deſerit, ac ſenior, portas ubi venit ad ipſas,
Cuſtodes trepide compellans, talia mandat.
In manibus, juvenes, portas retinete patentes,
Dum pavidi cives veniant: (verſa agmina, Achilles
Inſtat enim turbans: clades heu foeda propinquat)
Verum ubi ſe feſſum portis immiſerit agmen,
Continuo firmos juncto apte robore poſtes
Claudite. namque urbi dirus ne ſe inſerat una
Vir metuo. Haec ſenior dederat mandata: recludunt
Illi continuo portarum clauſtra, remoto
Objice; quod miſeris tam nigro in turbine lucem
Attulit. Arcitenens tum Phoebus moenia linquens
Evolat, ac ſeſe fert obvius, arceat hoſtem
Ut Teucris, clademque extremo in tempore ſiſtat.
Illi urbem rapido curſu, murumque petebant,
Arenteſque ſiti, collecto & pulvere foedi:
Verſa virum dius Pelides terga premebat,
Ingentique haſta pubem ſternebat. acerba
Uſque truci rabies gliſcit ſub corde; decuſque
Eximiae cupit uſque referre & praemia laudis.
Illo ſacra die cepiſſent moenia Graji
Ipſe Antenoriden ni Phoebus Agenora praeſens
Excitet egregium bello. cui corde ſub alto
Indidit audaces animos deus; & ſtetit, atrae
Ipſe manus inhibens praeſtanti numine Mortis,
Haud procul a Fago, circum denſo aere ſeptus.
Is, tergo inſtantem non longe ut vidit Achillem,
Conſtitit, & curis ingentibus anxius altum
Dat gemitum, & tacito ſecum haec ſub corde volutat:
Me miſerum! fugiam dirum tremefactus Achillem

Si tur-

Si turbae immixtus fugientum ad moenia Troum,
Sic quoque me capiet, ferroque invadet acuto
Imbellem obtruncans. Quid ſi verſa agmina dira
Caede ſinam hic foede ſternat; celer ipſe capeſſam
Iliacum at fugiens campum, ſaltuſque virentes,
Et dumeta Idae ſubeam; dehinc veſpere ſero,
Feſſus ubi abluero ſudorem in flumine, furtim
Dardanios redeam ad muros? ſed inania ſtulte
Haec mihi cur fruſtra mens alto in pectore verſat?
Heu metuo, in campum ne me divertere ab urbe
Sentiat, ac rapidis pedibus citus occupet heros,
Nec mihi jam liceat mortem & crudelia fata
Effugere. invictis nam longe viribus omnes
Ille viros animiſque unus praeſtantibus anteit.
Quin potius contra gradior, pro moenibus & ſto
Obvius? illi etiam corpus violabile ferro,
Una & ineſt anima; utque ferunt mortalis & ipſe eſt,
Juppiter uſque virum magno licet auctet honore.
Sic ait, inque gradu manet hoſti adverſus eodem,
Fortem animum pulchro pugnae ſuccenſus amore.
Ac veluti denſos frutices, luſtra horrida, linquens,
Venantem contra fert ſe panthera, periclum
Nec metuit, nec verſa fugae dat terga, nec uſquam
Clamore, atque canum latratu exterrita cedit;
Eminus ac telo, vel cominus icta. furori
Haud parcit confoſſa tamen, nec deſinit acri
Ire animo contra, dum vel ſaevum arripit hoſtem,
Vel cadit ipſa ſuo ſe fruſtra in ſanguine verſans:
Sic magni proles Antenoris, altus Agenor,
Verſa negat dare terga fugae imperterritus ante,

Colla-

Collata ſaevo dextra quam pugnet Achilli.
Ille gravem prae ſe clypeum gerit; & quatit haſtam
Ingentem librans: magno & clamore profatur:
Hac te luce urbem ſperabas, inclyte Achilleu,
Everſurum altam Priami, Troaſque daturum
Exitio. demens! haec longus moenia circum
Reſtat adhuc labor, & duro ſub Marte dolores.
Multa intus pubes, nec bello ignava, tuemur,
Pro ſe quiſque, urbem, cariſque parentibus omnes,
Conjugibus natiſque omnes dura omnia contra
Adſumus auxilio. ſed tu tua fata ſubibis
Jam, reor, heic, quamvis ſaevus bellator & audax.
Sic ait, ac telum dextra contorſit acutum
Ingenti. ſtridens auram ſecat haſta, ſub ipſum
Acta genu, adverſum crus certo & perculit ictu,
Ocrea quod circum ſtanno ingens ducta recenti
Horrendum inſonuit: longe tamen haſta retrorſum
Pulſa iit, aerata ſubiit nec cuſpide corpus.
Dona etenim obſtiterunt denſo Vulcania textu.
Pelides tum deinde furens in Agenora dium
Irruit: eximiam cupido ſed magnus Apollo
Invidit laudem; rapiens & Agenora, tectum
Nube cava longe deus abſtulit, atque pericli
Securum bellique immunem juſſit abire:
Ipſe dolo a Teucris ignarum abducit Achillem.
Namque, arma & vultum mentitus Agenoris, ipſos
Pelidae ſtetit ante pedes. citus irruit ille,
Praecipiti curſu fugientem pone ſecutus.
Dum fugit hic, dum terga premit Peleius heros
Arva ſecans, Xanthi retro & converſus ad amnem

Uſque

Uſque brevi ſpatio praeeuntem attingere ſperat
(Namque dolo captum ſpe Phoebus lactat inani):
Interea trepidi venere ad moenia Troes;
Atque intus laeti ſe condunt agmine denſo,
Confertimque urbem complent; nec ſiſtere curſum
Quiſquam audet muros extra, ſocioſque manere;
Quaerere nec pugna quis raptus, quiſve reverſus
Incolumis: plenis cupidi ſed condere in urbem
Certant ſe portis, curſu quoſcumque volucri
Ereptos leto ſervarunt genua pedeſque.

HOMERI

ILIADOS.

LIBER VICESIMUSSECUNDUS.

SIc trepido hi curſu fuſi per moenia, quales
Hinnulei, terguntque artus ſudore madentes,
Atque ſitim potu reſtinguunt membraque longo
Feſſa opere acclinant ad propugnacula. Grajum
Interea pubes muro clypeata propinquat.
Hectora ſed vinctum duri vis effera fati
Extra urbem tenuit, Scaeaeque ad limina portae.
Parte alia Aeaciden compellat Phoebus Apollo:
Nam cur me inſequeris celeri pede fretus, Achille,
Mortalis divum? nec ſentis, quem premis audax,
Eſſe deum; ſtultuſque furis ſine fine modoque.
Non tibi jam cordi eſt turbatos perdere Troas.
Quos urbs tuta ſinu condit: tu devius erras
Incaſſum. nec enim leto me ſtraveris, aevo
Natum immortali, Parcarum & lege ſolutum.
Huic celer immani Pelides concitus ira:
Laeſiſti male me Arcitenens, teterrime divum,
Huc muro avertens. multi namque ante ſubirent
Quam muros, ſtrati jacuiſſent pulvere in atro.
Eximia nunc me fraudaſti laude; fugacem
Servaſti & pubem ex facili; quod ſcilicet ullum
Haud metuis facti ultorem. mihi namque facultas

Si foret ulciſci, non hoc impune tuliſſes:
Haec ait; atque animis ingentibus efferus urbis
Iliacae ruit ad muros. per nota ſonantem
Ut rapiens currum plani volat aequora campi
Victor equus curſu facili: ſic genua movebat
Atque pedes alacer, curſu nec laſſus Achilles.
Hunc Priamus longe agnovit, campoque volantem,
Fulgentemque armis, clarum ceu ſidus, in aeſtu
Quod primo autumni exoritur, lateque coruſcis
Aſtra inter claret radiis, fulgetque ſub alta
Nocte; canem dicunt quem nimbiferi Orionis;
Igne ardens claro ſidus, verum omine diro
Triſte, ſitim morboſque ferens mortalibus aegris:
Sic pectus circa Pelidae ſaeva micabant
Aera, furens rapido curſu dum fertur ad urbem.
At ſenior triſteſque alto de pectore plorans
Rumpebat gemitus, manibus pulſabat honeſtum
Et caput elatis alte, moeſtoque ululatu
Clamabat, dulcem exorans inflectere gnatum
Si poſſet. Scaea ſtabat nil territus ille
Pro porta, opperiens venientem immotus Achillem,
Veſano & pugnae mentem ſuccenſus amore.
Cui ſenior tenditque manus, moeſtaque morantem
Voce vocans, lacrimis haec ſuplex fatur obortis:
Hector dulce caput, ſanguis meus, huc ades, iſtum
Nec ſolus, nullo Troum ſtipante, maneto;
Confeſtim ſubeas fatum ne triſte cruento
Stratus ab Aeacida: multo eſt nam fortior ille.
Improbus o utinam dis tam carus foret aequis,
Quam mihi. jam leto domiti, campoque jacentis

Membra canes rabidae traherent, diraeque volucres;
Linqueret ac ſaevus mihi tunc praecordia moeror.
Ille orbum fecit multa me prole bonaque
Efferus; atque alios mihi gnatos morte peremit,
Venum alios capiens longinquas miſit in oras.
Quin & nunc Teucros inter tuta urbe receptos,
(Me miſerum!) haud video, fruſtra quaerens, Polydorum
Dis forma ſimilem, clarumque Lycaona, dia
Quos mihi Laothoe peperit. ſed, lumine dulcis
Hi vitae in caſtris Danaum ſi forte fruuntur,
Aere queant redimi, atque auro: nam plurima nobis
Gaza domi eſt, gnatae quam praebuit inclytus Altes.
Quod ſi morte jacent, Orcum & ſubiere, dolebo
Ipſe quidem, & mater, quorum de ſanguine creti:
Luctus erit populo brevior tamen, ultima ſi non
Tu quoque fata feras Pelidae ſtratus ab haſta.
Murum, gnate, ſubi: fer greſſum in moenia, Troas
Ut pavidos ſerves, & Troadas; ut decus ingens
Victori ne des Pelidae, neu tibi dulcis
Flos aevi pereat miſero. Me reſpice ſaltem,
Gnate, mala preſſum aerumna, ſenſuque vigentem
Mentis adhuc: feſſum extremae ſub fine ſenectae
Quem ſorte in miſera perdet Saturnius, urbem
Captam hoſti, ac dirae cladis genus omne videntem:
Mactari ferro gnatos, mea viſcera, gnatas
Raptari, thalamos everti, corpore terrae
Infantum allidi puerorum, dum fera gliſcit
Ira, nurus manibus vexari dira furentum
Grajorum. haec paſſum ſpectacla horrenda cruenti
Me fortaſſe canes ipſum mandentque trahentque

Pro foribus; (jaculove aliquis, vel ſiget acuto
Poſtquam enſe imbellem, viquę hanc de corpore pellet
Dura animam) ipſe alui quos intra regia fidos
Tecta canes, veſci ad menſam, ſervareque ſuetos
Limina: large, hauſto domini qui ſanguine primam
Ante domum tepida ſatiati caede jacebunt:
Non foedum eſt juveni, duro in certamine pugnae
Cum cecidit ferro confoſſus membra, jacere
Nudatumque artus, largoque cruore madentem,
Morte tamen pulchrum florenti corpore in ipſa:
At ſenis incanumque caput, barbamque, retectum
Et ventrem ſaevo ore canum ſi turba perempti
Dilacerat, nullum mortali hoc foedius uſquam eſt
Spectaclum, atque magis miſerum & lacrimabile. Tales
Fundebat ſenior queſtus, canamque trahebat
Caeſariem vellens manibus: verum Hectora nullo
Quibat, multa rogans ploranſque, inflectere pacto.
Nec minus & mater plorabat perdita luctu;
Atque ſinum laxans dextra, laevaque papillam
Exſertam oſtendens, tales dabat anxia voces:
Hanc cernens reverere Hector, miſerere parentis
Longaevae, puero ſi quando, haec ubera praebens,
Triſtem ſedavi fletum, nunc mente recurſet,
Gnate, precor memori. ſaevum arce a corpore clauſus
Urbe hoſtem: demens, ne ſta pro moenibus olli
Obvius. heu, leto ſi te dabit, haud ego molli
Te impoſitum lecto, carum, mea viſcera, germen,
Inclyta nec tua te conjux deflebit: at altas
Grajorum longe ad naves diſcerpta jacentis
Membra canes avidi crudeli dente vorabunt.

Hectora ſic ambo fletu precibuſque parentes
Aggreſſi orabant: neuter ſed flectere mentem
Evaluit. manet impavidus pro moenibus ille,
Uſquam nec cedens, venientem exſpectat Achillem.
Magnus uti coluber, paſtus mala gramina, ſervat
Trux ſua luſtra, virum opperiens; atque aeſtuat ira,
Horrendoque oculos micat igni; teſtaque circum
Convolvit ſeſe impavidus pugnaeque paratus:
Hector magnanimo ſic vim ſub pectore condens
Indomitam, nuſquam cedebat, nixus eodem
Ille gradu; & clypeum procurvae ad grandia turris
Saxa gravem acclinans, curis tamen aeſtuat intus,
Atque haec ſolicito ſecum ſub corde volutat:
Me miſerum! ſubeo ſi portas, moenia & urbis,
Polydamas primus dictis me inceſſet amaris,
Ocyus ad muros Troas qui ducere juſſit
Nocte hac, heu miſeros quae perdidit; acer in arma
Qua rediit Trojae clades ac terror Achilles:
Aſt ego contempſi monſtrantem vera, momenti
Cum foret utilius multo ſubmittere mentem:
Nunc, populum indocilis poſtquam nil tale merentem
Exitio ſtravi pudet ora ſubire meorum;
Et vereor Troaſque & Troadas: hoc mihi nequis
Olim deterior tamen exprobret: Ipſe ſuorum
Exitio pubem dedit Hector robore fretus.
Sic dicent. fuerit mihi tunc optatius acri
Depugnaſſe animo, inque urbem rediiſſe perempto
Aeacida, aut pulchra cecidiſſe heic morte peremptum
Aeacida a magno patriae pro moenibus urbis.
Quod ſi deponam clypeum, galeamque relinquam;

Et

Et muro acclinans haſtam, dehinc ipſe profectus
Magnanimo occurram ſupplex & inermis Achilli,
Argivamque Helenam, quamcumque in puppibus altis
Et Paris huc vexit gazam, quae triſtis origo
Prima fuit belli, dicam aequa mente daturum
Atridis; tum quidquid opum latet urbe, ſeorſum
Pollicear Grajis ultro partirier; omnes
Inde adigam Troas teſtari numina divum,
Nil forte, quod celent, rerum, quas continet amplo
Urbs gremio; nil, quod non partes, fraude remota,
In geminas tribuant, cedat quarum altera Grajis.
Sed quid ego haec autem nequidquam vana voluto?
Quid ſi, cum veniam ſupplex, genibuſque furentis
Advolvar, me nil miſerans ferus ille, precantem
Nec veritus, ferro armatus invadat inermem;
Tam facile & perimar, mulier quam neſcia belli?
Non eſt qui poſſit blando ſermone moveri,
Nec quicum liceat garrire ac vana jocari:
Garit ut a quercu interdum ſaxoque puella
Et juvenis. praeſtat pugnare, ac noſcere tandem,
Eximiam laudem cui Juppiter annuat aequus.
  Dum tales dubio mutabat pectore curas
Hector, in adverſum curſu tendebat Achilles.
Fulmineus veluti Mavors in vertice criſtas
Concutiens per bella ruit; ſic ille ruebat,
Sublatamque humero quatiebat concitus haſtam
Fraxineam, ingentem. totum cui corpus ahena
Luce micat; qualem fundit vel flamma, vel ipſe,
Ardet ubi eoo ſurgens de gurgite, Phoebus.
  Non tulit horrendam ſpeciem, non Hector eodem

Suſtinuit manſiſſe loco, Scaeamque reliquit
Immemor a tergo portam. mora nulla, fugacem
Aeacides pedibus melior premit. Ille volantes
Ut quondam ante alias longe pernicior omnes
Accipiter viſam aeria de rupe columbam
Inſequitur lapſu facili: raptim volat illa,
Obliquatque viam fugiens tremefacta: ſuperſtat
Hoſtis atrox, promitque ungues, & clangit acutum;
Dira fames avidum exacuit, praedaeque cupido:
Sic celer Aeacides planta pernice volabat
Igneus; obliquo curſu vitare volantem
Sic fruſtra optabat patriae ſub moenibus Hector
Genua levis jactans. Et jam poſt terga relictus
Agger erat, ſurgenſque altas caprificus ad auras.
Hac rapidi muro ſubter venere per amplae
Strata viae, gravibus qua preſſa eſt orbita plauſtris,
Ad ſcatebram, geminus pulchri fons unde Scamandri
Proſilit; ille quidem calidus fumique vaporem
Efflans, ſubjecto veluti ſi ferveat igne;
Aeſtate hic gelidus media, ceu grandine conſtet,
Atque nivem glaciemque algenti devehat alveo.
Hos duo ſtructa manu niveo de marmore labra
Excipiunt; ubi, dum quondam pax alma vigeret,
Nec Danaum Phrygias exercitus iſſet ad arces,
Iliades puro veſtes in fonte lavabant.
Troius hac Hector ſimul & Peleius heros,
Hic fugiens, hic tergo inſtans fugientis, anheli
Tranſcurrere. fugit fortis, ſed fortior illum
Inſequitur; nimbo ſimiles celerique ſagittae
Ambo. non etenim vel pellis rapta juvenco,

Vel pecus eſt pugnae pretium; quae praemia vulgo
Curſor habet: magni ſedenim de ſanguine certant
Hectoris, hic cupiens ſervare, hic perdere leto.
Ac veluti Eleo quondam in certamine metam
Se circum rapidi flectunt, ſpumiſque madeſcunt
Alipedes palmae ſtudio; queis munus opimum
Vel mulier captiva, tripus vel ponitur aureus:
Sic magnam Priami variis ter curſibus urbem
Luſtravere viri. quos deſuper omne deorum
Concilium ſummo celſi de vertice Olympi
Spectabat. Rex in mediis haec Juppiter orſus:
  Caelicolae magni, carum caput Hectora pelli
Dardanicos circa muros, fruſtraque pericli
Velle fugam, video; curiſque ingentibus angor.
Nam ſaepe Idaei ſinuoſo in vertice montis,
Atque urbe in ſumma tauros mactavit ad aras
Ille meas; curſu quem nunc premit acer Achilles.
Verum agite, atque animo quae nunc ſententia ſurgat
Dicite, ſeu dirae juvenem ſubducere morti,
Seu victum placeat manes demittere ad imos.
  Juppiter haec. reddit contra ſed talia Pallas:
O pater, o nutu cogis qui nigra potenti
Nubila, & horriſonas torques per inania flammas,
Mortalem, dura fatorum lege teneri
Quem noſti, ſerves, certaque a morte reducas
Tu major: factum ſed non laudabimus omnes.
  Cui pater omnipotens: Dulcis Tritonia, pone
Corde metum; non haec animo ſententia noſtro
Certa ſedet. quid, non ſimulata mente locutum
Senſiſti? mitem certe facilemque futurum

Me tibi, polliceor. tu quae fert corde voluntas
Exſequere, atque metu coeptis ne abſiſte. Volentem
His gnatam exacuit dictis pater, ilicet auras
Diva ſecans, alto venit de vertice Olympi,
Hector ubi ingenti gyro fugit uſque, nec ullam
Dat feſſo requiem celeri pede fretus Achilles.
Qualis venator cervum canis urget in altis
Montibus expulſum latebris, perque horrida dumis
Teſqua, per & valles; altum hic ſe condere certat
In nemus: ille ſagax quaeritque, erratque, latentemque
Invenit: argutis reſonant latratibus agri:
Talis fruſtra optat latebram, nec fallit Achillem
Hector. nam quoties ad muros flectere curſum
Tentavit, turrique altae ſuccedere, ſi quis
Laſſo ferret opem jaculans, hoſtemque fugaret
Miſſilibus; toties tentantem ad litora vertit
Pelides ſubito praecurrens, moenibus ipſe
Et propior longe ſecluſum abſterruit urbe.
Ac veluti nocte obſcura, cum ſomnia mentem
Vana cient alter cedentem urgere videtur
Fruſtra, alter celerare fugam, nec poſſe: ruebant
Sic ambo; fugientem avido non prendere curſu
Hic poterat: non ille fuga vitare ſequentem.
Nec leto eriperet ſeſe, ni fine ſub ipſo
Occurrens, habilem juveni per membra vigorem,
Et celerem afflaſſet pedibus vim Phoebus Apollo.
Flammeus ergo volat campo. Proceſſerat agmen
Myrmidonum interea. ſocios at parcere ferro
Ipſe procul juſſit, dextraque & vertice toto
Abnuit Aeacides currentem inceſſere telis.

Quippe

Quippe qui timet ne forte prior quis vulneret: ipſe
Poſt veniat, primae referat nec laudis honorem.
Jam geminos quartum ad fontes & labra Scamandri
Ventum erat. ipſe manu lances tum Juppiter aureas
Suſtulit, impoſuitque amborum triſtia fata;
Hectoris hinc: aſt hinc, Pelidae. pondere ſedit
Preſſa ſuo, nigrumque gravis deſcendit ad Orcum
Hectoris atra dies. hunc liquit Phoebus Apollo
Suſpirans. illi placido Tritonia vultu
Miranti ſtetit ad latus, & ſic ore locuta eſt:
Aeacida armipotens, magni cui rector Olympi
Ille favet, clarum nunc te ad tua caſtra reducet
Gloria. tempus adeſt, fortis quo concidat Hector.
Non illum adverſae fortunam evadere pugnae
Fata ſinunt; lacrimans non ſi procumbat Apollo
Ante Jovem, genua amplectens, genibuſque volutans.
Verum age, tu paullum interea conſiſte, laboris
Eſto aliqua & longi requies: huc ipſa doloſis
Priamiden verbis ad praelia dura vocabo.
Sic ait; ille deae, promiſſo munere laetus,
Paruit, & longa nitens ſtetit arduus haſta.
Deiphobi at ſimulans inceſſum atque arma Minerva,
Omnia Deiphobo ſimilis, vocemque, habitumque,
Hectora conſequitur, fictoque ita pectore fatur:
Heu, frater venerande, nimis curſu acer Achilles
Te premit. audendum dextra. conſiſtere contra
Tempus adeſt, atque arma viro mecum obvia ferre.
Haec fanti, haec contra reddit Mavortius Hector:
Deiphobe, haud neſcis longe ut te fratribus unum
Praetulerim cunctis, Priamo quicumque creati

Atque

Atque Hecuba: poſthac multo ſed carior idem.
Frater, eris; tutos extra procedere muros
Optaſti quando ſolus, fratrique tuliſti
Auxilium: manſere alii, Tritonia contra:
  Multa quidem lacrimans genitor, venerandaque mater;
Et flentum circa comitum me plurima turba
(Tantus habet cunctis mentes & pectora terror)
Conata eſt patriis retinere in ſedibus: at me
Ingens aſſiduo pulſabat cura dolore
Te ſuper, atque animos ſtimulis figebat acutis.
Verum age tempus adeſt tela obvia ferre, nec haſtis
Parcere, nunc ferro cernendum, noſtra ne Achilles
Arma ferat tepido rorantia ſanguine victor,
An victus ſpolia ampla ſuo det foeda cruore.
  Haec ubi dicta dedit fallax praeceſſit: at Hector
Pone ſubit magnum gradiens, hoſtique propinquat.
Tum prior has alto fudit de pectore voces:
  Non te, Pelide, fugiam velut ante; ſat urbem
Ter magnam circa fugi, nec territus uſquam
Stare loco, & ferro potui decernere. ſed nunc
Stat conferre manum, ſtat vinci aut vincere. divum
At memores, firmant foedus qui numine, pugnae
Dicamus legem. ſi te demittere ad umbras,
Ut reor, annuerit caelo pater ille; jacentem
Non ego te ſaevus foedabo; fortia tantum
Arma legam; Danai referent exſangue cadaver.
Tu nunc ſponde eadem, tua ſi fors coepta ſecundet.
  Torvus at ille: Mihi quas leges, fidaque narras
Foedera? nulla viris fulviſque leonibus unquam
Foedera ſunt, ſaevo mollis nec jungitur unquam

Agna

Agna lupo; non ullus amor, nec foedera nobis
Eſſe queant, fuſo alteruter dum ſanguine Marti
Spectaclum torvo jaceat. nunc roboris eſto,
Virtutiſque memor, ſaevis nunc acer in armis.
Nulla fugae ratio. Pallas te ſcilicet haſta
Ipſa mea jam tranſadiget; jam dira meorum
Funera morte lues merita, Danaumque labores.
  Haec memorat vibranſque haſtam contorſit: at Hector
Praevidit contra venientem, & corpore paullum
Subſedit flexo: ſupra caput aerea ſtridens
Horrendum volat haſta, ſolo & defixa tremebat
In viridi, poſt terga viri, Tritonia Pallas
Quam ſubito evulſam (nil ſenſerat Hector) Achilli
Reddidit ipſa ferens. vitata morte ſuperbus
Cui ſic Priamides laetanti pectore fatur:
  Erraſti, vana ſpe luſus ſcilicet: at me
Ab Jove cognoras moriturum. certe ita mendax
Dixiſti; mendax, & garrulus, & vafer idem;
Territus ut pavida languerem ad fortia mente.
Non tamen indecorem ſternes,. haſtamque licebit
Ingerere in tergum fugientis: tela ferenti
Obvia ſed pectus, ſi quis deus hanc tibi laudem
Annuit, adverſum perrumpe. hanc ipſe viciſſim
Nunc devita haſtam, tenues quae tranſilit auras
Aerea; totam utinam defixam in corpore geſtes.
Hoc levius Teucris bellum fuat, improbe, caeſo
Te, miſeros gravius quo nemo & acerbius urget.
  Haec fatus, magna longam vi conjicit haſtam,
Et clypei umbonem medium ferit. irrita cuſpis
Retro abiit vacuas longe ſed pulſa per auras.

Hector at ingemuit quod fruſtra fugerat ingens
Emiſſum dextra telum; incertuſque dolenſque.
Dejecit vultum; haud aliud, quod mittere poſſet,
Nanque aderat telum. magna tum voce vocatque
Deiphobum, poſcitque haſtam: dilapſus at ille
Ceſſerat in tenues ventos. tum denique fraudem
Senſit; & has gemitu fudit de pectore voces:
Heu miſerum huc divi me ad mortem nempe vocarunt.
Quippe ego Deiphobum mihi fratrem adſtare putabam:
Urbe ſed incluſus muro eſt ſuper ille: Minerva
Me ſpecie captum fallax deluſit inani.
Nunc mihi mors inſtat miſero mala; nunc mihi triſte
Imminet exitium: nuſquam fuga. ſcilicet olim
Servari caput hoc Phoeboque Jovique placebat,
E mediis ultro qui me rapuere periclis
Incolumem facileſque bonique: immania nunc me
Fata premunt, urgentque inimico numine Parcae.
Non tamen ignavus moriar, laudemque decuſque
Oblitus. contra ſtat niti, & morte ſub ipſa
Magnum aliquid patrare aetas quod poſtera laudet.
Haec ubi ſic fatus, vagina diripit enſem
Ad latus haerentem, magnum, ferroque rigentem
Indomito, adverſumque furens incurrit in hoſtem.
Qualis ubi altivolans obſcura e nube virentem
Seſe aquila in campum praeceps demittit, & agnum
Aut pavidum leporem pedibus levis involat uncis:
Sic enſem vibrans torvus ruit Hector acutum.
Nec minus Aeacides contra volat igneus, altum
Incenſus furiis pectus; laevaque micantis
Praeportat clypei textum admirabile; nutat

Qua-

Quatuor inſignis conis in vertice caſſis,
Aurataeque tremunt moto circum aere criſtae,
Quas apici denſas aptarat Mulciber alto.
Multa intempeſtae ceu veſper noctis in umbra
Luce micat; nullum quo caelo eſt pulchrius aſtrum:
Sic multa Aeacidae cuſpis tum luce micabat
Fulgens. quam dextra librans fatale parabat
Priamidae vulnus; pulchrum acri & lumine corpus
Luſtrabat; ferro quae pars mage pervia. totum
Aerea, Patrocli exuviae, circum arma tegebant:
Colla humerumque inter parva modo parte patebat
Guttur, ubi eſt animae leto via proxima. longam
Hac haſtam ſubito incurrens celer egit Achilles.
Trans abiit teneram cervicem cuſpis ahena,
Nec tamen aere gravis praecidit fraxinus udae
Vocis iter, verbis alterna ut reddere poſſet
Verba. Heros jacuit collapſus pulvere in atro:
Haec ſuper at, victo inſultans, jactavit Achilles:
   Hector, poſt ſaeva Patroclum morte peremptum
Tu fore te incolumem ſperabas; nec metus ullus,
Ulla mei nec erat ratio. veſane, relictus
Ultor ego ad naves fueram, praeſtantior armis
Haud paullo; tibi qui nervos & genua reſolvi.
Nunc tua membra caneſque trahent avidaeque volucres
Strata ſolo foede: Patroclo at juſta frequenti
Perſolvent pompa mecum funebria Graji.
   Haec ille: aſt Hector languens jam morte propinqua:
Per caput obteſtor ſupplex, per genua, parentes
Perque tuos, canibus ne foedis linque vorandum:
Accipe ſed magnum pondus fulvi aeris & auri,

Quae

Quae tibi dona dabunt genitor meus, & mea mater,
Corpus & exanimum redde, ut me rite ſupremo
Defletum imponant Troeſque ac Troades igni.
Olli torva tuens contra ſic fatur Achilles:
Improbe, ne fruſtra ſupplex per genua, parentes
Perque meos ora, crudos cui dentibus artus
Ipſe velim, ſi fas, lacerans abſumere de me
Tam male promerito. canibus data praeda jacebis;
Non erit ut Troum tibi dedecus arceat ullus.
Non, decies mihi tanta ferant ſi dona, daturos
Plura etiam dehinc polliciti: non, quantus es, auro
Si te Dardanides Priamus compenſet, in alto
Non erit ut poſitum te lecto defleat unquam
Mater, quae genuit; foedi ſed nuda vorabunt
Membra canes, rapientque avido dirae ungue volucres.
Haec ait: ille animam vix ducens talia reddit.
Noram ego te; precibus nec flecti poſſe putabam
Cui duro conſtat mens & praecordia ferro.
At tibi ne quondam ſim poena, & juſta deorum
Ira, vide; qua luce Pariſque & Phoebus Apollo
Te tamen ad Scaeae mactabunt limina portae.
Sic fantem nox atra gravi caligine texit:
Aſt animus volucri ſe lapſu ex artubus Orco
Abdidit. ipſe ſuam ſortem viridiſque juventae
Amiſſum plorans florem, vireſque relictas.
Quem tamen exſtinctum ſic eſt affatus Achilles:
Tu morere: aſt olim fatum aequa mente ſubibo
Ipſe meum, quemcumque dabunt mihi Juppiter & di
Finem alii. Haec dicens frigenti e corpore traxit
Haſtam heros. hanc deinde manu ſeponit, & arma

Ipſe

Ipſe viri ex humeris largo perfuſa cruore
Detrahit. interea Grajum ſe plurima circum
Affundit pubes. mirantur grandia membra,
Mirantur formam attoniti, figuntque jacentem
Pro ſe quiſque: abiit nemo non vulnere adacto.
Atque aliquis ſocium compellans talia fatur:
  Pro ſuperi! quanto eſt nunc tactu mollior Hector,
Quam ſaevo incendit naves cum turbidus igni.
Haec aliquis Grajum dicebat, cuſpide figens
Hectoreum propior corpus. Tum dius Achilles,
Exſtinctum raptis poſtquam ſpoliaverat armis,
Grajorum ſtans in medio, ſic ore profatur:
  O ſocii, Argivae gentis regeſque duceſque,
Hunc domuiſſe virum quando mihi numina divum
Annuerunt, mala qui genti plura omnibus unus
Intulit Argolicae: bello tentemus & armis
Urbem etiam, aggreſſi circum; noſcamus ut, hoſti
Incluſo quae nunc ſurgat ſententia. foeda
Num linquent arcem capti formidine, rapto
Hectore; an, hoc etiam ſublato morte, manere
Audebunt. ſed cur vana haec ſub pectore verſo?
Ad naves jacet heu lacrimarum & funeris expers
Patroclus! cari non me lux ulla ſodalis
Immemorem arguerit, donec vitalibus auris
Veſcar, genua vigor nec prorſum deſeret omnis.
Imos quin etiam ſi forte oblivia manes
Caeca tenent, dulcis non obliviſcar amici.
Ipſe tamen, quamvis obſcuro conditus Orco.
Nunc agite, o juvenes, laetum Paeana canentes.
Vertamus greſſus ad naves; atque trahamus

Hoc ſimul exanimum longe hinc ad litora corpus.
Gloria parta ingens: noſtro jam Marte peremptus
Hector; quem divis aequabant, vota ſolebant
Cui facere, ut ſuperis, & ſacra indicere Troes.
Sic ait: ac dium converſus ad Hectora, foedum
Aggreditur facinus. ferro transfodit acuto
Ambos namque pedum nervos, a calce recludens
Ipſum uſque ad talum; taurino e tergore lorum
Dehinc intro inſeruit, curru & religavit ab alto;
Cervicemque trahi, reſupino corpore ſivit
Atque comas: currum poſt inſilit, armaque eodem
Imponit, caeſi exuvias, laetuſque flagello
Admonuit bijugos. curſu hi pernice volabant:
Excitus Hectoreo pulvis ſub vertice ad auras
Ibat, caeſaries circum turbata fluebat,
Formoſumque caput totum atro in pulvere foede
Stratum erat; heu quondam formoſum: at Juppiter hoſti
Tum ſaevo dederat turpandum ante ora parentum,
Tellure in patria. Luctu quem perdita cernens
Mater, vellebatque comam, capitiſque decorum
Velamen longe abjecit, lamentaque, & altos
Effudit moeſto plorans de pectore queſtus.
Nec minus & genitor flet moerens, fundit & imo
Corde graves gemitus infelix; totaque circum
Singultu, queſtuque, & foemineo ululatu
Urbs reſonat: ſummo ceu ſi de culmine celſa
Ilios in cineres Argivo corruat igni.
Vix cives Priamum retinent, luctuque furentem,
Dardaniiſque ultro conantem erumpere portis.
Ille ſolo ſeſe abjiciens, & nomine ſupplex

Quem-

Quemque ſuo appellans orabat: Parcite, amici;
Ne retinete. unus ſinite hinc egreſſus Achaeas
Ipſe adeam ſolus, nullo comitante, carinas
Advolvar ſupplex genibus, ſaevumque trucemque
Orabo. aetatem veritus, miſeranſque ſenectam
Si flecti poſſit. qualis ſum, talis & illi
Eſt genitor Peleus; ſatus unde atque altus, ut eſſet
Exitio Teucris, meque ut male perderet unum
Praecipue. cui tot florenti aetate peremit
Heu miſero gnatos. quos luctu merſus acerbo
Non tamen una omnes tam ploro, quam Hectora ſolum.
Hic me orbum, ſaevus dolor hic me trudet ad Orcum.
Ille meis ſaltem in manibus, quando ultima fata
Urgebant, auras jucundi & lumina Solis
Liquiſſet moriens! fletu quiſſemus amaro,
Mater & ipſe, animum, longaque explere querela.
Haec ululans flebat ſenior, flebantque frequentes
Trojugenae; moeſto gemitu circum aura ſonabat,
Aſt Hecube luctum ſic orſa eſt Troadas inter.
Nunc ego cur vivam, quam ſors te, gnate, perempto,
Perdidit heu miſeram? te propter magna ferebar,
Totam & laudabar nocteſque dieſque per urbem.
Tu ſpes, tu patriae columen, ſemperque paratum
Civibus auxilium; qui te ceu numen Olympo
Delapſum laeti votis precibuſque ſolebant
Excipere: incolumis quibus eſſes nunc decus ingens.
Parca ſed immanis te ſaevo heu funere merſit.
Talia jactabat lacrimans. Super Hectore conjux
Nondum etiam audierat quidquam; nec nuncius olli
Venerat, ante urbem Scaeaeque ad limina portae

Manſiſſe. ergo, domus tacitae in penetralibus altis
Abdita, purpuream ſtudio texebat inani
Ipſa manu clamydem, vario fulgentia pingens
Texta opere. interea famulas circumdare multo
Juſſerat igne amplum tripodem, tepidamque parare
Lympham, molle viro reduci ad ſua tecta lavacrum.
Demens! necdum etiam norat procul inde lavacri
Expertem a magna crudeli morte Minerva
Aeacidae manibus domitum. ſed miſſus ab alta
Plorantum fremitus turri, luctuque furentum
Confuſus clamor miſerae pervenit ad aures.
Intremuere artus perculſa mente, remiſſi
Exciderunt manibus radii: tum protinus alta
Voce vocans famulas turbato haec pectore fatur:
Feſtinate duae comites mihi: noſcere factum
Quid ſit enim trepidat mens anxia. certe ego diae
Audivi ſocrus vocem; tremefactaque corda
Subſultant, ſegni torpent ac frigida ſubter
Genua gelu. Priami gnatis certe ingruit, eheu!
Triſte aliquid. ſuperi longe hoc avertite ab aure
Quod dicam: ſedenim timeo, ne dius Achilles
Audacem a muro ſecluſerit Hectora ſolum
In campos, curſuque agitet per plana relictum
A ſociis. timeo ne leto denique ſternat,
Imponatque orſis ne finem audacibus, & quam
Uſque habuit, nimiae virtuti; qua male fretus
Non Troum in turba tutus mediiſque manebat
Ordinibus: longe ſed primos ante volabat
Procurrens, nullique virum vi cedere certus.
Haec effata, furens luctu celſa evolat aede,

Maenas ut, incenſum trepidans cor: pone ſequuntur
Quam famulae, atque pari celerant veſtigia greſſu.
Verum ubi perventum ad turrim turbamque virorum,
Conſtitit, & muro campos proſpexit ab alto.
Atque illum videt ante urbem raptarier, & jam
Axe trahi rapido celſa ad tentoria Grajum.
Ergo oculos miſerae nox contegit atra: retrorſum
Labitur exanimis, longe redimicula, vittae
Reticulum, crines cohibet quod plectile vinclum,
Fuſa ſolo, capite a pulchro delapſa, jacebant.
Velum, quod dederat Venus aurea, qua bonus illam
Hector luce altis ex aedibus Eetionis
Duxit, multa dedit poſtquam ſponſalia laetus
Munera: languentis frigentia membra ſorores
Hectoreae, atque nurus Priami collapſa tenebant
Inter ſe, luctu attonitae; dulcemque timebant
Vitam exhalaret ſaevo ne abſumpta dolore.
Ut rediit tandem ad ſeſe, mentemque recepit,
Crebra gemens inter moeſtas haec Troadas infit:
  Hector, me miſeram! fato ergo nos ſumus ambo
Nati uno; ſacris Trojae tu in moenibus, aede
In Priami: Thebis ego Hypoplaco in ſilvoſa,
Inque domo, parvam qui nutriit, Eetionis.
Nutriit heu miſeram miſer ipſe. optatius eſſet
Nunc certe, ſi me nunquam genuiſſet; acerbo
Quam viduam in luctu linquis longe abditus altum
In barathrum inque domum caecam illaetabilis Orci.
Quid puer ille infans, laevo qui numine fruſtra eſt
Progenitus miſeris? cui non tu mortuus uſu
Hector eris, non ille tibi. qui gentis Achaeae

Effugiet ſi forte manus, lacrimoſaque belli
Exitia: aerumnae miſero tamen atque labores
Haud aberunt. patrios turbatis finibus agros
Quippe adiment alii puero. qui namque parentem
Infelix puer amiſit, jam non habet ullos
Se circa aequales; dejecto ſolus at uſque
It vultu, lacrimiſque rigat manantibus ora;
Fert & egens ſeſe ad patrios pudibundus amicos,
Atque hunc accedens laena trahit anxius, illum
Apprendit ſupplex tunica: ſi forte precantis
Quem miſeret, praebet cyathum vix parcus, & ora
Prima rigant, ſiccum nec tangunt vina palatum.
Hunc aliquis vivo florens utroque parente
Menſa abigit plagiſque puer, probriſque: Recede,
Non tuus heic pater eſt nobis conviva. repulſus
Ille redit matrem ad viduam rorantia fletu
Ora madens. meus Aſtianax! cari ante parentis
In genibus niveumque adipem, ſolamque medullam
Veſci qui ſolitus; ludo & cum feſſus ocellos
Claudebat, ſomnum dulci nutricis in ulna
Carpebat ſtrato in molli, puerilia plenus
Pectora deliciis. at nunc duram feret idem
Aerumnam infelix, orbatus patre perempto;
Aſtianax: puerum ſic Troes nomine dicunt.
Quod celſos illis muros tu ſolus & urbem
Servabas, Hector. nunc primo in litore curvas
Ad naves tua membra, parentibus atque propinquis
Heu procul a caris, vermes paſcentur edaces,
Dira canum ſi quid rabies ſatiata relinquet:
Membra heu nuda! tibi at veſtis tenuiſque decenſque

Multa

Multa domi, Iliadum vario perfecta labore.
Quam certum eſt omnem flagrantibus urere flammis.
Uſus erit nullus; nec in illa veſte cubabis,
Quam dedero: aſt inter Troaſque & Troadas eſto
Hic tibi honos rapto crudeli morte ſupremus.
Hos dedit Andromache moeſto de pectore queſtus;
Et moeſtae Iliades circum adgemuere gementi.

HOMERI

ILIADOS.

LIBER VICESIMUSTERTIUS.

SIc Troes gemitu complebant moenia. Graji
Parte alia poſtquam laetum paeana canentes
Venere ad naves, & fluctiſonum Helleſpontum,
Sparſi quiſque ſuas alii petiere carinas:
Solos at ſpargi nequaquam eſt paſſus Achilles
Myrmidonas; pubemque inter ſtans talia fatur
Belligeram: O ſocii dulces, bello inclyta pubes,
Myrmidones, ne quis mihi nunc de more volucres
Curru ſolvat equos. ſic ut ſumus, ocyus alto
Curru invecti omnes Patrocli ad triſte cadaver
Fundamus lacrimas, is quando eſt lumine caſſis
Unus honor. triſti ſatiati denique luctu
Solvemus bijugos, atque heic coenabimus omnes.
  Sic ait: illi aegro ploratus corde frequentes
Dant juſſos: luctumque viamque praeibat Achilles.
Ter circa exanimum bijugos egere comantes
Luctifico moeſti gemitu. Thetis alma dolore
Atque gravi cunctis incendit pectora luctu.
Terra madet lacrimis, lacrimis maduere profuſis
Arma virum. talem plorabant, morte cruenta
Abſumptum bellique ducem pugnaeque magiſtrum.
Princeps ante alios plorat Peleius heros;

Caede

Caede virum horrendas & ſupra pectus amici
Imponens palmas, haec moeſto ex ore profatur:
Salve, duce ipſo caput o Patrocle ſub Orco.
Cuncta equidem actutum ſolvam, quaecumque perempto
Sum tibi pollicitus: pertractum huc Hectora ſaevis
Crudum epulas canibus triſtes dare; deinde flagrantem
Ante pyram, ipſe manu ferro mactare coruſco
Biſſenos claro juvenes de ſanguine Troum,
Efferus, & furiis te ob caeſum immanibus ardens.
Sic ait; ac rurſus foeda atque indigna cadaver
Saevus in Hectoreum molitur. namque jacentis
Ante Menoetiadae lectum tellure locavit
In gelida pronum, porrectum pulvere in atro.
Interea circum ſocii pulchra aere coruſco
Arma ſolo exuti ponunt: altumque frementes
Abjungunt curru alipedes: tum deinde carinam
Juxta Pelidae, turba ingens, ordine longo
Conſedere. epulo ferali dius Achilles
Accepit cunctos, menſa & ſolatus amica eſt.
Multa boum paſſim ſternuntur pinguia ferro
Corpora; multae & oves, balatuque omnia moeſto
Complentes caprae; multi albis dentibus apri,
Denſo florentes pingui, torrentur in igne,
Vulcani extenti per flammas; ſanguis obibat
Plurimus at medium rivo ſpumante cadaver.
Tum primi Danaum proceres tentoria ad alta
Atridae coetu Aeaciden duxere frequenti,
Vix longis victum precibus, magnoſque ſodalem
Ob caeſum irarum volventem pectore fluctus.
Hi poſtquam regis venere ad limen amici,

Continuo multa ingentem circumdare flamma
Vocales tripodem praecones juſſit Atrides;
Orando Aeaciden poſſint ſi flectere, lymphis
Abluat ut tabo ſquallentia membra cruento.
Abnegat; atque, Jovem teſtatus, talia fatur:
Haud faciam, teſtis mihi Juppiter, ille deorum
Maximus atque idem longe optimus, ante liquentem
Non opus huic capiti, non fas, affundere lympham,
Patroclum extremos quam ponam triſtis in ignes,
Et ſtatuam tumulum, ſectamque a vertice donem
Rite comam. huic alius nunquam dolor ingruet ullus
Nam ſimilis, miſero infelix dum vita manebit.
Nunc tamen ingratae reddamus tempora menſae.
Mane novo ſilvam, rex, caedi & ſecta jubeto
Robora conferri, praeberi & plurima; habentem
Quanta virum par eſt nigras hinc ire ſub umbras;
Ocyus ex oculis hunc ut longe auferat ignis
Indomitus: redeant ſua quiſque ad munia Graji.
  Haec ille. haud quiſquam dictis non paruit. ergo
Omnes conſidunt pariter, raptimque paratis
Veſcuntur dapibus feſtini, & vina coronant.
Poſtquam epulis ſeſe explerunt, dulcique lyaeo
Quiſque ſuas abeunt ad ſedes, feſſaque ſuavi
Corpora dant ſomno ſepta intra Martia. curvo
Pelides poſuit defeſſa in litore membra.
Stratus humo in pura, fluctus qua rauca ſonantes
Allabi ſoliti. plorans heic ille frequentes
Inter Myrmidonas jacuit. cui protinus omnes
Diſſolvitque animi curas, & corpora circum
Se blandus fudit ſomnus: laſſaverat artus

Nam-

Namque viro pulchros durus labor, Hectora longo
Dum ſequitur curſu ventoſae ad moenia Trojae.
Huic infelicis Patrocli flebilis umbra
Advenit, vivo ſimilis parque omnia, corpus
Mole ingens, pulchroſque oculos, vocemque ſonoram;
Induta &, quales nuper geſtarat, amictus.
Sic ſtetit Aeacidae ſupra caput; atque ita fatur:
  Dormis, heu dormis, noſtri ſecurus, Achille?
Curabas vivum certe: nunc negligis idem
Exſtinctum. tumulo conde ocyus, oſtia Ditis
Ut ſubeam; manes nunc me, ſimulacra carentum
Luce, abigunt, arcentque aditu, nec flumina me trans
Ire ſinunt, umbramque aliis miſcerier umbris;
Sed latas vagor ante fores, & limen ad Orci,
Fruſtra. Nunc flenti dextram da, obteſtor; ab alto
Nunquam Erebo huc reducem adſpicies poſt juſta ſoluta,
Extremumque ignem; nobis nec, ut ante, licebit
Secretis turba, caſtrorum in parte remota
Conſulere, alternoque diem ſermone morantem
Condere; fatum hauſit quando me triſte, quod olim
Obtigerat dias venienti lucis in oras.
Et tibi, quem ſuperis virtus exaequat, Achille,
Fatum eſt Iliacae perdi ſub moenibus urbis.
Hoc tibi praeterea dico mandoque, ſodali
Si caro parere velis: fac ne mea ſeorſum
Oſſa tuis, ſimul at jaceant; ſimul aedibus olim
Ut ſumus in veſtris alti ambo, tempore quo me
Impubem pater ipſe Menoetius ex Opoente
Deduxit veſtras ad ſedes caede fugatum
Patrata, leto qua imprudens Amphidamantis

Luce

Luce dedi gnatum, ob talos male percitus ira.
Cum bonus excepitque ſuo me limine Peleus,
Atque aluit laetus, fidumque ad praelia juſſit
Eſſe tibi famulum comitemque. haec propter utrumque
Idem habeat locus exſtinctos, urna aurea, munus
Eximium tibi quam dedit olim diva creatrix.
  Haec ubi ſic fatus, Pelides dicta viciſſim,
Pauca refert: Curnam, carum caput, huc mihi noctu
Veniſti; atque iſtaec mandas mihi ſingula? nil non
Exſequar actutum peragens tua juſſa: ſed adſta
Me propius, quaeſo, complexi ut moeſta parumper
Corda gravi gemitu, luctu & paſcamus amaro.
  Haec ait, ac palmas collo protendit; inanem
Nec tamen eſt umbram complexus. fumus ut, altam
Illa abiit ſtridens ſub terram: dius Achilles
Excitus attonito ſimilis conſurgit, &, inter
Se plauſis manibus, lugubri haec voce profatur:
  Sunt certe obſcuri caecis in ſedibus Orci,
Sunt animae tenues hominum, ſimulacraque vana.
Nam mihi Patrocli ſuperadſtitit umbra gemenſque
Et plorans tota, quam longa eſt, nocte; deditque
Multa orans mandata, ipſi vultuque habituque
Patroclo ſimilis. Pelides talia fatus
Incendit luctu ſocios. hi triſte cadaver
Dum circa plorant, Aurora inceſſit ab ortu,
Et roſeis lucem digitis pulchra extulit almam.
  Continuo Atrides totis jumenta viroſque
Excitat e caſtris, multam & jubet undique ſilvam
Convehere. Idomenei ante omnes it belliger ipſe
Meriones famulus, ſocioſque hortatur & urget

Strenuus; in ſaltus fert ſe ingens turba, bipenne
Et gerit in manibus ferrum, contortaque lino
Vincula: praecedunt oneri jumenta ferendo.
Jamque iter emenſi per prona atque ardua, longos
Tranſgreſſi & flexus, tandem ſubiere virentis
Irriguos Idae ſaltus. heic omnis acuto
Aggreſſa eſt ferro proceras caedere quercus
Continuo pubes. vaſto illae pondere terram
Plangebant ſonitu ingenti; quas deinde jacentes
Findebant Graji, conſtrictaque robora magnos
In faſces valido mulorum imponere dorſo
Certabant: agiles illi celeri pede terram
Carpebant, denſis per luſtra horrentia dumis
Quamprimum optantes noto ſe reddere campo.
At juvenes truncos ingenti mole ferebant,
Quiſque ſuum (Idomenei ſic regis juſſerat acer
Meriones famulus): quos, ut venere, virenti
Abjecere ſolo defeſſi, & rite locarunt
Litore in undiſono ſtructos, ubi juſſit Achilles
Patroclo atque ſibi fieri commune ſepulcrum.
Hi, poſtquam reduces ingentem in litore ſilvam
Depoſuere, illic denſi aſſedere frequenti
Coetu omnes: pubem at Peleius imperat heros
Myrmidonum cingique armis, & jungere curru
Cornipedes. parent omnes, atque aere coruſco
Incluſere artus, pulchriſque in curribus adſunt
Aurigaeque & heri. praeit oſtro inſignis & auro
Turma equitum;peditum ſubit ingens nimbus:at ipſum
In medio ſocii Patroclum rite ferentes
Incedunt, ſectamque comam de vertice flavo

Injiciunt, totumque inſternunt crine cadaver.
Pone caput manibus gelidum ſuſtentat Achilles
Moerens, nigra Orci mittens in regna ſodalem.
Hi, poſtquam venere locum, quo juſſerat ire
Pelides; corpuſque toro poſuere, pyramque
Confeſtim ingentem ſtruxerunt robore ſecto.
Heic aliud caro deſignat munus amico
Aeacides. buſto ſecedens namque parato,
Ipſe comam ferro ſecuit ſibi, pulchra nitentem,
Sperchio ſacram fluvio quam intonſus alebat.
Dehinc pontum adſpectans moerenti haec pectore fatur;
Sperchie, incaſſum Peleus pater, hanc, tibi vovit,
Me patrias reducem ad ſedes poſt bella, daturum
Sectam rite comam, magnorum & pinguia centum
Sacra boum; atque mares nivei dehinc velleris agnos
Quinquaginta ipſos mactantem ex ordine puros
Jacturum in fontes, ubi multo fragrat odore
Ara tibi, atque ſacer multa viret arbore lucus.
Haec ſenior vovit: votum ſed fugit inanes
Neglectum in ventos. dulcem nunc triſtia quando
Fata negant reditum, deciſum hunc vertice crinem
Patroclo extremos praeſtat dare munus in ignes.
Sic ait; atque comam caris deponit amici
In manibus, luctuque omnes incendit Achivos.
Ante, modus fieret quam fletu, conderet almam
Sol pelago praeceps lucem: ſed dius Achilles
Majorem petit Atriden ac talia fatur.
Atridae (Grajum populus te namque jubentem
Audiet ante omnes) mentem ſatiare licebit
Triſti alias etiam luctu: ſecedere Grajos

Hinc alios, oro, coenamque parare jubeto.
Nos, propius tangit quos hic dolor, omnia rite,
Quae reſtant, ſoli curabimus. heic tamen opto
Nobiſcum reges maneant. Haec fatus Achilles.
Ille autem dicto confeſtim paret, Achivos
Et curvas jubet ad naves coetu ire ſoluto,
Queis curae funus, manſerunt. nec mora, magnam
Certatim ſtruxere pyram, quae ſe ardua partem
In centum porrecta pedes tendebat in omnem.
Hac moeſti in ſumma poſuere exſangue cadaver.
Ante pyram tauroſque immanes, atque bidentes
Lanigeras mactant: direpto & tergore coſtis
Rite parant curantque. adipem queis dius Achilles
Omnibus exemptum ſumpſitque, & corpus amici
A capite uſque pedes totum contexit ad imos,
Tum nudata boum congeſſit corpora circum
Atque ovium, accumulans; melliſque, & pinguis olivi
Urnas, acclinans feretro, locat; inde ſuperba
Eximios cervice pyram conjecit in amplam
Bis duo cornipedes feſtinus: pectore moeſtos
Interea plorans gemitus fundebat ab alto.
Ille novem menſae adſuetos regalia habebat
Intra ſepta canes. horum duo caedit acuto
Enſe, pyrae injiciens; biſſenos denique Troum
Egregios mactat juvenes male percitus ira;
Immiſitque ferum, cuncta ut depaſceret, ignem,
Poſt haec ſuſpirans dulcem his compellat amicum:
Salve ipſis nigri, Patrocle, in ſedibus Orci.
Cuncta tibi ſolvi, fueram quaecumque perempto
Pollicitus: bis ſex juvenes de ſanguine claro

Trojugenum, ferro mactatos, en vorat ignis
Tecum omnes. dare namque vorandum non placet igni
Hectora, ſed canibus. ſaeva furiatus ab ira
Tales ille minas jactabat: nec tamen artus
Hectoreos tetigere canes. Venus aurea, magni
Nata Jovis, longe ipſa canes nocteſque dieſque
Arcebat; liquidoque virum perduxit olivo
Ambroſiis fragrante roſis; ne per ſola terrae
Aſpera Pelides poſſet lacerare trahendo.
Phoebus at obſcuram caelo demiſit ab alto
In campos nebulam, nigra & caligine texit
Nil aliud, praeter ſpatium quo exſangue cadaver
Stratum erat; igniferi ne Solis flammeus ardor
Siccaret nudoſque artus nervoſque jacenti.
  Patrocli interea ſegni ſuccenſa nequibat
Igne pyra abſumi, in cineres & vertier atros.
Ergo aliud ſecum tacitus molitur Achilles.
Quippe rogo paullum ſeceſſit; flamina ſupplex
Et duo, Threicium Boream Zephyrumque, vocabat,
Sacraque pollicitus, pateraque liquentia libans
Vina, iterumque iterumque obteſtans blandus, adeſſent
Confeſtim ut faciles, igni congeſtaque ſilva
Ut celeri arderet, gliſcens & flamma cremaret
Continuo poſitum ſuprema in parte cadaver.
Talibus orantem pernix e nubibus Iris
Audiit; atque tulit ventis pia vota duobus.
Illo forte die graviter ſpirantis in aede
Aeria Zephyri convivia laeta frequentes
Ducebant venti: celeres cum lapſa per auras
Venit, marmoreoque in limine conſtitit Iris.

Hanc

Hanc ſimul atque oculis venti videre, relictis
Surrexere alacres dapibus, divamque vocabant
Ad ſe quiſque ultro. menſae conſidere at illa
Abnuit; ac roſeo ſtans haec tantum edidit ore.
Non vacat heic, venti, conſidere: quippe revertor
Oceani ad fluvium longe, ſedeſque remotas
Aethiopum; faciunt nam dis ſolemnia ſacra;
Ipſa etiam in partem ut veniam: verum ocyus ire
Pelides orat Boream, Zephyrumque ſonorum;
Sacraque promittit, veſtro ſi munere gliſcat
Flamma rogi, poſitus jacet in quo ſcilicet olli
Patroclus, plorat quem nunc gens omnis Achivum.
  Haec effata, leves abiit dea lapſa per auras:
Illi autem magnoque ruunt ſtridore frementes,
Aeriaſque urgent nubes. jam caerula ponti
Alta ſuper flantes volitant; ſurguntque ſonori
Vi flatus undae ad caelum; jam litora Trojae
Prima tenent, vaſtoque pyram ſe murmure in ipſam
Intulerunt: ſtridunt flammae, furit aeſtus ad auras.
  Hi flammam tota jactabant nocte furentem
Ingenti huc illuc fremitu: perſtabat Achilles
Nocte vigil tota; cratere & moeſtus ab aureo
Vina cavo hauribat cyatho; fundebat & uſque
Multa ſolo, terramque rigans, miſerique ſodalis
Dulcem voce vocans animam. pater, oſſa ſupremo
Igne urens nati, ut plorat, qui morte hymenaeos
Mutavit, merſitque ſuos moerore parentes
Oſſa urens cari ſic tum plorabat amici
Pelides, juxtaque pyram reptabat, & altas
Rumpebat lacrimans ſera ſub nocte querelas.

Luci-

Lucifer at poſtquam Solis praenuncius almi
Venit, quem crocea fulgens in veſte ſecuta
Aequoreas late fundit ſe Aurora per undas;
Languit igne rogus collapſo, & flamma quievit.
At Boreas, *Zephyruſque* abeunt, ſua tecta petentes,
Per mare Threicium; vaſto quod murmure ſubter
Ingemuit, fluctuque fremens immane tumebat.
Tunc & Pelides paullum digreſſus ab igni
Procubuit; dulciſque viro languentia membra
Irrigat, ac toto fundit ſe corpore ſomnus.
Interea Atriden circa procerum manus ingens
Affluit. horum una gradientium denſus Achillem
Excitat e ſomno ſtrepitus, ſeſe erigit ergo,
Hiſque ſedens viſos compellat vocibus ultro:
  Atridae, atque alii primores gentis Achaeae,
Ante pyram affuſo mihi totam exſtinguite baccho,
Qua ſe cumque ignis fudit vis: deinde legamus
Oſſa Menoetiade ſeorſum. internoſcere magnus
Nec labor: in media ſolus nam rite jacebat
Ille pyra: extremis congeſti in partibus una
Cornipedeſque virique ardebant. oſſa reperta,
Lectaque, moerentes phiala ponemus in aurea,
Atque adipe in duplici: donec mea fata ſub Orcum
Me quoque condiderint. nec magna mole ſepulchrum
Nunc fieri, at modicum quiddam, placet: edite in auras
Quod celſum, lateque ingens extendite, poſt me
Exſtinctum fuerit quicumque ſuperſtes, Achivi.
  Sic ait: hi celeres Pelidae juſſa capeſſunt:
Purpureoque pyram primum exſtinxere lyaeo,
Qua vis flammae ierat, cinis altus corruit: illi

Oſſa

Oſſa legunt mitis ſocii candentia, flentes
Aurata & condunt phiala, pinguemque ſuperne
Atque inferne adipem ſternunt: tentoria in alta
Inde ferunt, niveoque tegunt velamine, lino
E tenui. poſt haec ſulcoque includere buſtum
Feſtinant, circaque pyram monſtrata ſepulcro
Fundamenta locant, collatoque aggere, ſtructo
Et tumulo, redeunt. Coetum heic non paſſus Achilles
Diſſolvi; at populos tenuit, magnoque frequentes
In circo juſſit conſidere. puppibus ipſe
Continuo e celſis profert ingentia dona,
Victori pretium, tripodas, fulvoſque lebetas,
Et mulos, & equos, valida & cervice juvencos,
Captivaſque; aurumque incani & robora ferri.
  Principio rapidis praeſtantia munera ponit
Aurigis. primo captivam ducere forma
Inſignem, atque operum doctam; latumque, tumentemque,
Inſtructumque anſis tripodem. tum deinde ſecundo
Ponit equam, indomitae cui ſextus fluxerat annus,
Quaeque notham gravida prolem geſtabat in alvo.
Eximium ſtatuit dehinc, tertia dona, lebetem
Intactumque igni, niveo & candore nitentem.
Quarto auri ponit duo magna talenta; recentem
At phialam quinto duplicem. tum ſurgit, Achivum
Et medius placido tales dat pectore voces:
  Atridae, Grajique omnes, Mavortia pubes,
Haec circo ſtant in viridi jam dona, manentque
Aurigas, alium ſi quem nunc propter Achivi
Certarent, ferrem celſa ad tentoria munus
Primum ego. namque mei quam cunctos robore vincant

Scitis equi; leti expertes maris arbiter alti
Quos Peleo patri Neptunus tradidit, ille
Deinde mihi ſenio feſſus conceſſit habendos.
Ipſe tamen maneo, caeleſti & ſemine creti
Alipedes; moerent ſaeva qui morte perempto
Auriga miti atque bono, qui ſcilicet illis
Curabatque jubas oleo, puraque lavabat
Corpus aqua. haec propter lugent, terraeque profuſo
Crine, gemunt alto perfixi corda dolore.
Verum agite, & rapido vos laeti accingite curſu,
Quiſquis equis fidit levibus curruque volucri.
  Haec ubi ſic fatus Pelides, haud mora, ſurgunt
Aurigae. princeps, Admeti regia proles,
Eumelus celerum ſolers agitator equorum.
Poſt hunc magnanimi Diomedes inclyta Tydei
Proles oſtendit ſeſe, Phrygioſque ſonanti
Curru jungit equos, magno quos abſtulit heros
Aeneae, aſt ipſum leto ſubduxit Apollo.
Poſt hunc Atrides ſurgens flavus Menelaus
Sub juga cogit equos celeres Aethenque Podargumque,
Illam Agamemnoniam, proprium hunc. Aethen Echepolus
Olim Anchiſiades majori munus Atridae
Praebuit, Iliacas iret ne miles ad arces,
Segnis at in patria vitam oblectaret inertem
Sede manens. magnas dederat nam Juppiter olli
Divitias, laetuſque amplam Siciona colebat.
Hanc junxit, rapido ardentem ſe immittere curſu.
Quartus equos parat Antilochus, Mavortia proles
Magnanimi Nelidae. olli currum duo ducunt
Cornipedes Pylii. cui tum pater adſtitit, & ſic

Sponte

Sponte ſua doctum monuit, quod profore poſſet.
  Antiloche, florentem aevo te Juppiter altus,
Neptunuſque pater magno dilexit amore,
Atque ambo docuere artes aſtuſque regendis
Curribus omnigenos. haec propter voce doceri
Nil opus eſt noſtra doctum ultro. flectere metas
Nam bene ſcis circa: ſed equi tibi currere non tam
Sunt, quam aliis, celeres. hoc ne obſit gnate timendum eſt.
Hi rapidos agitant bijugos, molirier ipſi
Plura tamen quam tu ſolerti mente nequibunt.
Ergo age, conſilia atque artes nunc injice menti
Omne genus; palmae ne ſpes te ludat inanis.
Arte faber melior, quam viribus; arte magiſter
Jactatam ventis puppim regit aequore in alto;
Arte bonus vincitque alios palmamque capeſſit
Auriga. eſt agili qui curru fretus equiſque,
Huc atque huc lato metam circumvolat orbe,
Nec bijugos retinet campo ſine more vagantes:
At ſapiens qui verſat equos auriga volucri
Non adeo curſu celeres, metam uſque tuetur,
Et gyrum flectit propior; nec tendere neſcit
Lora apte, intentuſque animi praeeuntibus inſtat,
Nunc metam, facile ut poſſis pernoſcere, dicam.
Aridus attollit ſe campo ſtipes in ulnam,
Aut piceae aut quercus, nullo & putreſcit ab imbri.
Hinc atque hinc lapides duo ſtant candore nivali,
Trita ubi ſe anguſtis arctat via faucibus: ampla
Circum planities curſu patet omnis in orbem:
Seu priſci monumenta viri, ſeu meta priori
Haec fuerit ſaeclo: curſu nunc dius Achilles

Hoc ſtatuit ſignum poſtremo; proximus huc tu
Flecte rotas, bijugos juxta & compelle ſiniſtram
Acclinis paullum in partem curru ſuper: urge
Saevus equum interea dextrum clamore, volanti
Et manibus da lora: ſiniſter ſe magis uſque,
Atque magis metae admoveat ſic, axis ut ipſam
Praeteriens metam poſſit ſtrinxiſſe videri.
At ſaxum interea ne attingas, nate, caveto;
Ne laedantur equi, currus frangantur & ipſi,
Laetenturque alii, doleas tu irriſus ademptum
Omne decus: cladem hanc ſolers vitare memento.
Nam propior metae ſi praelabere, ſequentum
Non erit ut quiſquam te praevolet, aut tibi ſeſe
Par ferat; a tergo non ſi vel Ariona dium
Pellat, equum Adraſti, divino e ſemine cretum,
Vel quos Laomedon olim his nutrivit in oris
Eximios. Poſtquam ſic gnato ſingula Neſtor
Praecepit, viridi rediens conſedit in herba.
Quintus Meriones inſignes crine comanti
Egit equos. ſcandunt currus, curſuque parati
Conjiciunt ſortes, conjectas dius Achilles
Quaſſabat. ſors Neſtoridae prima exit in auras
Antilochi. dehinc Eumelo ſors obtigit: inde
Belligero Menelao: hunc fortis deinde ſecutus
Meriones. poſt hunc poſtremus prodiit, omnes
Optimus ante alios bello, Tydeius heros.
Ergo alacres capiuntque locum, ſtantque ordine. plano
Tum longe in campo metas oſtendit Achilles;
Atque bonum appoſuit Phoenicem, qui comes olim,
Armiger & fuerat Peleo; juſſitque notare

Cur-

Curſum oculis, memorique animo, quae geſta, referre.
Hi, ſigno audito, ſimul omnes ecce flagellum
Extollunt, flagriſque invadunt terga frementum
Alipedum, varioque inſtant clamore. carinas
Hi fugiunt curſu rapido, longeque patentes
Tranſmittunt campos celeri pede: pulvis ad auras
Subter pectoribus volat excitus, illae procellae
Aut nigrae ſimilis nebulae. quatit uſque volantum
Aura jubas: currus nunc terram tangit, in auram
Nunc vacuam fertur ſubſultans: corpore ſtantes
Aurigae prono pendent; trepidantque micanti
Corda ſinu palmae cupidis; blandique minaceſque
Exhortantur equos: illi Zephyrumque Notumque
Antevolant; fulvae ſe tollit nimbus arenae.
Poſtremo ſedenim curſus in fine, retrorſum
Cum ſeſe ad litus verterunt, quiſque valeret
Quid virtute ſua perſpectum eſt denique, equorum
Et fuga ſe intendit magis & magis uſque. volabant
Tum Pheretiadae prae cunctis, turbinis atri
Inſtar, equae. poſt has Trojani deinde feruntur
Tydidae Diomedis equi: nec longius abſunt,
Sed prope jam tangunt currum, ſcandentibus uſque
Aſſimiles. terga Eumeli latique calebant
Flatu humeri, capite inſtantes quem pone volabant.
Jamque virum vel praetereat prior ipſe, vel aequet,
Ambiguam & faciat laudem: ſed Phoebus Apollo
Iratuſque olli eſt ſubito, excuſſitque flagellum
E manibus. doluit Diomedes; atque tepentes
Ex oculis fudit lacrimas, fugiſſe volantes
Eumeli quod vidit equas: ſibi lentius ire

At bijugos, nullo & monitos languere flagello.
Tydiden ſedenim fallax qui laeſit Apollo
Fraude mala, magnam haud latuit Tritonida, caro
Quae ſubito regi occurrens dedit ipſa flagellum;
Vique dea inſpirans complevit pectus equorum.
Dehinc adit Admeti natum, diffringit ahenum
Atque jugum ipſa manu miſero. fugere ſolutae
Cornipedes, temoque ſolo gravis incidit: ille,
Ante rotas curru excuſſus, cubitumque cruentat,
Oſque ſimul nareſque & frontem allidit; obortis
Complentur lacrimis oculi; vox faucibus haeret.
Tydides laxas dat praeter laetus habenas,
Et longe ante omnes victor volat, acre Minerva
Quando & equis robur facilis dedit, & decus ipſi.
Tydiden ſpatio ſequitur poſt deinde relicto
Atrides; hunc Antilochus; notaque paternos
Hortans voce monet bijugos: Incumbite; curſum
Nunc o, nunc celeres intendite. non ego equorum
Eſſe pares jubeo Tydidae, praebuit ipſa
Queis celerem Pallas vim praeſens, & decus olli
Eximium. Atridae bijugos pertingite, curſu
Haud paſſi vinci rapido; ne foemina vobis
Aethe ingens probrum offundat. cur, viribus omnes
Ante alios validi, languetis? ſic ego dico,
Sic & erit: non vos Neſtor, velut ante, benigne
Accipiet curans reduces: at ſaevus acuto
Mactabit ferro actutum, ſi forte remiſſo
Premia nunc ſegnes animo pejora feramus.
Ite igitur, curſuque alacres celerate volucri.
Haec mihi erit curae interea molirier, aſtu

Tramite ut elaber (ratio nec fallet) in arcto.
Dixerat: hi, dominum veriti tam dura minantem,
Intendere acres non longo tempore curſum.
Continuo Antilocho viſa eſt via faucibus arctis,
Atque cavo non aequa ſinu, qua turbidus imber
Tellurem ingenti ſulco proſciderat, amplae
Atque viae partem rumpens effoderat omnem
Amne locum hiberno. currum hac Menelaus agebat,
Concurſus celerum devitans ille rotarum.
Nec minus Antilochus flectitque ac devius urget
Alipedes, curſumque ſequax obliquat eodem.
Atrides timuitque, & clamans: Quo ruis, inquit,
Quo demens? currus inhibe: nimis arcta duobus
Eſt via. mox, expers ſpatio in majore pericli,
Praeterages: currus nunc curru impactus utrumque
Laeſerit evertens. Menelaus talia fruſtra
Dicta dabat. ſtimulat magis & magis ille volantes
Acer equos, vox nulla velut veniſſet ad aures.
Quam longus diſci jactus, quem torſit in auras
Vir valido experiens robur juvenile lacerto,
Tam longe Antilochi bijugi effugere: retrorſum
Traxit equos retinens Atrides. ſponte remiſit
Ille ſua curſum, metuens ne offenſus equorum
Mutuus & currus utrique everteret, ipſos
Sterneret excuſſos & foedo in pulvere, pulchrae
Dum nimium celerant ſuccenſi laudis amore,
Iſque adeo Antilochum tumido ſic increpat ore:
Antiloche, o hominum, quotquot ſunt, peſſime, di te,
Ut meritus, perdant; falſo quem dicere Graji
Prudentem ſoliti. ſed certe praemia victor

Haud referes, fraudem ni ejures. talia fatus;
Hortatur bijugos alacri ſic voce morantes:
 Ne mihi, ne ſegnes conſiſtite: cura dolentes
Ne teneat. genua ante illos defeſſa pedeſque
Deficient, quam vos. ambo illi namque juventae
Expertes, longum nec gnavi ferre laborem.
 Dixerat: hi regem veriti fugere volucri
Praecipites curſu, & Pyliis, mora nulla, propinquant
Rurſus equis, tergoque inſtant, juxtaque feruntur.
 Interea Danai circo, ingens turba, ſedebant
In viridi, ac volucres ſublato in pulvere currus
Spectabant longe defixi lumina. primus
Idomeneus Cretum ductor caligine denſa
Offuſos agnovit equos, ut forte ſedebat
Turbam extra, terrae ſublimis in aggere. vocem
Ille hortantis equos vel longe agnovit amici
Ante alios, & equum vidit, cui, corpore toto
Spadici, mediam frontem macula alba notabat,
Luna velut, candens, omnique ex parte rotunda.
Ergo alacer ſubito exſiluit, laetuſque profatur:
O ſocii, Argivae gentis regeſque duceſque,
Solus equos cernens noſco? noviſtis an una
Vos quoque? certe alii bijuges, aliuſque videtur
Nunc auriga prior. medio ſunt, ut reor, illae
Paſſae aliquid campo; primae quae praepete curſu
Advenere illuc; quas circumflectere metam
Vidi equidem primas. oculis nunc omnia luſtrans
Haud uſquam video. miſerum fluitantia lora
Aurigam fugere, feros retinere jugales
Nec potuit, metamque rota vitare volucri,

Sicut

Sicut opus. curru excuſſus, credo, excidit illic
Diffracto infelix, & equae in diverſa ſolutae
Diffugere, furor cum dirus pectora cepit.
State, aciem arrecti contendite vos quoque: non ſat
Diſpicio ipſe quidem: aſt, alios qui nunc volat ante
Omnes, Aetolus vir gente videtur & Argis
Regna tenens, Tydei proles, fortis Diomedes.
  Haec ſantem increpuit celer Ajax natus Oileo:
  Idomeneu, properas cur fari haud nota? patentem
Illae ut equae longe campum volucri pede tranant.
Nec tantò in Danais natu es minor omnibus; acres
Nec tibi, quae Danaum nemo videt, ex capite uni
Proſpiciunt oculi: ſed ſtultus inania garris,
Uſque loquax, contra quam te decet, heic ubi multi
Sunt alii, qui te regnoque & robore vincunt.
Eumeli Pheretiadae nam, quae prius, & nunc
Ante feruntur equae, lora & victor tenet ille.
  Idomeneus contra objurgans: Nugator, Achivum
Optime rixari & maledicere, caetera nullo
Non pejor, ſaevuſque animis & moribus aſper,
En age vel tripodem, vel, ſi vis forte, lebetem
Ponamus; litemque ut judicet, eſto Agamemnon
Arbiter ambobus, videatque & dicat equorum
Utri utros praeeant, damno ut rem denique noſcas
Ipſe tuo. haec fudit Cretum rex percitus ira.
  At celer exſiluit rurſum Ajax, aſpera verbis
Verba parans contra: lis & magis ac magis atrox
Gliſceret; at ſurgens Pelides talia fatur:
  Parcite, nec ſaevis ultra contendite verbis,
Ajax, Idomeneu: non vos decet; at foret aequum

Iraſci,

Iraſci, ſi forte alius quis talia peccet.
Verum ambo in circo taciti conſidite, equorum
Et curſum ſpectate. ipſi huc ad praemia greſſu
Feſtino venient; cunctis & noſſe licebit
Argivis, quiſnam ſit primus, quiſve ſecundus.
  Sic ait: at ſpatio ſeſe propiore ferebat
Tydides urgens bijugos ac terga flagello
Uſque gravi pulſans. curſu pernice volabant
Alipedes, alteque elato corpore campum
Carpebant agiles; ſublatus pectora pulvis
Aurigae petit uſque; auro ſtannoque coruſcans
Currus equos raptim ſequitur; vix preſſa rotarum
In tenui linquit veſtigia cautus arena.
Tum circo ſtetit in medio, (manabat ab alta
Sudor equis cervice amploque a pectore, ſpargens
Multus humum) curruque e pulchro deſilit heros
Ad terram, atque jugo fulgenti accline flagellum
Deponit: Sthenelus nec fortis multa moratur;
Verum alacer pugnae pretium capit, atque puellam
Ducere, & auratum tripodem dat ferre vocatis
Continuo ſociis; curru celer ipſe calentes
Solvit equos, vincliſque levat fumantia colla.
  Poſt hunc Antilochus Nelides acer agebat
Cornipedes, flavum vafro praegreſſus Atriden
Aſtu, non celeri curru: Menelaus adurget
Quem tamen, atque viro magis & magis uſque propinquat,
Quam parvo diſtat ſpatio volventis ab aereo
Orbe rotae ſonipes, rectorem qui vehit, acri
Contendens alacer niſu, currumque ſonantem:
(Namque extrema pilo contingit cauda comante

Huic

Huic canthum, juxta qui volvitur, atque puſillo
Tractu abſtat, pernix campo dum currit aperto)
Tam prope Neliden fertur Menelaus, & urget
Uſque virum; ille prius longe poſt terga relictus,
Quanto per vacuum tractu volat aera diſcus:
Antilochum at juxta venit cito, pulchra comantis
Aethes dum curſu gliſcit vis auctior ipſo.
Quin ſpatium ſi majus adhuc reſtaret utrique,
Ambiguum nedum linquat, ſed provolet ante.
Meriones, magni fidus comes Idomeneos,
Atriden ſequitur longe, quantum levis haſta
Miſſa volat; quod equos ſegnes magis omnibus egit;
Certare & curru norat minus omnibus ipſe.
Extremus pulchros moerenti corde trahebat
Filius Admeti currus; curruque revinctas
Rurſus equas, aegre pellebat. dius Achilles
Quem miſerans viſum, in mediis haec fatur Achivis:
  Poſtremus redit hic longe optimus, ergo ſecundum,
Ut par eſt, olli tribuamus munus Achivi:
Prima ſibi victor Tydeius auferat heros.
  Sic ait: hi laeto dictum clamore probarunt.
Munus equam Eumelo ſed ne daret, obſtitit acer
Antilochus, clamans laedi ſua jura, fidemque
Polliciti: magnum qui ſic affatur Achillem:
  Iſtud ſi facies, tibi certe iraſcar, Achille.
Donum adimis mihi nempe meum, quod laeſerit olli
Fors currus & equas celeres fortique bonoque.
Debuerat magnos at rite in vota vocare
Ille deos; non tunc extremus namque rediſſet.
Quod ſi te miſeret, ſi fert ita corde voluntas,

Eſt auri tibi multa intra tentoria & aeris
Copia, ſunt pecudes, famulaeque, armentaque equorum.
Horum aliquid tollens, olli da poſtmodo munus.
Continuo vel nunc, coram ut lauderis Achivis.
Hanc ego equam haud ulli dedero; mecum illius ergo,
Si quis vult, ſumptis pugnet licet ocyus armis.
Sic ait: arriſit, gaviſus mente, ſodali
Pelides caro ante alios; dehinc talia fatur:
Antiloche, Eumelo munus me promere quando
Vis aliud; promam, tibi nec parere negabo.
Munus erit thorax, quem magnanimo Aſteropaeo
Detraxi aere gravem ſolido, cui fulgida ſtanno
Candenti vario flexu circum nitet ora,
Mirum opus, & magni quod, credo, fecerit heros.
Dixerat; & fidum jubet ocyus Automedonta
Ire, & loricam penetrali e ſede nitentem
Ferre. citus volat ille; atque aerea texta reverſus
Eumelo in manibus poſuit, quae pectore laeto
Accepit juvenis, duri ſolatia caſus.
Heic Grajum in medio ſurgit Menelaus, acerbo
Ille dolens animo, flagranti & fervidus ira
Neliden contra Antilochum. regale paranti
Dicere tum praeco ſceptrum dedit; atque loquentis
Verba audire omnes, ac voci parcere juſſit.
Heros dehinc tales prompſit de pectore voces:
Antiloche, o prudens dudum & cordate, repente
Nunc alius, quidnam patraſti? meque pudore
Indecorem afficiens & equos mihi fraude volucres
Impediens curſu in medio, pejoribus actis
Ante tuis; victor non tu virtute, ſed aſtu?

Verum

Verum agite, Argivum quotquot regeſque duceſque,
Aequum heic ambobus jus dicite; gratia neutri
Proſit; ne Grajum quis dicat: vicit Atrides
Antilochum vana fingens mendacia lingua,
Et ſibi equam ducens abiit; non curribus, at vi
Atque opibus melior magnis: vel, ſi placet, aequum
Ipſe ego jus dicam, quiſquam reprehendere Grajum
Quod merito nequeat; quo nil pote rectius eſſe.
Huc ades, Antiloche, atque manu, quo nuper agebas
Laetus equos, ſtans pro curru ſuſtolle flagellum;
Tange & equos, jura & Neptuno teſte, volentem
Non tenuiſſe meos vafro molimine currus.
   Antilochus contra prudens cui talia fatur:
Parce irae: multo mihi namque infirmior aetas,
Quam tibi, rex Menelae. prior tu ſcilicet aevo es,
Et melior. juvenum ſcis ut mens devia recto
Saepe abeat calle, in praeceps ut ſaepe feratur,
Conſilio tenuiſque ac futilis. ergo, quod actum,
Fer patiens: at equam tibi ſum nunc ipſe daturus
Sponte mea, curſu quam cepi. quin, tibi poſcas
Rerum aliud ſi quid, quae ſunt mihi cunque, libenti
Cuncta animo dederim potius, quam tempus in omne
Exciderim, rex, corde tibi, magniſque ſceleſtus
Diſpliceam divis. Dehinc, fatus talia, pulchram
Duxit equam, tradens Menelao. protinus illi
Mens riſit. ceu laeta ſeges horrentibus arvis
Ros ubi creſcentes perfudit multus ariſtas:
Sic tibi mens riſit gaudens, Menelae, ſub alto
Pectore. Tum juveni dictis haec fatur amicis.
   Ultro equidem tibi nunc cedam, Nelida, vel ira

Incen-

Incenſus. nec enim certe levis eſſe ſolebas
Ante hac ventoſuſque animi; nunc ſtulta juventa
Incauto vicit mentem. non nectere fraudem
Majori, meliuſque & cautius. alter Achivum
Nec quiſquam e facili me nunc flexiſſet: at ipſe
Me propter paſſus multa es; duroſque tuliſtis,
Tuque, paterque tuus pro me, fraterque labores.
Idcirco & precibus flectar; curruque volucri
Quam merui, tibi equam donabo; ſentiat omnis
Ut Danaum pubes, non me ſaevo atque ſuperbo
Eſſe animo. Haec fatus dedit ipſe Noemoni pulchram
Ducere equam, Antilochi ſocio: ſibi tertia dona
Accepit, multo clarum fulgore lebetem.
Meriones auri quartus duo magna talenta
Abſtulit, ad palmam quo venerat ordine. quintum
Reſtabat munus, phiala ingens: parte ab utraque
Hanc habilem donat Pelides Neſtori Achivum
Conſeſſu in medio portans, & conſtitit ultro
Ante ſenem, ac tales expromit pectore voces:
  Sume, pater, ſervaque domi quod tempus in omne
Te Patrocli admoneat, donum ferale, ſepulti;
Quem raptum heu nuſquam, velut ante, videre licebit
In Danais. munus do gratis. nam neque caeſtu,
Nec lucta, aut jaculo certabis, nec pede curres
Impiger: urget enim tibi triſtis membra ſenectus.
  Sic ait; inque manus tradit: laetatus at ille
Accepitque datum, dulcique haec ore profatur:
  Vera iſtaec, venerande puer, quaecumque locutus.
Non mihi firmi artus, non pes, non brachia utroque
Ex humero, atque manus agiles, o amice, moventur.

Atque

Atque utinam nunc membra, aevo florente, vigerem!
Qualis eram, tumulo intulerunt Amaryncea Epei,
Bupraſio in magno, quo regem tempore; gnati
Et regis poſuere viris certamina. nemo
Par mihi vel ſimilis venit, non gentis Epeae
Quiſquam, non Pylius, non, quos Aetolia miſit,
Praeſtantum quiſquam juvenum. nam caeſtibus audax
Enopiden vici Clytomedea, deinde profectum
Pleurone Ancaeum lucta; rapidiſque praeivi
Iphiclum pedibus celerem; tum Phylea miſſa
Et Polydorum haſta. duo me vicere ſed unum
Actoridae curru. qui, ne pulcherrima ferrem
Victor, quae curſu reſtabant praemia equeſtri,
Conſcendere axem gemini; tractabat & alter
Lora, alter bijugis caedebat terga flagello.
Talis eram: juvenes at nunc juvenilia tractent;
Ipſe, olim heroum in numero qui clarus habebar,
Jam triſti enervis cogor parere ſenectae.
Verum age, quae reſtant, indic certamina, totum
Funeris & munus caro perſolve ſodali.
Hoc mihi ego accipioque lubens, & laetor amantem
Quod redamas, memor uſque mei, nec te latet, inter
Grajugenas quanto Neſtor ſit dignus honore.
Haec propter tibi di faciles dent omnia, quae vis.
Sic ait: ille, ſenis laudem poſtquam audiit omnem,
Rurſus abit, Grajum ingrediens ante ora frequentum;
Ac triſtis pugnae, ſi quis decernere duro
Forte velit caeſtu, duo ponit praemia. mulam
Sexennem, longos aptam durare labores,
Indomitam ſed adhuc, multa & vix arte domandam,

Ipſe manu adductam ſtatuit, circoque revinxit
In medio, pretium victori. deinde rotundo
Orbe cavum ponit calicem, ſolatia victo.
Tum medios inter ſtans haec effatur Achivos:
Atridae, Grajique omnes, Mavortia pubes,
Horum ergo duram nunc caeſtu invadere pugnam
Praeſtantes virtute duos, atque arte jubemus.
Annuerit Phoebus cui laudem, & victor Achaeo
Agnitus a coetu fuerit, ſibi laetus ad altas
Hanc agito naves mulam, validamque, laborem
Et quae ferre queat longum. qui victus abibit,
Hunc referet calicem duri ſolatia caſus.
Dixerat, aſt acerque animis, & corpore vaſto
Ingens, immani caeſtu & pugnare peritus,
Continuo, proles Panopeia, ſurgit Epeus;
Injecitque manum mulae; dehinc talia fatur.
Huc veniat, calicem qui vult ſibi tollere: mulam
Non etenim, credo quiſquam hinc ſibi ducet Achivum,
Me victo, caeſtu qui glorior optimus eſſe.
Non ſatis, inferior quod ſum, Mavortia quando
Praelia miſcemus? cunctis excellere eidem
Non licet in rebus, nuſquam nec ferre ſecundas.
Quippe hoc edico, re quod praeſtabitur ipſa:
Diſcindamque artus feriens, atque intima frangam
Oſſa. adſint propius, queis cura eſt cumque, ſodales;
Ocyus atque meis properent efferre ſubactum
Hinc manibus. tales jactabat pectore voces,
Dira minans. Graji circum obſtupuere ſilentes;
Nec quiſquam contra ſe tanto ex agmine tollit,
Euryalum praeter, Talaionides Meciſteus

Quem

Quem genuit ſimilem praeſtanti corpore divis;
Meciſteus Talaionides, qui ſe tulit olim
Oedipodae ad funus Thebas, proſtravit & omnes
Cadmeos, quicunque auſi confligere caeſtu.
Hunc ſtudio ingenti curabat maximus armis
Tydides, acuens dictis; corpuſque revinxit
Campeſtri medium velans, dehinc taurea lora
Induxit manibus. Jam, pugnae accinctus uterque,
Procedunt circum in medium. validoſque lacertos,
Brachiaque extollunt pariter, pugnamque furentes
Invadunt, miſcentque manus. ſub vulnere malae
Horrendum crepitant; magnis fluit undique ſudor
Artubus exundans. ſubito cum dius Epeus
Irruit, Euryali &, trepidus dum lumina volvit,
Veſtigatque oculis feriat qua parte, ſonore
Perculit ingenti malam: nec tempore longo
Ille ſtetit; planxit collapſo at corpore terram.
Turbidus ut Boreas valido cum flamine pontum
Horrificans, piſcem ſubito projecit in actam,
Inde iterum algoſo tegit idem ab litore ſorbens:
Sic plagaque virum dejecit, rurſus & idem
Magnanimus dextra dejectum attollit Epeus.
Aſt olli fidi adſtiterunt hinc inde ſodales,
Confeſſu & medio ducunt; aegroſque trahentem
Pone pedes, caput & jactantem, atque ore cruorem
Craſſum ejectantem, confuſum & mente ſuique
Ignarum denſi exportant; calicemque reverſi
Accipiunt, triſti moerentes corde, relictum.
  Tertia tum Danais certamina ponit Achilles,
Et pulchra oſtendit praedurae praemia luctae,

Igni aptum tripodem victori, amploque locavit
Ventre, boves pretio bis ſex qui poſſe mereri
Eſt viſus Grajis: at victo ſerva locata eſt
In medio mulier, multorum docta Minervae
Illa operum, pretio bubus par viſa quaternis.
Tum coetu in Danaum ſtetit heros, atque ita fatur:
Surgite, & huc conferte gravem de munere luctam.
Haec ait. exſurgunt ingens Telamonius Ajax,
Ac rerum ſapiens, fraudum & conſultus Ulyſſes
Praecinctique ambo, ante oculos, atque ora virorum
Procedunt circum in medium, validiſque viciſſim
Implicuere artus manibus, vinxitque virum vir:
Hinc atque hinc arrecta duo ceu tigna domorum,
Quae faber aptavit ventorum flamina contra.
Terga, crepant firmis amborum attracta lacertis;
Humidus ad terram ſudor fluit; atque rubentes
Apparent paſſim vibices per latera ampla,
Perque humeros: inſtant longo certamine anheli,
Quis tripodem referat, primos & victor honores.
Non Laertiades magnum ſubvertere quibat
Ajacem: contra obnixum non ſternere Ulyſſem
Vi Telamoniades ulla duroque labore.
Inde, ubi ſpectantes ceperunt taedia Grajos,
Sic Ithacum prior alloquitur Telamonius Ajax:
Progenies divum, ſolerti pectore, Ulyſſe,
En age ſublimem vel tu me tolle, vel alte
Tollam ego te; dederit quem finem cunque ſupremus
Juppiter alterutri; cui coeptum cunque ſecundet.
Sic ait; ac terra ſublimem attollit: at artes
Atque dolum ſolers non eſt oblitus Ulyſſes;

Poplitis & flexum percuſſit pone: ſupinus
Ille, genu, cecidit confeſtim in terga, ſoluto:
Aſt Laertiades olli ſuper incidit amplum
In pectus: populos circum ſtupor altus habebat,
Spectaclo attonitos ingenti, ac denſa frementes.
Inde iterum recti ſteterunt; magnumque viciſſim
Ajacem Laertiades tollebat: at alte
Tollere conatus fruſtra, vix denique terra
Dimovit paullum; atque genu ſubſedit; & ambo
Tellurem planxere una, & jacuere propinqui,
Strataque foedabant ſimul atro in pulvere membra.
Tertia quin etiam inſtaurent certamina rurſus
Erecti: ſedenim conſurgens dius Achilles
Continuit cupidos; placidoque haec pectore fatur:
Parcite jam; durum nec fruſtra urgete laborem;
Victor uterque, pari donati munere, abite;
Ut jam alii certent aliud certamen Achivi.
Sic ait: illi ambo parentque, & pulvere foedos
Abſtergunt ſumptiſque involvunt veſtibus artus.
Pelides curſu confeſtim dona pedeſtri
Collocat ante oculos, magnum cratera nitenti
Perfectum argento, forma quo pulchrius uſquam
Nil erat. eximia caelarant Sidones arte
Mirum opus: hinc vectum Phoenices trans vada Ponti,
Et portu in Lemni expoſitum, regale Thoanti
Obtulerant munus; tum deinde, Lycaone capto
Priamida, pretium juvenis dedit eſſe redempti
Patroclo heroi Iaſonides Euneus.
Hunc quoque Pelides, dum ſolvit juſta ſodali,
Conſtituit circo in magno, memorabile donum

Primo, qui celeri fugiens pede praevolet omnes.
Ingentem taurum poſuit multaque ſecundo
Victori praepinguem adipe, extremoque talentum
Auri dimidium. tum ſic ſtans ore profatur:
  Surgite, queis cordi eſt certando haec dona referre.
Sic ait Aeacides. Ajax tum ſurgit Oilei,
Et prudens Laertiades, & Neſtore natus
Antilochus, juvenum ante alios pernicior omnes.
Nulla mora eſt; cepere locum, ſtantque ordine. Achilles
Dehinc metam oſtendit: vento ſimul ocyus illi
Corripiunt ſpatium, primoque ab limite longe
Praecipites fugere. ante omnes concitus Ajax
Emicuit. ſequitur confeſtim dius Ulyſſes
Tergo inſtans, propiorque viam ſecat alite planta.
Quam prope habet radium textrix operata Minervae,
Inter longa manu tranſverſum ſtamina ducens
Subtegmen; ſolers nec pectore dimovet unquam:
Tam prope ſeſe Ithacus curſu fert uſque volucri,
Atque viri, poſitis pedibus, veſtigia pulſat,
Ante, levis quam ſe fundat circum aere pulvis.
Nec mora, nec requies; afflat caput acer & udae
Cervici Laertiades incumbit, anhelam
Ore animam adſpirans. magno clamore ſequentem
Inſtigant; palmaeque avidum, plauſuque ſecundo,
Vocibus & laetis omnes hortantur Achivi.
  Jamque adeo extremo in ſpatio, jam fine ſub ipſo
Currebant: ſubito ſatus at Laerte vocavit
Sub tacita ſecum, nec fruſtra, mente Minervam:
  Audi, & opem pedibus facili fer numine diva.
Haec ait: orantem caelo Tritonia Pallas

Audiit;

Audiit; atque habilem fudit per membra vigorem,
Ipſe levans ſubterque pedes, palmaſque ſuperne.
Ac, prope confecto dum curſu praemia uterque
Involat, ecce Ajax, magna impellente Minerva
Labitur, inque fimum taurorum, dius Achilles
Quos modo mactarat Patrocli ad funera, pronus
Concidit, ac nares infelix oraque turpat.
Ergo abit, & pulchrum craterem tollit Ulyſſes.
Poſterior taurum ſibi moerens accipit Ajax.
Quem cornu arreptum dextra tenet, atque ita fatur;
Ore fimum poſtquam multo expuit haud ſine riſu;
  Pro ſuperi! dea magna pedes mihi laeſit, Ulyſſem
Quae juvat, atque viro propior ſtat, ceu bona mater,
  Haec ait; ingenti ſonuerunt cuncta cachinno.
Tertia Neſtorides cepit ſibi dona, virorum
Et medio in coetu ſubridens talibus infit:
  Dicam equidem, ſocii, quae vobis nota: deorum
Cura viros natu majores auctat honore.
Ajax nam paullo eſt aevo me grandior: iſte
Natus at eſt aetate alia ſecloque parentum;
Cui tamen eſſe ajunt viridem crudamque ſenectam,
Ut pedibus nullum non vincat, praeter Achillem.
  Sic ait Antilochus, celerem & laudavit Achillem.
Pelides contra: Non iſthaec irrita, dixit,
Laus erit, Antiloche: integrum, pro parte, talentum
Auri namque feres. Haec dicens, munus adauctum
In manibus poſuit: laeta mente ille recepit.
  Poſt haec Aeacides praelongam collocat haſtam,
Ipſe ferens, circo in medio, clypeumque nitentem
Et galeam, queis Patroclus Sarpedona dium

Exuerat: ſtans in mediis dehinc talia fatur:
Haec ut dona ferant ſibi nunc virtute, jubemus
Reges Marte duo praeſtantes cingier armis,
Vulnificumque manu adverſos attollere ferrum
Heic Grajum ante oculos. tum, qui prior aerea texta
Pervadet, ſummum deguſtans cuſpide corpus
Sic, eat ut ſanguis, proprium ſibi munus habebit
Threicium hunc enſem; multo quem pulchra nitentem
Argento cepi, victi ſpolium Aſteropaei:
Aſt haec arma ferant ambo communia; & ambos
Accipiam dapibus intra tentoria opimis.
Hae ubi dicta. ingens ſurgit Telamonius Ajax,
Et proles Tidei ſurgit fortis Diomedes.
Hi, ſimul atque artus ferro incluſere coruſco
Secreti a turba diverſa in parte, theatro
Intulerunt ſeſe medio, tentare periclum
Ardentes, torvumque tuentes. at ſtupor omnes
Spectaclo ingenti attonitos defixit Achivos.
Atque illi, ut propius venerunt, mutua ter ſunt
Congreſſi, ter ſe petierunt cominus haſtis.
Tunc Ajax clypeum fulgenti ex aere rotundum
Perfodit: ſedenim corpus contingere ferro
Haud valuit; medius nam thorax obſtitit haſtae
At, ſcutum ſupra craſſam Tydeius heros
Cuſpide cervicem tentabat figere acuta,
Uſque obiens lambenſque haſta. tum vulgus Achaeum
Omne, bono metuens Ajaci, parcere pugnae
Juſſit, & aequa ducem ſibi praemia tollere utrumque:
At pulchrum Tydidae enſem donavit Achilles,
Vagina incluſum, loro & fulgente revinctum.

Inde

Inde rudem ſtatuit veſano pondere diſcum,
Eetion valido quondam jactare lacerto
Quem ſolitus: regem ſed laeto ſtravit Achilles,
Cumque alia curvis avexit puppibus orbem
Hunc etiam immanem gaza. quem rite locavit
Ante oculos: Grajumque acuit ſic pectora dictis:
Surgite; & hoc aliquis certet de munere. quiſquis
Nam tulerit; quamvis ingentia devius arva
Poſſideat; vel quinque habeat volventibus annis,
Quod ſat erit, ne ferri unquam cogatur arator
Indigus, aut paſtor campis diſcedere ad urbem.
Sic ait. exſurgunt bello clarus Polypoetes,
Et Telamoniades Ajax, magnumque Leontei
Robur, & immitti caeſtu modo victor Epeus.
Utque pari ſpatio ſteterunt ex ordine, Epeus
Suſtulit atque rotans projecit in aera diſcum.
Poſt hunc fulmineo prognatus Marte Leonteus.
Tertius inde manu valida Telamonius Ajax
Contorſit, finemque amborum propulit ultra.
Magnum ubi ſed fortis diſcum cepit Polypoetes;
Aura quam longe baculum ſtridente bubulcus
Projicit; armentum ſupra volat ille rotatus:
Tam longe omne ultra ſpatium projecit. Achivum
Clamore, & magno ſonuerunt omnia plauſu.
Conſurgunt alacres ſocii fortis Polypoetae,
Ac laeti regale ferunt ad litora munus.
Tum, qui forte velint miſſa certare ſagitta,
Bis quinas poſuit ferro nigrante bipennes,
Dimidias totidem forma breviore ſecures.
Inde procul malum fulva defixit arena,

Et pavidam tenui ſuſpendit fune columbam,
Tendere quo juſſit ferrum, qui fixerit acto
Primus avem calamo, cunctas ſibi ferre bipennes;
Attigerit quod ſi miſſo quis vincula ferro
Laude minor, ſibi dimidias hunc ferre ſecures.
  Haec ubi ſic fatus, Teucer bonus, Idomeneos
Et famulus magno Grajum ſe murmure tollunt.
Nulla mora eſt, geminas aerata in caſſide ſortes
Concuſſere: prior Teucro locus exiit: ille
Ocyus adducto telum vi miſit ab arcu;
Nec grege de intacto vovit ſolemnia Phoebo
Munera, primitias agnorum, rite ſagitta
Ergo ipſam haud potuit (laudem hanc invidit Apollo)
Figere avem; fixit, queis nexa volabat, ad ipſum
Linea vincla pedem, ferroque abrupit acuto.
Illa levis fugit ſuperas exterrita in auras:
Vincla infra cecidere ſolo delapſa: virorum
Laetifico circum ſonuerunt litora plauſu.
Meriones Teucri e manibus capit ocyus arcum,
Et calamum celer imponit, quem jam ante pararat;
Dehinc grege de intacto vovit ſolemnia Phoebo
Munera, primitias agnorum; &, nube ſub alta
Ut ſeſe curvos flectentem vidit in orbes,
Stridentique petit calamo, mediamque ſub ala
Figit avem; rapido telum quam trajicit ictu,
Et redit, atque pedes lapſum defigitur ante
Merionae, terra in viridi, trajecta columba
Inſedit malo rurſus; tum languida collum
Demiſit: fluxere alae, membriſque ſoluta
Fugit vita levis: malo at delapſa volucris

Subter

Subter planxit humum: Graji obſtupuere tuentes.
Meriones denas victor tulit ergo bipennes:
At parvas Teucer, non laeta mente, ſecures.
  Haſtam dehinc longam ſtatuit, pulchrumque lebetem
In medio Aeacides, intactumque igne, mereri
Atque bovem pretio qui poſſet. nec mora, ſurgunt,
Ambo haſtam jactare boni, regnator Achivum
Atrides, magni & comes impiger Idomeneos
Meriones. quibus exſurgens haec fatur Achilles:
  Atride, ſcimus valido quam robore, & haſtae
Miſſu omnes vincas. quare hoc tibi munus habeto,
Victor & i celſas ad puppes: demus at haſtam
Merionae heroi, tibi ſi placet, optime regum.
  Talia Pelides: hortanti paruit ille.
Meriones haſtam bonus abſtulit: aſt Agamemnon
Talthybio pulchrum ad naves dat ferre lebetem.

HOMERI ILIADOS.

LIBER VICESIMUSQUARTUS.

UT coetum ſolvere, ſuas & quiſque carinas
Digreſſi petiere; alii ſtruxere paratis
Coenam epulis, dulci optantes languentia ſomno
Membra dare: at ſolus fletu indulgebat Achilles,
Uſque memor ſocii dulcis; nec lumina regi
Condit, qui rerum late domat omnia, ſomnus:
Sed verſat ſeſe huc atque huc vigil; imaque fervet
Mens deſiderio Patrocli; vimque, animoſque
Ingentes, rerumque ſimul quae plurima geſſit,
Quoſque ſimul paſſus conſtanti mente labores,
Bellaque, & emenſi tot ſaeva pericula ponti,
Cuncta miſer tacito verſat ſub pectore; fletu
Et madet; &, nuſquam conſiſtens, ſaepe ſiniſtrum
Saepe latus jacet in dextrum, pronuſque, ſupinuſque.
Interdum ſtrato exſurgit, moeſtuſque vagatur
Fluctiſonum praeter litus. nec caerula ſupra
Stagna maris ſeſe attollens Aurora latebat
Inſomnem: curru ſed poſtquam junxerat alto
Cornipedes, retro Hectoreum vincire ſolebat
Raptandum foede corpus: tum deinde, ſodalis
Poſtquam ter circa tumulum raptaverat, alta
Ingreſſus rurſum tentoria, membra quieti

Feſſa

Feſſa dabat: prono porrectum at pectore in atro
Pulvere Priamiden linquebat. Phoebus Apollo
Quem tamen haud ulla foedari ſorde ſinebat.
Ille vel exanimum miſerans; atque aegide circum
Ipſe tegens totum aurata; ne ſaxa decorum,
Dum raptim trahitur, lacerarent aſpera corpus.
Hectoreum ſic ille, ira gliſcente, cadaver
Dedecorat. patris quod clara ex aede frequentes
Caelicolae viſum miſerati, hortarier acrem
Majugenam cepere, cato ſubduceret illinc
Ut furto avectum. mens omnibus una deorum
Haec aliis: obſtat ſedenim Saturnia Juno,
Neptunuſque pater, virgo & Tritonia. Trojam,
Et Priamum, & Priami gentem gravis utraque diva
Oderat, inviſam, malus olim laeſerat ambas
Quod Paris, & ſpretas damnarat; ſede relicta
Cum ſuperum ad juvenis caulas venere; duabus
Praetulit ille deam, quae menti objecit amores
Foemineos, triſtique uſſit praecordia flamma.
Dehinc lucem duodena polo quando extulit almam
Aurora, in coetu divum ſic fatur Apollo:
  Dura nimis, ſuperi, vobis atque effera mens eſt.
Non pingues Hector tauros, lectaſque bidentes,
Caprigenumque pecus veſtris adolevit in aris?
Quem non vel caſſum vita ſervare, ſuaeque
Uxori, & gnato vultis, miſeraeque parenti,
Et Priamo patri, cupidis & reddere Teucris;
Ut corpuſque urant, & ſolvant juſta perempto:
Uſque ſed (indignum) juvat indulgere cruento
Aeacidae, cui nil rectae ſub pectore & aequae
Mentis

Mentis ineſt; animus cui trux, & neſcius uſquam
Inflecti. agreſtis veluti leo nil niſi ſaevum
Corde agitat, vique exultans, animiſque ſuperbis,
Paſtorum ruit in caulas, objectaque tentat
Saepta ovium, explerique epulo feſtinat opimo:
Sic ferus eſt, animum ſic mitem abjecit Achilles;
Nec pravi rective ullus veſana remordet
Corda pudor. Jam ſaepe aliquis mage dulce ſodali
Morte caput raptum luxit, fratremve parente
Cretum una, aut gnatum: ſed fletu expletus amaro
Impoſuit finem lacrimis, luctumque remiſit.
Quippe mali eſt patiens animus mortalibus aegris,
Hic contra furit uſque, & caſſum lumine bigis
Priamiden raptat dilecti ad buſta ſodalis:
Demens! nec famam curat, nec triſte veretur
Exitium capiti, ſi nobis moverit iram
Quantumvis bello fortis, qui corpus inane,
Ac terram vexat vita ſenſuque carentem.
  Haec Phoebus: contra Juno Saturnia: Quid ni,
Arcitenens, faciant di, quae vis, Hector honore
Judicio divum ſi magno aequatur Achilli?
Hectora lactavit mulier mortalis; Achilles
Natus matre dea eſt; quam ſcilicet ipſa ego quondam
Nutrivi educens, & ſacri foedere divam
Conjugii junxi Peleo, dis omnibus unus
Prae cunctis qui carus erat mortalibus. illis
Defuit haud quiſquam divum de gente hymenaeis;
Tuque etiam citharam geſtans conviva ſedebas,
Nulli fide unquam, fautorque comeſque malorum.
  Sic Juno: altitonans contra ſic Juppiter infit:

Parce

Parce deis, Juno, iraſci. non Hectora dium
Pelidenque uno ſuperi dignamur honore.
Caelicolis inter Teucros at carior omnes
Hector erat; carus mihi certe: dona ferebat
Semper enim praeclara; ullo nec tempore egebat
Ara mihi dapibus pingui & nidore, liquentis
Nec large fuſo Bacchi libamine; ſolus
Hic quando ſuperis honor eſt. ſed tollere corpus
Velle viri furto parcamus (poſſit Achille
Haud etenim ignaro tolli) cui caerula mater
Semper adeſt cuncta obſervans noctesque dieſque.
Sed Thetin huc divum ſi quis vocet; ipſe ego nympham
Alloquar ut coram, & jubeam regalia dona
Ut Priami accipiat, nec reddere corpus Achilles
Abnuat Hectoreum. Sic fatus Juppiter: Iris
Confeſtim ſurgit ſtridentibus ocyor auris,
Inter & horrentem praeruptis ſaltubus Imbrum
Atque Samum ſeſe nigrum dejecit in aequor.
Unda gravi gemuit caſu: ſubit illa profundum,
Ut pila cornu haerens, pontum quae fertur ad imum,
Plumbea, mortem avidis ut portet piſcibus. illic
Adveniens Thetin eſt ingenti nacta ſub antro;
Quam nymphae circum aequoreae de more ſedebant.
Illa ſui fatum gnati plorabat, obortis
Uda genas lacrimis; magnis virtutibus omnes
Vincentem heroas, patria procul urbe manebat
Exitus Iliacas miſerum quem triſtis ad arces.
Adſtitit huic Iris, roſeoque haec edidit ore:
Surge, Theti, aeternis qui temperat omnia late
Conſiliis, ſuperas te acciri juſſit ad arces.

Cui Thetis: Acciri cur me jubet ille deorum
Maximus? heu! vereor coetu me inferre beato
Uda genas fletu, gravibus mentem anxia curis.
Verum ibo, quidquid, dicet parere parata.
Haec ait, atque caput nigranti obnubit amictu.
Sic iter ingreditur: praeit Iris: ſciſſa deabus
Dat maris unda locum. dehinc ſcandunt litus & altas,
Caeleſtum ad ſedes vaſtum per inane feruntur.
Quas ſimul ingreſſae, magnum invenere Tonantem
Aurato medium in ſolio, cuicumque beatos
Caelicolas. divum patri tum proxima (ceſſit
Ultro Pallas enim) ſedit Tethis: ipſa deorum
Cui Juno regina ferens dedit aurea rite
Pocula, & affatu divam demulſit amico.
Oblatum illa bibit nectar, dehinc pocula rurſus
Reddidit. interea ſic fari eſt Juppiter orſus:
Veniſti aetherei celſum huc ad limen Olympi,
O Theti, moeſta animi, luctuque exercita mentem
Ingenti: ſedenim dicam, dea, ſedibus huc te
E patriis curnam caeli ad convexa vocarim.
Nona dies haec eſt, divis cum jurgia gliſcunt
Hectoreum corpus, bellacem & Achillea propter.
Hectoris hi furtim frigentia membra jubebant
Majugena tolli a vafro: decus ipſe reſervo
Hoc ingens, o diva, unam te propter, Achilli,
Quam vereorque animo, & cupio mihi ſemper amicam.
Nunc age, caſtra ſubi Danaum, gnatumque moneto.
Dic, omnes olli divos, praeque omnibus ipſum
Praecipue iraſci me ſcilicet, Hectora ſaevus
Quod retinet, nec Trojugenis Priamoque redemptum

Reddit adhuc. metuet me forſitan, atque cadaver
Reſtituet, ponetque feros de corde furores.
Ipſe Irin mittam Priamo, gnatumque jubebo
Oblato redimat pretio, Grajumque profectus
Ad naves, immitem animum queis placet, Achilli
Secum dona ferat, gazae non parcus avitae.
  Juppiter haec: paret juſſu Themis alma, ſupremo
Et celeri ſeſe lapſu demiſit Olympo;
Et gnati mater ſubiit tentoria. moeſtos
Quem nacta eſt gemitus fundentem pectore ab imo.
At circum ſocii celerabant prandia, longis
Horrentem & villis, praegrandem & corpore pingui
Mactarant agnum. juveni tum proxima ſedit;
Permulſitque manu, & blanda ſic voce locuta eſt:
  Ecquis erit finis fletus longique doloris,
Nate? tuum quando parces jam denique triſti
Excruciare animum luctu menſaeque torique
Oblitus? curam ſeclude, ac triſtia laetis
Verte, precor. nec enim tibi vitae longa ſuperſunt
Tempora: mors at adeſt miſero, viſque ultima fati.
Nunc animo haec hauri. venio tibi nuncia magno
Ab Jove; qui ſuperos tibi nempe iraſcier, & ſe
Prae cunctis dicit, retines quod lumine caſſum
Priamidem, nec Trojugenis, Priamoque redemptum
Reddis adhuc. agedum corpus jam redde parenti
Exanimum, accipiens dederit quae ditia dona.
  Dixerat. huic paucis reſponſum reddit Achilles:
Huc veniat, pretium qui det, ſecumque cadaver
Avehat, id quando fieri vult rector Olympi.
  Sic illi ad naves, gnatuſque & caerula mater,

Multa

Multa inter ſeſe alterno ſermone loquuntur:
Juppiter aſt Irin Trojanas mittit ad arces.
Surge, ait, Iri; alti linquens & culmen Olympi,
I Phrygias Trojae ad ſedes Priamumque jubeto
Ire altas Danaum ad naves & litora, natum
Ut pretio redimat genitor. dic regia ſecum
Dona ferat, mentem irato queis placet Achilli.
Solus eat, nullo Troum ſtipante: miniſter
Unus at e numero praeconum jam gravis aevo
Ipſe etiam atque annis effoetus, flectat habenis
Qui mulas rhedae inſiſtens, ſupraque cadaver
Impoſitum ad muros revehat, comitetur euntem.
Fidere mente jube, nec mortem aut triſte putare
Quidquam animo; talem caeli de vertice mittam
Olli ego namque ducem, leto qui perculit Argum,
Majugenam. ille ſenem cuſtos deducet, & ipſum
Pelidae ad limen ſtatuet: nec Martius heros
Ingreſſum penitus celſa in tentoria ferro
Mactabit, ſinet aut ſocium mactarier ulli.
Non fatuus praecepſve animi, non immemor ille eſt
Officii: at miti poſſit qui parcere mente
Supplicibus, & jura deumque hominumque vereri.
Juppiter haec: Iris celeri pede fugit, & auras
Certa ſecans, altas Priami pervenit in aedes.
Heic alti gemitus plorantum, atque omnia luctu
Plena. patrem circa gnati moeſtique ſedebant,
Spargebantque ſinum lacrimis: jacet ipſe ſuorum
In medio, vili contectus corpora laena,
Cervicemque caputque immundo pulvere foedus,
Quem terra ſeſe verſans injecerat amens

Ipſe

Ipſe ſuis large manibus: gnataeque nuruſque
Lamentis, miſero & queſtu regalia complent
Tecta, virum memores, tantis virtutibus auctos,
Tot numero, dederat quos leto Argiva juventus.
Nuncia tum Priamo Jovis adſtitit; atque ita, vocem
Submittens, regem dictis affatur amicis:
(Ille deam agnovit; metuenſque exhorruit artus)
Dardanide, confide animo, gelidumque pavorem
Mitto: malae haud venio tibi namque huc nuncia ſortis,
Sed bona ut apportem, miſſu Jovis, qui procul abſens
Te curat tamen atque animo miſeratur amico.
Nunc dium redimi jubet Hectora, donaque Achilli
Ferri digna, animum quae placent. te jubet illuc
Solum ire, haud ullo Troum ſtipante: miniſter
Unus at e numero praeconum, jam gravis aevo
Ipſe etiam atque annis effoetus, flectat habenis
Qui mulas rhedae inſiſtens, ſupraque cadaver
Impoſitum ad muros revehat; comitetur euntem.
Aude animo fidens, nec mortem aut triſte putare
Quidquam mente velis; talem de vertice Olympi
Mittet namque ducem, leto qui perculit Argum,
Majugenam. qui te cuſtos deducet; & ipſum
Pelidae ad limen ſtatuet; nec Martius heros,
Ingreſſum penitus celſa in tentoria ferro
Mactabit, ſinet aut ſocium mactarier ulli.
Non fatuus praecepſque animi, non immemor ille eſt
Officii, at miti poſſit qui parcere mente
Supplicibus, & jura deumque hominumque vereri.
Haec ait; eque oculis dilapſa evanuit: ille
Confeſtim gnatos juſſit currumque parare

Et mulas; curru dehinc arcam aptare. ſuperbum
Hinc cedro aeterna conſtructum, ſuaveolentem
In talamum ſenior deſcendit. clauſa jacebat
Multa ubi praedives, ſpectari & digna ſupellex.
Huc Hecubam ſenior vocat ocyus; atque ita fatur;
 Infelix conjux, alto mihi nuncia venit
Ab Jove; meque jubet Grajorum ad litus, & altas
Ire rates, gnatum ut redimam; & regalia ferre
Dona, quibus dirus placari poſſit Achilles.
Dic, tibi quid placeat fieri. mihi mens animuſque
Ardet enim puppes inimicaque caſtra ſubire;
Nec metus eſt noctu hoſtili me credere turbae.
 Sic ait: altum ululans conjux cui talibus inſit:
Hei mihi! quonam abiit tibi mens? ſapientia quonam
Fugit pulſa; olim quam propter clarus haberi
Conſueras late in populis, quique extera longe
Regna colunt, quos & juſti regis aequus habenis
Imperii? ſolus Grajas tu accedere puppes
Audebis? coramque viro te ſiſterc, totque,
Tamque bonos miſero qui gnatos miſit ad Orcum?
Dura tibi ferro conſtant praecordia. ſi te
Ceperit, aut oculis te vir ſi viderit ille
Saevuſque infiduſque; tuam non ille dolebit
Fortunam miſerans, non parcet, ſceptra, tuamque
Canitiem veritus. tuta ergo heic praeſtat in urbe
Flere una exitio ſemotos. Hector at (olim
Parca gravis puero quod primo nevit in ortu,
Infelix miſerum peperi quo tempore paſcat
Nempe canes, oculis longe amplexuque parentum,
Regem apud immitem, cujus diſcerpere adhaerens,

Atque vorare utinam poſſim jecur! aequa rependat
Poena mei ſaevam gnati ſic denique caedem.
Quem cur dedecorat? nec enim virtutis egentem
Nec bello ſegnem occidit, ſed moenibus urbis
Pro patriae ſtantem Troaſque & Troadas ante,
Nec vitare hoſtes certum, nec vertere turpi
Terga fuge. Has Hecube dedit aegro e pectore voces.
  Tum ſenior: Nec me, certum ilicet ire, retenta.
Ominibus jam parce iſtis, nec triſtis eunti
Eſto avis intra aedes. nequidquam flectere mentem
Hanc ſperas, conjux. mortalis namque juberet
Si me quiſquam illuc, aut vates ire, ſacerdos
Aut divum, pecudum vel fibras doctus aruſpex;
Mendacem veluti, ſpreviſſem. nunc, mora nulla
(Ipſe deum vidi nam coram, atque auribus hauſi
Ipſe meis vocem) celer ibo, & juſſa capeſſam,
Quod mihi ſi ad Grajas fatum eſt occumbere puppes,
Haud renuo. complexum ulnis mea pignora, largo
Explero ut mentem fletu, vel mactet Achilles.
  Sic ait; atque arcas aperit, biſſenaque promit
Pepla, leves totidem laenas, totidemque tapetas;
Dehinc totidem tunicas; totidem dehinc pallia viſu
Pulchra; decem profert dehinc auri tota talenta,
Atque duos tripodas fulgentes aere, lebetas
Et quatuor, pateramque, nihil qua pulchrius: olli
Quam Thraces dederant, donum ingens, cum Ilio ab alto
Olim Threicias orator venit ad urbes.
Hanc quoque tum ſenior, nil parcens, protulit. acri
Imum pectus enim flagrabat amore, redemptum
Gnati ferre domum quavis mercede cadaver,

Hic thalamo egreſſus Teucros abſterret ab altis
Porticibus, dictuſque furens objurgat acerbis.
Ite, mali, indecores, ſceleroſi; abſcedite; Luctus
Nilne domi eſt vobis, quod me lugere frequentes
Veniſtis? juvat anne, malis quod Juppiter urget
Hoc caput, & miſero mihi gnatum perdidit omnes
Eximium ante alios? ſedenim noſcetis & ipſi,
Jam faciles Danais vinci perdique, perempto
Hectore, me nigras adiget mors ante ſub umbras,
Spero equidem, videam quam vaſta everſaque Grajis
Pergama, & horrendam cladem excidiumque meorum.
Haec fatur; ſceptroque viros incurſat: at illi
Dilapſi fugere ſenem. male percitus ira
Hic gnatos verbis ultro inceſſebat amaris
Increpitans, Helenumque, Parinque, Agathonaque clarum
Pamonaque, Antiphonumque, & fortem ad bella Politen,
Deiphobumque, atque Hippothoum, Diumque: novenos
Hoſce ſenex onerat probris; ac talia mandat:
Feſtinate, mali, ſegnes, expendere poenas
Digni omnes, utinam cunctos mactaſſet Achilles
Hectore pro ſolo. fatis heu natus iniquis
Eximios genui gnatos, columenque decuſque
Trojugenum; quos Parca mihi jam ſuſtulit omnes:
Meſtora dis ſimilem, curſuque & curribus acrem
Troilon, utque deum mortales inter agentem,
Hectora, quem poſſes divino ſemine cretum,
Non hominis dixiſſe genus. mihi perdidit illos
Impius heu miſero Mavors: haec probra ſuperſunt
Omnia, mendaces, agnorum inſtare rapinae
Haedorumque, choros ductare ac ludere ſueti.

Statis

Statis adhuc, necdum currumque paratis ituro,
Et rhedam haec celeres imponitis omnia ſupra?
  Sic ait: hi patris veriti convicia rhedam
Extulerunt agilem curſu, pulchramque, recentemque;
Atque arcam ſuper impoſitam vinxere: nitenti
Inde jugum flavens buxo, mediaque tumeſcens
Parte, ambit multo firmans quod circulus aere,
Detraxere citi paxillo, unaque jugale
Prompſerunt lorum ter ternis haud minus ulnis.
Poſthaec rite jugum ſummo in temone locarunt,
Anulus ut clavum exciperet, nexuque ligarunt
Hinc atque hinc triplici; lori pars ultima flexu
Suppoſita eſt apto. thalamo dehinc munera ab alto,
Corporis Hectorei pretium, regalia promunt,
Et curru imponunt pulchro, cumulantque jugales
Hinc mulos junxere, olim, non vilia dona,
Quos dederant Myſi Priamo; nutribat & ipſe
Rite ſenex cura ingenti, praeſepe revinctos
Ad nitidum. hos curru jungebant, aedibus altis
Nondum etiam egreſſi, rex aevo feſſus & una
Idaeus, cordati ambo, rerumque periti.
Quos juxta ſtetit adveniens, mentem anxia curis,
Fulgentemque auro pateram, plenamque Lyaeo
Ipſa manu portans Hecube, libanda ſupremo
Dona Jovi ante abitum; bijuges quae ſedula propter
Conſtitit, ac tales fudit de pectore voces:
  Sume, Jovi & liba patri; ſupplexque rogato,
Hoſtibus e mediis ut te in tua tecta reducat
Incolumem; quando, me fruſtra obſtante, carinas
Ire juvat, miſer, hinc ad Grajas. at ſedet iſtud

Quando animo, venerare Jovem, qui conſpicit omnem
Aeriis celſae Trojam de rupibus Idae;
Atque roga, veniat velox tibi nuncius ales,
Juppiter omnigenas quem diligit ante volucres,
Quique alias omnes vi longe ac robore vincit.
Hic roga, ut adveniat dextra de parte, volantem
Conſpicias ut tute oculis, fretuſque ſecundo
Omine belligeras Grajorum inviſere puppes
Haud dubites. talis quod ſi tibi nuncius alto
Ab Jove non veniet, Grajum ad tentoria, celſas
Atque rates hinc ire equidem non horter, abire
Quanquam animus geſtit, menſque illuc incita fertur.
Tum Priamus: Renuam haud equidem parere monenti,
O conjux. orare Jovem, caeloque ſupinas
Ferre manus pulchrum eſt; genitor ſi forte precantem
Reſpiciat miſerans. Dixit, promamque liquentis
Juſſit aquae manibus puros invergere rores.
Adſtitit haec, laeva pelvim & ſubjecit: aquai
Humorem at purum dextra extulit. hinc ubi lavit
Rite, datam accepit pateram, ſaeptoque domorum
In medio ſtans vina ſenex libavit, & altum
Suſpiciens caelum haec effudit pectore dicta:
Juppiter, aeriae celſis de rupibus Idae
Qui populis late imperitas, ſumme, optime divum,
Da, veniam ut gratus Pelidae ad regia ſepta,
Aut certe miſerandus. avem tu mitte volucres
Ante alias caram, genitor, tibi, robore & omne
Vincentem genus alituum; quam parte volantem
Ipſe oculis videam a dextra, fretuſque ſecundo
Omine belligeras, Grajorum inviſere puppes

Haud dubitem. Haec ſenior lacrimis fundebat obortis.
Juppiter ex Ida bonus audiit, atque nigrantem
Olli aquilam, Percnon quam dicunt nomine, praedae
Adſuetam, augurio nullus quo certior ales,
Continuo miſit. thalami quam janua late
Ampla patet domini praedivitis, ales utrinque
Ingentes tam late alas pandebat, & urbem
Supra agili dexter lapſu volitabat: amicum
Illi omen videre, & cunctis gaudia laetum
Complerunt pectus. Pulchro tunc membra locavit
In curru ſenior feſtinans, egit & amplum
Extra veſtibulum, reſonantiaque atria junctos
Certus equos. muli praeeunt, quos nixa trahentes
Plauſtra rotis quatuor prudens Idaeus agebat:
Pone at equi ſubeunt, longo quos ipſe flagello
Rex agit, hortaturque urbis per compita. cari
Una omnes multo gemitu lacrimiſque ſequuntur,
Ipſe velut certae properet ſe opponere morti.
Jamque adeo hi celſae progreſſi e moenibus urbis
Suppoſitos ambo in campos venere; paternas
At gnati & generi ad ſedes rediere. meantes
Interea campo rexque Idaeuſque ſupremum
Haud latuere Jovem. viſum hic miſeratus amica eſt
Mente ſenem; & Majae prolem non multa moratus
His pater alloquitur dictis; ac talia mandat:
Nate, (viris nam te mortalibus ire ſodalem,
Atque audire preces facilem juvat) i celer, altas
Et Priamum ad naves Danaum ſic ducito, Achivum
E numero nemo ut videat vel ſentiat ante,
Aeacidae ſubeat quam ſepta ingreſſus Achillei.

Sic ait: ille patris laetus mandata capeſſit.
Continuo levibus nectit talaria plantis
Pulchra, aeterna, auro fulgentia; queis vada ſupra
Caerula, & ingentes terrarum flammeus oras
Carpit iter ſublime, levi non ſegnior aura.
Corripit hinc virgam, blando qua tacta virorum
Lumina demulcet ſomno, ſomnoque jacentes
Excitat. hanc manibus geſtans volat ille, ſub arces
Et venit Iliacas ad fluctiſonum Helleſpontum.
Tum juveni incedit ſimilis, cui, ſanguine creto
Regali, prima pubent lanugine malae
Florentes; homini qua nulla venuſtior aetas.
Ili jam veteris Priamus praecoque ſepulcrum
Tranſierant. illic poturos flumen uterque
Ad placidum tenuit bijugos. nox humida terras
Interea late nigro velarat amictu.
Ecce autem Idaeus ſubluſtri vidit in umbra
Majugenam contra venientem; ac talia fatur:
Dardanide, quid opus facto ſit conſule: magni
Res eſt conſilii. video huc ſe ferre citato
Namque virum greſſu: qui nos leto dabit ambos.
Quare age, vel celeri curru fugiamus ad urbem;
Vel, genua amplexi, conemur flectere, flecti
Si potis, precibus. tremefacto has pectore voces
Ille dabat. confuſa ſeni eſt mens; corda micabant;
Arrectaeque comae, corpuſque exhorruit omne;
Stabat & attonito ſimilis. deus ipſe propinquans
At pavido dextramque bonus porrexit, amico
Atque, manum apprendens, vultu ſcitarier infit.
Quo pater ambroſia currum ſic noctis in umbra

Dirigis, ignavo late dum corpora ſomno
Strata jacent? non tu ſpirantes robur Achivos,
Qui prope ſunt, metuis? qui teque odere tuoſque
Infenſi. quorum nigra te nocte vehentem
Si tot opes aliquis videat, quidnam tibi, quaeſo,
Mentis erit? nec enim juvenis tu; debilis aevo eſt
Et comes iſte tuus; nequeat deprenſus utervis
Ut pugnare virum contra, qui vim prior ultro
Intulerit: ſed ego nec te laedam, o bone; ſi quis
Et laeſiſſe velit, propulſem: namque parentem
Ceu carum te, magne ſenex, veneror que coloque.
Haec ille: at contra reſpondit Troius heros.
Vera iſtaec, fili, fateor quaecunque locutus.
Me quoque divum aliquis dextra tamen aequus amica
Protegit, atque animo curat; qui miſerit ultro
Huc mihi te, fauſtum comitem, vultuque decoro
Mirandum, atque habitu; ſapienti & mente; beata,
Credo equidem, ſuperum natum de gente deorum.
Suſcipit ille: Senex, recte iſtaec: ſed mihi verax
Dic age, conſilium nec cela. mittis ad urbes
Hinc procul externas aliquo rerum optima, captam
Ut tibi poſt urbem maneant ſervata? pavore
Deſeritis ſacram perculſi anne Ilion omnes?
Tales enim leto periit vir, ſanguine cretus
Ille tuo, nulli Grajum virtute nec armis
Impar. Haec ſantem miratus, talia rurſus
Laomedontiades: Juvenum longe optime, quiſnam es?
Unde tibi genus eſt? gnati cui fortia facta
Nota mei, & letum, quod perdit meque meoſque.
Huic iterum Majae proles: Regum optime, tentas

Tu

Tu me nempe, rogans ſuper Hectore. ſaepe ego vidi
Hectora magnanimum claro in certamine pugnae.
Cumque rates actos ad curvas victor acuto
Caedebat ferro Danaos, ſtragemque ciebat
Horrendam. immunes belli nos dira frementem
Stabamus taciti mirantes. arma ſinebat
Non etenim tractare Atridae iratus Achilles:
Hujus ego ſum namque comes; rate vectus eadem
Unus Myrmidonum veni huc de gente. Polyctor
Me genuit praedives opum, nunc ille ſenecta
Languens, atque tibi ſimilis. ſex, prole beatus
Pulchra habet is gnatos; ego ſeptimus. huc mihi, ductis
Sortibus, Iliacum comitari ad litus Achillem
Obtigit. in campum veni ſpeculator ab altis
Nunc ratibus. Danai nam cras, ubi fulſerit Eos,
Omni veſtra parant invadere moenia opum vi.
Arma fremit pubes, ardetque in bella; furentem
Nec poſſunt regum cohibere, ac ſiſtere juſſa.
  Tum ſenior: quando Pelidae fidus Achilli
Es comes, hoc, oro, dic verax: nunc meus altas
Hector adhuc jacet ad puppes? an frigida membra
Concidit ferro, & canibus projecit Achilles?
  Ille refert: Non ſaeva canum vis, atque ferarum
Alituum, venerande ſenex, diſcerpta voravit
Membra: ſed abjectus prope curvas ille carinas
Aeacidae jacet in ſeptis. duodena jacenti
Haec lux: necdum etiam putreſcit; ſecla minuta
Necdum etiam, bello caeſos quae ſueta vorare,
Vulneribus innata, vorant exſangue cadaver.
Illum Pelides immiti corde ſodalis

Ad tumulum primo raptat ſurgentis in ortu
Aurorae: ſedenim non turpat. mente vel ipſe
Mirere attonita adveniens, ut roſcidus artus,
Ut pulcher jaceat; ſiccato membra cruore
Ut niteat; nuſquam ut ſordeſcat; plurima, totum
Queis fuerat corpus confoſſum, vulnera nuſquam
Cernantur. gnatum tibi ſic poſt ipſa beati
Funera caelicolae exanimem curantque foventque.
Sic ait: at ſenior gaviſus talia reddit:
Aeternis, fili, perſolvere debita divis
Dona, bonum; nec enim meus unquam munera ſanctis
Reddere caelitibus neglexit natus, avitas
Dum coluit ſedes. ergo illum & morte peremptum
Di memores curant. agedum nunc, accipe pulchrum
Hunc calicem; ſervaque tibi; duc ocyus & me,
Ut veniam auſpicibus dis ad tentoria Achillei.
Talia dicebat. ſubridens ille viciſſim:
Tentas me, ſenior, juvenem. tua munera Achille
Non erit ignaro ut capiam; quem ſcilicet unum
Ante omnes veneror; metuo & mihi ſumere quidquam
Detractum regi; ne quid mihi poſtea triſte
Contingat. gratis ego te, vel puppe per undas,
Vel terra pedibus, medium quoque ducere in Argos
Haud renuam; quiſquam nec vir te invaſerit uſquam,
Me duce contempto. Dixit; currumque citoſque
Scandit equos, & lora celer tortumque flagellum
Corripuit manibus; vimque ipſe in pectus equorum,
Mulorumque habilem duros afflavit in artus.
Jamque adeo ad foſſas, & propugnacula Grajum
Advenere. illic vigiles in gramine coenam

Curabant: quibus adveniens Cyllenius una
Omnibus infudit placidum per membra ſoporem.
Ipſe manu portaſque aperit, vectesque retrudit
Oppoſitos. Priamumque infert, rhedamque ſequentem.
Dehinc, ubi Pelidae venere ingentia tandem
Ad ſepta, eximio quae, ſecta ex abiete, regi
Myrmidones fecere, horrenti & deſuper ulva
Inſtravere altum culmen, valloque frequenti
Ingentem duxere aulam tentoria circum.
Stabat firma ingens abiegno janua vecte,
Quem terni obdebant connixi veſpere primo
Myrmidones, totidem reſerabant mane recenti:
Solus at ipſe manu valida impellebat Achilles.
Ille ſeni hos aperit poſtes, praebendaque Achilli
Dona intro ducit: curru tum laetus ab alto
Deſilit; ac Priamum compellans, talia fatur:
Rex, tibi ego celſo veni delapſus Olympo
Mercurius, divum e coetu, deus ipſe, parentis
Imperio ſummi ductor tibi miſſus: ad arces
Nunc abeo ſuperas; coram nec ſiſtar Achilli
Conſpicuus. nec enim facilem mortalibus aegris
Uſque adeo decet eſſe deum. tu ingreſſus, adito
Aeaciden ſupplex, genibuſque advolvere, & ora,
Per patrem rite, ac gnatum, divamque parentem
Obteſtans; blanda & permiſcens corda loquela.
Sic ait; atque altas longe ſeceſſit Olympi
Protinus in ſedes. curru deſcendit ab alto
Ad terram ſenior; mulas & juſſit ibidem,
Aeripedes & equos fraenis retinere manentem
Idaeum: ipſe gradum celerans ſeſe intulit intra

Tecta,

Tecta, ubi Pelides ad menſam forte ſedebat,
Nactus ibi ſaevum regem videt ille. ſodales
Seorſum alii: ſoli e ſociis at pocula regi
Praebebant ſtantes juxta Automedonque, cruenti
Alcimus & Martis clarum genus: atque peracta
Omnis erat jam coena viro. ſed menſa remota
Nondum etiam. hos Phrygiae magnus regnator ut illuc
Ingrediens vidit, propior ſtetit, eſtque repente
Genua ferri Aeacidae complexus; deinde madenti
Caede virum horrenda, qua tot mactaverat olli
Heu gnatos, ſeſe acclinans, dedit oſcula dextrae,
Ac veluti noxa implicitus cum caede patrata
Extorris liquit patriam vir, fugit in urbem
Et procul externam, dominique exterritus aedes
Divitis ingreditur; circum ſtupet inſcia turba:
Sic Priamum obſtupuit cernens Peleius heros,
Obſtupuere alii, converſique ora tenebant
Atque oculos inter ſe cuncti. exorſus at ille
Suppliciter tales fudit de pectore voces:
  Magne vir, & ſuperis non impar, patris, Achille,
Nunc memor eſto tui; qui durae in fine ſenectae,
Sic ut ego, degit feſſuſque ac debilis aevo.
Quem fortaſſe premunt infenſo pectore circum
Finitimi, nec adeſt qui cladem ac triſte repellat
Exitium. ille tamen tete audit vivere, ſalvum
Et gaudet; ſperatque dies noctesque reverſum
Litore ab Iliaco complecti ac cernere coram,
Quem genuit: miſero mihi ſed ſpes nulla, malorum
Haud ullum ſupereſt ſolamen. quippe ego gnatos
In Troum genui praeſtantes gente, relictum

Horum vix ullum video patriaeque mihique.
Quinquaginta illi numero, veniſtis Achivi
Quando huc, florebant. vicenos edidit, uno
Dempto, Hecube mihi ſola omnes: peperere puellae
Aſt alios aliae tecta intra regia. leto
Hi mihi pene omnes diro ſub Marte perempti
Occubuere: unum, qui noſque urbemque tueri
Perſtabat patriis pugnans pro moenibus, ipſe
Straviſti nuper, dium Hectora. nunc ego veni
Illius huc ergo, ut redimam, praebendaque large
Mecum dona tuli. quae tu ne deſpice, Achille;
Sed magnos reverere deos; miſerare ſenectam
Hanc, precor, ipſe tui patris non immemor. illo
Certe ego flebilior, magis & miſerandus. adegit
Me fors ferre, hominum quae nemo pertulit unquam;
Atque viri dextram, ferro mactavit acuto
Qui mihi tot natos, admotis tangere labris.
Sic ait, & cari monitu genitoris Achilli
Confudit moerore animum, penituſque ſub alto
Corde pii magnum fletus incendit amorem.
Ille ſenem dextra apprendit, paullumque removit
Leniter ab ſe arcens. fletu indulgebat uterque;
Eximii Priamus memor Hectoris, ante volutans
Peliden ſeſe genibus minor: ipſe parentem
Carum at Pelides deplorans, atque viciſſim
Patroclum lugens. circum tecta ampla ſonabant
Myrmidonum fletu ſpectantum, & multa gementum.
Verum ubi jam triſti luctu eſt expletus Achilles,
Ac flendo egeſtus liquit praecordia moeror;
Exſurgitque, ſenemque manu, mentumque, verendam
Cani-

Canitiem incani & capitis miſeratus, amice
Sublevat, ac verbis affatur talibus ultro:
Heu miſer, heu multos animo perpeſſe dolores!
Auſus es ad naves te ferre huc ſolus Achaeas?
Atque viro coram te ſiſtere, qui tibi totque,
Tamque bonos ſtravi leto inter praelia gnatos?
Firma tibi ferri duro ſtant robore corda.
Verum age, jam conſide. alto ſub pectore curas,
Quae cruciant animum, triſtes reſidere ſinamus.
Quid proſit luctu, & longae indulgere querelae?
Di fatum hoc miſeris dederunt mortalibus, aegri
Ut curis vivant, curis vacui omnibus ipſi.
Namque Jovis duo ſunt in limine dolia. rebus
Nempe malis plenum hoc: illud melioribus; haurit
Unde, hominum generi tribuit quae munera cumque.
Cui pater altitonans miſcens dedit, ille viciſſim
Adverſiſque dolet rebus, gaudetque ſecundis;
Cui dedit ex uno genitor mala, triſtibus illum
Aſpera ſors fatis exercet; multaque paſſus,
Nec dis, nec carus mortalibus, uſque vagatur.
Sic Peleo dederunt divi primo inclyta ab ortu
Dona. viros inter namque omnes claruit olim,
Dives opum, magnaque acres ditione gubernans
Myrmidonas. quin & mortali ſanguine creto
Di thalami aequoream ſociarunt foedere divam.
Huic etiam ſed triſte malum rex aetheris alti
Addidit, experti ſobolis, cui regia tradat
Sceptra, unam & nacto prolem, cui funus acerbum
Fata parant. longa nec feſſum aetate parentem
Nunc ſaltem praeſens foveo: ſed litore longe

A pa-

A patrio verſor Trojae ſub moenibus altis;
Teque, ſenex, bello haud ceſſo vexare tuoſque.
Te quoque felicem non mendax fama ferebat,
Florentemque opibus, Macari quot condita Lesbos,
Et Phrygia, atque ingens complectitur Helleſpontus.
Caelicolae at poſtquam noxam hanc clademque tulere,
Uſque tibi muros circum pugnaeque virorum,
Et caedes gliſcunt, ſaevique incendia belli.
Fer tamen, aſſiduo noli & tabeſcere luctu.
Nam nil proficies, nec gnatum fletibus Orco
Abduces, vitae revocans ad lumina: quin te
Ipſe magis crucies, cumuleſque dolore dolorem.
Tum ſenior, vultus auguſti aequandus honore
Caelitibus: Ne vero, inquit, ne coge ſedere,
Care Jovi Aeacida, indefletus dum jacet Hector,
Juſtorumque expers intra tentoria. redde
Ocyus; ut carum videam caput: at tibi dona,
Quae non pauca tuli, facilis precor accipe; & illis
Di faciant longumque frui, patriaſque reverti
Incolumi ad ſedes contingat, vivere quando
Me pateris, caelumque ſinis lucemque tueri.
Ille ſub haec, torvumque tuens, gemitumque ſub alto
Corde premens: Ne me irrita, longiſque laceſſe
Jam precibus. gnatum quem poſcis, reddere dudum
Eſt animus. nam juſſa ferens mihi venit ab ipſo
Huc Jove, me genuit quae mater, filia Nerei.
Te quoque (nequidquam celas manifeſtus) ad altas
Huc aliquis puppes duxit deus. ire quis hoſtes
Eſſet enim in medios auſus vir quamlibet aevo
Florens? ipſa pedem quis ferre in caſtra; latere

Cu-

Cuſtodes; ſolus portarum ingentia clauſtra
Quis reſerare manu, vectemque impellere quiſſet?
Ergo ciere animum dictis hunc parce. dolore
In medio; ne forte, ſenex, male percitus ira
Nec te ipſum mittam incolumem; genibuſque trucidem
Affuſum; violemque Jovis mandata ſupremi.
Sic ait: ille autem timuitque, nec hiſcere quidquam
Eſt auſus contra. tecto ſe turbidus alto
Extulit Aeacides, veluti leo; pone ſecuti
Sunt gemini regem famuli. Mavortia corda,
Alcimus Automedonque, Patroclum ut Parca peremit,
Pelidae ante alios cari acceptique miniſtros.
Confeſtim hi curru ac rheda ſolvere jugales,
Vocalemque ſenis praeconem in regia tecta
Duxere, ac poſita longaevum in ſede locarunt.
Hectorei capitis pretium dehinc ditia dona
Deponunt: tunicam tantum unam, pallia pulchra
Et liquere duo; veſte hac ut rite cadaver
Traderet ad patrios indutum ferre penates.
Tunc heros vocat ancillas, lymphaque tepenti
Abluere, & pingui perducere corpus olivo
Imperat, ex oculis amotum; cernere poſſet
Ne Priamus gnatum; triſti ne forte dolore
Percitus infelix genitor cohibere nequiret
Iram animo: ſubito furiis accenſus at ipſe
Mactaretque ſenem, & violaret juſſa Tonantis.
Dehinc, ut frigentes lavere oleoque nitenti
Perduxere artus famulae, circumque dedere
Artubus & tunicam, pulchro & regalia textu
Pallia; ſublatum lecto ſuper ipſe locavit

Pelides; gemini & rhaedae impoſuere miniſtri.
Tum vero ingentem gemitum dat pectore ab alto;
Et fidum hac lacrimans compellat voce ſodalem:
Parce irae, precor, haec nigro ſi forte ſub Orco
Audieris, Patrocle. ſuo do ferre parenti
Hectora: dona dedit ſed non ſpernenda; tuam tu
Unde feres partem actutum, quam ferre decebit.
Sic ait, ac ſubiit tentoria rurſus Achilles,
Conſeditque iterum ſolio, quod liquerat ante,
Adverſus Priamo; tum blandus talia fatur:
Jam tibi ſervitio exemptus, quod nempe rogaſti,
Atque toro in molli poſitus jacet Hector; in ortu
Quem primo Aurorae aſpicias, referaſque licebit
Avectum ad muros. triſtem ſecludere curam
Nunc decet, ac victu vires revocare. nec ipſa
Abſtinuit victu Niobe, biſſena domorum
Septa intra ſubito cui ſtrata eſt funere proles,
Sex nati, ac totidem natae. deus abſtulit illos
Arcitenens: aſt has gaudens Dictynna ſagittis,
Irati Niobae prae ſe contemnere pulchram
Latonam haud veritae; geminos dea magna crearat
Quod tantum divos: multam prolem ipſa. ſed omnem
Prolem olli, gemini merſerunt funere divi.
Illa novem pubes jacuit miſeranda diebus
Intumulata. alti populos nam rector Olympi
Verterat in lapidem. decima ſed luce ſepulcro
Caeſam di ſobolem intulerunt, defeſſaque luctu
Immani genitrix tandem jejunia ſolvit.
Haec Sipyli ſolis nunc longe in montibus; illic,
Eſſe ubi nympharum frondoſa cubilia fama eſt,

Quae

Quae ſolitae choreas Acheloia ducere propter
Flumina; inexpleto moeret vel ſaxea fletu;
Egerit & lacrimis quos di fecere dolores.
Nos itidem, venerande ſenex, accumbere menſae,
Atque dapum meminiſſe decet. poſt flebis in altam
Ilion ingreſſus natum, triſteſque revecto,
Ut lubitum, ſolves lacrimas ſine fine modoque.
  Dixerat; ac ſurgens pinguem candore nivali
Mactat ovem: ſocii nudant, curantque, minutim
Et ſectam verubus figunt; ignique ſubactas
Detraxere dapes. Cerealia dona caniſtris
Attulit Automedon; coenam partitur Achilles:
Hi jactantque manus, dapibuſque epulantur opimis.
  Poſtquam exempta fames epulis, & vina quierunt,
Dardanides Priamus dium adſpectabat Achillem,
Admirans qualiſque foret, quantuſque: decora
Nam ſpecie eſt viſus non impar caelitibus dis.
Aeque Dardaniden Priamum adſpectabat Achilles,
Et faciem admirans auguſtam, & verba diſerta.
Mutua dehinc poſtquam eſt adſpectu expletus uterque,
His prior eſt Priamus verbis affatus Achillem.
  Nate dea, placito ſternam da feſſa cubili
Membra, precor; capiam dulcis quo munera ſomni
Quamprimum. nec enim ſomno unquam lumina clauſi,
Perdidit ex quo animam ſub te meus Hector: at uſque
Multa gemo, verſoque graves in pectore curas,
Aedes ante meas me foedo in pulvere ſternens.
Nunc orique dapes admovi, & dulcia tandem,
Ante hac jejunus, tranſmiſi gutture vina.
  Sic ait: ille torum juſſit, mora nulla, ſub altis

Porticibus ſocios famulaſve locare, ſuperque
Purpureas ſterni veſtes, pulchroſque tapetas,
Mollibus & villis horrentia tegmina, laenas.
Illae abeunt extra limen, claroque coruſcam
Igne facem in manibus geſtant; geminumque ſub altis
Porticibus ſtruxere torum, veſteſque ſuperne
Inſternunt, regiſque alacres praecepta faceſſunt.
Tum, Priamum ille joco terrens, haec fatur Achilles:
  Care ſenex, extra ſomnum cape, ne quis Achivum
Huc veniat regum, qui me noćteſque dieſque
Multi adeunt, mecumque agitant de more frequentes
Conſilia. horum aliquis ſi te de nocte jacentem
Viderit heic, regi Danaum narrabit Atridae,
Atque moram injiciet, prima ne luce redemptum
Poſſis confeſtim caſtris efferre cadaver.
Dic age ſed verax, forti quot juſta diebus
Perſolves gnato funebria? & ipſe quietus
Ut bello interea parcam; teneamque morando
Magnanimos, ne ſaeva ruant in praelia, Grajos.
  Dixerat ille: ſenex contra cui talia reddit:
Hectoreum ſiquidem vis curem funus, Achille,
Quidnam optem, quidnam gratum mihi feceris, audi.
Moenibus incluſos ſcis Troas, ſcis procul urbe
Eſſe nemus, vulgi ſcis corda & ſtrata pavore.
Ergo dies plorare novem, dum ſilva cremando
Congeritur, meus eſt carum intra tecta cadaver:
Rite uſtum decima terra dehinc condere luce;
Et populo praebere epulas: undena redibit
Lux ubi, tollemus tumulum ſtructo aggere: claram
At duodena mari cum luce proferet Eos,

Si pugnare uſus, ſumptis pugnabimus armis.
  Iſta tibi, ſenior, ſic ut vis, omnia fient
(Suſcipit Aeacides): Danaos inhibere furentes
Cura mihi fuerit, durumque avertere Martis
Certamen, quanto dixiſti tempore, Teucris.
  Sic fatus dextram dextrae commiſit, ut illi
Ambiguam certo firmaret pignore mentem,
Eximeretque animo curam trepidumque timorem.
  His actis, praeco & Priamus cubuere paratis
Ante fores ambo in lectis, cordatus uterque,
Et rerum prudens. penetrali in ſede petivit
Ipſe etiam ſomnum Pelides, ad latus olli
Accubuit preſſitque torum Briſeis eundem.
  Dique, homineſque alii ſera ſub nocte jacebant,
Languida jam molli devincti membra ſopore.
At non Mercurium ſopor occupat. ille ſub alto
Pectore verſat enim qua regem educere caſtris,
Portarum & ſacros cuſtodes fallere poſſit:
Ergo citus capiti ſuperadſtitit; atque ita fatur:
Nec metuis, malecaute ſenex? nec cura ſalutis
Ulla tuae mentem pulſat, te dius Achilles
Intactum poſtquam ſivit? ſic hoſtibus audes
In mediis dulcem ſecurus carpere ſomnum?
Hectore pro caro tu multa & magna dediſti.
At te pro vivo dederint ter tantaque totque
Gnati qui ſuperant, ſi te jam norit Atrides,
Si Graji norint ad curvas eſſe carinas.
  Sic ait: extimuit ſenior, juxtaque jacentem
Excitat Idaeum. mulas tum junxit equoſque
Ipſe deus curru ac rhedae, medioſque per hoſtes

Duxit agens; quiſquam Grajum nec ſenſit euntes.
Verum ubi perventum divini ad ſacra Scamandri
Eſt vada, ſiderea celſi deus ivit Olympi
Ad ſedes; croceis Aurora in veſtibus almam
At lucem terras late diffudit in omnes.
Hi lacrimis gemituque & luctiſono ploratu
Urgebant porro bijugos; corpuſque vehebant
Exanimum ad muros. nec vir, nec foemina ſenſit
Ulla, unam praeter Caſſandram. Pergama pulchrae
Haec ſimilis Veneri conſcenderat: inde parentem
Proſpexit ſtantem in curru, Idaeumque parentis
Praeconem; & fratris perculſa mente cadaver
Agnovit lecto impoſitum; lacrimanſque gemenſque
Exululat, magniſque implet clamoribus urbem.
Ite, ait, o Troeſque & Troades, ite frequentes,
Hectoreum veniens comitari ac viſere corpus:
Si quando laeti victorem in moenia plauſu
Excepſtis reducem poſt praelia. civibus, urbi
Et patriae eximiumque decus fuit Hector, & ingens
Laetitia. Has moeſto jactavit pectore voces;
Nec vir nec mulier tota uſquam eſt urbe relicta
Ulla. omnes ingens invaſit moeror; & arſit
Corde imo dolor indomitus. magno agmine portis
Effuſi occurrunt venienti, ac triſte cadaver
Vectanti. primae conjux atque anxia mater
Vellebantque comas manibus; carumque ruentes
Ad rhedam caput amplexae, tum cetera circum
Flet turba, & miſeris incendit queſtubus auras.
Illi adeo tota, quam longa eſt, luce ſub urbe
Occaſum ad Solis ploraſſent Hectora dium:

E curru at ſenior clamans ita farier inſit:
Quid circumfuſi ſtatis? decedite, rhedam
Porro ut agam. intulero cum gnati corpus in aedes,
Tum longo mentem ploratu explere licebit.
Sic ait: at partes diducta eſt omnis in ambas
Turba, viamque dedit rhedae ſemota patentem.
Illi altas poſtquam ad ſedes, regalia tecta,
Advenere, toro componunt corpus in alto,
Cantoreſque locant juxta, queis flebile cura eſt
Ordiri carmen. carmen lugubre canebant
Hi, crebro mixtum gemitu: carmenque ſecutae
Iliades moeſto ſingultim corde gemebant.
Quas inter complexa caput magni Hectoris, orſa eſt
Andromache triſtem ſic moeſta voce querelam:
O conjux, vita es mihi primo ereptus in aevo,
Meque domi viduam liquiſti; filius infans
Eſt & adhuc; dulces vitae productus in oras
Heu fruſtra; aetatis cui, credo, attingere florem
Pubenti nunquam continget. culmine ab alto
Corruet urbs etiam Grajis everſa. periſti
Nam tu, Hector, ſervare urbem, Troumque pudicas
Infanti cum prole uxores pectore forti
Qui fueras. curvis quas nunc in puppibus hoſtis
Abducet captas; haſque inter me quoque ſaevus
Avehet. ipſe, puer, vel me comitabere ad urbes
Grajugenum, immiti ut domino famulere, labore
Qui terat indecori miſerum; vel te efferus ira
Grajum aliquis dextra arreptum (miſerabile!) ab alta
Dejiciet turri; cui fratrem ſcilicet Hector
Confodit ferro, gnatumve, patremve; ſub haſta

Hectorea quando terram petiere cruento
Ore ingens Grajum numerus. non aſpera mitis
Inter erat nam bella pater tuus. ergo per urbem
Jure illum plorant cives, quibus arcuit hoſtem.
Infando at miſeros, Hector moerore parentes
Compleſti. mihi ſed prae cunctis triſte relictum eſt
Heu deſiderium, & moeror, ſaevique dolores.
Non etenim lecto affixae ac tua fata dolenti
Porextique manus abiens, & morte ſub ipſa
Dixti aliquod prudens dictum, quod mente maneret
Fixum alta, & dulcem fletum ſine fine cieret
Noctes atque dies memori. Sic illa querelam
Abſolvit: comites circum adgemuere gementi.
Tunc Hecube miſeros exorſa eſt anxia luctus:
  Hector, dulce caput, longe mihi carior omnes
Ante alios, genui Priamo quos tradita natos.
Carus eras & dis certe, dum vita manebat:
Dis, qui te curant aequi vel morte peremptum.
Pelides alios me cretos trans mare captos
Vendebat, mittens Samumve, Imbrumve, feramve
In Lemnum: poſtquam te ferro ſtravit acuto,
Improbus ille tuum raptavit ſaepe cadaver
Patrocli circa tumulum, tua dextera leto
Quem dedit: at ſocium nec ſic revocare ſub auras
Evaluit, nec te raptans foedare; recenſque,
Roſcidus & patria qui nunc mihi pulcher in aede
Ecce jaces, qualis, miti quem ſtravit Apollo
Arcitenens telo primaevo in flore juventae.
Sic ait; inceditque gravi circum omnia fletu.
  Tertia dehinc Helene triſtem ſic orſa querelam eſt:

Hector

Hector care mihi ante omnes; quam numine laevo
Abductam malus Iliacas huc vexit ad arces,
Atque ſic thalamo junxit, Paris: (ante perire
At ſatius miſerae fuerat) viceſimus & jam
Annus hic eſt patrias liqui cum perdita ſedes,
Et veni ad Teucros infelix hoſpita: nullum
A te unquam ſedenim tam longo tempore verbum
Audivi aſperius. quin ſi me laedere quiſquam
Forte domi audebat frater tuus, aut ſoror, ipſa
Vel ſocrus (ſocer uſque mihi mitiſque bonuſque
Nam fuit, ac patri ſimilis) maledicta procacis
Siſtere tu monitiſque tuis lenique ſolebas
Ingenio. haec propter ploro te, meque, dolore
Saucia cor triſti: cui nemo jam ſuper urbe
In tota eſt comis faciliſque; odere ſed omnes
Atque male infenſi miſeram averſantur, & horrent.
Sic flevit; Teucri flentem plangore ſecuti
Luctifico; triſti ſonuit domus ampla tumultu.
  Tum Priamus, tota populis ex urbe vocatis,
Ite, ait ac caeſam conferte ad moenia ſilvam.
Inſidias ne quis metuat, fraudeſque latentum
Grajorum. mihi nam dimiſſo a puppibus ipſe
Pelides ultro promiſit, nil fore noxae
A Danais Teucrum cuiquam prius, efferat almam
Quam lucem duodena vadis Aurora relictis.
  Sic ait: hi validis feſtinant jungere plauſtris
Cornipedes; portiſque effuſi ex omnibus, ingens
Turba, ibant late per ſaltus & nemora alta;
Immenſamque novem totis vexere diebus
Materiem. aſt Aurora diem mortalibus almum

Cum

Cum decima extulerat rediens, fortem Hectora flentes
Exportant, gelidumque pyra poſuere cadaver
In ſumma, ſubterque ignem de more coruſcum
Injecere: altis gliſcunt incendia flammis.
Poſtera dehinc Aurora polo cum diſpulit umbras,
Hectoream ante pyram pompa venere frequenti:
Purpureo & primum ſparſerunt buſta Lyaeo
Qua ſe cumque ignis tulerat: dehinc candida fratres
Unanimi, & cari legerunt oſſa ſodales,
Perfuſique genas lacrimis, altumque gementes:
Aurata mox rite urna collecta locarunt,
Mollibus & peplis fulgenti murice tinctis
Contexere; ſolo dehinc infodere cavato,
Et ſtravere ſuper de more ingentia ſaxa;
Hinc tumulum injecto ſtruxerunt aggere. cuſtos
Multus erat circum in ſpeculis, ne quis procul hoſtis
Ingrueret, vulgoque furens ſe inferret inermi.
Structus ut eſt agger tumuli, rediere; frequenti
Et coetu poſitis tecta intra regia denſi
Conſidunt menſis, dapibuſque epulantur opimis.
Hectoreo ſic juſta pii ſolvere ſepulcro.

F I N I S.

INDEX RERUM
MAXIME MEMORABILIUM.

Prior numerus librum, poſterior ejus libri verſum indicat: b *littera partem ſecundam libri ſecundi, quae Boetia inſcribitur.*

A

ABantes b, 51.
Abidus b 389.
Acamas b, 373. Promachum occidit 14, 503
Acheolus rex aquarum 21, 231.
Achilles b, 206. Graecorum fortiſſimus b, 308. Cogit concilium Graecorum 1, 74. Jubet Calchantem augurem aperire cauſſam peſtis ab Apolline Graecis illatae 110. Agamemnonem objurgat 183. Briſeidem a ſe abduci patitur 411. Matrem rogat ut Jovem adeat, atque incitet in Graecos 477. Legatos Agamemnonis convivio excipit 9, 240. Reſpondet Ulyſſi 385. Phoeniſſi 754. Ajaci 803. Patroclum mittit ſciſcitatum de Machaone vulnerato 11, 744. Plorantem Patroclum interrogat 16, 8. Patroclum in praelium mittit, eique praecipit, quae opus ſunt 60. Myrmidonas armat 194 & cohortatur 200. Jovi vinum libat cum precibus 280. ſeſe ob mortem Patrocli affliĉtat 18, 27. Thethidi luĉtum ſuum exponit 97. Patroclum luget 387, & 23. 25. Metuit ne Patrocli corpus putreſcat 19, 28. Concionem convocat 19, 45. quam alloquitur 60. Cibum ſe capturum negat ante praelium 237. Patroclum pertinaciter luget 360. Armatur 420. Aeneam ſibi cedere jubet 20, 214. Aeneam evaſiſſe indignatur 394. Interficit Iphitionem 438. Demoleontem 455. Polydorum 480

& alios multos 524. In Xanto, fluvio multos interficit 21, 23. Capit duodecim juvenes Trojanos mactandos ad ſepulcrum Patrocli 37. Lycaonis preces repudiat, eumque occidit 108. Occiſum Aſteropaeum alloquitur 221. Fugientem Hectorem perſequitur 22, 172. perſequi pergit 238, ac interficit 194. Myrmidonibus luctum indicit 23, 7. Comam Sperchio flumini votam ad Patrocli buſtum radit 180. Ventis ſupplicat 250. Ludos funebres Patroclo inſtituit 330. Neſtori phialam donat 728. Patroclum moerens inquietam noctem ducit 24, 4. Priamum alloquitur 624. Hectoris corpus imponit currui Priami 713. Priamo caenam parat 726. Achilli dona ab Agamemnone portantur 19, 280. Achillis cum Agamemnone reditus in gratiam 19, 60. Geminum fatum 9, 510. Haſta 16, 173. Achillis equi lugent Patroclum 17, 530. Clypeus 18, 590. Ad Agamemnonem reſponſio 19, 168.

Adraſtus b, 381. Captus a Menelao 6, 42.

Aegeon 1, 86.

Aegialus b 410.

Aeneas b 369. Pandarum quaerit 5 207. & cum eo Diomedem aggreditur 292. Creontem, & Orſilochum interficit 645. cum Achille congreditur 20, 195. Achilli reſpondet 240. Ejus genus, & praelium cum Achille 251.

Aeſculapius medicus 11, 639.

Aeſepus fluvius b, 376.

Aetoli b, 155.

Agamemnon b, 89, & 3, 188. Chriſeidem patri remittit 1, 377. Briſeidem ab Achille abducit 390. In concilio ſomnium narrat 2, 60. Machaonem jubet arceſſi ad Menelaum 4, 215. Milites hortatur 262. Ignavos objurgat 270. Idomeneum alloquitur 285. Ajacem adit 302, & Neſtorem 325. Objurgat Meneſteum 373, & Diomedem 407. Suos cohortatus Deicoontem interficit 5, 636. Duces caena excipit 7, 353. Ejus concio ad duces 9, 21. culpam fatetur, & Achilli ſe dona daturum pollicetur 139. Legatos ad Achillem mittit 218. Qui redeunt re infecta 836. Ipſe, & Menelaus aeſtuant incerti 10,

3. Ipſe,

3. Ipſe, & Menelaus inter ſe deliberant 10, 40. Agamemnon Neſtorem adit 93. Armatur 11, 20. Fortiter pugnat 121. Multos interficit 281. Vulneratur 523. Praelio excedit 345. Fugam ſuadet 14. 78. Objurgatur ab Ulyſſe 97. Jurat ſe Briſeiden intactam ſervaſſe 19, 296. Agamemnonis Oratio, qua jubet milites in patriam reverti 2, 125. Oratio de Noxa Dea 19, 97. Ad Jovem preces 2, 486. Verba ad Menclaum vulneratum 4, 173.

Agapenor b, 125.

Agenor deliberat utrum cum Achille congrediatur necne 21, 700. Congreditur 730.

Ajacum conjunctio 13, 833.

Ajax Oilei b, 35. Ejus contentio cum Idomeneo 23, 570.

Ajax Telamonius b, 69. 305. Sorte deſignatur ad certandum cum Hectore 7, 209. Pugnat cum Hectore 219. Ejus Oratio apud Achillem 9, 778. Fugit 11, 674. Hectorem provocat 13, 953, & ſaxo vulnerat 14, 471. Archilochum interficit 538. Suos cohortatur 15, 623, & 695, & 911. Naves defendit 842. Laborat 16, 123. Menelaum alloquitur 17, 298. Hippothoum interficit 17, 364, & 780. Menelaum hortatur ut Antilochum mittat ad Achillem nunciatum mortem Patrocli 810. Luctatur cum Ulyſſe 23, 840. Haſta certat cum Diomede 964.

Ad Alcatoi cadaver pugnatur 13, 591.

Aleus campus 6, 243.

Alpheus fluvius b, 105.

Alybe b, 6.

Amazones 3, 214, & 6, 224.

Amphimachus b, 427.

Amphius b, 382.

Amyclae b, 98.

Amydon b, 403.

Andromache ignara mortis Hectoris accurrit ad tumultum 22, 530. Ejus luctus 569, & 24, 725.

Anemorea b, 29.

Antenor cenſet Helenam redddendam 7, 392.

Anthedon b, 15.

Antilochus Echepolum interficit 4, 510. Mydonem 688. Menalippum 15, 712. Achilli mortem Patrocli nunciat 18, 20. Equos hortatur in curſu 23, 403. Menelaum cedendo vincit 712.

Antiphus b, 199, & 419.

Antron b, 222.

Apoe-

Apoeſos b, 379.
Apollo peſtem immittit in Graecorum exercitum 1, 65. Trojanos excitat 4. 574. Diomedem reprimit 5, 520. Ficto Aeneae ſimulacro hoſtes eludit 536. Martem concitat 541. Patroclum a Trojae moenibus repellit 16, 966. Hectori mortem Euphorbi nunciat 17, 88. Hortatur Aeneam 407. Hectorem incitat 725. Aeneam concitat in Achillem 20, 100. Hectorem cum Achille congredi vetat 431. Hectorem Achilli ſurripit 513. Cum Neptuno pugnare renuit 21 588. Agenorem Achilli eripit atque hunc ludit 753. Achilli fraudem 22, 8. Deos objurgat, quod Hectoris corpus crudeliter tractari patiantur 42.
Arcades b, 120.
Archilochus b, 373
Arene b, 104.
Argiſſa b, 270.
Argivi b, 72
Argos 3, 89.
Arimae b, 326.
Ariſbe b, 393.
Arne b, 14.
Aſcalaphus & Ialmenus filii Martis b, 20.
Aſcanius b 417.
Aſine urbs b, 73.
Aſium pratum 2, 537.
Aſius b, 390. Jovi iraſcitur 12, 188.
Aſpledonenſes, & Orchomenii b. 18.
Aſterium b, 267.
Aſteropaeus cum Achille congreditur, & occiditur 21, 164
Aſtianax Hectoris filius 22, 590.
Athenienſes b, 56.
Augea b, 42.
Aulis 2, 357. & b, 5.
Automedon & Alcimedon Achillis equos regunt 17 571. Automedon Aretum occidit 640.
Axius fluvius 6, 403, & 16. 358, & 21, 166.

B

Bellerophon 6, 183.
Boagrius b, 43.
Boebeis 2, 711, & b, 240.
Boeoti b, 1.
Briareus 1, 486.
Briſeis 6, 211. Achilli redditur 19, 269. Patroclum luget 320.
Bryſeae b, 97.
Bupraſiani b, 132.
Bupraſium 11, 937.

C

Cadmei 4, 433.
Caedes variae 15, 514.

Cal-

Calchas vates 1, 91. ab Agamemnone culpatur 134
Calydon 9, 647.
Cares b, 423.
Caryſtos b, 49.
Caſtor, & Pollux 3, 261.
Cayſtri cycni 2, 536.
Cebriones frater & auriga Hectoris 16, 905.
Chromis b, 413.
Chryſes filiam repetit 1, 20. ejus preces ad Apollinem 451, & 52, & 543.
Cretenſes b, 162.
Curetes 9, 646.

D

DArdanus 20, 254.
Daulis b, 28.
Deiphobus incaſſum feritur a Merione 13, 183. Hypſenorem interficit 473. Aeneam ſibi adſciſcit, ut Idomeneum aggrediatur 546. Aſcalaphum interficit 620.
Deorum concilium 4, 1. Preces, & Noxa 9, 615. pugna 21, 474.
Dii ſinguli Diis oppoſiti 20 85.
Diomedes b, 75. Sthenelum objurgat 4, 455. A Pandaro vulneratur 5, 125. Minervam invocat 148. Pandarum interficit 351. Venerem vulnerat 400. Hectori cedit 706. Martem vulnerat 112. Ulyſſem hortatur ad ſuccurrendum Neſtori 8, 105. Neſtori ſubvenit 107. Ejus verba ad Agamemnonem 9, 38. Iturus ad hoſtium caſtra exploranda Ulyſſem ſocium eligit 10, 304. Minervam precatur 354. Incidit in Dolonem 423, quem captum una cum Ulyſſe interrogat 470. Dolonem interficit 560. Dormientium Thracum ſtragem edit 590. Cum Ulyſſe ad naves redit 648. Hectorem ferit 11, 438. Suadet ut ſaucii caeteros hortatum eant 14, 150.
Dione Venerem conſolatur 5, 460.
Dius 24, 251.
Dodona 16, 290.
Dolon explorator captus 10, 470. Interficitur 560
Dulichii b, 142.

E

ELephenor b, 50.
Enienſes b, 282.
Eniſpe b, 123.
Ennomus b, 413.
Ephyre b, 178.
Ephyri 13, 347.
Epiſtrophus b, 411.
Erebus 8, 430.

Eumeli equae b, 299.
Euphemus b, 400.
Euphorbus Patroclum vulnerat 16, 989. Menelaum cedere jubet 17 13. Occiditur a Menelao 53.
Eurylaus b, 77.
Eurypylus b, 268. Vulneratus occurrit Patroclo 11, 1001, qui vulnus curat 1040.

G

GAnymedes 20, 272.
Gargarum 8, 48, & 14, 340, & 15, 189.
Glaucus b, 433. Cum Diomede colloquitur in acie 6, 140. Arma permutat cum Diomede 290. Ejus preces ad Apollinem 16, 630. Trojanos hortatur ut Serpedonis corpus tueantur 650. Hectorem fugae accuſat 17, 175.
Graeci Apollini ſacra faciunt 1, 549, & 2, 472. Diſceſſum parant a Troja 2, 160. Ad bellum ſe parant 469. Ad bellum coeunt 530. Novem parati ſunt cum Hectore congredi 7, 188. Murum aedificant circa naves 495. Vinum emunt 536. Occiſum Hectorem vulnerant 22, 446. Graecorum agminis inceſſus 4, 467. Fuga 8, 88. Excubiae 9, 99. Murus 12, 5. Optimates coeunt contra Hectorem, & Trojanos. Naves inceduntur 16, 150.
Guneus b 281.
Gygea palus b, 420.
Gyrtone b 270.

H

HAliartus b, 11.
Hector Trojanos ad praelium educit 2, 353 Graecis verba Paridis de ſingulari certamine exponit 3, 100. In Urbem venit ex acie 6, 292. Trojanas hortatur ut Minervae ſupplicent 327. Venit in domum Paridis 381. Uxorem quaerit 451. Cum Uxore colloquitur 480. Graecos provocat ad ſingulare certamen 7, 84. Suos hortatur 8 200, & 13, 172, & 15, 604, & 17, 268. Ejus verba ad equos 8, 214. Teucrum vulnerat 380. Ejus oratio ad Trojanos 497. Dolonem mittit exploratum caſtra hoſtium 10 410. Hectoris ſplendor 11, 82. Suos hortatus in hoſtem irruit 359. Polydamantis conſilium ſtulte repudiat 12, 270. Muri portam per-

perrumpit 530. Amphimachum interficit 13, 217. Socios deſiderat 900. Suis coactis, hoſtes aggreditur 930. Ajaci reſpondet 971. Saucius ex acie effertur 14, 494. Ab Apolline confirmatus, atque in Grajos incitatus 15, 308. praelium repetit 319. Lycophronem interficit 534. Menalippum adhortatur 684. Periphetem interficit 797. Puppim prehendit 878. Fugit 16, 452. Cum Patroclo congreditur 897, & eum interficit 1006. Cedit Ajaci 17, 159. Glauco reſpondet 210. Achillis arma induit 240. Cum Aenea Achillis equos perſequitur 600. Patrocli corpus iterum perſequitur 18, 1. 86. Se cum Achille congreſſurum jactat 20, 420. Achillem aggreditur 483. De Achille ſuſtinendo ſecum deliberat 22, 126. Ejus pugna cum Achille 310. Mors 434, & funus 24, 952.

Hecuba Hectorem orat ne cum Achille congrediatur 22, 100. Eundem luget 521, & 24, 906.

Helena egreditur ad ſpectaculum certaminis Paridis cum Menelao 3, 158. Ejus pulchritudinem mirantur Trojani 175. Paridem objurgat 470. Hectorem alloquitur 6, 420. Ejus luctus ſuper Hectore 24, 922.

Helenus Aeneam, & Hectorem monet 6, 87, & 7, 47.

Helleſpontus 9, 451.

Helos b, 98.

Heſperus 22, 386.

Hippomolgi 13, 5.

Hippothous b, 394.

Hiſtiaea b, 47.

Hyades 18, 603.

Hyampolis b, 29.

Hyda 20, 441.

Hyle b, 8.

Hyperea 6, 547.

Hypothebae b, 12.

Hypſipyle 7, 534.

I

IArdanus 7, 155.

Ida 14, 329.

Idaeus Paridis ſententiam Graecis refert 7, 430.

Idomeneus b, 162, & 3, 254. alloquitur Merionem 13, 288. Interficit Othryoneum 422. Aſium 455. Alcathoum 518.

Ilithyiae 11, 341.

Ilii opes 9, 500.

Iris Trojanos armari jubet b, 340. Helenae nunciat certamen Paridis & Menelai 3, 139. Achillem ju-

jubet ſuccurrere corpori Patrocli 18, 200. Ventos arceſſit ad inſpirandum rogo Patrocli 23, 257.
Ithacenſes b, 149.
Juno Minervam mittit ad diſceſſum Graecorum prohibendum 2, 176. una cum Minerva ad praelium ſe parat 5, 850, & 8, 448. A Jove pugnandi veniam petunt 5, 898. Ut Jovem decipiat ſe ipſam comit 14, 197. A Venere illecebras poſcit ad Jovem decipiendum 230. Somnum adit, ac rogat, ut Jovem ſopiat 267, & promiſſis perſuadet 310. Jovem adit 340. Negat ſuo impulſu Neptunum adeſſe Graecis 15, 50. Reliquos Deos adit 100. Apollini, & Iridi Jovis mandata refert 180. Caeteros deos alloquitur ſuper Aenea congreſſuro cum Achille 20, 140. Vulcanum mittit in Xantum 21, 401. Dianam vincit 610. Junonis cum Jove jurgium 1, 646, & 4, 27. Verba ad Neptunum 8, 234
Juppiter Thetidi promittit ſe ulturum Achivos 1, 6;1. Somnium mittit Agamemnoni 2, 8. Diis interdicit ne utrivis exercituum auxilientur 8, 8. Jovis catena aurea 18. In Idam deſcendit 47. Irim mittit ad cohibendam Junonem, & Minervam a praelio 470. Diſcordiam mittit ad naves Graecorum 11, 3. Irim mittit ad Hectorem, ut eum jubeat ad tempus a praelio abſtinere 243. Sarpedonem in murum Graecorum concitat 12, 337. Juppiter, & Neptunus diverſis favent 13, 400. Juppiter fraude Junonis dormit in perniciem Trojanorum 14, 401. Experrectus Junonem objurgat 15, 7. Junoni mandat ut ſibi Irim arceſſat, & Apollinem 73. Irim ad Neptunum mittit, ut a pugna deſiſtat 196. Mittit Apollinem ad Hectorem 266. Hectorem incitat 754. Moriturum Sarpedonem miſeratur 16, 532 Apollini dat negotium, ut Sarpedoni parentandum curet 820. Hectorem miſeratur 17, 246. & 22, 213. Achillis equos miſeratur 17, 547. Junonem alloquitur de excitato Achille 18 438. Minervam mittit ad Achillem refocillandum 19, 393. Jubet omnes Deos opitulari utris quiſque ve-

velit 20, 30. Thetim mittit ad Achillem, ut corpus Hectoris Priamo tradat 24, 139. Irim ad Priamum mittit ut Achillem adeat 174. Mercurium ducem mittit Priamo 405.

L

LAa b, 98.
Lacedaemoni b, 95.
Lapithae 12, 151.
Lariſſa 17, 374.
Leleges 10, 151.
Locri b 35.
Lycaon Priami filius ab Achille vinctus 21, 46. Achilli fruſtra ſupplicat 90.
Lycii 12, 382.

M

MAchaon b, 263. Menelaum curat 4, 236.
Magnetes b 291.
Mars vulneratur a Diomede 5, 1002. Saucius apud Jovem expoſtulat 1030, a quo objurgatur 1048. Audita filii morte iraſcitur 15, 145.
Medeon b 9.
Meges b 144.
de Meleagro narratio 9, 644.
Menelaus b, 100. Certamen cum Paride ſuſcipit 3, 110. A Pandaro perfide vulneratur 4, 157. Pylaemenem interficit 5, 686. Adraſtum capit 6, 42. Certamen cum Hectore accipere vult 7, 113. ſed prohibetur ab Agamemnone 121. Cum Ajace Ulyſſi opem fert 11, 570. Helenum vulnerat 13, 707. Piſandrum interficit 733. Antilochum hortatur 15, 706. Euphorbo iraſcitur 17, 22, eumque interficit 53. Hectori cedit 130. Duces cohortatur 310. Incitatur a Minerva 683. Antilochum mittit ad Achillem, nunciatum mortem Patrocli 17. 849. In ludo iraſcitur Antilocho 23, 530, & 678.
Meneſteus b, 63. Miſſo Thoota ab Ajace petit auxilium 12, 342.
Mercurius Priamum convenit 24, 430, & ducit ad Achillem 531. Dormientem Priamum monet 820.
Meriones b, 169. Deiphobum vulnerat 13, 630. Harpalionem interficit 774.
Meſſeis 6, 547.
Meſthles b, 419.
Methone b, 245.
Miles ignavus, & ſtrenuus 13., 320.
Minerva Pandarum adit ad

foedus ejus opera violandum 4, 103. Diomedi dat robur 5, 1. Martem educit ex acie 51. Venerem deridet 506. Ad praelium ſe parat 868. A Jove pugnandi poteſtate facta, fert ſe ad praelium 912. Diomedem alloquitur 952, & jubet cum Marte congredi 979. Deliberat cum Apolline de praelio in praeſentia reprimendo 7, 37. Ejus verba ad Jovem 8, 29. Martem cohibet 15, 24. Martem proſternit 21, 496, & Venerem 543. Sumpta Deiphobi forma, Hectori perſuadet ut cum Achille congrediatur 22, 284.

Minyeius fluvius 11, 896.

Mortui ſepeliuntur 7, 467.

Muſarum invocatio 1, 1, & 562.

Mycale b 426.

Mycenenſes b, 81.

Myrmidones b, 205. In pugnam vadunt 16, 321.

Myſi 24, 339.

N

NAſtes b, 427.

Navium enumeratio b. 1.

Neptuni & Jovis verba de muro Graecorum 7, 506. Neptuni cum Idomeneo colloquium 13, 253 Neptunus ad ferendam Graecis opem proficiſcitur 13, 20. Ajaces acuit 55. Achivos excitat. Saucios conſolatur, & Achivos incitat 14, 162, & 414, Jovi iraſcitur 15, 184. De Aenea conſervando conſultat 20, 343. Aeneam Achilli ſubducit 370. Achillem conſolatur 21, 350. Apollinem ad pugnam provocat 556.

Neritus b, 149.

Neſtor b, 108. Achillis, & Agamemnonis contentionem componere conatur 1, 304. Laudatur ab Agamemnone 2, 434. Hortatur milites 6, 75. Graecos objurgat, qui cum Hectore congredi non audeant 7, 140. In periculo verſatur 8, 91. Fugit cum Diomede 183. Ejus conſilium de excubiis, & coena 9, 80, & de pacando Achille 214. Surgens noctu Ulyſſem adit 10, 177. Diomedem excitat 199. Auctor eſt, ut exploratores in hoſtium caſtra mittantur 258 Antiqua ſua facinora commemorat 11, 829. Prodit audito clamore ad ſpectandum 14, 1. Illi occurrunt ſaucii 27. Joveni

vem precatur 15, 372. Graecos orat ut hoſti reſiſtant 658. De curſu filio praecepta dat 23, 282. Neſtoris oratio ad milites 2, 393. Verba ad Agamemnonem 4, 350. Oratio de ſepeliendis mortuis, & conſtruendo muro 7, 366.
Niobae fabula 24, 727.
Nireus Graecorum formoſiſſimus b, 192.
Nyſa 6, 155.

O

OEchalia b, 262.
Olenia rupes b 134. 11, 938.
Olenus b, 156.
Oncheſtus b, 13.
Orci galea 5, 1000.
Oreſtiades nymphae 6, 505.

P

PAndarus b, 359. Menelau perfide vulnerat 4, 118. A Diomede interficitur 5, 359.
Paris in prima acie ſe oſtentat 3, 19, trepide refugit 40, ab Hectore objurgatur 47, cum Menelao ſe congreſſurum dicit 81. Armatur 356. Certat cum Menelao 370. A Venere ex praelio ſurripitur 418. Ab Helena objurgatur 470. Cum Helena redit in gratiam 479. Negat reddere Helenam 7, 407. Diomedem vulerat 11, 368, & Machaonem 507, & Eurypylum 582. Euchenorem interficit 13, 668.
Parthenius b, 409.
Patera Achillis 16, 278.
Patroclus ad Achillem revertitur 15, 405. Achillem orat, ut ſe ſaltem in praelium mittat 16, 26. Armatur 160. Myrmidonas cohortatur 334. Cum ſuis multos Trojanorum interficit 353, 487, 851. Ajaces hortatur 680. Cebrionem interficit 904. Circa Patrocli corpus fit acre praelium 17, 274, 415, 543. Achilli in ſomnis apparet 23, 85. Rogus illi conſtruitur 178. Patrocli ſepulcrum 320. Ludi editi in funere Patroclii 330.
Pelias haſta 19, 449.
Pelium b, 293.
Peneleus Ilioneum perimit 14, 486.
Percote 2, b, 388, 15, 548.
Pherenſes b, 240.
Phidippus b, 199.
Phocenſes b, 25.
Phoenix Achillem ad pa-

cem hortatur cum Agamemnone 9, 535.
Phorcis b, 417.
Phthia 9, 591;
Pieria 14, 261.
Plejades 18, 603.
Podalirius b, 264.
Podarches b, 234.
Polydamas conſilium dat de foſſa Graecorum tranſeunda 12, 73. Prodigium interpretatur, & conſilium dat 248. Hectorem objurgat 13, 735. Prothenorem interficit 14, 522. Urbem petendam ſuadet 18. 308 cui Hector contradicit 346.
Polypoetes b 272, & Leonteus 12 152.
Portentum Draconis, qui paſſeres devoravit 2, 354.
Practium b, 388.
Priamus Helenam interrogat de quibuſdam Graecis, quos videbat 3, 188 A praecone vocatur ad foedus feriendum 275. In Urbem redit 338 Trojanos alloquitur 7, 413. Militibus portam aperiri jubet 21, 675. Achillem conſpicatus Hectorem orat ne cum illo congrediatur 22, 40. Hectorem luget 500. Uxori mandata Jovis de repetendo Hectore refert 24, 237. Dona ſumit, quae ferat Achilli 229. Filios objurgat 247. Jovem orat 308. Achillem convenit 477, eique ſupplicat 486. In Urbem vehit corpus Hectoris 707
Prodigium 11, 70. 12, 235
Proteſilaus b. 223.
Prothous b, 291.
Pygmaei 3, 7.
Pylaemenes b, 405. Occiſus 5, 686.
Pylii b, 104.
Pyraechmes 2, 848. b, 402.
Python b, 27.

R

Rhesus 10, 582. A Diomede trucidatur 607
Rhodii b, 172.

S

SAlaminii b, 69.
Samothracia 13, 12
Sangarius 3, 212.
Sarpedon b 433. A Neoptolemo vulneratus Hectoris opem implorat 5, 813. Glaucum ad praelium hortatur 12, 357. Muri pinnam abrumpit 461. Cum Patroclo congreditur 16, 518. Ab eo interficitur 590. Circa Sarpedonis corpus acriter pugnatur 690.
Satniois fluvius 21, 105.
Scamander b, 542.

Scan-

Scandea 10, 335.
Schoenus b, 5.
Scolus b, 5.
Scyrus 9, 835, & 19, 326.
Selli 16, 291.
Simois 5, 922.
Sipylus 24, 741.
Somnus a Junone exoratus Jovem ſoporat 14, 402. Neptunum incitat 406
Sperchius fluvius 16, 214.
Sthenelus b, 76. Agamemnoni aſperius reſpondet 4, 444.

T

TAlthybius 1, 391
Tarne 5, 62.
Tenedus Inſula 13, 33
Teria Mons b, 380.
Teucer poſt Ajacis clypeum latens multos Trojanorum interficit 8, 320. Ab Hectore vulneratur 380. Imbrum interficit 13, 170 & Clitum 15, 444. Ejus arcus divinitus frangitur 462.
Thalpius b, 137.
Thamyris fabula b, 108.
Thaumacia b, 246.
Thebae 10 285.
Themis Junoni propinat 15, 87.
Therſitae garrulitas 2, 243.
Thetidis verba ad Achillem 1, 500.
Thetis Jovem interpellat pro filio 1, 598. Lugens Nereidas alloquitur 18, 52. Achillem interogat 73. Achilli arma promittit a Vulcano 127. Vulcanum adit 451, & orat ut Achilli fabricetur arma 527. Vulcani arma affert Achilli 19, 11.
Thisbe b, 9.
Thoas b, 155. Pirum interficit 4, 593.
Thracia vini ferax 9, 84.
Thryoeſſa Civitas 11, 710
Thymbra 10, 532.
Titanes 14, 325.
Titareſius fluvius Peneo non miſcetur b, 285.
Tlepolemus b, 171. Pugnat cum Sarpedone 5, 750.
Tmolus mons b, 422.
Trojanae Mulieres Minervae ſupplicant 6, 360.
Trojani & Graeci foedus paciſcuntur 3, 293.
Trojani Graecorum murum adoriuntur 12, 100. Fugiunt 14 591. Magnam caedem faciunt 15, 327. Fugant Achivos 17, 595.
Trojanorum & Graecorum inceſſus in praelium 3, 1. Conflictus 496, & 11, 89. Trojanorum caedes 6, 8. Excubiae 8, 644. Concio 16, 247. Pugna ad naves acerrima, 15, 686.

Ve-

V

VEnus Paridem ex praelio ſurripit 3 411. Helenam alloquitur 430, & illi iraſcitur 453. Helenam ducit ad Paridem 460. Aeneam protegit 5, 375. Vulneratur a Diomede 395. De eo apud Dionem conqueritur 454. A Minerva deridetur 504. Venus, & Apollo Hectoris corpus a putredine prohibent 23, 236.

Ulyſſes b, 148. & 3, 216. Chryſeidem Patri tradit 1, 531. Achivos a diſcedendo coercet 2, 203. Therſitae garrulitatem reprimit 281. Milites ad praelium hortatur 330. Agamemnoni reſpondet iratus 4, 385. Ejus oratio ad Achillem de reintegranda pace cum Agamemnone 9, 279. Diomedem hortatur ad praelium 11, 390. Ab hoſtibus circumvenitur 500. A Soco vulneratur 540, at illum interficit 550. Suadet, ut ante praelium milites cibum capiant 19, 180, quod & Achilli ſuadet 245. Cum Ajace Telamonio luctatur 23, 840. Ope Minervae in curſu victor 920.

Vulcanus Junonem admonet 1, 691. Thetidis in ſe beneficia commemorat 18, 482. Thetidem de cauſa adventus interrogat 521. Achilli arma fabricatur 580. Xanthum urit, 21. 420.

X

XAntus Achillis equus futurum ei inter itum vaticinatur 19, 470.

Xantus fluvius Achillem alloquitur 21, 253. Tumet in Achillem 280. Simoenta vocat auxilio adverſus Achillem 376. Vulcano & Junoni ſupplicat 454.

Z

ZAcynthus b, 151.

Zelia Civitas 4, 114.

Zephyrus ſegetem impellens 2, 65.

YA1
15537760

Digitized by Google